

BIBLIOTEKA LUDU SŁOWIAŃSKIEGO

DZIAŁ A, NR 3

MIECZYŚLAW MAŁECKI

DWIE GWARY MACEDOŃSKIE

(SUCHE I WYSOKA W SOLUŃSKIM)

CZEŚĆ II: SŁOWNIK

Z ZASIĘKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

БИБЛИОТЕКА
на
акад. Б. ВИДОЕСКИ

KRAKÓW 1936

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

WSTĘP

Druga część monografji »Dwóch gwar macedońskich« przedstawia właściwości słownikowe przedewszystkiem Suchego, gdyż dopiero po zapisaniu materiału gwarowego z tej wsi odpytałem go dodatkowo też w Wysokiej, gdzie nie na wszystkie me pytania uzyskałem odpowiednie i wyczerpujące odpowiedzi; stąd też zbiór ze Suchego jest znacznie obfitszy i pełniejszy. Głównymi obiektami byli ci sami ludzie, co i autorzy tekstów w I części pracy, do której odsyłam również i po inne wiadomości wstępne, dotyczące tych dwóch wsi, charakterystyki obiektów, sposobu mych badań oraz transkrypcji fonetycznej.

Po rozkartkowaniu zebranego materiału słownikowego wciągnąłem też przykłady z tekstów I części, których jednak w pełni nie wyczerpałem. Te słowa lub zwroty, które są mi znane tylko z tekstów, albo które w tekstach występują w nieco innem znaczeniu, aniżeli je zapisałem przy badaniach słownikowych, podaję zawsze z zaznaczeniem strony I części pracy oraz, czy są wzięte ze Suchego, czy też z Wysokiej (np. S 5 oznacza: tekst ze Suchego, 5. strona I części pracy).

Formy gramatyczne (w następującej kolejności: a) przy rzeczownikach: 1) singularis bez rodzajnika, 2) singularis z rodzajnikiem, 3) pluralis bez rodzajnika, 4) pluralis z rodzajnikiem; b) przy czasownikach 1. p. praes., 2. p. praes., ewent. też aoryst) uzyskiwałem jużto przez odpowiednie wypytywanie, jużto w swobodnej rozmowie. Często kontrola odpowiedzi zdobytych drogą odpytywania czyto z innymi obiektami, czyto z formami zapisanymi w swobodnej rozmowie, wykazała, że na tych informacjach można z całym zaufaniem polegać.

O zupełnie wyczerpującem przedstawieniu właściwości słownikowych nie można przy 3-miesięcznych badaniach dwóch wsi

poważnie mówić. Przy układaniu zapisanego materiału wychodziły różne braki i wątpliwości, których, przebywając zdala od Macedonji, nie mogłem już ani uzupełnić ani sprawdzić. Nieraz więc trzeba było z tego powodu ciekawą pozycję zupełnie opuścić, albo podać ją w bardzo niekompletnej postaci¹, zaopatrując nawet nieraz znakiem pytania, wskazującym, iż podanego znaczenia nie jestem zbyt pewny. Biorąc to wszystko pod uwagę, nie trzeba porównywać mego zbioru ze słownikami tych autorów, którzy jużto pochodząc z opracowywanego obszaru, jużto w pobliżu niego mieszkając, mogą przedstawić właściwości słownikowe badanych przez siebie gwar w sposób istotnie wyczerpujący.

Zgóry zarzuciłem myśl podawania pochodzenia wyrazów, gdyż — jak wiadomo — nieraz etymologja jednego słowa wymagałaby osobnego studjum. Odstraszającym przykładem pod tym względem może tu być — jak to pokazał ostatnio H. Barić w Prilozi 15 (1935) 270—90 — niedawno wydany słownik kosowsko-metohijski Elezowicia.

Terminologję z zakresu kultury materialnej porównywałem w czasie badań z rysunkami pracy D. Marinova: Građivo za veštvenata kultura na zapadna Bŕlgarija (Sbornikъ za nar. umotvor... 18 (1901) cz. II Materiali, i dlatego do niej przy niektórych pozycjach odsyłam, nie podając już bliższych wyjaśnień od siebie.

Tłumaczenie greckie daję tylko wtedy, jeżeli zaczerpnałem dany wyraz czy zwrot z mego zbioru tłumaczeń z dialektu na grecki język mówiony (*ή γλωσσα ομιλουμένη ή δημοτική*). Objasnienia obiektów podane w dialekcie zaopatruję znakiem równości =.

Poniżej podaję rozwiązanie innych znaków i skrótów:

+ forma znana i używana tylko przez starszych,

* forma rekonstruowana, przyczem obok podaję ją w istotnie zapisanej postaci.

() oznacza, iż znajdujący się w nim wyraz jest mało znany, nie przez wszystkich używany.

zn., *niezn.*, *uż.*, *nieuż.* = wyraz znany, nieznany, używany, nieużywany.

¹ Spowodu tych luk nie warto było nieraz podawać pod osobnemi hasłami czasownikowych form dokonanych i niedokonanych, lecz trzeba było nieraz pod hasłem formy dokonanej podać też jakiś jeden czy drugi przykład czasownika niedokonanego i naodwrot, zależnie od tego, jakich form było więcej zanotowanych.

Porządek alfabetyczny:

a, b, c, č, d, z, ž, e, f, g, χ, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, v || w, z, ž.

Występujące w środku wyrazów z następuje po o, a r i rz po r + o, przyczem traktuję je razem bez względu na ich pochodzenie.

P. L. Andrejczinowi, który w dalszym ciągu wytrwale pomagał mi w trudnej korekcie, składam serdeczne podziękowanie.

A

- abażija *m.*, -iji *pl.* 'handlarz sukna' S, W; abażiji prudāvaya gri-zuvi '... sprzedawali sukno' S.
- abanżija *m.*, abanżijka *f.* 'cudzoziemiec, -ka' S, W.
- ačik m'āstu 'miejsce otwarte, niezabudowane' W.
- ada *f.*, adi *pl.* 'wyspa na morzu' S, W; *cf.* niši.
- ad'axà! 'dobrze!, zgoda!' S.
- ad'asuvam 'żegnam się'; gu zariya i ad'asaya 'pogrzebali go i po-żegnali, rozstali się z nim' S; jas ad'asax = ustānax bis rā-butā 'straciłem pracę' S.
- adi 'dowidzenia' S; adi māli! tāti! 'pa! pa! mamusiu i tatusiu!'
- ādika *adv.* 'niesłusznie, niesprawiedliwie'; ādika gu gōniš S, ādika gu spžždaš W 'niesłusznie go wypędzasz (*sc.* z domu)'
- ādja *f.* 'pozwolenie' S, W; bis n'ēguva ādja 'bez jego pozwolenia' W.
- ažba? 'czy, czyż?' S.
- ažilè *n.* 'gwałtowna potrzeba, konieczność, sprawa niecierpiąca zwłoki' S.
- āfanu *m.* 'niewidoczny' tylko w zwrocie: āfanu stāna 'zniknął' W.
- afindikò, afindikòtu, afindikònta *pl.*, 'pan', ale *voc.:* afēndi! 'pa-nie!' S, *cf.* kirjos.
- afjòn' || af'òn', afjòn'u, afjòn'a *pl.* 'opjum' S, W.
- aftokinitu *n.*, *pl.:* aftokinunta S, aftokinita W 'samochód'.
- afù 1) 'ponieważ' S, W; afùti gi vinčà 'ponieważ ty im dałeś ślub' S, 2) 'gdy, skoro' W; afù pučina mu wili na d'āt'antu 'odpocząwszy, powiada do chłopca' W.
- āgalma, āgalmāta *f.* || *n.:* cārskutu āgalma 'posąg króla' W.
- agāpi *f.* 'miłość' S, W.
- ag'azmò || ag'azmò *n.*, ag'azmònta *pl.* 1) 'woda święcona', 2) 'mo-dlitwa' S, W.
- āgust *m.* 'sierpień' S, W; āgustka tr'ēska 'malarja sierpniowa' W.

àχ! 'ach!' S, W.

aχčijnica, aχčínica *cf.* akšín'ca.

=aχúr' *m.*, aχúr'ǵ *pl.* 'stajnia' W, *cf.* χaχúr'.

ájda || ájdi || χájda! 'no!, nuże!' S; ájda pójmi dčštiru! 'nuże córko, chodźmy!' S.

ajlák 1) 'pozbawiony pracy', 2) 'mający czas wolny' S, W; jäsă

ajlák 'jestem bezrobotny' lub 'mam wolne (*sc.* od szkoły)' S, W.

ajlčk, ajlčku, ajlčci *pl.* 'zapłata miesięczna' S, W.

Ajnòrus *nom. propr.* 'Atos'.

akòla *f.*, akòli *pl.* 'arkusz papieru', diplòsana akòla 'arkusz zgięty w pół' S, W.

akčl, akčlut = ùm 'rozum' W; wili säš akčlut 'mówi sam do siebie', *cf. gr.:* λέει με τὸ νοῦ του.

akšimatikò *m.*, akšimatiki *pl.* 'oficer' S, W.

akšín'ca || aχčijnica *f.* S, aχčínica *f.* W 'kuchnia'.

àkšius 'zdolny, zręczny' S, W; àku si ti àkšius, jàχni gu (*sc.* kòn'u) 'jeśli potrafisz, wsiadaj nań (*sc.* na konia)' S, Gòsput' tǵ akšìosał 'P. Bóg uznał cię godnym' S.

àku 'jeżeli' S, W; àku ištiš 'jeżeli chcesz' S, ... da ja ni razbudimi, àku spi kirijata 'jeżeli pani śpi, żebyśmy jej nie rozbudzili' S, àku ni dójda..., da sä užèniš 'jeżeli nie wróce, wyjdź zamąż' S, àku znàjat da dòat da v'ènat 'gdyby wiedzieli, toby przyszli i wzięli' S.

alà 'lecz, ale' S, W.

àla 'według' S, W; àla frànga, àla türka 'według (zegaru) francuskiego (europejskiego), tureckiego', *np.* sät'u na trì àla türka 'o godz. trzeciej, według liczenia tureckiego' S.

alamèt kajmèt 'bardzo dużo czegoś' S.

alat'era *f.* 'solniczka' S, W.

albàntin *cf.* nalbàntin.

alis 'jak, jakgdyby' S; učèrn'anta alis vrakulák 'osmolona, jak wilkodłak', stàna alis pàlaf 'jakgdyby oszalał', n'áj v'èjki mòma, alis na žèna umg'asa 'to już nie dziewczica, ale jakby na kobietę zakrawa'.

ališida 1) 'łańcuch, łańcuszek', 2) 'łańcuszek z medalikiem' S, W.

almažik *m.*, -ici *pl.* 'biodro' S, W.

alččkakan *m.* 'dzieciół' S.

altčn' *m.*, -čni *pl.* 'ozdobna moneta, noszona na szyi' W, *cf.* flur'à.

amà, amàn 1) 'ale, lecz' 2) 'oj! ach!' S, W.

- amanèt *m.* 'dar, podarunek' S.
- ambàr', ambàr'ut 'sąsiek, skrzynia na ziarno' W.
- amèn 'zaledwie, skoro tylko' W: amèn jàχnuwa d'ādutu... pàžda i drùgajut kòn'.
- Ameriki *f.* 'Ameryka'.
- amòt'? 'dlaczego?' S: mi ni kàzuvaš ti na m'èn'ą tuzi d'āt'ą amòt' takà gu vikat? 'powiesz mi, dlaczego tego chłopca tak nazywają?' S.
- analògus na 'stosownie do, zależnie od' S: analògus na nivata 'zależnie od (jakości) roli'.
- anàngi *f.* 'konieczność, przymus' S, W; štò anàngi 'naco, poco, w jakim celu' S: štò anàngi da pòda jàs sklāvus d̄sapàk? 'poco mam isé, aby być znowu niewolnikiem?'
- anàva 'podgóre' S, W; anàva katàva 'zgóry nadół, tu i tam, w różnych kierunkach' S.
- andis 'zamiast' S: andis da pòj na teàtrutu sã pukàšta gòr'ą na br'ąstò 'zamiast pójść do teatru, on wspina się na brzost'.
- andragatisuvam, -isuvaš 'awansuję' W.
- angarija *f.* = da sã tiranisat = t'ą z'èva na ćuzda ràbuta 'praca przymusowa, niepłatna' S, W.
- àng'elus tu kiriju 'Anioł Pański' S, W.
- angistra *f.* 'haczyk u wędki' S, W.
- angul'ásuvam, -ásuvaš 'ściskam, obejmuję' S: kaja vid'ą tój tračã i angul'ása 'zobaczywszy ją, podbiegł i uściskał ją'.
- àniši *n.* 'wiosna' w W *zn. nieuż. cf. ilk'as* S.
- an̄s *m.*, an̄zi *pl.* 'ściernisko' W, *cf. k'elemè* S.
- (za) apudiksam, -iksaš 'przekonam, udowodnię' W: kàk mòžiš da m'ą apudiksaš, òti... 'jak mię przekonasz, że...'
- apò òla tačišitk'ą = apò òla ta idi 'z wszystkich gatunków, coś z każdego rodzaju' S.
- april *m.* 'kwiecień' S, W.
- (u) apsanàta 'we więzieniu' S.
- apufašisuvam, -isuvaš 'postanawiam, decyduję się' S, W; apufašisax da si dòjda 'postanowiłem wrócić' S.
- sã apuxiritisuvam, -isuvaš 'żegnam się' S, W.
- sã apuklisuvam 'zamykam się gdzieś' W, sã apuklisa nuzi m'ā-stu = sã zaturì 'zamknięto...' S, W.
- apulitir'ju, apulitir'òtu 'zwolnienie, karta zwolnienia zwł. z wojska' S: mi dàduxa apulitir'ju 'zwolniono mię'.

- apurija *f.* 'zdumienie' rzadziej 'zwątpienie' S: càr'u apurija gu z'è 'król zdumiał się'.
- arabà, arabàta, *pl.*: arabì S, arabě W 'wóz'.
- arabažija 'woźnica' S, W.
- arabùbliku *n.*, arabùblika *pl.* 'kapelusz' S, W.
- arabùška *f.* 'wózek, *np.* dziecięcy' S, W.
- aralëk, aralëku 'balkon' S.
- aràp 'murzyn', aràpčà, aràpčatu 'murzynek' S, W.
- aràpska kitka 'irys (kwiat)' S; w W *niezn.*
- aràpski pari *pl. t.* 'mika' S, *cf.* mika W.
- araslàn, araslànut 'lew' W.
- aratlik, aratliku, aratlici *pl.* 1) 'rówieśnik', 2) 'przyjaciel, towarzysz' S, W.
- aravòna, aravònata 'zareczyny' S.
- arèsam 1) 'podoba mi się ktoś, coś', 2) 'podobam się komuś' S, W; àku t'ą arèsam 'jeżeli będziesz mi się podobał', ti arèsa 'podoba ci się, czy lubisz?' S, W; ti arèsa kajvè? 'lubisz kawę' S, t'ą gu arèsa 'ona mu się podoba' S, šički gi arèsa 'wszystkim się spodobał' S 20, dispòt'ut ja arèsa 'spodobała się, wpadła w oko biskupowi' W, gu ni arèsa takà 'nie przypadło mu do gustu takie postępowanie' S.
- argàtin, argàtinu, argàti *pl.* 'robotnik' S, W.
- argisuvam, za argisam 'opażniam, powoduję zwłokę' S, W; za m'ą argisaš mlògu 'przez ciebie bardzo się spóźnię' S, što argisa da fàtiš 'dlaczego późno zacząłeś' S.
- arxang'elòsɣju 'listopad' S.
- àrk, àrgu, àrguvi *pl.* 'młynówka, odnoga rzeki, potoku' S, W.
- arkadàš *m.*, arkadàšà *pl.* 'towarzysz podróży' S, W.
- arkalëk *m.*, arkalëci *pl.* = ut kužuf paltò = ut kòža ut kòza (*sc.* zrobione) 'futro' S, *cf.* kužuf.
- Arkudùt' *nom. propr.* 'Niedźwiadek' S 17.
- as *cf.* sàs.
- asfàl'a *f.* 'agrafka' W, w S *niezn.*
- ask'èr' || ask'èr' || (ašk'èr), ask'èr'u 'wojsko' S, W.
- astàr', astàr'u 'płachta, duży kawał materji'; sà zavi ut gòra dur dól sàs astàr'u 'zawinał się w materję od stóp do głów' S 52.
- aškitija *cf.* iškitija.
- ašlamà, ašlamàta 'rozsada, sadzonki' S, W.

aštinumija 'policja', aštinoMITU 'policjanci' S, W; traći na aštinumijata 'biegnie na posterunek policyjny' S.

àt 'a' W.

awduwèc, -èci *pl.* 'wdowiec', awduwica 'wdowa' W, *cf.* ivduvèc S.

avžija, avžiji *pl.* 'myśliwy' S, W.

avjār, avjāru || avjār'u 'ikra rybia', sulèn avjār 'kawior' S, *cf.* χav'ār'.

azlĕk *cf.* jaslĕk.

B

bàba, bàbata, *dem.*: bàbička 1) 'kobieta', 2) 'położna' S, W, 3) 'bàbka' W; viknaχa bàbata i sà rudi màlkuTU 'wez wali położną i dziecko urodziło się' S.

bažanàk, bažanàku, bažanàci *pl.* 'maż siostry żony' S, W.

b'āgam 'uciekam, odchodzę' S, W; b'āgaj utùk 'wynoś się stąd' S.

baχčà, baχčàta, *pl.*: baχčèi S, baχčĕ W 'ogród duży, w którym rosna zwykle też drzewa owocowe'.

baχčivanžija, baχčivanžijata 1) 'właściciel ogrodu', 2) 'ogrodnik' S, W.

bajà 'pewnie, niezawodnie', tuzi zaj bajà 'niezawodnie to tak będzie' S.

bajaldisuvam 'omdlewam, mdleję', bajaldisaχ 'zemdlałem' S, W.

bàjam S, W, 2. *p.*: bàš S, bàiš W, 3. *p.*: bàj S, W 'czaruję'; bàbata mi pubà na m'èn'ā vudàta 'zaczarowała...' S.

bajir, bajirut, bajir'ā *pl.* 'ugór zarośnięty krzakami, na którym zwykle się pasie' S, W.

bajirka, bajirkata *dem.* od bajir S.

bajldardisuvam 'bardzo się podobam, chwytam za serca' S.

bakàlin, bakàlinu, bakàli *pl.* 'kupiec towarów korzennych' S, W; bakàlsku imàni 'towary korzenne' S, utidi na bakal'ètu 'poszedł do sklepu z towarami korzennymi' W.

bakaĕk 'sklep z towarami korzennymi' S, *cf.* bakàlin.

bakarĕk *m.* 'naczynie (w znaczeniu zbiorowem)' S, W.

bak'èta *f.* 'pakiet, zawiniątko'; bak'èta t'ut'un' 'zwój tytoniu', bak'èta pr'èlu 'motek przedzy' S, W.

bàknuvam, bàknuvaš 'całuję' S, W; mi bàkna rānkàta, buzàta... 'pocałował mię w rękę, twarz...' S, sà bàknaχa èšti idnoš 'jeszcze raz się pocałowali' W.

bakĕr *m.*, bakĕr'ā *pl.* 'miedź' S, W.

bakšiš *m.* 'napiwek, dar, podarunek' S, W; bakšiš m'àtat S, bakšiš

- dávat W 'rozdają podarunki', mu gu púsna (sc. kòn'u) bak-
 šíš 'posłał mu w darze (sc. konia)' S.
- b'ál, b'ála, b'álu 1) 'biały, -a, -e' S, W, 2) 'był, -a, -o' S, cf. бѣл W.
- b'ál dr'èp cf. dr'èp, žijèr.
- b'ál'a (lùšpa), b'áliš 'obieram z łup', np.: b. patàta 'obieram ziem-
 niaki' W, cf. lùštam S.
- balakšija m. 'rybak' S, W.
- bałd'ër m., bałd'ër'a pl. 'tydka' S, W.
- b'álilu n., b'álilunta pl. 'bielidło na twarz' S, W.
- b'álišti n. 'białko jaja' W, cf. b'álka.
- b'álka, b'álkata, b'álki pl. 'białko jaja' S.
- bałkòn 'balkon' S.
- bałták, -áci pl. 'siekiera' S, cf. brádwa W.
- bambak'èrna m., f., bambak'èrnu n. 'bawełniany, -a, -e' S.
- bàmbaška im'a 'imię dziwne, cudaczne' S 49.
- bàn'a, bàn'ata, bàni pl. 1) 'kapiel', 2) 'kapielisko' S, W.
- bànda f. 'hafty zawieszane na ścianie' S, W.
- bàra, baràta, bàri pl. 'potoczek' S, W.
- barabàr 'razem' S, W.
- barák 'o kręconych włosach' S, W; kùća barák 'rasa psów o krę-
 tych kudłach' S, kùća katù barák = sp^ošk^oskanu sàs uòda, kàl
 'pies powalany, spryskany wodą, błotem' W.
- bàram, bàraš 'macam rękoma, idąc poomacku' S, W; mi m'a bà-
 raš! 'nie dotykaj się mnie!' S.
- bàran'ètu 'macanie rękami, kiedy się idzie poomacku' S, W.
- barànga f. 'barak, buda z desek' S, W.
- bardák, -áci pl. 'małe, gliniane naczynie na wodę' S, W.
- bardavica, -icata, -ici pl. 'kurzawka' S, cf. bradawica W.
- bàri 'przynajmniej' S, W; bàri da sã pukrij! 'przynajmniej niech
 się przykryje!' S, e, žùbav'a! da ni b'kam druk bàri 'dobrze!
 nie będę przynajmniej szukał kogo innego' S.
- barùt' || barùt, barùt'ut 'proch strzelniczy' S, W.
- basamák, -áci pl. 'schód, stopień, szczebel w schodach, w drabinie' W.
- baskèn 'bardzo ładny' S, W; uv'èzuj mlògu baskèn 'owies jest
 bardzo ładny, rześisty' S, baskèn s'adbata S, baskèn s'adba W
 'bardzo ładny zasiew'.
- baskènn'k m. 'rabunek, złodziejstwo' S.
- b'ásna m., f. S, b'ásin m., b'ásna f. W, b'ásnu n. S, W 'szalony, -a, -e';
 b'ásnu kùća 'wściekły pies' S, W.

- bastarĕk, -ĕci *pl.* 'łodyga kukurydzy' W, *cf.* kazalka S.
 bastun' *m.*, bastun'a *pl.* 'laska' S, W.
 baš = prĕvna 'pierwszorzedny' S, W; tosi baš pelivanin 'to jest
 pierwszorzedny zapašnik' S, tosi najbašu kabadajija u s'elutu
 'to jest najodważniejszy we wsi człowiek' S.
 bašak, -aku, -aci *pl.* 'kłos' S, W, *cf.* klàs.
 baškà 'osobno, oddzielnie' S, W.
 bašladisuvam, -isuvaš 'darowuję, przebaczam' S, W; bašladisaj mu
 gu kabat'u! 'przebacz mu winę!' S, *cf.* ħarisuvam.
 bašlĕk *m.*, -ĕci *pl.* 'krzeźel' S, bašlĕk u uralu 'część składowa pługa' W.
 batál *m.*, batál'a *pl.* 'dzwonek dla capa' S, batál kòn', batál kĕšta
 'b. duży koń, dom' W.
 batardisuva: m'èn'a m'a b. vudata = m'a žàsnuva n'ètr'a u vu-
 data 'ciągnie mię w toń wody' S.
 batica *m.*, -icufci, -icufcetu *pl.* 'maż ciotki' S, W.
 batisuvam, -isuvaš 'pograżam się', *np.* u kalò 'w błoto' S, W.
 sã bāv'am, sã baviš 'ociągam się, robię powoli' S, *cf.* zabajam.
 bāvna rãbuta 'praca powolna' S, *cf.* zabāvna W.
 bazi bazi 'od czasu do czasu': ħripkat bazi, bazi za da ni fl'awat
 u udĕt'a 'πηδοῦν πότε πότε γιά να μὴ χωδοῦν στὰ νερά' W.
 bĕj, bĕju, bĕjufci *pl.* 1) 'truteń u pszczól' S, 2) = türce štu im'axa
 ĕiflici 'turcy, co mieli folwarki' czyli 'bej' S, W, 3) też w po-
 wiedzeniu: nòs ži'òwa katù bĕj 'ten żyje, jak bej' W.
 bekrija *m.* 'opilec' S, W.
 belĕk, -èci *pl.* 'pęto na konia podczas pasienia' S, W.
 bĕlki 'może, możliwe', bĕlki dōjdi 'może przyjdzie' S, W.
 benĕk' 'jadący na wozie, koniu, osle...' (przeciwiństwo do pieszo) S, W.
 b'èra, bir'èš 'biorę, zbieram' W, *cf.* bir'èm S.
 berbèrin *m.*, -eri *pl.* 'fryzjer' W, *cf.* kurèa S.
 berikjät *cf.* birik'ät.
 b'èt *indecl.* 'zły, brzydki, niedobry', b'èt vòda 'niedobra woda', mu-
 màta biši mlògu b'èt 'córka była b. brzydka' S, w W *niezn.*
 betlik = mlògu bèt 'b. zły, b. brzydki' S, w W *niezn.*
 bijam S, bija W, 2. *p.*: biš, 3. *p.*: bij S, W 'bije, uderzam'; za
 bim 'uderzę' S, sigã sã bijat, murabè stànuva 'teraz się biją
 (walczą), nastala wojna' S.
 bijanica *f.* 'maślanka' S, w W *niezn.*, *cf.* ĕukanu ml'aku, matàn.
 bij'ni *n.* 'bicie' S, W.

- bik S, W, bikò S, bikut W, *pl.*: bicè S, bikuwi W 'byk (młody, niekastrowany, 3—4 lat)'.
 bilak *m.*, -àci *pl.* 'blizna' S, W.
 bilžuga *f.* W, bilžuk, bilžuci *pl.* S 'bransoletka', *cf.* bɛlžuk.
 bilè 'nawet' S: nitu pilà bilè 'ani nawet ptak'.
 bili *n.*, bilinta *pl.* 'trawa rozmaita' S, *cf.* bɛli W.
 bil'uk 'gromada, kupa' S, W; bil'uk kòkoški 'stado kur' S, idin bil'uk kòza 'trzoda kóz' W.
 bimbil 'odra (choroba)' S, W.
 binà *f.* 'dach, poddasze' S, W; gu zakàc'aχ (*sc.* t'ut'un'u) na binàta 'zawiesilem tytoń na poddaszu' S.
 binivrèk *m.*, -èci *pl.* 'staroświeckie spodnie, zwł. w tyle bardzo szerokie' W.
 bira *f.* 'piwo' S, W.
 birbàt S, W = sk'brnaf S = gnùsin W 'brudny, niechlujny'.
 birden = utinòš 'odrazu, natychmiast' S.
 bir'em, bir'èš 'biore, zbieram' S: bir'em t'ut'un', r'šš, snòp'a, smòk-fit'a 'zbieram (sprzątam z pola) tytoń, żyto, snopy, figi', tužarin, živini štu bir'è 'handlarz, co kupuje bydło', bir'èš gajlè? 'trapisz się?', *cf.* b'era W.
 birik'àt || berikjät 'szczęśliwie, na szczęście' S, W.
 bis 'bez' S, W.
 biska, biskata S, W, *pl.*: biski S, biskat'a W 1) 'piers u kobiety', 2) 'dojka krowy' S, W.
 bišik', -ik'u, -ici *pl.* 'kołyska' S.
 bitisuvam, -isuvaš 'kończę' S, W; bitisaχ skul'òtu 'ukończyłem szkołę' S; bitisuva || (bitisnuva) 'coś się kończy' S, W; bitisanu! 'skończone!' S, bitisa prikastà 'koniec bajki' S.
 bivul, bivulu S, biul W, *pl.*: bivul'a S, biuli W 'bawół'.
 bivulica S, biulica W 'bawolica'.
 bizèr', bizèr'a *pl.* 'groszek cukrowy'.
 blak, blàga, blàgu, 'słodki, -a, -e', *np.* blàgu ml'aku 'słodkie mleko' S, W; blàgu *subst.* 'konfitura' S, W.
 bländ'aja, bländ'aš, bland'aj 'bładzę, blakam się' S, W.
 blavanica *f.* 'wymioty, torsje' S, *cf.* bɛlwanica W.
 blaži, tylko w powiedzeniu: ni blaži χiè 'to zupełnie nie słodkie' S, W.
 bliz'a 'blisko' S, W.
 blizna *m.*, *f.*, bliznu *n.* 'bliski, -a, -e' S, W.
 blɛχa *f.*, *pl.*: blɛχi S, blɛχa W 'pchła' S, W.

- blëtkaf, blëtkava, blëtkavu 1) 'niedosolony (o potrawach)', 2) 'nudnawy, głupawy (o ludziach)' S, W.
- blëvam, blëvaš 'wymiotuję, mam torsje' S, *cf.* bëlwam W.
- blëvani, blëvan'ëtu 'wymioty' S, *cf.* bëlwani W.
- bl'udu, bl'udutu, bl'udà *pl.* = štu klàvami mán'žà 'talerz porcelanowy lub blaszany' (ale nie miedziany, który się nazywa: ling'er' S, karabàrcku bl'udu W) S, W.
- blùknuvam, blùknuvaš (*sc.* u vudàta) 'rzucam się (w wodę), zanurzam się (w wodzie)', tùrcitu blùknaça n'ëtr'ą 'Turcy wpadli do środka' S, gu blùknuvaš 'zanurzasz go (*sc.* w wodzie)' W.
- bòca *f.*, bòci *pl.* 'wielka flaszka' S.
- bòckam, bòckaš 'wciskam, wpycham', bòcka kòrin'ą 'wciska (*sc.* do ziemi, w ziemię) korzonki' S.
- bòdiš *m.* 'tętnica' S, W; bòdiš tapt'è 'tętnica bije, pulsuje' S, bòdiš m'ą buli 'boli mię tętnica' W.
- bog-: pumòži bòga 'szczęść Boże', odpowiedź: dàj ti bòga S, pumòži bòkti 'szczęść Boże', odpowiedź: dàj ti pòdòbru W, Bòži Gòspudi! 'P. Boże!' W, Bugurdica 'Matka Boska' S 23, zresztą poza temi wyrażeniami słowo bog- *niezn.*, *cf.* Gòspuť.
- bòj, bujò 'wzrost' S, W; ti si ut gul'àm bòj 'jesteś wysokiego wzrostu', mòži da stàni idin bòj 'może urósć na wzrost człowieka' S.
- bòlin, bòlna, bòlnu 'chory, -a, -e' S, W.
- bòlka, bòlki *pl.* 'choroba' S, W, *cf.* bulika.
- bòp *m.* 'bób' S, W.
- să bór'a W, să bór'am S, să bòriš S, W 'walczę, biję się'.
- bòrba *f.* 'walka' S.
- bòré, bòržu, bòržuvi *pl.* 'dług, kredyt' S, W; przysłowie: bòržu i çubaf sàť ni čàka *dost.*: 'dług nie czeka ani pięknej godziny'.
- bòs, bòsa, bòsu 'bosi, -a, -e' S, *cf.* gòlabòs W.
- bël || bël, bëla, bëlu 'był, -a, -o', *np.* ti si bël 'byłeś' W.
- bëłžük, -uci *pl.* 'bransoletka' S, *cf.* bilžük, bilžuga.
- bëli *n.*, bal'anta *pl.* 'ziele' W, *cf.* bili S.
- bëlwam, bëlwaš 'wymiotuję' W, *cf.* blëvam S.
- bëlwani *n.*, bëlwanica *f.* 'wymioty' W, *cf.* blëvani, blavanica S.
- bënc, bänžò, bänžè *pl.* 'bez lekarski' S, W.
- bëncëfa, bëncëfata 'duża beczka' S, W.
- bërkam S, b'ëkam W, bërkaš S 'szukam, żądam, domagam się'; štò b'ëkaš 'czego szukasz' S.

- bràda, bradàta S, W, *pl.*: bràdi, bradiťà S, bradiťà W, 'broda (porośnięta włosami lub nie, *np.* ubrićina brada 'ogolona broda').
- bradawica, -icata 'kurzawka' W, *cf.* bardavica S.
- bràdwa *f.* 'siekiera' W, *cf.* balťak S.
- bràk S, W, brakò S, bràkut W, dva bràka, brakuvi *pl.* S 'wesele'.
- br'ák S, W, br'agò S, br'akut W, br'aguvi, br'aguvètu *pl.* S, W 'miejsce niedostępne w górze, w wąwozie...'
- brakòvam, -òvaš 'mam, odbywam wesele' S, W.
- bràn'am, bràniš 'rozdzielam waśniących się' S, sà bràn'am 'bronie się' S, jas gu udbràn'ax 'obroniłem go' W.
- branik, -iku, -ici *pl.* 'jakieś zboże': pòdr'èbnu ut prusòtu 'drobniejsze niż proso'; branik pròsu s'ájaxa pujnò vr'am'á 'dawniej siali »branik«...' S, w W *niezn.*
- br'às S, br'àsť W, br'astò S, -òť W, *pl.*: br'astè, br'astètu S, br'astuwi W 'brzost'.
- brášnu, brášnotu 'mąka' S, W; ržínu brášnu 'mąka żytnia', pšnicinu albo čistu br. 'm. pszeniczna', misirnu br. 'm. kukurydziana' S.
- brát S, W, *pl.*: brátk'á S, brát'á W 'brat'.
- bratučènt *m.*, *pl.*: bratučèndi S, W || bratučènti S 'kuzyn', s'ètni bratučèndi 'kuzynostwo drugiego stopnia' S, W, bratučènka 'kuzynka' S, W.
- brè! 'warjacie! szaleńcze! do diabła!', 'popatrz, patrzno!': brè m'ènži 'meżu! ty warjacie!' S 11, brè ud'è mi dójdi tòs xùbaf l'akàrin 'patrzcie, skądżeż to przybył ten dobry lekarz' S 25.
- brić S, W || bř'ě S, břičuvi *pl.* S, W 'brzytwa'.
- brićini, brićin'ètu 'golenie' W.
- bròja *cf.* brujim.
- bř'ěša, bř'ěšiš 1) 'szoruję podłogę', 2) 'czyszczę szczotką ubranie' W.
- brěšnal || brěšnil S, brěšnil W 'bluszcz'.
- brujim S, bròja W, bruiš S, W 'liczę'; bròjgi ròguvètu 'policz rogi' S.
- brús'am, brúsiš 'objam owoce przez rzucanie w nie kijem' S, w W *niezn.*
- buàs, buàzu S, W, buáz'á *pl.* S 'wąwóz'.
- bubòta *f.* 'chleb z mąki kukurydzianej' S, w W *niezn.*, *cf.* pita.
- bùbr'ák, bùbr'áku, bùbr'áci *pl.* 'nerka' S, W.
- bučawica 'szum, świst (wiatru, wody)' W.

- bući 3. p. sg., bućat 3. p. pl. 'brzęczy, huczy, szumi... (o pszczole, wietrze, wodzie...)' S.
- bućka, bućkata, bućki pl. 'mały buk' S, w W *niezn.*
- budalà m., f., n. 'głupiec' S, W.
- budat 3. p. pl. 'kłują, bodą' W 76.
- bùdra f. 'puder' S, W.
- budrùm m. 'piwnica, loch' S, W, *cf.* izba.
- bùza, bùzata, bùzat'ą pl. 'policzek'; sàs bùzat'ą čarwèna 'με τὰ μάγουλα κόκκινα' W, *cf.* bùza 'ts' S.
- bùf, bùfu S, bùx W, pl.: bùfufci S, bùxuwi W, 'puhacz'.
- bùxnuwam, bùxnuwaś 'popycham, szturkam' W.
- bujà f. *indecl.* 'kolor, farba', bujà ut papùca 'pasta do butów' S, W.
- bujażija m. 'malarz pokojowy' S, W.
- bùjrum 'proszę, s'il vous plaît' S, w W *zn. nieuż.*
- bujundrùk, bujundrùkut, bujundrùci pl. 'jarzmo wołowe' S, W.
- bùk S, W, bukò S, bùkut W, pl.: bùkuvi S, W || bucé S 'buk'.
- bùkla f., bùkli pl. 'naczynie do noszenia wody w pole' S, W, *cf.* Marinovъ str. 33, rys. 30.
- bùklička f. *dem.* od bùkla 'rodzaj manierki' S, W, *cf.* Marinovъ str. 34, rys. 32.
- bukurèś *indecl.* 'zepsuty, wyuzdany', bukurèś ràbuta, bukurèś s'èlu S, w W *niezn.*
- Bulgarija 'Bułgarja', -àrin, -àri pl. 'Bułgar, Bułgarzy' S, W; Bulgarińka S, Bulgarka W 'Bułgarka', bulgarski S, bulgareka W 'bułgarski, po bułgarsku'.
- bulgùr, bulgùr'ą pl. 'kutja (gotowana pszenica z miodem)' S, W.
- bulika, -iki 'ból' rzadziej: 'choroba': imam buliki na stomàx'u 'mam bole żołądka', bulika gul'ama ja imàši 'miała wielkie bole, była b. ciężko chora' S, *cf.* bólka.
- bulnićaf, -ićawa, -ićawu W, bulnićuf, -ićuwa, -ićuvu S 'chorobliwy, -a, -e'.
- bùmbar, bùmbar'ą pl. 'bąk (owad)' S, W.
- bùn, bùnuvi pl. 'wiązka' S, W; dva bùna tr'áva S, dva bùnuwi tr'áva W 'dwie wiązki siana (trawy)'.
- bunàr || bunàr', -àr'u, -àri pl. 1) 'strumyk', 2) 'studnia, gr. τὸ πηγάδι' S, W; s'ad'axa kumšijki òkul bunàr'u 'sasiadki siedziały dookoła studni' S.
- bun'èla f. 'widelec' S, W.
- buništi, buništitu, buništà pl. 'gnojowisko, miejsce, gdzie się wyrzuca nawóz' S, W.

- būrda *f.* 1) 'worek (europejski)' S, W, 2) 'rodzaj fartucha z worka, którym się opasują robotnicy przy pracy z tytoniem' S.
 bursük, -üku(t), -üci *pl.* 'borsuk' S, W.
 buršlija *m.* 'dłużnik' S, W.
 burün, -ünü(t), *pl.:* burün'ą S, burüni W 'pagórek'.
 burünka 'mały pagórek' S, W.
 būs, būzu, būzuvī 'lód' S, w W *zn.* jako *tur.*, *cf.* lét.
 busil'ak S, busil'uk, busil'ukut W, *pl.:* busilci S, busil'uci W 'jakiś kwiat (nie bławatek, *gr.* ó βασιλικός, *fr.* basilic)'.
 bustannĕk, bustannĕku *collect.* 'melony' S.
 büt, bütu(t), *pl.:* bütuvi, bütuvĕtu = kĕĕ = zādната нōga na krāvata, jāgn'ātu... 'pośladek, tylna część nogi zwierzęcia, udo' S, W.
 butin' *m.*, butini *pl.* 'buciki' S, W.
 būza, buzāta, *pl.:* būzi, buzit'ą 'policzek', *cf.* būza 'ts' W.
 buzduĝāna 'maczuga' S 38.
 bužik krāwa 'konik polny' W, *cf.* žin'žur S.

C

- c'ād'a W, c'ādim S, c'ādiš S, W 'cedzę (mleko)'.
 c'ādilka S, cidilka W 'cedzidło do sera' S, W, *cf.* cizālnik W.
 c'āja W, c'ājam S, c'āš S, W 'przesiewam'; c'ājmi brāšnu 'przesiewamy mąkę' S, W.
 c'āl, c'āla, c'ālu || c'āla, c'ālu 'cały, -a, -e' S, W; c'ālu l'ātu 'całe lato', c'āl v'ĕĕer 'cały wieczór' S, W; inā niv'āsta c'āla t'ĕb'ą umĝ'āsa '...całkiem do ciebie podobna' S.
 cāmbura *f.* 'pełk, grono'; i^dnā cāmbura grōzdi 'winogrono' S, W.
 c'āp, c'āpuwi *pl.* 'pręt służący do nawijania tkackiej osnowy na krosna', *cf.* Marinovъ str. 102, *sub* цепенъ' W, *cf.* prĕnĕčka S.
 c'āp'a W, c'āp'am S, c'āpiš S, W 'rąbię drzewo na trzaski'.
 c'āp'āni *n.* 'rąbanie drzewa na trzaski' S, W.
 cār'), cār'u 'król, cesarz, panujący' S, W; cārsk'ju kunāj' 'pałac królewski', na cārsk'ju dvōr 'na dworze królewskim', cār'uvāta trapizarija 'jadalnia królewska' S.
 carcāra *f.* 'flaszeczka', *np.* carcāra na rakija 'flaszeczka na wódkę' S, W.
 cārĕina *f.* 'państwo, królestwo' S, W.
 cārica, cāricāta S, W, *pl.:* cārici, cāricit'ą S, cāricĕt'ą W 'królowa, żona panującego'.
 carvūl || carvūl', carvūl'ą *pl.* 'opanki' S, W.
 c'āstu, c'āstutu, c'āstā *pl.* 'ciasto' S, *cf.* ĕāstu W.

cicina, notowane tylko w powiedzeniu: tās rāna stāna cicina =
čarv'enu m'asu S, W.

cička || ciška 'mocz dziecka' S, cf. čiška W.

cizálnik *m.* 'cedzidło do mleka, sera' W, cf. c'adžilka S.

cikam, cikaš 'krzyczę'; mu cikam 'krzyczę na niego', fašta da mu
cika na izmik'arkit'ą 'zaczyna krzyczeć na służące' S, w W
nieuž., cf. wikam.

cikani, cikan'etu 'łajanie, krzyki' S, w W *nieuž.*

cilāft' *m.*, cilāfd'ą *pl.* 'pogrzebac' W.

cilōftin *m.* S, cilōftinu, cilōftinōtu W 'część warsztatu tkackiego:
tak zw. bardo', cf. Marinovъ str. 105, rys. 99.

cimka 'muszka przy strzelbie' S, W.

cingla, cingli *pl.* 'część warsztatu tkackiego: metalowa linijka przy-
trzymująca płótno', cf. Marinovъ str. 106, rys. 100.

cipur' *m.* S, cipura *f.* W, cipuri || cipur'ą *pl.* S, W 'wyciśnięte
(przez ugniatanie) winogrona, opadłe na dno kadzi, w której
się robi wino'.

cōxa *f.* 'atłas (materja)' S, W.

c'ękam, c'ękaš 'doję' W, cf. dujim S.

c'ękani *n.* 'dojenie' W, cf. izdujōvani S.

curąjk' *m.*, curąjk'ą *pl.* 'kolczyki' S, W; curąjk'ą malamōsani 'złote
kolczyki' S.

Č

čą 1) 'że, iż', 2) 'bo, ponieważ' S, W; mu kazuva, čą... 'mówi
mu, że...', mu vili na d'at'atu, čą... 'mówi chłopcu, że...', tu-
gās puznā, čą na kšēnudōxinu žinātaj 'wtedy zrozumiał, że
jest to żona hotelarza', čubānitu ut str'āšta gi gl'ēdača pu-
krāj mēšl'āntāta, čą ima i inō d'ātinci 'pasterze z naprzeciwka
obserwowali, że obok niedźwiadków znajduje się i dzieciątko',
n'ēmaš štōgudi ti da ričēš, čą za t'ą ub'āsami v'ējki 'czy nie
masz nic do powiedzenia, bo już cię powiesimy' S; da b'ā-
gami ut tūka, ča tātukumi idwāta za nā zakōli 'uciekajmy
stąd, ponieważ mój ojciec oboje nas zabije' W.

čabūk 'prędko' S 36.

čabūka *f.*, -ūki *pl.* 'fajka', cf. čubūk W.

čadър *m.*, *pl.*: čadār'ą S, čadъri W 'namiot'.

čafūt cf. čifūt.

čāj S, čāj W, čāju || čājō S, čājut W 'herbata'.

- ćajir *m.*, -ir'ą *pl.* 'łaka' S.
 ćajrò S, W, *pl.*: ćajranta S, ćajrà W 'czajnik'.
 ćakam, ćakaš 'czekam' S, W.
 ćak'èl *m.*, ćak'èl'ą *pl.* 'okucie na końcu batoga na woły, tak zwanej káčina' S, *cf.* ćik'èl W.
 ćakmaklija kàmin' 'krzemień' S, W.
 ćakb̂ *n.*, ćakb̂nta *pl.*, ćakb̂nci *dem.* 1) 'zakrzywiony nóż w pochewce', 2) 'scyzoryk' S, w W *niezn.*, *cf.* nòšća.
 ćakr̂k, ćakr̂ku, ćakr̂ci *pl.* 'przyrząd do sukania przędzy' S; *cf.* Marinov̂ str. 98, rys. 84, w W *zn. nieuż.*
 ćamb'èr *m.* 'fez turecki' S, *cf.* ćumb'èr' W.
 ćanàk, -àku, -àci *pl.* 'talerz gliniany' S, W.
 ćankùr *m.* 'kłoda, pień drzewa' W, *cf.* kùcur S.
 ćanta, ćantata 1) 'torebka damska', 2) 'walizka', 3) 'portfel' S, 4) 'torba pasterska' W (wyłącznie w tem znaczeniu).
 ćapa *f.* 1) 'czekan, dzagan' W, 2) 'motyka' S.
 ćarakmàn *m.*, ćarakmàn'ą *pl.* 'kij z trzema odnogami, używany przy jakiejś zabawie' S, w W *niezn.*
 ćarćáf S, W || ćaršáf S, ćarćáf'ą *pl.* 'prześcieradło'.
 ćardàk, -àku, -àci *pl.* 1) 'drewniane rusztowanie z żerdzi, po którym pnie się winna latorośl', 2) 'żerdzie do suszenia tyto- niu' S, W.
 ćarna *m.*, *f.*, ćarnu *n.* 'czarny, -a, -e' W, *cf.* ćèrna S.
 ćarnica || ćàrnica, ćarnicata S, W, ćarniėki *pl.* S 'morwa (jagoda i drzewo)'.
 ćarnilu W, *cf.* ćèrnìlò S.
 ćaršija, ćaršijata 'promenada, korso' W 83.
 ćarvèn, -èna, -ènu 'czerwony, -a, -e' S, W.
 ćarvèn pipèr *m.* 'papryka' S, W.
 ćarvif *cf.* ćèrvif.
 ćarwinilu *n.* 'szminka czerwona' W, *cf.* ćèrvilu S.
 ćarvò, ćarvòtu, ćarvà *pl.* 'trzewo' S, W.
 ćàstu 'ciasto' W, *cf.* c'ástu S.
 ćàša *f.* 'kielich' S, w W *zn. nieuż.* jako ćàša, *uż.* ćàška, *cf.* putir.
 ćàšit' || (ćišit') *indecl.* = t'urlù 'różny, różnoraki, różnego rodzaju';
 ćàšit' insàn' na dung'ata ima 'na świecie są ludzie i ludziska'
 S, W, apò òla taćišitk'ą *gr.* 'àpò òlla tà eĩðh' S.
 ćàška 'kieliszek' W, *cf.* ćàša.
 ćatàl *m.*, ćatàl'ą *pl.*, ćatàl'ę *dem.* 'gałąź' S.

- sã čatisuvam 'spotykam się' S.
 čatkija *f.* 'welon ślubny' S, W.
 čaukam, -ùkaš 'piszcze, skomlę': kuća čauka, čuv'ak vika S, W.
 čaušin 'sierżant' W.
 čéča, čičěš 'biegnę' W, *cf.* čičě.
 čéklas, čéklasi *pl.* 'rzęsa kłosa' W, *cf.* kalčěk S.
 čélinga, čélingata 'baca' W 72.
 čélu, čélutu, *pl.:* čilà, čilàta 'czoło' S, W.
 čéndu, čéndutu, čindà *pl.* 'dziecko' S, W.
 čépkam tr'āvata 'plewie, wyrywam trawę' S, *cf.* čópkam W.
 čépnuvam 'wyrywam' S, *cf.* čópnuvam W; čépnuvam kabàk 'zrywam kaczan kukurydzy', čépnì mi inò kòsmi ut čumbàzu 'wyrwij mi jeden włos z grzywy' S.
 čer'áša, čer'ášata, čer'áša *pl.* 'czereśnia' S, W.
 čerčevè, čerčevètu, čerčev'ánta *pl.* 'rama okienna' S, *cf.* čurčufè.
 čèrkfa S, W || čèркуva S, čèrkfata 'cerkiew'.
 čèrna *m., f.,* čèrnu *n.* 'czarny, -a, -e' S.
 čèrna dr'èp *cf.* dr'èp, žijèr.
 čèrna pipèr *m.* 'pieprz' S, w W: čàrna pipèr.
 čèrnìlò *n.* S, čàrnìlu W 'żałoba'.
 čèrv'ą *n.* S, W, *pl.:* čèrv'ąnta S, čèrv'ą W 'robak'.
 čèrvif S || čàrvif, -iva, -ivu S, W 'robaczliwy'; čàrwiwu dr'āwu 'drzewo stoczone przez robaki' W.
 čèrvilu *n.,* čèrvilunta *pl.* 'szminka czerwona' S, *cf.* čàrwinìlu W.
 čèrvò || čàrvò S, W 'trzewo', *cf.* čàrvò.
 čèsam, čèšiš 'czeszę' S, *cf.* čèša W.
 čèst *m.* W, čèsta *m.* S, čèsta *f.,* čèstu *n.* S, W 'częsty, gęsty';
 čèsta s'ādba 'gęsty zasiew' W; čèsta uvès 'rzesisty owies' S.
 čèstina *f.* 1) 'sito do przesiewania zboża' S: *np.* s'ājat pròsu 'przesiewają proso', 2) 'sito do przesiewania mąki na chleb' W.
 čèša, čèšiš 'czeszę' W, *cf.* čèsam S.
 čèšma 'studnia' W, *cf.* klàjanc S.
 čèta *f.* 'gromada ludzi, oddział żołnierzy' S, w W *niezn., cf.* pa-rèa l'ùdi.
 čètir S, čètri W '4', čètranàjsti W, čitirnàjsi S '14', čitirijsi S, čitrijsti W '40', čètirstutini S, čètristutina W '400'.
 čičě uòda || udàta čičě 'woda ciecze, płynie' W, *cf.* tičě S.
 čif *m.* S, čift *m.* W 'para'; čif krilà 'para skrzydeł' S.
 čifčija, čifčijata, čifčiji *pl.* 'rolnik' S, *cf.* čufčija W.

- ćiflik, -ik'ut, -ici *pl.* 'rodzaj folwarku wielkości \pm 400 »vr'ätini« pola' S, W.
- ćifüt *m.* 'żyd' pogardliwie: kugà ištiš da gu psòvaš S, w W *zn.* ćafüt 'żyd (pogardliwie)', *cf.* uwrejin.
- ćij, ćija, ćij 'czyj, -a, -e' S, W; ćiji tòs kòn', ćijaj tàs kràwa, ćij tùs d'ät'ą 'do kogo należy ten koń, ta krowa, to dziecko' W.
- ćijnè *n.*, ćijn'anta *pl.* 'szczeka'; ćijnè dòlnu, gòrnu 'szczeka dolna, górna' S, W.
- ćijrèk *m.* 'kwadrans' S, W.
- ćik'èl, ćik'èlut, ćik'èl'ą *pl.* 'bicz okuty na końcu' W, *cf.* ćak'èl S.
- ćilè *n.*, ćil'anta *pl.* = pasmà ut pr'èlu S, W.
- ćilik *m.* 'stal' S, W.
- ćing'èl' *m.* 1) 'kotwica, hak' S, W; da farlimi ćing'èl'u da t'ą žàs-nimi gòr'ą 'rzucimy hak i wyciągniemy cię na górę' S; 2) 'zasuwka lub haczyk przy oknie' W, *cf.* krak'èl.
- ćing'elàjk' || ćing'elàk, ćing'elàjk'u, ćing'elàjk'ą *pl.* 'szydełko do plecienia z wełny' S, W.
- ćiǎka *f.* = na tàtkumi bràtmu žinàta 'stryjenka' W, w S *niezn.*
- ćir *m.* S, W, *pl.:* ćiruvi S, ćir'ą W 'rekojesć noża, okładka scyzoryka'.
- ćir *m.* S, ćirij, ćirijut W, *pl.:* ćirvi S, ćiri W 'czerak'.
- ćisàlu, ćisàlutu, ćisalà *pl.* 'zgrzebło' S, W.
- ćista *m.* S, ćist' *m.* W, ćista *f.* ćistu *n.* S, W 1) 'czysty', 2) 'niezarażony'.
- ćišit' *cf.* ćašit'.
- ćiška *f.* 'mocz dziecka' W, *cf.* cička || ciška S; kàni ćiška = pikni sà || pik sà! 'oddaj mocz!'.
- ćitert'ax S, ćitrit'ą W 'czterej, cztery, we czterech'.
- ćitir- *cf.* ćetir-.
- ćitrǎtak *m.* 'czwartek' S, W.
- ćivija *f.*, ćiviji *pl.* 'kij, pręt służący do poganiania osła', *cf.* ćuwija W.
- ćizija *f.* 'brózda' S, W.
- ćizilidisuvam, -isuvaš 'robię przy pomocy *kuki* rowki w ziemi pod zasiew' S.
- ćòk S, W, ćukò S, ćòkut W, ćòkuvì *pl.* S, W 'młotek'.
- ćòkar *m.*, ćòkari *pl.* 'miara pola': vr'ätinu ima ćitirijsi òsim ćòkari S, *cf.* žangàl W.
- ćòp *m.* 'los', fǐrl'at ćòp 'rzucają los' S.
- ćòpirik, ćòpiriku, ćòpirici *pl.* 'miara długości = odległość między rozstawionym kciukiem a palcem wskazującym' S, W.

čòpka *f.* 1) 'dziub' S, W, 2) 'ostrzejszy koniec jaja' S.

čòpkam tr'awàta 'wirywam trawę, plewie' W, *cf.* čèpkam S.

čòpnuwam 'zrywam', *np.* č. kabàk 'zrywam kaczan kukurydzy',
č. l'ap 'skubię chleb', zà xa čòpna mustajkit'a 'zgołę wasy' W,
cf. čèpnuvam S.

čòrba *cf.* čurbà.

čubànin, čubàninu, *pl.*: čubàni, čubànitu 'pasterz owiec lub kóz' S, W.

čubùk *m.*, čubùci *pl.* 'fajka' W, *cf.* čabùka S.

sà čùd'a, sà čùdiš 'myślę, zastanawiam się' S, W; sà čùd'a što da
stòr'a 'ἀπορώ τι να πράξω' S, gu vida na càr'u màjkamu,
štu sà čùdi 'i widzi go matka króla, że się zamyslił' S.

čùdba, čùdbata 'zastanawianie się, namyslanie się' S.

čùdu, čùdutu, (čùdanta *pl.*) S, čùdu *indecl.* W 'cud'.

čufčija 'rolnik' W, *cf.* čifčija S.

čùja *cf.* čùm.

čukàlu, čukàlutu, čukalà *pl.* 1) 'żelazny młotek na długim trzonku,
służący do ubijania w stępie', 2) 'tłok w maśnicy' S, W.

čúkam, čúkaš 'tłukę, biję' S, W; čúkam na pòrtata 'pukam do
bramy', fàti... da sà čúka ut zim'ata 'zaczął (z rozpaczy) bić,
rzucac się na ziemię' S.

čúkanu ml'aku 'maślanka' W, *cf.* bijanica, matàn S.

čùl *m.*, čùluvi *pl.* 'płachta z worka' S.

čùm, čùš S, čùja, čùš W 'słyszę'.

čumàk *m.*, -àci *pl.* 1) 'kij wogóle', 2) 'kij do nawijania nici' S, W.

čumbàs, -àzu 'grzywa'; čèpni mi inò kòsmi ut čumbàzu 'wyrwij
mi jeden włos z grzywy' S.

čumb'èr' *m.* 'chustka na głowę' W, *cf.* čamb'èr S.

čumèn', čumèn'ut 'jęczmień' W, *cf.* ičumèn' S.

čunki *adv.* 1) 'to jest, to znaczy', 2) 'jakżeż, chyba, zapewne' S, W.

čurbà S, čòrba, čurbàta, čurb't'a *pl* W 'zupa'.

čurbažija 1) 'bogacz', 2) 'pracodawca, majster w stosunku do cze-
ladników' S, W.

čurčufè *n.*, čurčuf'anta *pl.* 'rama okienna' W, *cf.* čerčevè S.

čurùk || čur'ùk = sakàt' 1) 'kulawy' S, 2) 'zepsuty' S, W; čur'ùk
dr'awu 'drzewo stoczone przez robaki' W, rùbit'amisà čurùk
'mam stare, liche, zetlałe szaty' S.

čùst' *m.* W, čùzda *m.*, *f.* S, čùzda *f.* W, čùzdu *n.* S, W 'cudzy,
obcy'.

čuw'ák, *pl.*: l'ùdi, l'ud'ètu S, W || čuw'áci W 'człowiek'.

čuvam, čuvaš 'strzeżę, pilnuję' S, W; čuvam kòn'u, bayčàta 'pilnuję konia, ogród' S.

čuwija 'pręt do poganiania osła' W, cf. čivija S.

čuvrè n. 'ozdobnie wyszywana chusteczka' S.

D

da 1) 'aby, ażeby': tàtkuti ustàvi vasa'èt, tòs dulàp da gu ni utfòrimi. Zaštò da gu ni utfòrimi 'twój ojciec zostawił w testamencie polecenie, abysmy tego schowka nie otwierali. Dlaczego mamy go nie otwierać?', χιέ da ja ni ustàviš da pòj dól 'nie pozwól jej, żeby szła na dół', sàt'u na idin da dòš 'żebyś przyszedł o pierwszej' S, wzmocnione *za da*: da znàm kòlku za da živòvam 'abym wiedział, ile potrzeba do życia' S,

2) 'że, iż': mu vili da pòj dól 'powiada mu, że idzie na dół', sà ni efχarištisa da takà sà čùdiš 'nie jesteś zadowolony, żeś się tak zamyslił' S,

3) 'choć, chociażby, gdyby': amà t'ą ni puštam v'èjki i da t'ą prusti tàtkuti 'i nie puszcę cię już, choćby ci przebaczył twój ojciec' S, χιέ pari da mi ni dàvaši... 'choćabyś był mi nie dał nic pieniędzy...' S 19, da idiši... 'gdybyś poszła...' S 13, gazò da si rascèkniš 'choćbyś sobie...' S 24, ni znàjat, iksi da znàjat da dòat 'nie wiedzą, ale gdyby wiedzieli, toby przyszli' S 24,

4) 'czy, czyżby': da si ni zagubi umò 'czyś też nie zwarzował' S, da idam, da ni idam 'czy mam iść, czy nie' S, da ja vidiš da ja puznàš pàk 'jeżeli ją zobaczysz, to czy ją znów poznasz?' S,

5) zamiast bezokolicznika zdanie z *da*: da pòa dól da si pùsna vudàta 'pójdę na dół oddać mocz' S, fàštāt da igràjat 'zaczynają grać (sc. w karty)' S.

6) 'i, a, więc': idin čuv'āk zakòliχ da r'èci 'zabiłem człowieka i on rzekł' S, i tugàs tój sa naumi za gudinicata da sà trukali glavàta 'i wtedy on przypomniał sobie o narzeczonej i spuścił głowę' S, tòs biši idin kùcur da tój gu stòri kòn' 'to był pniak, a on z niego zrobił konia' S, t'ą milòvax da dòjdux 'kochałem cię, więc przyszedłem', gi vrèzuva naòpuku (sc. papùcit'ą) da isl'áva dól 'wdziewa (sc. buty) odwrotnie i schodzi na dół' S, i za mi dad'èš idin disàjk' pari da da jàχna kòn'čatu da da si prim'àn'a pujnoš pu rùbata

- ‘i dasz mi sakwę pieniędzy, abym pojechał na koniu, i że-
bym raz się ubrał w szatę’ S.
- d’ādu, d’ādutu, d’ādufci *pl.* ‘dziadek’, stār’ju d’ādu ‘pradziadek’ S, W.
- dāfna, dāfni *pl.* ‘laur’ S, W.
- d’āgund’ā ‘gdziebądź’ S, W; ni χòždam d’āgund’ā ‘nie chodzę
gdziebądź’ S, W.
- dajamā *f.* ‘schron zimowy na owce’ W.
- dakika *f.* ‘minuta, chwilka’ W: ut pèt’ dakika s’ètn’ā ‘po pięciu
minutach’.
- dāl, dalòt, dāluvi *pl.* ‘gałąź’ W.
- d’āl *m.*, d’ālò, d’āluvi *pl.* ‘dział, część’ S, W.
- d’ālam, d’ālaś 1) ‘rąbię drzewo na drobne kawałki’ S, W, 2) ‘dzielę’:
sā d’ālixa pu p’èt’ kašk’èti ‘podzielili się po pięć czapek’ S 46.
- d’ālani, d’ālan’ètu ‘rąbanie drzewa’ S, W.
- dalèku ‘daleko’ S, W.
- dalgā S, W, dalgi *pl.* S ‘fala, bałwan morski’; bēlki gu farli dal-
gāta na sūxu ‘może go fala na ląd wyrzuciła’ S.
- dalg’ě *m.*, dalg’ěca *pl.* ‘pływak’, dalg’ěka *f.* ‘pływaczka’ S, W.
- d’ālkam, d’ālkaś ‘rąbię na drobniutkie kawałki’ S, W.
- damb- *cf.* dēmp.
- dāmgā S, W, *pl.*: damgi S, damg’ W ‘piegi’, *cf.* panāda.
- damlā = kāpka ‘kropla’ S, w W *zn.* w powiedzeniu: na tōs ču-
w’āk mu pādna damlā ‘temu człowiekowi zrobiło się czarno
w oczach’.
- danāk, danāku, danāci *pl.* = malēčku t’ēla ut dw’ā gudini ‘młody
byczek’ S, W.
- dār, darò, dāruvi *pl.* ‘dar, podarunek’ S, W; dār dāva niv’āsta
‘synowa daje podarunek’ S, niw’āsta daròwa sòjut daròt
‘synowa obdarza krewnych podarunkiem’ W.
- d’ār’a imam ‘mam rozwolnienie’ W, *cf.* driskam S.
- darāk, darāci *pl.* ‘żelazna szczotka do czesania wełny’ S; co do wy-
glądu tak zw. práf darāk *cf.* Marinovъ str. 100, rys. 89, w W
darāk *niezn.* *cf.* gr’ēbinci.
- darówam, -ówaś W, dar’óvam, -óvaś S ‘obdarowuję’, *cf.* durisuwam.
- dāskal, dāskalètu *pl.* ‘nauczyciel’, daskāla ‘nauczycielka’ S, W.
- daśò ‘ponieważ’ W: dāj mi tufèjk’ut daśò dōjχ na k’éf ‘daj mi
strzelbę, ponieważ mam ochotę’.
- d’āt’ā *n.*, d’āca *pl.*, *dem.*: d’ātinci || d’ātl’ā 1) ‘dziecko wogóle’,

2) 'dziecko płci męskiej', 3) 'chłopiec, kawaler', 4) 'żołnierz':
takżm d'ăca 'oddział żołnierzy' S, W.

d'ăt'ă cf. mōma d'ăt'ă 'rumianek' S.

davă f. 'kłótnia, zwada, proces' S, W; mu bitisa davăta 'skończyło się sądzenie' S, utidi davăta dur na cār'u 'spór oparł się aż o króla' S.

davam, dăvaš 'daje' S, W; m'ă dădi mājka da să naučă zanajăt' 'oddała mię matka na naukę rzemiosła', davam nōjma 'daje znak', mu dăva mjūxlēt 'daje im wyznaczony czas, termin urlop' S.

dăvani, dăvan'ētu 'dawanie' S, W.

davlif, -iva, -ivu 'urodzajny (o roli), płodny (o drzewach owocowych)' S, w W *niezn.*

dăždi 'deszcz pada' S, W; dăžd'ênata z'ëmja 'η βρεγμένη γη' W.
dăždōvnu vr'ăm'ă 'czas deszczowny' S, cf. d'ăš.

d'è 1) 'gdzie, dokąd' S, W: d'è utivaš? 'gdzie idziesz?', d'ěj? 'gdzie jest' S, 2) 'który, co': tōj, d'è b'ăši sirumăx, stăna žing'in'u 'ten, co był biedakiem, stał się bogaczem' S, cf. kad'è.

dēka iptă 'rok (19)17' S 3.

dekăkši 'rok lub w roku (19)16' S 3.

dēkatonōgdon '18'; cyfry greckie używane tylko przy datach (cf. wyżej) lub w wojsku: să katatăksax na dēkatonōgdon šinda-gma 'wcielono mię do 18. regimentu'; zresztą cf. usamnăjsi.

d'ělva f., dem.: d'ělvička 'gliniane naczynie na ocet' S, W; w W też 'naczynie na wino'.

demək 'to jest, mianowicie' S, W.

d'ën', din'ò(t) 'dzień' S, W; d'ën' za d'ën' 'z dnia na dzień', četir draxmi na din'ò 'cztery drachmy na dzień' S, răbut'at ut din'ò 'pracują za dnia' S, kăta d'ën' 'codziennie' W.

d'ënga f. S, d'ënk m. W 'duży zwój, pakiet', d'ënga t'ut'un' 'zwój tytoniu opakowany w worek'.

dër'a, dir'ēs 'obdzieram ze skóry' W, cf. dir'ëm S.

derežija 'handlarz skór' S, W.

d'ësit' '10' S, W.

d'ëver' S, W, divir'ò S, diwir'òt || d'ëwir'ut W, pl.: d'ëvir'ă, d'ëvir'ētu S, d'ëwir'òfci W 'brat męża (dla żony)'.

d'ëvit' '9' S, W.

dib'ël, -ëla, -ëlu 'gruby, -a, -e'; dib'ël glàs 'gruby głos' S, W.

dif, diva, divu 'dziki, -a, -e' S, W.

- dif, difutu, difufci *pl.* 'dziki człowiek' S.
- digam, digas̄ *oraz:* dignuвам, dignuvas̄ 'podnoszę'; rãbuta ni diga 'praca nie przysparza dochodu', n'ã dignaxa za u Kavala 'przeniesiono nas do Kawali' S, *cf.* zìgam W.
- diikitis || diigitis, diikit'etu *pl.* 'naczelnik' S: gu prãvi idin diigitis na s'elutu S 25.
- dijadòsuvam 'polecam, nakazuję'; imãši dijadòsanu 'było zapowiedziane, zleczone' S.
- dijaforà || dijafurà 'różnica' S, W; idnò ut drùgu n'ema dijaforà 'między niemi niema różnicy' S, W; na dijafurà 'w odległości' S.
- dijałima 'pauza w szkole' S, W.
- dijamandòpetra *f.* 'diament' W.
- dijaškidàsuvam 'oddaję się rozrywce' S, W; da dijaškidàsats̄ 'aby się trochę rozerwali' S, d'e dijaškidàsuvaxa 'gdzie bawili się' S.
- dijatàksuvam 'daję polecenie, rozkazuję' S: dijatàksuva da pruminat̄ šičkit'ã junáci 'poleca, aby wszyscy młodzieńcy prze-defilowali' S.
- *dikàsuvam: gu dikàsaxa 'osadzili go' S 45.
- dikàt stòr'am 'przeładam, przepatruję' S, W.
- dik'el, dik'el'ã *pl.* 'rodzaj motyki o dwóch zębach' S, W; da kupajmi luz'è sãs dik'el 'okopujmy winne latorośle przy pomocy »dikielu«' S.
- diladi 'δηλαδί, to jest, to znaczy' S, W.
- dilãft', dilãvd'u, dilãvd'ã *pl.* 'pogrzebacz' S, *cf.* Marinovъ 38, rys. 38.
- dililik 'bujny, burzliwy okres młodości' S.
- diłmu S, dirmu || diłmu W 'ponieważ'.
- dimiržija, dimiržijata 'kował, blacharz' S, W.
- dimitrusxju 'październik' S.
- din'à 'dniami, za dnia' S, W.
- dìpla 'przykrycie, kołdra domowego wyrobu' S, W.
- dipòžit, dipòžitu 'depozyt': za mu ustaviš̄ dipòžitu pari 'zostawisz im pieniądze w depozycie' S 28.
- dira, dirata, diri *pl.* S, dëra, dëratã W 'śląd'; pu dirata za t'ã fãt'at 'po śladzie (*sc.* idąc), złapią cię' S, da mu m'arat dira 'aby mu zmierzyć ślad stopy' S.
- dir'èjk', dir'èjk'ã *pl.* S, dirèk, dirèci *pl.* W 'słup, belka'.
- dir'em, dir'ès̄ (*sc.* kòza, ófca) 'obdzieram ze skóry' S, *cf.* dër'a W.
- dirminžija, dirminžijata 'młynarz' W 78.

- dirmu *cf.* dīlmu.
- disàjk, disàjk'u 'sakwa' S 16.
- disku *n.* S, W, *pl.*: diskunta S, diskà W 'taca'.
- dispòt' *m.*, dispòt'ą *pl.* 'biskup' S, W.
- distina 'dziesiątka' S, w W *niezn.*
- dištixima *n.* 'nieszczęście' S 12.
- dištixòs *adv.* 'nieszczęśliwie, nieszczęśliwym zbiegiem okoliczności' S 23.
- ditin'a *f.* 'brzemienna': kràva ùti žèna (*sc.* ditin'a) '(*sc.* brzemienna) krowa lub kobieta' S, *cf.* t'èška, gibè W.
- div'ak *m.*, div'aci *pl.* 'dziwak' S, W.
- diw'atnàjsti W, divitnàjsi S '19'.
- dividis'èt '90' S, W.
- diwina 'dziczyzna' W 75.
- dizgin', dizgin'u 'kajišu na ùzdata' S, W.
- djàkut 'djak' W 67.
- djàvuł *m.* S, W, *pl.*: djàvuł'ą S, djàwuli W 'djabeł'.
- djumbèl' 'leniuch' S, w W *niezn.*
- djumbilik *m.* 'lenistwo': dj. m'ą fàti 'ogarneło mię lenistwo' S, *cf.* tembelà W.
- djumèn', djumèn'u 'ster': kapitàninu na pampòru s'adi na dju-mèn'u 'kapitan na okręcie siedzi przy sterze' S; xùbaf dju-mèn' ima = čurbažija (t. j. tak się mówi o bogaczu) W.
- djušamè *n.* S, W, djušamètu, djušam'anta *pl.* S 'podłoga wogóle' *też*: 'powala' S, 'podłoga na 1. piętrze' W, *cf.* pátuma.
- djušèjk', djušèjk'u, djušèjk'ą *pl.* S, djušèk, djušèci *pl.* W 'materac'.
- dlambòk, dlambòka, dlambòku 'głęboki, -a, -e', dl. čuw'ak 'skryty człowiek' W, *cf.* glambòk S, gambòk || gamlòk W.
- dl'bnuk, dl'bnuga, dl'bnugu 'długi, -a, -e' S, W.
- dòbr'ą *adv.* 'szczęśliwie' tylko w życzeniach: d. dòjdi! d. dòxti! 'witaj! witajcie!' na co się odpowiada: d. v'ā naxmi *dost.*: 'szczęśliwie was zastaliśmy' S, *cf.* dubr'ā W¹.
- +dòbrud'èn' S, W || (+dòbrufd'èn') 'dawniejsze pozdrowienie w południe'¹.
- +dòbruùtru 'dzień dobry!' S, w W nie pamiętają; *cf.* kàli mèra¹.
- +dòbruv'èčer 'dobry wieczór!' S, W¹.

¹ Poza wymienionymi słowami żadne inne od pnia *dobr-* nie są znane.

- dòcka krávata, m'ą dòcna *aor.* 'krowa bodzie' S, w W *niezn.*
dòdeka '(19)12 rok', ut d. 'od r. (19)12' S 1.
(za) dójda S, W || (dòm) S, dòś S, dòiš W 'przyjdę': dójdi vr'am'ą
'nadszedł czas' S.
dòk, dòkuvi *pl.* 'szewiot' S, w W *niezn.*
dòkar *imperat.* 'przynies!', *cf.* (za) dukàram S, dònisimi W.
dòł, dulò, dòluvi *pl.* 'rodzaj wawozu, którym w czasie ulewy
spływa woda' S, W; *dem.:* dòlčą S.
dòł *adv.* 'na dół, na dole': da pòa dòł, sl'azi dòł 'pójdę na dół,
zeszedł na dół', kláva idin prusk'èfał dòł jurgàn'u 'kładzie
poduszkę pod koldrę' S.
dòlnata z'èmja 'podziemie, czyściec' S, ut dòlniju sukàk 'z uliczki,
leżącej na dole' S.
dòma *cf.* dumà.
dònisimi *cf.* dun'èwam.
dòst, dòstu, dòstuvi *pl.* 'przyjaciel' S, W.
dëχ, daxò, dëχuvi *pl.* 'oddech', jak człowiek umiera, wychodzi
z niego: dëχ S, W.
dëχam, dëχaś 'oddecham' S, W.
dëmp, dambò(t), *pl.:* dambè, dambètu S, W || dëmbuvi S 'dąb';
dambici *pl.* 'młode dąbki', dëmbuvi drävà 'drzewo lub drzewa
dębowe' S.
dënu, dënutu, dänä *pl.* 'dno' S, W.
dëra *cf.* dira.
dërvenu màslu 'oliwa' S, w W *niezn., cf.* làt'.
dërvu *n.*, drävà *pl.* 'drzewo ścięte lub rosnące, ale nie owocowe' S,
cf. fidàn; drävè *pl.* 'belki', drävùški 'drzewo na opał' S, *cf.* dr'awu W.
dërzà *cf.* drážim.
dëska, dăskàta S, W, *pl.:* dëski, dăskit'ą S, dăskët'ą W 'deska',
w S też 'mostek (kość) u człowieka'.
dëś, daždò, dëžduvi *pl.* 'deszcz' S, W: ima dëś 'deszcz pada', säs
stòmni dëś 'deszcz ulewny', *cf.* dăždi, dăždòvnu.
dëštira, dëštiràta || dëštir'amu S 9, dëštiri *pl.* 'córka' S, w W b.
rzadko *uż.*, zanotowałem tylko raz dëštir'at'ą *pl.*, *cf.* mòma.
draxmi *n.* S, f. W, draxm'anta *pl.* 'drachma' S, W.
dràk, dràga, dràgu 'przyjemny, miły' S, W: mlògu mi dràgu da
slùšam da p'ajat 'b. lubię słuchać śpiewu' S, ucètu(t) mij dràk
'lubię ocet' S, W; w W dosyć rzadko *uż.*, zwykle tylko w wy-
rażeniu: mij dràgu 'lubię'.

- dr'am'am S, drām'a W, drāmiš S, W 'drzemie'.
 drāmka *f.* 'drzemka' S, W; z'èx inà drāmka 'zdrzemnąłem się' W.
 drāmòn' *m.*, drāmòn'ą *pl.* 'przetak służący do wiania zboża' S, W.
 dr'änkka *f.* S, W, *pl.*: dr'änki S, dr'an'è W 'dereń'.
 dr'äwu *n.*, dr'awè *pl.* 'drzewo ścięte lub rosnące, ale nie owocowe'
 W, *cf.* d'ërvu S, fidàn S, W.
 dražali *n.*, dražalà *pl.* 'rekojęć motyki, dzaganu...' S, *cf.* tupuri-
 štì W.
 dražim S, d'ž'ža W, dražiš S, W 'trzymam'.
 dr'èbna *m., f.*, dr'èbnu *n.* 'drobny' S, W; dr'èbna fasul 'groszek' S,
 dr'èbnu brášnu 'mąka zmielona b. cienko tak zw. pytlowana' S, W.
 dr'èp *m.*, dr'èbuvi *pl.*, dr'èpčā, dr'èpčātu *dem.*, čërna dr'èp 'sle-
 dziona', b'äl dr'èp 'płuca' S, *cf.* žijèr W.
 driskam, driskaš 'wypróżniam się przy silnem rozwolnieniu' S,
cf. d'är'a imam W.
 drënk, drängò(t) S, W, dränžè *pl.* S 'żerdka, kij': pàlimi χùrnata
 sās drängòt 'palimy w piecu chlebnym przy pomocy żerdki',
 b'šat sās drënk 'wymiatają...' W.
 sà d'p'am, sà d'piš 'skrobie się' S, w W *niezn.*
 dr'šta, dr'štata 'folusz' S, W.
 drügänd'ą 'gdzieindziej' S 10.
 drük, drüga, drügu 1) 'inny', *rzadziej*: 2) 'drugi' S, W; mi t'èkna
 za inò drügu 'coś innego mi przyszło na myśl', mājka ni
 imāši drügu d'ät'ą 'matka nie miała drugiego dziecka' S.
 drum'ā, drum'ät'ą 'żdźbła zboża pozostawione przy żnięciu' W 66.
 drüşka, drüşkata, drüşki *pl.* 'przyjaciółka' S, W; jàla mari drüşku!
 'chodź tu moja droga!' S.
 d'u- *cf.* dju-
 dubituk *m.*, dubici *pl.* 'dobytek (krowy, konie, osły)' W, w S *niezn.*
 dubr'ā dójdi! dubr'ā dójyti! 'witaj!, witajcie!' W, *cf.* dōbr'ą S.
 dudāk, dudāku(t), dudāci *pl.* 'warga' S, W.
 dugān', dugān'u(t), dugān'ą *pl.* 'sklep' S, W.
 dūja W, dūjam || dūm S, dūiš W, dūš S 'dme, dmucham'; dūj w'ätir
 lèk 'φυσᾶ ἐλαφρὸ βοριάκι' W.
 dujim, dujiš 1) 'doję', 2) 'karmię piersią' S: gu dujāši Dimitraku
 'karmiła D.', *cf.* c'ž'kam, nasāwam W.
 (za) dukāram 'przyprawdżę, przyniosę' S: dukar'āti da ja vida kni-
 gata 'przynieście list, niech zobacze', idin kòn' da mi dukā-
 raš 'przyprawdż mi jednego konia' S, *cf.* dōkar, dun'ewam.

dulamà *f.* 'rodzaj męskiej bluzy' S.

dulàp, dulàp'u(t), dulàp'ą *pl.* 1) 'rodzaj schowka w ścianie izby',
2) 'komoda' S, W, 3) ut kafè dulàp 'młynek do palenia kawy' W
lub: dulàp'cą *n.* 'ts' S, W.

d'ulbèr || d'ulbèr' 'b. ładny' S, W: mumàta biši mlògu d'ulbèr
'dziewczyna była bardzo, a bardzo ładna' S.

d'ulberlik *m.* 'piękność' S, W.

dulćinka *f.* = małku dól'cą 'mały wąwóz' S, w W *niezn.*

dùm *cf.* dùja(m).

dumà *adv.* 1) 'w domu', 2) 'do domu' S, W; si utidi d., si dójdux
d. S, jas za pòda (u) dumà || s'ã za pòda na dòma W, z'è
pari ut dumà 'wziął pieniądze z domu' S.

dumàšna *m., f.*, dumàšnu *n.* 'domowy, domowego wyrobu' S, W.
dumàta *pl.* 'pomidory' S, W, *cf.* patlažàn.

dùn'a *f.* 'pigwa, *lac.* cydonia' S, W.

dun'èwam, dun'èwaš 'przynoszę, przyprowadzam' W, *cf.* (za) du-
kàram S¹.

dung'à || d'ung'à 'świat', na dung'àta 'na ziemi' S, W; na nàs d'ung'à
'na tamtym świecie' S.

dùpka *f.* 'otwór, dziurka' W, w S tylko: 'otwór w podex', *cf.* ròpka.
dur 'aż, do': dur sigà 'do teraz' S, W, dùr na mišimèr 'aż do połud-
nia' S, dùr na t'èlusu 'aż do końca' S, dùr na wièceròt || dùr
du wècer 'aż do wieczora' W, ut dòdeka dur na dèka pènde
'od roku (19)12 do (19)15' S, dur us'èmna 'aż do świtu' S, dur
umr'èkna 'aż do zmierzchu' S.

dur da 1) 'zanim': dur da trègna na ràbuta 'zanim wziąłem się
do roboty' S, 2) 'zaledwie': dur da pòda jas sabàlin, dur
da s'èdna, jàtigu i man'žòji ćukna na pòrtata 'zaledwie po-
szedłem rano i usiadłem, a oto już mąż zapukał do drzwi' S.
3) 'aż': dur da us'èχnat 'aż wyschną' S.

durisuwam, durisuwaš 'obsypuję podarunkami' W, *cf.* daròwam.
dùša, dùšàta 1) 'serce' S, W, 2) 'dusza', ale tylko w znaczeniu
jakiegoś technienia (»pary«) wychodzącego z człowieka przy
śmierci S, 3) 'osoby, ludzie': dvamina dùša 'dwóch ludzi',
fàt'ąymi tòlkus dùša 'ujeliśmy tyłu ludzi' S.

¹ Z form perfektywnych zanotowano tylko: za dunis'è 3. *p. sg.*,
za dunisàt 3. *p. pl.*, dònisimi, dunis'àti *imperat.*, *aor.*: dun'èsux idin
pumagaćin 'przyprowadziłem pomocnika', i t'à mu dunèsi 'i ona
mu przyniosła' W.

dùša *cf.* katirinna dùša.

dušmànin, dušmàni *pl.* 'nieprzyjaciel' S, W.

duvà *f.* 'życzenie': mu dàdi duvàta 'życzył mu' S, W.

duvàn' *m.*, duvàn'ą *pl.* S, duwàn, duwànut, duwàni *pl.* W 'orzeł'.
 duvir'a = pàpsuva, zapira var'ànitu 'przestaje się gotować' S 4.
 dvà(ta) 'dwa, -aj, dwoje', dv'ã 1) 'dwie, dwa *n.*', 2) przy liczeniu
 'dwa' S, W.

dvàjsi S, dwàjsti W '20', dvajsina S, dwàjstiidna W '21', dvajsidva S,
 dwàjstiidw'ą W '22', dvajsitri S, dwàjstiiitri W '23'...

dvamina 'dwa, dwaj, we dwóch' S, W.

dvanàjsi S, dvanàjsti W '12'.

dv'ãsta '200' S, W.

dvòr, dvòru(t), dvòruvi *pl.* 'podwórze', pr'ãdna i zãdna dvòr 'po-
 dwórze przed i za domem' S, W.

ž

zãdna *m., f.*, zãdnu *n.* 'tylny, -a, -e' S, W.

zãmbàk *m.*, zãmbàci *pl.* 'lilja' S, w W *niezn.*

zãngaràk, -àci *pl.* 'dzwonek »za dubituk«' W, *cf.* žlòpuća S.

žigam, žigaš 'podnoszę' W, *cf.* digam S.

žimbarèk *m.*, žimbarèci *pl.* S, žimparèk, -èci W 'wskazówka ze-
 garka', gul'àm i máluk ž. 'wielka i mała wskazówka'.

žimbil *m.* 'hiacent' W, *cf.* žumbil S.

žingija, žingijata 'strzemie' W, *cf.* izingija S.

ž

žad'è *n.*, žad'ànta *pl.* 'gościniec' S, W.

žàm, žàmò(t), žàmuvi *pl.* 'szyba' S, W: utfàra žàmò sã f'èrl'a ut
 parãfir'u 'otwiera (*dost.*) szybę i rzuca się z okna' S.

žàmija, -ijata 'džamja, świątynia turecka' S, W.

žànam 'proszę!' S, W: štò viliš, žànam 'co mówisz, proszę?!' S.

žãndarmit'ą *pl.* 'żandarmi' S, W.

žãngàl, žãngàl'ą *pl.* 'miara pola = 1 krok': wr'àtinu ima 40 žãn-
 gàl'ą W, *cf.* ćòkar S.

žãramè *cf.* žëramè.

žãskam 'ciągnę': kòn'u žãska arabàta 'koń ciągnie wóz', ja žàsna
 nazàt' lupàtata 'wyciągnął spowrotem łopatę', da t'ą žàsними
 gòr'ą 'abyśmy cię na górę wyciągnęli', žãskam vudàta 'wio-

- słuję' S, žaskam sās lupātīt'ą udāta 'ts' W, malēčkutu žaska 'dziecko pije (mleko) smoczkiem' S.
- žėp, žībò, žėbuvi *pl.* 'kieszeń' S, W.
- žeramè *n.*, žeram'ānta *pl.* S, žaramè W 'grzywna, kara'; inò žaramè platix 'zapłaciłem karę' W.
- žijēr b'āl 'płuca', žijēr čarna 'śledziona' W, *cf.* dr'ėp S.
- žilè *n.*, žil'ānta *pl.* 'płaszczyk dziecięcy' S, W.
- žin'žir *m.*, žin'žir'ą *pl.* 'łańcuch, łańcuszek' S, W: za kustisaš kòn'u...
za ut'ėgniš žinžiritu (przy zaprzęganii do pług) S.
- žin'žur *m.*, žin'žur'ą *pl.* 'konik polny' S, *cf.* bužik kràwa W.
- žingu *n.* S, W, *pl.*: žingà W, žingunta S 'blaszana miseczka na potrawy'.
- žizà 'kara, pokuta': na t'ėb'ą druga žizà n'ėma za ti dām S 49.
- žugān' *m.*, žugān'ą *pl.* 'goleń' S, *cf.* kalām.
- žumbil *m.*, žumbil'ą *pl.* 'hiacent' S, *cf.* žimbil W.
- žūsna *f.* 'ryj świni' W, *cf.* sùrla S.
- žuzvè *n.*, žuzv'ānta *pl.* 'metalowe naczynie z długą rączką do gotowania kawy na żarze' S, *cf.* kafižik W.

E

- e- *cf.* je-.
- edikšè *n.*, edikšānta *pl.* 'klin łączący kajis z grzędzielem pług' S, *cf.* zėwla W.
- ėdra, ėdrata 'siedziba': ėdrata na šindagmāta 'siedziba, miejsce pobytu regimentu' S 1.
- ėfɣaristò! 'dziękuję!', sās ėfɣaristis 'b. chętnie' S, ėfɣaristòsani 'zadowolony' S 54, sā ni ėfɣaristisa ut mójtu plāštani? 'nie jesteś zadowolony z mej zapłaty?' S 19, *cf.* spulājti W.
- ėgidikisuwam 'mszczę się', za gu ėgidikisam 'zemszczę się na nim' W 77.
- ėkšipnu *m.*, *n.*, mlògu ėkšipnusi 'jesteś b. bystry' S 26.
- Elāda *f.* 'Grecja' S, W.
- elėftera *m.*, *f.*, *n.* 'wolny, swobodny' S.
- ėlin *m.*, ėlini *pl.* 1) 'jelen' W, 2) 'Grek' S, W.
- elmėk || ilmėk', ilmėk'u, elmėci *pl.* 'pętla na końcu sznura' S, W; si klāva elmėku na šijata 'zakłada sobie pętlę na szyję' S 30, *cf.* S 53, 54: ilmėk'u.
- ėm 'i, też': ėm si vil'āɣa 'i mówili do siebie', ėm bakałėk, ėm pramatarłėk 'i sklep korzenny i bławatny' S.

- èmboros *m.* 'kupiec bogaty, hurtownik' W.
 endòp'u *m., n., endòp'a f.* 'miejscowy, -a, -e, tutejszy, -a, -e' S, W.
 èndra *m., f., èndru n.* 'gruby, tęgì', *np.* èndra èuw'ák 'tęgi czło-
 wiek' W, *cf.* jèndra S.
 ènininda '90' S 1.
 epidis 'ponieważ' W 77.
 epistràtifšis 'mobilizacja': stòri e. S 2.
 epitrupi 'komisja wojskowa (poborowa)' S 1.
 erk'èć, erk'èću 'cap wyrznięty' S, W; *cf.* tek'è.
 erlija *m., erliji pl.* 'tubylec' S, *cf.* irlija W.
 èšti || 'èšti 'jeszcze' W, *cf.* óšti S, óšći W 79.
 Evròpa 'Europa' (do której zgodnie z ogólnem zapatrywaniem
 Greków nie należy jednak sama Grecja) S, W.

F

- fajdà *f.* 1) 'procent', 2) 'korzyść, zysk' S, *cf.* tok- W.
 sà fàl'a W, sà fàl'am S, sà fàliš S, W 'przechwalam się'.
 fàlba *f., pl.:* fàlbi S, fàlba W 'chwalenie się, przechwałka', takfès
 fàlbi ni slùšam S, takfès fàlba ni èuja W 'nie chcę słuchać
 takich przechwałek'.
 familà *f.* 'rodzina' S, W.
 fanàr' *m., fanàr'a pl.* 'latarnia' S, W.
 fandàsu, štu imam da trègna ut n'èja 'myślę, że trzeba mi iść
 precz od niej' S 29.
 fanèla *f.* 'sweater' S, W.
 faràš, faràšu 'śmieciarka, blaszana szufla do wyrzucania gnoju' S, W.
 fàrl'òvam, -òvaš 1) 'rzucam', 2) 'strzelam' S, W: ni fàrl'òvam na
 dènutu, za fàrl'a na strid'à 'nie strzelam w dno, lecz w śro-
 dek (sc. beczki)' W 69, *cf.* fàrl'am.
 farmàjk' *m.* 'trucizna' S, W.
 farmakàta igla 'zatruta igła' S 31.
 farmakijun *n.* 'apteka' S, W.
 sà farmakòsuvam 'truję się' S.
 fasul' *m.* 'fasola' S, W.
 fàštam, fàštaš *oraz* (da) fàt'a(m), fàtiš 1) 'chwytam, łapię', 2) 'zaczy-
 nam', 3) 'najmuję', 4) 'brać': w znaczeniu 'wziął i umarł' S, W;
 sèn gu ni fàti 'nie usnął, nie mógł usnąć' S, fàšta da b'àga
 'zaczyna uciekać', fàštat da igràjat 'zaczynają grać (sc. w karty)',
 fàti inà udajà da s'adi 'najął jeden pokój' S, fàti pu idin

izmik'arin 'najął po jednym służącym' S 28, mu ni fàti ukòtu 'nie spodobało mu się' S 57, fàt'axa mu stòr'axa palát'u 'wzięli' i zrobili mu pałac' S.

fčàra 'wczoraj' W, *cf.* uxčàr'ą S.

felàn 'tamten', felàn sukàk 'tamta ulica', na felàn m'astu 'w pewnym znanym miejscu' S, w W *zn.*

fidàn', fidàn'u, fidàni *pl.* 'drzewo owocowe' S, W, *cf.* imiš.

fid'è *n.*, fid'anta *pl.* 'rodzaj makaronu' S, W.

filžàn', filžàn'u, filžàn'ą *pl.*, filžànčą *dem.* 'filiżanka' S, W.

filis, filiz'ą *pl.* 'peł roślinny' S: glavn'at'ą sà pùsnali filiz'ą 'głównie puściły pędy' S 44.

fimirida *f.* 'gazeta' S, W.

finik, finik'u, *pl.*: finici S, finik'ą W 'strąk fasoli'.

fišèci, fišècitu *pl.* 'naboje' S, W.

fitiftira, fitiftirit'ą *pl.* 'kolek do robienia otworów w ziemi na rozsade, np. tytoniową' S, W; ujmuję się go dwoma rękami za rękojesc w kształcie litery V.

fitil *m.* 'knot w lampie' S, W.

fitròsa 3. *sg. praes.* 'kielkuje' *sc.* ašlamàta 'rozsada' S, W.

fitru, fitrutu, *pl.*: fitrunta S, fitrà W 'kiełek (na ziemniakach, zbożu...)'.

sà fkilindisuvam, -isuvaš, sà fkilindisaχ *aor.* 'gniewam się' S, W.

fl'avam, fl'avaš 'wchodzę' S, W; kak fl'azi u udajàta 'gdy wszedł do pokoju' S, fl'avaš u nifèl'anu 'zajmujesz się złemi sprawami' S.

fl'ònga *f.* 1) 'węzeł w kształcie pętli, rozwiązujący się przez pociągnięcie za jeden koniec', 2) 'sznurówka bucika związana na kokardkę' S, W.

flur'à *pl. tant.* 'kosztowności złote, ewent. też srebrne' S, *cf.* al-tñni W.

forca: sàs fòrca pruminà 'przedostał się prędko' S 36.

fotografčija 'fotograf', fotografija 'fotografja' S, W.

fčrl'am, fčrl'aš 'rzucam', sà fčrl'am 'rzucam się, zeskakuję': sà fčrl'a ut žamijata; fčrli učit'ą 'rzucił wzrokiem' S, *cf.* fčrl'òvam *oraz* fčkam.

frànk, fràngu 'frank', też 'drachma grecka' S, W.

frènk *cf.* frčnk.

fčkam, fčkaš 'rzucam' W, *cf.* fčrl'am S.

frčncka pč's 'porcelana' S, w W *zn.*

- frènk, frèngu, frènzī *pl.* S, frènk, frènzī *pl.* W 'cudzoziemiec, zwł. Europejczyk'; frènguva žèna S, frènga W 'cudzoziemka'.
 ftàsan, ftàsana, ftàsanu 'dojrzały, -a, -e'; ft. klàs 'd. kłos' S, W.
 ftàsuvam, ftàsuváš 'przybywam' S, W; ftàsa d'at'atu na b'ala vòda 'przybył chłopiec nad białą wodę' S, ftàsax 'przybyłem na czas, w samą porę' S, W; za gu ftàsat 'dogonia go' S; ftàsuvà 'wystarczy, dosyć' S, W.
 ft'èsuvam, ft'èsuváš 'popelniam jakieś przekroczenie, staję się winnym': da mu ni ft'èsaš na tàtkuti 'żebyś nie zawinił (naraził się) wobec ojca', tój štò ft'èsuva 'cóż on jest winien?' S.
 ftis, ftisò(t), ftisuvi *pl.* 'ściana' S, W.
 ftiska igràjat 'bawią się w chowankę' S, *cf.* slipanica i. W.
 ftiskam, ftiskaš 'ugniatam, wpycham'; gi ftiskat lòzit'a 'wciskają (w ziemię) sadzonki winnej latorośli' S, W; gu ftisna kòn'u 'dał ostrogi koniowi' S.
 ftisnant, ftisnanta, ftisnantu 'skąpy, -a, -e' S, w W *zn.*, *cf.* st'ègnant.
 ftòrnik *m.* 'wtorek' S, W.
 fukarlèk *m.* 'bieda, nędza' S, W.
 fùnda *f.* 'bombonik u pantofli' S, *cf.* pisk'ùl W.
 fùrca *f.* 'szczotka do ubrania' S, W.
 fùrka, fùrkata, fùrki *pl.* 'prześlica' S, *cf.* χùrka W.
 fùrna, fùrnata 'piekarnia', furnażija || furunžija || furnàrin 'piekarz' S, W, *też:* χùrna, χurnažija W.
 furtùna 1) 'burza morska', 2) 'burza z gradem', 3) 'bałwan na morzu' S, W.
 fùska, fùskata, fùski *pl.* 1) 'pecherz', 2) 'bańka mydlana' S, W.
 fùsta, fùstata, fùsti *pl.* S, fustan'èla S, W 'halka (w ubiorze kobiety)'.
 fustàn', fustàn'u, fustàn'a *pl.* 'spodnica' S, W.
 fùta, fùtata, fùti *pl.* 'fartuch' S, *cf.* misàlka W.
 futugràfin *m.* 'fotograf' S, W, *cf.* fotugrafèija.

G

- ga 'gdy, kiedy, skoro' W, *cf.* kugà S, W.
 gàbir', gàbir'ò, *pl.:* gàbir'a, gàbir'ètu 'grab' S, W.
 gàćica *cf.* gàtica.
 gadiškam, -iškaš 'laskotam' S, W.
 gajganà *f.* 'jajecznicza' S.
 gajlè *n.*, gajlanta *pl.* 'troska, zmartwienie, kłopot' S, W; bir'èm gajlè 'martwię się' S, málka tājfa, málku gajlè, gul'ama tājfa,

- gul'amu gajlè 'małe dzieci, mały kłopot, wielkie dzieci, wielki kłopot' S.
- gàl, gàlut, gàluvi *pl.* 'gawron' W, *cf.* gàrvan.
- gàlica *f.* 'kawka' W, *cf.* gàrga S.
- Galija 'Francja', Gàli 'Francuzi' S, W.
- gambòka || gamlòka wòda 'głęboka woda' W, *cf.* dlambòk, glambòk.
- gän'èi *impers.:* g. dulò wòda 'dulòj pùlin wòda', g. b'ènc'fata vinu 'beczka jest pełna wina' S, w W *zn.*
- ganžùlka *f.*, ganžùlki *pl.* 'gatunek drobnych, słodkich gruszek' S, W.
- ganòsuvam, -òsuvaš 'pobielam naczynia miedziane' S, W; ganòsana t'èn'žera 'pobielany rondel miedziany' S, W.
- gàrga, gàrgata, gàrgi *pl.* 'kawka' S, *cf.* gàlica W.
- garnòk, garnòku, garnòci *pl.* 'gliniany dzbanek' S, W.
- gàrvan, gàrvanu, gàrvani *pl.* 'gawron' S, w W *zn.* tylko w powiedzeniu: čàrna kàtù gàrwan 'czarny jak g.', *cf.* gàl.
- gàs, gàzu S, gazòt W 'nafta'.
- gàšt'ą *pl. tant.* 'kalesony' lub 'majtki', *dem.* gàštúrki S, W.
- gàtica || (gàčica) 'bajka, opowiadanie, »gadka«' W, *cf.* prikas S.
- g'aùr, g'aùru(t), g'aùr'ą *pl.* 'giaur' S, W.
- g'ečit', g'ečit'u, g'ečit'ą *pl.* 1) 'bród na rzece', 2) 'ciasne miejsce na drodze' S, W.
- g'ečkinžija *m.* 'podróżny' S.
- g'ežèkušu *n.*, g'ežèkušunta *pl.* 'nietoperz' S, *cf.* w'ečèrnu pil'ą W.
- g'èm, g'èmut, g'èmuwi *pl.* 'uzda' W, *cf.* ùzda S.
- g'eng'èr' S, ging'er W, *pl.:* g'eng'èr'ą S, ging'eri W 'oset'.
- G'erit W || Girit S 'wyspa Kreta', giritlickiju càr' 'król Krety' S.
- G'ermanija 'Niemcy (państwo)', G'ermàni 'Niemcy' S, W.
- gibè 'cieżarna (o krowie)': kràwataj gibè W, *cf.* ditin'a S.
- gimija *f.* 'łódka, zwł. żaglówka' S, W; da jàxnat na gimijata 'żeby siedli na...' S.
- gin'à *f.* 'ród, rasa' S, W; tàs vàša gin'à ni umg'asa 'ona nie jest podobna do waszego rodu (rasy)' S.
- ging'er *cf.* g'eng'èr'.
- giniš, ginišu 'nów = brak księżyca', giniš čuv'ák = šaròk č. 'człowiek beztroski' S, *cf.* g'èniš W.
- girdisuvam, -isuvaš 'naciagam, napinam': za da sã girdisuva òsnuvàta 'żeby się osnowa (tkacka) napięła' S.
- Girit *cf.* G'erit.
- girultija 'sprzeczka, zwada, kłótnia hałaśliwa' S, W.

- g'ól, g'ólu(t), g'ólui *pl.* 'jezioro' S, W.
 gòlabòs *indecl.* 'bosy' W, *cf.* bòs S.
 gòn'žà *cf.* g'unžè.
 Gòsput' 'Pan Bóg' S, W.
 gòst'a *cf.* (za) gustim.
 gòtf'a *cf.* gutfim.
 gòzba, gòzbata, gòzbi *pl.* 'uczta' S, W; za mu stòr'a inà gòzba
 'sprawie im uczte' S.
 g'ǔmba, g'ǔmbata, g'ǔmbi *pl.* 'grzyb' S, W; bùkuva g'ǔmba 'grzyb
 rosnący na buku, z którego się robi pràxina tj. huba' S.
 g'ǔniš 'nów księżyc' W, *cf.* giniš S.
 g'ǔrbàć, g'ǔrbàću, g'ǔrbàća *pl.* 'kamsík, bicz' S, W.
 g'ǔrlica *f.* 'ból gardła' S, W.
 g'ǔrlu, g'ǔrlutu, *pl.:* gǎrlà, gǎrlàta 'gardło' S, W.
 g'ǔs, gazò, g'ǔzuvu *pl.* 1) 'podex', 2) 'płaskawy wierzchołek jaja' S;
 u ganzòt W 77; ti sǎ(s) gazò si igraš 'stroisz drwinki, kpinki'
 S 13.
 g'ǔska, g'ǔskata, g'ǔski *pl.* 'geš', diva g'ǔska 'dzika geš' S, W.
 g'ǔsn'a(m), g'ǔsniš 'gasze' S, W.
 gràb'am, gràbiš 1) 'chwytam, łapię', 2) 'zgarnuję rękami', 3) 'czer-
 pię *sc.* wodę ze źródła': gràb'am vòda ut virò S.
 gràbnuvam 'chwytam, łapię' W, *cf.* gràmnuvam S.
 gracmàn', gracmàn'u 'grdyka' S, *cf.* gratn'álnik W.
 gràd'a W, gradim S, gradiš S, W 'grodzę'.
 gradina, -inata 'ogród' i 'sad' S, 'ogród bez drzew owocowych' W.
 grafèa 'pisarz' W 72.
 gr'ǎx, gr'ǎxò, gr'ǎxuvu *pl.* 'grzech, wina': gr'ǎx stòruχmi 'zgrze-
 szyliśmy', ti da mi imaš gr'ǎxò 'ty będziesz winien' S.
 gr'ǎxuvit, -ita, -itu 'grzeszny, -a, -e' S, W.
 gr'ǎj slǔncitu 'ó ηλιος λάμπει' S, W; da sǎ gr'ǎjmi 'żeby się
 ogrzać' S.
 gràmati 'lityry': m'ǎ nauči p'èt', šès gràmati 'nauczyła mię tro-
 chę alfabetu' S 1.
 gramatik 'pisarz' W 72.
 gràmnuvam, gràmnuvaš 1) 'chwytam, łapię', 2) 'zaczynam': gràm-
 nuvam da b'ǎgam 'rzucam się do uciezki', gu gràmnuva da
 gu gòni 'zaczyna go ścigać' S, *cf.* gràbnuvam W.
 gràncàrin, -àri *pl.* 'garncarz' S, W.
 grǎšèn, -èna, -ènu 'oblakany' S, W.

- gràt, gradò(t) 'grad' S, W.
 gratn'álnik 'grdyka' W, *cf.* gracmàn' S.
 gravàta 'krawatka' S, W.
 gr'èbin' na pint'èlut 'grzebień koguci' W, *cf.* kalpàk S.
 gr'èbinci *cf.* daràk.
 gr'ènda, grindàta, *pl.*: gr'èndi, grindit'ą S, grindt'ą W 1) 'tragarz pod powałą', 2) 'staciwy warsztatu tkackiego'.
 gr'ènd'ą *pl. tant.*, grindit'ą 'piersi' W, *cf.* grèndi S, g'üs.
 gribèm, -èś 'dre, zdzieram' S, w W *niezn.*
 grip, gripu(t), gripuvi *pl.* 'sieć rybacka' S, W; gripéija 'rybak, łowiący na sieć zwaną grip'.
 gris, grizò(t), grizuvi *pl.* 'sukno wełniane, gunia' S, W.
 grizèm, -èś 'dre, gryzę z bolu (tylko z bolu)' S.
 gròp, grubò S, gròbut W, gròbuvi *pl.* S, W 'grób'.
 gròzdi *n.*, gròzditu S, W, *pl.*: gruzdà, gruzdàta S, gruzd'à W 'winogrono'.
 gròzna *m., f.*, gròznu *n.* 'wzbudzający, -a, -e grozę, przestach' S, w W *niezn.*
 gr'èba *f.* 'garb' W, *cf.* kambùra, rayit' S.
 gr'èbaf, gr'èbava, gr'èbavu 'garbaty, -a, -e' S, W, *cf.* kambùr.
 grèmnna kòkał 'kosć grzbietowa' S.
 grèmnuva *impers.* 'grzmi' S, W.
 grèndi *pl. tant.*, grèndit'ą 'piersi' S, *cf.* gr'ènd'ą W, g'üs.
 gr'èp, grèbò(t), gr'èbuvi *pl.* 'grzbiet, plecy' S, W.
 gr'è's *f.*, grèstà, gr'èst'ą *pl.* 'przygarśnie, obie dłonie złożone jak przy czerpaniu' S, W.
 g'ubrè *n.*, g'ubr'ánta *pl.* 'śmieci' S, W.
 g'uć belà 'bardzo trudno' S.
 gud'ąn'è *n.* 'zareczyny' W, *cf.* takmòvani S.
 gud'ąnik, gud'ąnica W, gudinik, gudinica S 'narzeczony, narzeczona'.
 gudina, gudinata, gudini *pl.* 'rok' S, W; tàs gudina 'tego roku', ut gudina 'na przyszły rok', na gudina 'do roku', pòut gudina 'za 2 lata', za gudini mlògu 'życzenie: πολλὰ χρόνια!' S, W.
 sà gud'òvam 'zareczam się' W, *cf.* sà zgud'òvam S.
 gulàk *indecl.* 'bardzo biedny, nędzarcz', éuv'ák i žèna gulàk 'nędzarcz, nędzarka' S, W.
 gul'àm || -l'àm, -àma, -àmu 'wielki', g. m'ásnic 'styczeń' S, W.
 g'ulnùk || g'uln'ùk, -ùku, g'ulnùci *pl.* 'zarobek, wynagrodzenie' S, W.
 g'ùm, g'ùm'u(t), g'ùmuvi *pl.* 'koneweczka, podlewaczka' S, W.

- g'uměč *m.*, g'uměčã *pl.* 'plaster miodu' S, *cf.* pita W.
 gumnò, gumnà *pl.* 'odchody ludzkie lub zwierzęce', gumnuška
f. sg. 'odchody dziecka' W, *cf.* kakàčka S.
 g'undùlsu 'wiatr wschodni' S, W.
 g'un'žè, g'un'žànta *pl.* 'rodzaj koniczyny' S, w W: gòn'žã.
 gurbèt = kšinitjà 'obczyzna, zagranica' S, W.
 gurčif, -iva, -ivu 'gorzki, -a, -e' S, W.
 gùrgur, gùrgur'ã *pl.* 'indyk', gurgurica, -icata 'indyczka' S, *cf.*
 misiròk W.
 guri 'pali się', sòbata guri 'pali się w piecu' S, W.
 gurùška 'pagórek pokryty lasem' S, W.
 g'ùs, g'ùs'u(t), g'ùs'ã *pl.* 'piers' S, W, *cf.* gr'ènd'ã.
 g'uslùk, g'uslùci 'podbródek dziecięcy' S, *cf.* pičèta W.
 za gustim S, gòst'a W, gustiš S, W 'ugoszczyć'.
 gust'òvam, -òvaš 'ugaszczam, przyjmuję gości' S, W.
 gùška 1) '»druga broda« (przy dobrem wyglądanu)', 2) 'wole u czło-
 wieka' S, W.
 gùšt'er, gùšt'eru(t), *pl.*: gùšt'er'ã, gùšt'er'ètu S, gùšt'eri W 'jaszczur'.
 gùšt'erica 'jaszczurka' S, W.
 gutfim S, gòt'f'a W, gutfiš S, W 'gotuję'; sã g. 'przygotowuję się';
 sã gutf'ãxa, čã za si l'ègnat 'przygotowywali się, aby się
 położyć' S 29.
 guvindàrin, guvindàri *pl.* 'pasterz krów' S, W.

X

- χabàr' z'èvam 'spozstrzegam, poznaję' S, W; pòput χabàr n'èma 'pop
 leży bez przytomności, nie wie, co się koło niego dzieje' W 70.
 χabèr' *m.* 'rozkaz, polecenie' S, W; mu dòjdi idin χ. da pòj na
 Jànina 'dostał polecenie udania się do Janiny' S.
 sã χadakòsuvam 'bardzo się uderzam' S, sã χandakòsax = sã
 udriχ mlògu W.
 χažija, χažijata, χažiji *pl.* 'pątnik do Ziemi Św.' S, W.
 χaxàmin 'duchowny żydowski' S, W.
 χaxùr' S || axùr' S, W, (χ)axùr'u(t), (χ)axùr'ã *pl.* 'stajnia na konie,
 krowy, osły i woły' (nie na kozy i owce, *cf.* kutàr') S, W.
 χajàt', χajàt'u(t), χajàt'ã *pl.* 'rodzaj szopy' S, W.
 χàjda *cf.* àjda.
 χàjdi! 'oto!': χàjdi, χajdi pruminàxa gudini 'oto, przemieły lata' S 14.
 χajirlija 'zadowolenie, radość' S, W.

- χajlās *m.*, χajlāzi *pl.* 'leń' S, W.
- χāk, χakò(t) 1) 'racja, słuszność', 2) 'zarobek, wynagrodzenie' S, W;
 imaś χāk 'masz rację' S, mu klávaši χakòt n̄tr'ą u sindu-
 ćantu 'wynagrodzenie dawał mu do skrzyneczki' W 82.
- χāl, χáluvi *pl.* 'zdarzenie, przygoda' S.
- χàla! χàla! 'gdzietam!, też gadanie!, ale!' S 45.
- χalāl *adv.* 'z zadowoleniem, radością, apetytem' S, W; χalāl ti gu
 dàwam = sās dùša W.
- χalāt 'szkapa' (?) S 35.
- χalik, χalici *pl.* 'drobne kamyki, szuter' S, W.
- χalis *cf.* alis S.
- χaliśnik, χaliśnici *pl.* 'skrzynia na ubranie' S, w W *niezn.*
- χališti *n.*, χališta *pl.* 'koldra lub inne okrycie z wełny' S, W.
- χalkà 'rączka do wyciągania szuflady w komodzie' W, *cf.* kara-
 k'èl S.
- χalvā *f.* 'hałwa' S, W.
- χamàlin, χamàli *pl.* 'tragarz, robotnik' S, W.
- χamùt' || (χaùt') 'chomąto na konia' S.
- χàn *m.* 'karczma, w której można przenocować' S, W.
- sā χandakòsuwam *cf.* sā χadakòsuvam.
- sā χàp'a, sā χàpiś 'skrobię się' S, W.
- si χàpnuvam S, za χàpna m̄bra W 'jem (trochę żartobl.)'.
- χap̄s, dva χap̄za 'więzień' S: χap̄s da gu klāvati! 'wsadźcie
 go do więzienia!'.
- χarām *adv.* 'ze wstrętem, niechętnie, »bis dùša«' S, W.
- χaramija, -iji *pl.* 'złodziej' S, W.
- χarbùl' S || χrabùl S, W, χarbùl'u || χrabùl'u, -ùl'ą *pl.*, χrabùl'ę *n.*
dem. 'wazonik' S, W.
- χàrc', χàrżu(t), χàrżuvi *pl.* 'wydatek' S, W.
- χardaùš: ja (*sc.* baχćata) pràvi χ. 'tratuje, depta, przewraca »do
 góry nogami«' S 34.
- χaržit̄isuvam, -isuvaś 'wydaję pieniądze zwł. na koszta pogrze-
 bowe' S, W, *cf.* mastráf prāja.
- χarχòr'a, -òriś 'chrapie' S, W.
- χarisuwam, -isuvaś 'przebaczam, darowuję': χarisaj mu gu kabà-
 t'ut! 'odpuść mu winę!' W, *cf.* bašladisuvam.
- χàrizma, χàrizmi *pl.* 'dar, podarunek' S, W: i tās χàrizma n'èkatij
 'miejże i ten dar' S.
- χàrkam 'gryzę' S.

- χàrkuma, *pl.*: χàrkumi, χàrkumit'ą 'kocioł, kociołek' S, W.
 χaròvam, -òvaš 'próznuję, nic nie robię' S.
 χàs *indecl.* 'doskonały, -a, -e, doskonale': χàs purtukàl, χàs brášnu...
 'doskonała pomarańcza, mąka...' S, W.
 χàskam, χàskaš 'patrzę': insànu ustàna sàs utfòrina ùsta da χàska
 na gòr'ą 'ludzie zostali, patrząc w górę z otwartymi ustami' S 23.
 χàt, χàtu(t), χàtovi *pl.* 'ogier' S, W.
 χatùk χatàm 'tu i tam': χ. χ. b'ąga S, *cf.* katù katàm W.
 χaut' *cf.* χamùt'.
 χavàn', χavàn'u, χavàn'ą *pl.* 'moździerz' S, W.
 χav'ar', χav'ar'ut 'ikra rybia' W, *cf.* avjår S.
 χazarlëk 'przygotowanie się, spakowanie się (*sc.* do podróży)': za
 stòriš χazarlëk W 72.
 χazdisuvam, -isuvaš 'wpadam w gniew' S, *cf.* kazdisuvam.
 χazër' *indecl.* 'gotów, -a, -e': i pòpitu tam χazër' 'popi *dosł.* byli
 gotowi, czekali', pampòru χazër' b'ąši 'statek był gotów' S.
 χ'erùlut 'klamka' W, w S *niezn.*
 χië *cf.* ië.
 χil'a 'tysiąc' *np.* przy podawaniu daty urodzin: jas sà rudix na
 χil'a oktakoša énininda in'a 'urodziłem się w 1899 r.' S.
 χil'ada '1000' S, W; dv'ą χil'adi S, dw'ą χil'ada W '2000'.
 χil'arka, χil'arki *pl.* 'tysiączka (banknot)' S.
 χinka, χinkata, χinki *pl.* S, χënka W 'lejek'.
 χiritisuvam 'pozdrowiam': gu χiritisuwa W 79.
 χitra *m., f.*, χitru *n.* 1) 'roztropny', 2) 'przebiegły' W, w S *niezn.*
 χlådna *m., f.*, χlådnu *n.* 'zimny, -a, -e (umiarkowanie)' tylko w znac.
 dodatniem, w przeciwieństwie do: stud'èn 'b. zimny', χlådnu
 m'åstu 'miejsce chłodnawe (w cieniu)', stud'ènu m'åstu 'miejsce
 zimne' S, W.
 χlòpam, χlòpaš 'dzwonieć' S, W *ale* χlòpa miška S, χlòpa m'şka W
 'mysz skrobie' S, W, χlòpat icà 'jajka chlupią (zepsute)' W.
 χlòput', χluput'ò, χlòput'ą *pl.* 'dzwonek' S, χlòpuëą *n. dem.*, χlò-
 puëanta *pl.* 'dzwoneczek' S, *cf.* zangaràk W.
 χlëcka, χlëckata 'czkawka', tòj χlëca 'ma czkawkę' S, *cf.* klòcka W.
 χòd'a(m), χòdiš 'chodzę', χòdišt'èm = sàs nuz'at'ą 'pieszo' S, W,
cf. jajàn, pišàk.
 χòžà, χòžata, *pl.*: χòžufci, χòžufcètu 'duchowny turecki' S, W.
 χól'era 'cholera' S, W.
 χòrtuma S, W, *pl.*: χòrtumi, χòrtumit'ą S, χòrtuma W 'gruby sznur'.

- χòru, χòrutu S, W, *pl.*: χòrunta S, χorà W 'taniec', ti igraš χòru 'tańczysz' W.
- χòżdà, χòżdàš 'ide, chodzę' W: si z'èwa kònizmàta si χòżdà 'zabiera feretron i odchodzi' W.
- χῑ́cica 'kret' W, *cf.* krätitira S.
- χῑ́nka *cf.* χinka.
- χῑ́rka, χῑ́rkata, *pl.*: χῑ́rki, χῑ́rkit'ą 'kabat, bluza' S, w W *niezn.*
- χῑ́s: jas trῑ́ća sàs s'è χῑ́s 'biegnę z całej siły' S, w W *niezn.*
- χrabùl' *cf.* χarbùl'.
- χràna, χranàta, χràni *pl.* 'pożywienie' S, W.
- χràn'am S, -a W, χràniš S, W 'żywie'.
- χràn'ant, χràn'anta, χràn'antu = najàdin 'syty, -a, -e', χràn'antu t'èl'ă 'utuczone ciele' S, W.
- χripkam 'skakam' S, W; da χripni nagòr'ą 'zeby wyskoczył na górę' S, χripnaχ u tran'ètu 'skoczyłem w ciernie' W 76.
- χrisafikà *pl. tant.* 'rzeczy ze złota, klejnoty' S 28.
- Χrisanti *nom. propr.* W, *cf.* Risànta S.
- χrisò || χrysò 'złoto' W, χrisùχò(s), χrisùχòtu 'złotnik, jubiler' S.
- χrist'ànin, χrist'àni *pl.* 'chrześcijanin' S, W.
- Χristòs 1) 'Boże Narodzenie', 2) 'Chrystus' S, W.
- χrῑ́ckam S, W || χrῑ́skam W 'gryzę': da gu χrῑ́cna W; si χrῑ́sna inžik'ut 'ugryzła się w język' W.
- χῑ́t, χῑ́tu, χῑ́tuvi *pl.* 'chart (pies)' S, w W *niezn.*
- χùbaf || χùvaf || (ùbaf), χùbava, χùbavu 'dobry, -a, -e, ładny, -a, -e'; naχòżdà idin dàskał χùbaf 'znajduje dobrego nauczyciela', tòsi pòχuvaf zanajaćija 'ten jest lepszy rzemieślnik', χùbaf stànaχ 'poprawiło mi się (na zdrowiu)'; χùbavu || χùbav'ą || χùvav'ą *adv.* 'dobrze, ładnie' S, W; da sã naućą pòχùbav'ą zanajàt' 'abym się lepiej wyuczył rzemiosła' S.
- χubavinà S, χubavina W 'dobroć, piękność'.
- χùma, χùmata, χùmi *pl.* 'ił' S, W.
- χurdà, χurdi *pl.* 'kawałki materji, szmatki, któremi się wypełnia poduszkę' S, w W *niezn.*
- χùrka, χùrkata 'prześlica' W, *cf.* fùrka S.
- χùrna *cf.* fùrna.
- χušàf *m.*, χušàf'ą *pl.* 'kompot ze śliwek' S, W.
- χùvaf *cf.* χùbaf.

I

i 'spójnik: i' S, W.

i 'czy, albo' S, W; i siga za stàni murabè i ut gudina 'albo teraz będzie wojna, albo za rok' W, *cf.* iti.

ibandà *cf.* jabandà.

sà ibàt 3. *pl.* S, da si ib'èmi 1. *pl.* W 78 'o akcie płciowym u człowieka'.

icè, icètu, icà *pl.* 'jaje' S, W.

iè || xiè 'zupełnie nie, wcale nie' S, W; iè mi utivaš 'wcale nie chodź', tòj mu'abèt'u xiè gu ni skòpsa 'on zupełnie nie przerwał rozmowy' S.

ičumèn', -èn'u, -èn'ą *pl.* S, čumèn' *etc.* W 'jęczmień'.

idam, idiš 'ide' S, W.

idamžiza 'więzień skazany na dożywotnie więzienie' S 42.

id'anàjsti W, idinàjsi S '11'.

idèkut 'klin w jarzmie' W 65.

id'èni *n.* 'jedzenie' W, *cf.* jàdini S.

idi *pl.* 'gatunki, rodzaje': apò òla ta idi 'wszystkich gatunków, każdego rodzaju' S 28.

idija, idijata 'mniemanie ogólne, opinja' S.

idin, idnà || inà, idnò || inò S, W 1) 'jeden, -a, -o', idnò S, inò W 'jeden (przy liczeniu)', 2) 'jakiś, pewien, -a, -o': si razbul'ax idnà bòlka 'zapadłem na jakąś chorobę' S.

id'úpka *cf.* ig'úpka.

ifazmata *pl.* 'materja na ubrania', i. mitaksutà 'materja jedwabna' S 28.

ifk'è, ifk'ètu, ifk'ánta *pl.* S: na t'èb'ą da ti gu zvàm ifk'ètu S 50.

ifkirija 'sposobność, okazja': ifkirijata samàs si dòjdi 'sposobność sama się nadarzyła' S.

ifkollija 'ułatwienie, wygoda' S, W.

*igidikisuvam: za gu igidikisam 'zemszczę się na nim' S, W.

igla, iglata S, W, *pl.*: igli, iglit'ą S, igl'it'ą W 'igła'.

igràčka 'zabawka' S, W.

igrajam S, igra W, igraš S, W 'bawię się, gram w coś': drùgitu málki igrájaxa na sukàku 'inne dzieci bawiły się na ulicy', igrájmi kumàr' 'grajmy w karty' S; igráj xòru 'tańczy' W.

igranè *n.* 'zabawa, gra' S, W.

igùmin, igùminu 'przeor klasztoru' S.

ig'úpka, ig'úpki *pl.* S, id'úpka W 'cyganka'.

ijam *cf.* imam.

- ikatumir'a *pl.* 'miljony' S, W.
 ikimżija 'lekarz' S, W.
 ikis, ikiz'a *pl.* 'bliźniaki'.
 ikližaštikà 'gazeta kościelna' S.
 ikòpidu 'parcela pod budynek' S.
 iksi || iksi 'czy, czy też, gdyby też': na mán'żata mi sã sm'ãš iksi
 na m'èn'a mi sã sm'ãš 'czy śmiejesz się z jedzenia czy też
 ze mnie' S 18, ni znàjat, iksi da znàjat... 'nie wiedzą, ale
 gdyby wiedzieli...' S 24.
 ilam = tr'abuva: ilam jas za dòjda 'muszę przyjść', ilam prikas
 ištam da mi kàžiš 'chcę koniecznie, żebyś mi opowiedział
 bajkę' S, w W *zn.*
 iléfanda, iléfandi *pl.* 'słoń' S, W.
 ilèjk', ilèjk'u S, ilèk W, *pl.*: ilèjk'a S, ilèci W, 'kamizelka'.
 ilifterija 'wolność, swoboda' S, W.
 ilikija 'wiek, rocznik poborowy' S 3.
 ilin, ilinu, ilin'a *pl.* S, ilèn W 'wymię', *cf.* w'bm'a W.
 ilk'as 'wiosna' S, wyrażenie *zn. nieuż.*, *cf.* àniši W.
 ilmèk', ilmèk'u 'sznur, lina, zwł. skrecona na pętlę' S, W.
 ima 'jest, istnieje, il y a, es gibt' S, W; pujnò vr'am'a imàši...
 stały początek opowieści: 'pewnego razu był(o)...' S, W; štu
 imàši da imàši 'ile tylko było' S, ima dšš, sn'ak 'pada deszcz,
 śnieg' S, W.
 im'a, im'atu, im'anta *pl.* 'imię, nazwisko' S, W.
 imam, imaš S, W || ijam W 'mam, posiadam'; jas mlògu zòr imam
 'b. mi ciężko', imam idin zòr 'mam zmartwienie' S, imam da
 trègna 'trzeba mi wyruszyć' S.
 imàni, imànitu 'majątek' S.
 imerulòj, imerulòjã *pl.* S, imerulòg'u W 'kalendarz'.
 imiš, imišã *pl.* 1) 'owoc', 2) 'drzewo owocowe' W, *cf.* fidàn'.
 imušak 'skromny, -a, -e' S, w W *niezn.*
 inà || inò 'raz (przy liczeniu)': inà, dv'ã, tri 'raz, dwa, trzy!' S.
 in'à '9' *uż.* tylko przy datach S.
 inačija 'uparciuch' S, W; tus málku ij mlògu inačija 'z tego
 dziecka wielki uparciuch' W.
 inak 'inaczej' S, W.
 inat' S, inat W 'upór'.
 indizè, indiz'anta 'lokiec (miara)' S, W.

inżik || inżik', inżik'u(t), *pl.*: inżici, inżicitu 'język (przenośnie i nie przen.), mowa': naš inżik 'nasza mowa, gwara' S.

Ingilizi || Angli 'Anglicy' S.

inǵin' *adv.* 'nadół' S, W.

inòš 'raz, pewnego razu' S.

insàn' || insàn 'ludzie, naród' S, W; tam d'e fl'àxa tòs insàn'u 'tam, gdzie weszli ci ludzie', śičkiju insàn psunisuvàxa 'wszyscy ludzie robili zakupy' S.

iparχija 'prowincja' S 60.

ipidis 'ponieważ' S.

ipimèna: t'à ipimèna... 'ona powiedziawszy...' S 30.

ipirètin, ipirèti *pl.* 'sługa' S, *cf.* izmik'àrin.

ipsik' *m.* 'tłum, zgromadzeni ludzie' S.

ipurgò, ipurgitu *pl.* 'minister' S, W.

irimbica, irimbici *pl.*, irimbička *dem.* 'jarzabek' S, W.

irind'è, irind'ètu, irind'ànta *pl.* 'talerko' S, W.

irindisam, -isaš 'trę na tarle' S, W.

irlija 'tubylec' W, *cf.* erlija S.

irmàk' 'tarty chleb lub bułka' S, w W *niezn.*

isàp', isàp'u 'rachunek' S, W; fàti da mu bir'è isàp'a 'zaczęła mu prowadzić rachunki' W 72.

isfàr'àm, isfàr'àš *ale* za ja sfàr'a, jas gu sfàr'àm (*sc.* pikmès) 'gotuję, przewarzam' S, *cf.* wàr'à W.

isyàrkuva *sc.* kùčà 'pies gryzie' S.

isyr- *cf.* syr-.

isirin, isirint, isiri *pl.* 'niewolnik' S, W.

iskad'èn, -èna, -ènu S, kad'èn *etc.* W 'zadymiony, -a, -e'.

iskra, iskrata, *pl.*: iskri, iskrit'à S, iskra W 'iskra'.

iskrivam, -ivaš *ale* jas gu skrivam, ti ja skriwaš 'kryje, chowam' S, W.

iskulàsuvam S, skolàsuvam W 1) 'mam wolne (*sc.* od szkoły)',
2) 'jestem bez roboty, mam czas wolny'.

(i)sl'àvam, -ávaš S, izl'àvam S, W 'wychodzę, wysiadam': i sl'àva tòj ut dumà 'wychodzi z domu' S, d'è za sl'àzi tàs ràbuta 'jak się to skończy' S.

ismam- *cf.* smàm'uvam.

isnàf, isnàf'u 'ἐπαγγελματίας' S.

ispand'òvam || spand'òvam, za ispand'à 'wypędzam' W: tòs èu-w'àk tr'àbuwa da gu spandimi utùka 'trzeba stąd wygnać tego człowieka', w S *niezn.*, *cf.* izgòn'uvam S.

- ispàstr'uvam 'wyjmuję jelita z zabitego zwierzęcia' też 'zabijam, morduję': da gu (sc. d'ăt'ą) nájda ispàstrinu S 17.
- isp'èkuvam, -èkuvaš 'wypiekam' S: sã isp'èkuva χύvav'ą; da gu ispièè.
- isp'ènuvam S ale gu sp'ènuvam W 'pętam (zwł. konia)'.
(sã ispiva) || sã spiva 'wypija się'; i ja spiva (sc. rakija) 'wypija (sc. wódkę)', šurbèt'u ispijna pàk 'napój znów wypity' S.
- ispòrkuvam, -òrkuvaš 'morduję' S, cf. pòrnuvam W.
- ispr̥snuva S, spr̥snuva W (sc. kòn'u) 'wybiega, ucieka (koń)'.
istinuvam S, st̥nuvam W 'ziębnę', istinuva 'ziębnie, chłódnie',
aor.: istinaχ S, st̥naχ W.
- Īsus 'Jezus' S, W.
- iškitija S, aškitija W 'pustelnik'.
- ištàχ' m. 'gniew', ištàχlija 'złośnik' S, W.
- išta(m), ištiš 'chcę' S, W; ništàm 'nie chcę' S, išti *impers.* 'potrzeba': išti idin da žàska čiziji 'trzeba jednego, żeby robił brózdę' S 5, ištiši da umr'è 'miał umrzeć' S 49.
- Italija, Italiji 'Włochy, Włosi' S.
- iti 'albo': iti s'ã za stàni murabè, iti ut gudina 'albo teraz będzie wojna, albo na przyszły rok', i štu za rudi: iti mòma, iti d'ăt'ą... 'i co powije, czyto córeczkę, czyto synka...' S, cf. i.
- ivduvèc, ivduvècu, ivduvèc'ą pl. 'wdowiec', ivduvica 'wdowa' S,
cf. awduwèc W.
- izba, izbata, izbi pl. = p'nt' ut zim'ata udòl 'podziemne przejście, loch' S, 'piwnica' W, cf. budrùm.
- izbiràn, -àna, -ànu 'zebrany, -a, -e' S, cf. subiràn W.
- izb'ę'kuvam, -b'ę'kuvaš S, zb'ę'kuvam W 'mieszam, wymieszuję'.
- izd'ëχam S, zd'ëχam, zd'ëχaš W 'wzdycham'.
- izdujòvani n. 'dojenie' S, cf. c'ę'kani W.
- izg'àsuvam, -àsuvaš S, zjàsuvam W 'ważę'.
- izg'è: sãs izg'è 'μè χαρά' W.
- izgòn'uvam, -òn'uvaš 'wypędzam', gi zgòn'uva 'wypędza ich', gu zgòni d'ăt'ātu 'wypędził syna' S, cf. ispand'òvam W.
- (i)zгур'āvam 'spalam', (za) zgòr'ą, za zguriš 'spalę' S.
- za izida, za izid'èš 'zjem' S, W.
- izil'èpsuvam S, izul'èpsuвам W 'zazdroszczę'; m'štiχàta izil'èpsuvaši na d'ulberliku... 'macocha zazdrościła piękności...' S.
- izin S || izin S, W 'pozwolenie'; da mi dad'èš izin! 'pozwól mi!' W,

- bŕkaxa izin za da si dōjdat u Elāda 'prosili o pozwolenie na powrót do Grecji' S.
- izingija S, zingija W 'strzemię'; stēpnuva na izingijata 'kładzie nogę w strzemię' S.
- izjāvam 'zjadam' S.
- izl'āvam S || zl'āwam S, W 'wychodzę'.
- izmēt', izmēt'u 'robota' S, w W *zn. nieuż.*; imam mrēva izmēt' 'jestem trochę zajęty' S.
- izmik'arin, izmik'arinu(t) 'służący', izmik'arka 'służąca' S, W, *cf.* ipirētin.
- izul'ēpsuвам *cf.* izil'ēpsuвам.
- (i)zvāždam, -āždaš 'wydobywam, wyprowadzam' S, W; gu zvāždam ut vōgn'u 'zdejmuję (*sc.* kocioł) z nad ogniska' S, gu zvāždam l'ābu ut pištā 'wyjmuję chleb z pieca' S, zvāždam kōrin'a 'karczuję' W, *cf.* kōrin'am S, si izvāždam l'ābu S, si gu zvāždam l'ābut W 'zarabiam na chleb', m'a izvādi ut nōs čurbažija 'odebrała mię od tego majstra' S, na m'en'a ukōtu mi gu zvāj 'wybił mi oko' S, izvādin kajiš 'odpięty pas' S, izvādin S, zvādin W kōkał 'wyjęta kość', izvāžda m'a S, m'a zvāžda W 'mam rozwolnienie', izvāždani *n.* 'rozwolnienie' S, m'a ni zvāžda 'mam zatwardzenie' W, *cf.* kāpš.
- izvrāštam S, zvrāštam W 'padam na ziemię', w W tylko o zwierzętach: zvrāšta kōn'ut, čuw'akut pāžda.

J

- jā 'tak! tak jest!', 2) 'oto' S, W; jātigu idi cār'u 'oto idzie król', jā za mōjta mōma jūnak 'to junak dla mojej córki', jā kāk stāna 'oto, jak się stało' S.
- jāba, jābata 'deska pokryta krzemieniem jako przyrząd przy mówieniu' W.
- jabandā || (ibandā) 'zagranica' W, *cf.* kšinitjā S, jabanžija 'cudzoziemiec' S, W.
- jāblāka || (āblaka), jāblakāta, *pl.*: jāblāki S, jāblakēt'a W 1) 'jabłoń', 2) 'jabłko': jāblākā sās jāblāki tuvārina 'jabłoń obciążona jabłkami' S.
- jādini, jādini'ētu 'jedzenie' S, *cf.* id'ēni W.
- jāgn'a, *pl.*: jāgn'anta, jāgn'antāta, *dem.*: jāgničā, jāgničānta 'jagnię' S, W.
- jāxnuвам, jāxnuvaš *np.* kōn'u(t) 'siadam na konia' S, W; jāxnaxa

na pampòru 'siedli na okręt', jàχnaχmi na tr'ènutu 'wsiedliśmy do pociagu', jàχnaχmi na idin fajtòn 'wsiedliśmy do powozu', jàχnuva na inà vārka 'wsiada do łódki' S.

jajàn 'pieszo' S, w W *zn.*, *cf.* pišák, χòd'a(m).

jàk, jàka, jàku 1) 'silny, -a, -e', 2) 'twardy, -a, -e' S, W: žèl'azu jàkuj 'żelazo jest twarde' S.

jakà, jaki *pl.* 'kołnierz' S, W; na jakàta = na wisòku m'astu 'na miejscu podwyższonem, stromem' W.

jakùš 'dogóry, podgóre' S, W.

jàla || (jèla) 'dalej! naprzód!' S, W; jàla da pòmi dól 'dalej! chodźmy nadół' S.

jalanžija 'kłamcuch' S, W.

jàm S, W, jad'èš S, id'èš W 'jem', jàdišt'èm 'jedząc' S.

jàma, jàmata, jàmi *pl.* 'jama, dół' S, W.

jàman 'prędko' S: jàman, jàman mu prav'at idin brák 'sprawiają mu jak najprędzej wesele'.

jàr S, W, jarò S, jàrut W, jàruvi *pl.* S, W = na inò gr̃mnò, tũnantu sã vili jàr 'wiszące urwisko w parowie': àku sã urve nòs jàr za pàdni za n'ã zmàčka 'jak się urwie to urwisko, spadnie i nas zgniecie' S.

jàr'ą, jàr'anta *pl.* W, jàrcą, jàrcanta S 'koźlą, koźlątko'.

jarmà = čumèn'u gu m'elat èndru 'grubo zmielony jęczmień' S, W.

jàs || (jàska) 'ja, ego' S, W.

jasàk 'nie wolno! zabronione!' S, W; jasàki ut tòs p̃nt' = n'ema da prumin'èš 'nie wolno (ić) tą drogą', jasàki da pòš na luz'ètu 'nie wolno wejść do winnicy' S.

jàska *cf.* jàs.

jàsla, jaslàta, *pl.*: jàsli, jaslit'ą S, jàsil' *m.*, jàsili *pl.* W 'jaśla, rodzaj żłobu'.

jasl'k || azl'k *m.*, jasl'ci *pl.* 'drewniany, duży taras' W, *cf.* pulàta S.

jàsna *m., f.*, jàsnu *n.* 'pogodny, jasny, -a, -e' S, W; jàsna glas, jàsnu wr'àm'ą, jàsnu nibètu S, W.

jatàk, jatàku, jatàci *pl.* 'materac' S, W.

jaürt *m.* 'jogurt' S, W.

jaurčija *cf.* jurčija.

jaz'k! 'hańba!, niestety!, szkoda!' S, W; jaz'k b'ã na vàs 'hańba wam!' S.

jèftin, jèftina, jèftinu 'tani, -a, -e', jèftinu *adv.* 'tanio' S, W.

jèla *cf.* jàla.

- jèlin S || èlin S, W, jèlinu, *pl.*: èlin'ą S, èlini W 'jeleni'.
 jèndra *m., f.*, jèndru *n.* S, èndra *m., f.*, èndru *n.* W 'tegi'; jèndru
 brášnu 'mąka grubo mielona' S, èndra fasul' 'duży groch' W.
 jèniš S, èniš W 'zastrzyk lekarski'.
 jèntřava S, èntřava W, jèntřavata S, *pl.*: jèntřavi S, èntřavt'ą
 W 'żona brata'.
 jèš || èš S, èžij, èžujut W, *pl.*: èšuvi S, èžuwi, èžuwetu W 'jeź'.
 sà jid'em, sà jid'èš, sà razjadix *aor.* 'gniewam się' S, razid'en,
 jàsà imam razid'ènu 'zezłościłem się' W.
 jòk! 'nie!' S, W; jòk jàs za ja v'ènam, jòk ti za ja v'èniš S 19.
 jorgàn' W, 'orgàn || jurgàn', jurgàn'u, jurgàn'ą *pl.* S 'kołdra'.
 jùl'us 'lipiec' S, W; na jùl'us 'w lipcu' S.
 jùn'ą, jùn'anta *pl.* 'trzechletnie cielę' S, W.
 junàk, junàku(t), junàci *pl.* 1) 'młodzieniec, kawaler', 2) 'bohater,
 junak' S, W.
 jurćija S, jaurćija W 'mleczarz'.
 jurgàn' *cf.* jorgàn'.

K

- kabà *indecl.* 'gruby, -a, -e', k. kniga 'gruby papier', k. èuw'ák
 'gruby człowiek' W.
 kabàčka 'rodzaj tykwy, z której robi się naczynia' W, w S *niezn.*
 kabàdajija S, kabàdaj W 'odważny, zuch'.
 kabàk *m.* 'kaczan kukurydzy' S, *cf.* kubalàčka, kubàk, kukumàra.
 kabàk kòza 'koza bez rogów' S, W.
 kabàt' S, kabaàt W 'występek, wina', kabatlija 'winny' W; bis
 kabàt' 'niewinny, bez winy' S, mu gu bašladisuvam kabàt'u
 'przebaczam mu winę' S.
 kabràn', kabràn'ą *pl.* 'miara z drzewa na mąkę, objętości 1¹/₂ oki'
 W, w S *zn. nieuż.*
 kacarà kòsmi 'kręcone włosy' S, W.
 kàci bòlka(ta) 'choroba przenosi się (na kogoś drugiego)' S, di-
 rata gòr'ą sà kàci 'śląd pnie się w górę' S 22.
 kaćamàk, -àci *pl.* 'mamałyga' S, W.
 kad'è? 'gdzie, dokąd?' W: kad'è χòždaš? 'gdzie idziesz?', *cf.* d'è,
 kand'ă, kandì, kandù.
 kad'èn *etc. cf.* iskad'èn.
 kad'èna 'łańcuszek na szyję z ozdobnemi monetami' S, W.
 kadifè, kadif'anta *pl.* 'aksamit' S, W.

- kadër *adject.* 'potrafiący, umiejący coś zrobić, gotów na...' S, W.
 kàdru S, W, *pl.*: kàdra S, kadrà W 'fotografja', *cf.* fòtograféija.
 kafè, kaf'ánta *pl.*, kafènci *dem.* 'kawa', kafinè 'kawiarnia' W, *cf.*
 kajvè S.
 kafès S, W, *pl.*: kafès'ą S, kafèzi W 'klatka'.
 kafiżik, -ici *pl.* 'metalowe naczynie z długą rączką do gotowa-
 nia kawy' W, *cf.* żuzvè S.
 kajà 'skała' S, w W *niezn.*
 kajdisuвам, -isuvaš 'śmiem, odważam się, posuwam się aż do...' S, W.
 kajik, -iku(t), -ici *pl.* 'żagłowiec' S, W.
 kajiš, -jišu(t), -jišą *pl.* 'rzemień, pasek' S, W.
 kajmènt, -ènta, -èntu || ka(j)mèn'ju, kamènata, kamènutu S, ka-
 mènajut, kamènata, kamènutu W 'biedny, nieszczęśliwy, -a, -e'.
 kajmèt drávà 'wiele drzewa', k. pènt'ą 'wiele razy' S, kajmetilu,
 -ilutu 'wielka ilość czegoś' W.
 kajmò *n.* 'strapienie, nieszczęście' S.
 kajsa, *pl.*: kajsi S, kajsb W 'rzemyk spinający »carvùl'ą« tj. opanki'
 S, W.
 kajvè, kajv'ánta *pl.*, kajv'ènci *dem.* 'kawa' S, *cf.* kafè W.
 kàk 1) 'jak?', kàk si 'jak się masz?' S, W; tòj sà éúdiši, kàk da
 mu gi v'èni šíćkit'ą parì 'zastanawiał się, jakby mu zabrać
 wszystkie pieniądze' S, kàzuvàši... kak ja zgur'ã kšštata
 'opowiadał... jak spalił dom' S, 2) 'tak, jak' S, W: i càr'u,
 kak mu r'éci bàbičkàta, gu stòri 'i król zrobił tak, jak mu
 powiedziała babina' S, sà pukàšta... kak si uti vaši s'è 'wspina
 się tak,... jak dotychczas chodził' S, 3) 'gdy, skoro' S, W:
 kak bitisaxa ràbutit'ą 'gdy skończyli roboty' S, kak fl'azi
 u udajàta, mu t'èkna za nòs éuv'ák 'gdy wszedł do pokoju,
 przyszedł mu na myśl ten człowiek' S.
 kakàčka *f.* 'odchody, zwł. dziecka' S, *cf.* gumnò W.
 kaksij 'zupełnie, bardzo' S, W; gu sxàrkaxa kaksij 'całego po-
 szarpały' S.
 kàł, kalò(t), kàluvi *pl.* 'kałuża, błoto' (wyraz »blato« *niezn.*) S, W.
 kalàj = šu kalajdisuwat éènžeri, bak'ri 'pobielka na miedzianych
 naczyniach' S, W.
 kalàm, kalàm'u, kalàm'ą *pl.* 1) 'goleń', na kalàm'u 'na goleni', 2)
 'rurka trzciniowa na nici, którą wkłada się na »vrit'ènu«' S, W.
 kalamisam 'nawijam na trzciniowe cewki nici przy zakładaniu
 osnowy' S, W.

- kalamòta 'trzcina' S, W.
 kcalud'èta 'podwiązka' S, W.
 kalčëk, kalčëku, kalčëci *pl.* 'rzęsa kłosa'
 kałdarëm, -ëm'ą *pl.* 'chodnik, trotoar, bruk miejski' S, W.
 kalèsuvam, -èsuvaš 'zapraszam, wzywam' S, W; m'ą kalèsa na
 ask'èr'u 'powołano mię do wojska' S 1.
 kalimàna 'matka chrzestna' S, W.
 kalimànka 1) 'córka chrzestna' S, W, 2) 'biedronka' W.
 kalimèra! 'dzień dobry!' S, W, *cf.* dòbruùtru.
 kalimerisuvam, -isuvaš 'pozdrawiam, mówię »dzień dobry«' S, W.
 kaliniyta! 'dobranoc!' S, W.
 kalitáca, kalitácaanta *pl.* S, kalitátla, kalitátlanta *pl.* W 'chrześniak'
 S, W.
 kalitáta, kalitátata, *pl.*: kalitátufci, kalitátufcètu 1) 'ojciec chrzestny',
 2) 'kum przy ślubie' S, W.
 káln'em, -èš S, káln'a, káln'èš W 'klnę'.
 kalosurisuvam 'pozdrawiam' S: gu kalosurisa(χα) S 35.
 kałbëka, -bëkata 'szabla' S.
 kałëp, -ëp'u, -ëp'ą *pl.* 'kawałek mydła, zwł. domowego wyrobu' S,
 k. ut pliyuvi 'drewniana forma do wygniatania cegieł', *też*
 'forma na mydło' W.
 kalpák, -áku, -áci *pl.* 1) 'kołpak z papieru, który noszą »m'èrufci«
 w czasie karnawału', 2) 'grzebień koguci' S, *cf.* gr'èbin' W.
 kałták, -áku, -áci 'siodło skórzane' S, W.
 kalùg'er || kalùjar S, kalùjer W, -ùg'er'ą *pl.* 'mnich'.
 kàma nòš = nòš udv'á stràni štu sičè 'nóż z podwójnem ostrzem' S, W.
 kamàra, -àrata 'daszek nad studnią' S.
 kambàna, -ànata, -àni *pl.* 'dzwon' S, W.
 kambür *indecl.* 'garbaty, zgarbiony, -a, -e' S, W.
 kambùra 'garb', farli kambùra = sã kamburèsuvam 'stają się gar-
 baty' S, W, *cf.* gr'ba, ražit'.
 kamila, -ilata 'wielbłąd' S, W.
 kàmin', kàmin'u, kàmin'ą *pl.* 'kamień' S, W.
 kàminëą *n.* 1) 'kamyczek', 2) 'oczko w pierścionku' S.
 kampina, -inata 'krzak' S, W, *też* 'czernica' W.
 kamšik, -iku, -ici *pl.* 'bat' S, W.
 kanàp, -àp'u, -àp'ą *pl.*, kanàpëą *dem.* 'sznurek' S, W.
 kanát', -át'u, -àti *pl.* 'okiennica' S, w W *zn. nieuż.*, *cf.* kapàjk'.
 kanàta 'dzbanek' S, W.

- kand'ă? 'gdzie, dokąd?', k. utivaš? 'gdzie idziesz?' S, *cf.* kad'è W.
 kandâr' *m.*, -âr'ă *pl.* 'waga do mierzenia zboża' S, W; bis kandâr' *np.* gr'ăxuvi 'bez miary *np.* grzechy' S.
 kandi t'èb'ă 'w twoją stronę' W 79, *cf.* kad'è.
 kandila, -ili *pl.* 'ogarek' S, W; k. na sfità Bugurdica S.
 kandisuvam, -isuvaš 'zadowolam, godzę się' S.
 kändù? 'gdzie, dokąd?', k. za pójmi s'ă 'gdzie teraz pójdziemy?',
 k. išti gu vrăti 'kręci go (*sc.* ster), jak chce' S, w W *niezn.*,
cf. kad'è.
 kändügud'ă 'gdzieś, gdziekolwiek, gdziebądź' S.
 kan'èla 'cynamon' S, W.
 kâni: gu kâni 'prosi go' S 31.
 kanòn *m.* S, kanòna *f.* W 'pokuta przy spowiedzi'.
 kâpa, kâpata 'czapka bez daszka' S, W.
 kapâjk', kapâjk'u S, -âci *pl.* W 1) 'wieko', 2) 'pokrywka' S, W,
 3) 'okiennica' W, *cf.* kanât' S, 4) 'pancerz żółwia' S, W, 5)
 'strup na ranie' W.
 kapân, -âni *pl.* 'paść na myszy' W, *cf.* paχida.
 kâpari rûbi = v'ètki, ras'èknanti 'podarte szaty' S.
 kapèla, -èlata, -èli *pl.* 'kapelusz, czapka' S, W.
 kâpi vòda 'woda kapie' S, da kâpni mr'êva l'âk'èi S 37.
 kapîstra *f.* 'rodzaj kagańca ze sznurów na pysk osła lub konia' S, W.
 kapitânin, -âni || -ân'ă *pl.* 1) 'dowódca »komitów«, 2) 'kapitan
 okrętu' S, W.
 kâpka, kâpkata, kâpki *pl.* 1) 'kropla', k. ut d'ăš 'kropla deszczu'
 S, W, kâpka pu kâpka c'âl g'òl stânuva 'kropla do kropli,
 a powstanie całe jezioro' S, 2) 'plama', k. ut varò(t) 'plama
 z wapna' S, W.
 kâpš *indecl.* 'obstrukcja, zatwardzenie': ima k. S, *cf.* izvâžda,
 zòrt W.
 kapùš *m.*, kapùšă *pl.* 'pasorzyt koński' S, W.
 Karâda 'Turcja' S.
 karak'èl *m.* 'rączka do wyciągania szuflady w komodzie' S, *cf.*
 χalkà W.
 karalîja, -ijata = uslan'èntu gròzdi prin da ugr'âji sl'ènci 'wino-
 grona b. zimne, pokryte szronem', k. vòda 'woda b. zimna'
 S, w W *niezn.*
 kâram kòn'u 'jadę konno' S, W; kârat, kârat, z'èχα mlògu p'ènt'
 'jada, jada, ujechali wiele drogi' S 23, kâraši ši'čka d'èn' 'szła

- cały dzień' S 24, si kàraxmi dravùški 'zwoziliśmy drzewo' S, žìvi-
nit'ą gi kàram i inà knìga kàram 'pędzę bydło i niosę list' S 17.
să kàram, să kàraš 'klóce się' S, W.
karamàrsku kafè 'kawa pomieszana z palonym jęczmieniem, ży-
tem lub pszenicą' (żartobliwie od wsi: Karamàru) W, *cf.*
màgarèšku kajvè S.
karamfil *m.* W, karufil, karufil'ą *pl.* S 'goździk (kwiat)' W.
karàr 'polecenie, rozkaz' S.
karègla, -èglata 'stolek' W, *cf.* skòmin S.
karfìca, -icata 'szpilka' S, W.
kàrlàš, -àšu, -àšą *pl.* S, k'èrliš, k'èrlišą *pl.* W 'pasorzyt koński lub
krowi'.
kar'èk, -èci *pl.* 'grządka w ogrodzie' S, W.
kàrpa, kàrpata, kàrpi *pl.* 'skała' S, W.
karšì 'vis-à-vis' W: k. gl'ènda.
kartàl, -àlu, -àl'ą *pl.* 'sep' S, W: kartàlu jid'è usl'èknanti žìvini
'sep żywi się padliną' S.
karufil *cf.* karamfil.
karùl', -ùl'u, -ùl'ą *pl.* 'szpulka na nici' S, W; karùlka S, W || ka-
raùl W 'szpulka w warsztacie tkackim', *cf.* Marinovъ str. 105,
rys. 97.
kasabà, -àta, *pl.*: kasabi S, kasab' W 'miasto'.
kasàpin, -àpi *pl.* 'rzeźnik' S, W; kasàpsk'ju nòš 'nóż rzeźniczy' S.
kasmèt || -èt' 'szczęście, los, przeznaczenie' S, W; k. χιέ mi ni
utivaši 'nic mi się nie szczęściło' S.
kasnàk, -àku, -àci *pl.* 1) 'gruba obęcz u dołu beczki', 2) 'łub
w sicie (drewniana część sita)', 3) 'łuk' S, W, 4) i na t'èmpa-
nut kasnàk 'część bębna, na której rozpięta jest błona' W.
kàstru *n.* 'twierdza' S.
kašk'èta 'kaszkiet' S, W.
să kàšl'am, să kàšliš 'kaszlę' S, W.
kàšlica 'kaszel' S, W.
kaštùrka 'domeczek' S, *cf.* k'èšta.
kàt, kadò(t), kàduvi *pl.* 'dym' S, W.
kàt' *f.*, katà *rodz.*, kàt'ą *pl.* S, dw'ă kàd'ą W 'kadź'.
kàt, *pl.*: kàtuvi, kàtuvètu 1) 'piętro' S, *cf.* partimènt, pàtuma,
tabakà, 2) 'raz': dva kàta pari dipòžitu 'podwójnie (dwa razy)
pieniędzy jako depozyt' S, 3) 'zwój płótna' W.
kàta: kàta d'èn' 'codziennie', kàta sabàlin 'każdego poranku', kàta

- gudina 'co roku' S, W, kàta stò gudini 'co stò lat' S, kàta v'èčer 'co noc' S, W; kàta làðús 'przez pomyłkę' W 77.
- katafèruvam, -èruvaš 'sprawiam, dokonywam, doprowadzam do czegoś' S, W; tò mòži da katafèra zàda utfòri pòrtata? 'kto potrafi otworzyć bramę?', mògam da ja katafèram tàs ràbuta? 'czy mogę tego dokonać?' S.
- kataškinòsuvam, -òsuvaš 'obozuję' S, W.
- sà katatàksuvam ask'èr = óždám vèjki ask'èr 'idę do wojska' S, W.
- katàva 'zgóry', anàva katàva 'zgóry na dół, tu i tam' S 2.
- katergisuvam, -isuvaš 'znoszę, usuwam'; gi katergisaxa pàsuntàta 'zniesiono paszporty' S 2.
- katirinna dùša S, + katirinkinu bèli W 'mięta', cf. m'ènta.
- katmadòx' S, katnadùf, -ùf'a pl. W 'okienko w suficie'.
- katòx, -òx'u, -òx'a pl. S, katòj, -òj'a pl. W 'komora'.
- katràn', -àn'u 'smoła, smar na osi wozu' S, W.
- kàtu 'jak': d'át'atu pàk utiva, kàtu prèvn'ju v'èčer 'młodzieniec znów idzie, jak pierwszej nocy' S 21.
- katù katàm 'tu i tam' W, cf. xatùk xatàm S.
- ka^ul m. 'zakład o coś', pràjmi k. 'założmy się' S 42, sà ni fàšta ka^ulu 'nie stoi zakład' S 54.
- kavàzin, -àzinu 'odźwierny, dozorca' S.
- kazàlka, -àlkata, -àlki pl. 'todyga kukurydzy' S, cf. bastarèk W.
- kazàn', -àn'u, -àn'a pl., kazànčã, -ànčanta dem. 'kociół (większy niż: xàrkuma)' S, W.
- kazandisuvam, -isuvaš 'zdobywam, wygrywam' S; ja kazandisa šičkata z'èm'a 'zdobył całą ziemię', mu i kazandisaxa šičkit'a pari na d'át'atu 'wygrały od chłopca wszystkie pieniądze' S 9.
- kazdisuvam 'wpadam w gniew' S; kazdisa cår'u S 34, cf. xazdisuvam.
- kàzuvam, kàzuvaš 1) 'mówię, (o)powiadam', kàzuvàni 'opowiadanie, gadanie' S, W; n'áj'i za kàzuvàni 'nie da się opowiedzieć' S, 2) 'pokazuję' S; mu ja kàza (sc. fòtografijata) 'pokazał mu fotografię' S 10, sà kàzuvam 'zgłaszam się, podaję się za' S, n'àm sà kàza 'podał się za niemego' S 29; za kàža(m) 'powiem' S, W.
- k'eajà, k'eajl pl. S, kixajà, kixajitu pl. 'baca'.
- k'èf: dòjx na k'èf 'wesolo mi, mam ochotę' W 69; k'èjf'u S, k'èf'ut W 'zadowolony'.
- k'elemè n., k'elem'ánta 'ściernisko' S, cf. ančs W.

- k'em'er' *m.*, -er'a *pl.* 1) 'żelazo kabłąkowane łączące pług z grządzielem' S, W, 2) 'kieszon w pasie' W.
- k'epčā, k'epčanta *pl.* 'chochelka' S, *cf.* lanžica.
- k'eramida 'dachówka' S, W.
- k'erāsuvam, -āsuvāš 'częstuję gości (podając tacę z konfiturą, kawą etc.)' S, W.
- k'eratā 1) 'przekleństwo w rodzaju »psiakrew«, 2) o człowieku: 'szelma, nicpoń' S, W.
- k'erija *cf.* kirija.
- k'ervān-karān 'gwiazda, która pojawia się w godzinę po zachodzie słońca' S, w W *niezn.*
- k'esadžija 'zbój, bandyta' S.
- kfāčka, kfāčkata, kfāčki *pl.* 1) 'kwoka', 2) 'konstelacja gwiazd' S, W.
- kfās, kfasò(t), kfāsuvi *pl.* 'ciasto przeznaczone na zakwaszenie chleba', *cf.* pòtkfas S, W.
- kfās'am, kfāsīš 'moczę' S, w W *niezn.*
- kifka, kifkata S, kiχka W 'kichnięcie'.
- sā kifkam S, jas kiχkam W 'kicham'.
- kiχajā *cf.* k'eajā.
- kiχka, kiχkam *cf.* kifka, kifkam.
- kilēr, -ēr'u, -ēr'a *pl.* S, kilār W 'komora, spiżarka'.
- kīlim, -im'u, -im'a *pl.* 'kilim' S, *cf.* vilēnica W.
- kiman'è *n.* 'gra na skrzypcach', kimanija 'skrzypce', kimanižija 'skrzypek', kimanisuvam 'gram na skrzypcach' S.
- kim'ānu, kim'ānòtu, kim'ān'ānta *pl.* S, kimnu, kimnā *pl.* W 'kminek'.
- kimisi 'niektórzy' S 23.
- kimnu *cf.* kim'ānu.
- kindisuvam, -isuvāš 'haftuję' S, W.
- kinòttāta 'gmina' S 39.
- kirija || (k'erija) 1) 'nauczycielka' (częstsze niż: askāla), 2) 'żona (mówiąc o czyjejś żonie)', 3) 'pani (wogóle)' S, W.
- kirjos 'pan' W, *cf.* afindikò.
- kisał, kisala, ksalu S, kšsalu *n.* W 'kwaśny, -a, -e', ksalu S, kšsalu W ml'aku 'kwaśne mleko'.
- kitka, kitkata, kitki S, kštkā W 'kwiat'; imaš kitki? 'czy masz perjod?' S.
- kivernisam, -isaš 'rządzę' S, W.
- klāda *cf.* klāvam.

- klàjanc, klàjancu, klàjanc'ą *pl.* 'studnia' S, *cf.* čěšma W.
 klambùška *f.* 'kłębuszek, motek' W, w S *niezn.*
 klàpa, klàpata, klàpi *pl.* 1) 'drzewo, które przywiązuje się krowie, aby nie biegała i nie bodła', 2) 'belki, idące w poprzek muru, *tak zw. też:* kùnduri dr'ávà' S, W.
 klàs, klasò(t), klàsuvì *pl.* 'kłos' S, W; klasìxa s'ădbit'ă? = pùs-naxa klàs s'ădbit'ă (s'ėdbăt'ă W) S.
 kl'ăšti *pl. tant.* kl'ăštít'ă S, kl'ăšt'ă W 'obcegi'.
 să klàw'a, să klawàx = să umurìx 'męczę się, trudzę się' W, *cf.* să klăvam S.
 klàvam, klàvaš, za klàm 'kładę' S, W; klàvam sùfra 'zastawiam stół' S, W, klàva lòzi na ròpkit'ă 'wkłada winną latorośl do otworów' S, klàduxa tim'ėla 'założyli fundamenty' S, da gu klad'ėti na gòrn'ju kăt 'umieście go na piętrze' S, ja klàduxa na idin skòmin 'prosili ją siadać na stołku' S, gu klàvat... pòftur da prumin'ė 'polecają mu przejść po raz drugi' S, tój si klàj na umò 'on postanowił' S, klăt' si na umò! 'uważaj, rozważ!' S, dăskalu m'ă klàdi mlògu mătima 'nauczyciel zadał mi wiele nauki' S. 31.
 kl'ėknuvam, kl'ėknuvaš 'kłękam' S.
 kl'ėntfa *cf.* kl'ėtfa.
 kl'ėpam S, klėp'a W, kl'ėpiš 'mrugam powiekami, daję znak wzrokiem, »robię oko«' S, W, *cf.* namìgnuvam.
 kl'ėpka, kl'ėpkata, kl'ėpki *pl.* 'powieka' S, W.
 kl'ėtfa S, kl'ėntfa W 'przekleństwo'.
 klimastàr' S, krimastàr' W 'wieszadło'.
 klin, klinò(t), klinuvi *pl.* S, W 1) 'udo' S, 2) 'dolna część spodnicy przykrywająca uda', *np.* dziecko trzyma się matki: za klinò S, 3) 'poła szaty', *np.* na paltòtu klin W.
 klirunumisuvam, -isuvaš 'dziedziczyć', klirunòmus 'spadkobierca' S.
 klòcka 'czkawka' W, *cf.* χlěcka S.
 klòkat icà 'jajka chlupią': przy gotowaniu W lub zepsute S, *cf.* χlòpat W.
 klămbu, klămbutu, klămbà *pl.* 'kłębek', klămbu pr'ėlu 'kłębek wełny' S, W.
 să klăt'a, să klătìš, să klătnuvam *iter.* 'chwieję się, poruszam się' S, W; n'ėma da să klătni n'ăftu 'nikt się nie rusza' W 70, χiė să ni klat'ăši 'nic się nie ruszał' W 79.
 să klăvam, să klăvēš 'męczę się, trudzę się' S, *cf.* să klàw'a W.

- kl'uč, kl'uču(t), kl'učuvi *pl.* 1) 'klucz', 2) 'kostka u nogi' S, W, *cf.* kòkalčã.
- kl'učárnica *f.* 'klódka' S, W, 2) 'zamek w drzwiach' W, frúncka kl'učárnica 'zamek w drzwiach' S.
- kniga, knjigata, knjigi *pl.* 1) 'papier', 2) 'list' S, W; mu piši inã kniga 'napisał list do niego' S 17, stòri knjigi 'wystarał się o dokumenty' S 29.
- kòc'a, kuciš 'kuleję' W, *cf.* kùca.
- kòč, kòču, kòčuvi *pl.* 'baran' S, W.
- kòčina, kòčinàta, kòčini *pl.* 'chlew' S, W.
- kòčman *m.* 'skład na kukurydzę w kształcie dużego kosza' S; w S się go nie używa, ale znają go od sąsiadów mieszkających na »s'ársku pòli«, a co do wyglądu *cf.* Marinovъ str. 43, rys. 43; w W *niezn.*
- kòkał *m.* S, W, *pl.:* kòkał'a, kòkaletu S, kòkali, kòkaletu W 1) 'kość', 2) 'pestka'.
- kòkalčã 'kostka u nogi' S, *cf.* kl'uč.
- kòkuša W, kòkuška, kòkuškàta, kòkuški *pl.* S 'kura'; kòkuškòvi pirà 'pierz z kur' S.
- kòl, kulò, kòluvi *pl.* 'kól, drag' (używany też zamiast cepów) S, W; kòlčã *dem.* S.
- kòl'a(m), kòliš 'zabijam' S, W.
- kòlaš, kulastà 'piekło' S, W.
- kòlku? 'ile?' S, W; kòlku pari ištiti 'ile chcecie pieniędzy', kòlku vr'am'a ima ut tugàs 'ile czasu upłynęło od...' S, kòlku — tòlkus 'ile — tyle': kòlku čatál'a ima, tòlkus gudini ima 'ile ma odgałęzień (*sc.* na rogach), tyle ma lat' S 19.
- kòmka, kòmki *pl.* 'komunja św.', sã kòmkam || sã kòmkuvam 'komunikuję się' S, W.
- kòn', kòn'u, *pl.:* kòni, kònitu 'koń' S, W.
- kòn'ca S, kòšnica, kòšnicàta, kòšnici *pl.* S, W 'koszyk (*zwł.* na winogrona)'.
cf. kòšnica
- kònizma *f.*, kònizmi 1) *pl.* 'ikona, obraz święty malowany na desce' S, W, 2) 'feretron' W 71.
- kòpan', kòpan'u, kòpan'a *pl.* 'kijanka' S, W.
- kòpila, kòpilàtu, kòpilànta *pl.* 'dziecko nieślubne' S, W.
- kòra, kuràta, kòri *pl.* 'kora' W, 'strup' S, W; kòra fàšta ranàta 'strup się robi na ranie' S, *cf.* kapàk.

- kòrda, kòrdata, kòrdi *pl.* 'sznur przy przyrządzie do nawijania nici' S, W, *cf.* Marinovъ str. 98, rys. 84.
- kòrin', kurin'ò(t), kòrin'ą *pl.* 'korzeń' S, W; na kurin'òt na kurijata 'στη ρίζα του βουνοῦ' W.
- kòrin'am, kòriniš 'karczuję' S, w W *niezn.*, *cf.* zważdam kòrin'ą W.
- korkòdilus *m.* S, krokòdilus W 'krokodyl'.
- kòsa, kusàta S, W, *pl.*: kòsi S, kus'ët'ą W 'kosa'.
- kòs'a W, kusim S, kusiš S, W 'koszę'.
- kòsmi, kòsmitu S, W, *pl.*: kòsminta S, kusm'à W 'włos, włosy'.
- kòš *m.*, kòšuvi *pl.* 'kosz na nawóz lub tytoń, który przywiązuje się do »samaru«' S, W.
- kòšnica, kòšnička *dem.*, *cf.* kòn'ca.
- koštisuva 'kosztuje' S, W, *cf.* kustisuva.
- kòtka, kòtkata, kòtki *pl.* 1) 'kot(ka)' S, W, 2) 'podpórka żelazna na drzewo', *cf.* Marinovъ str. 38, rys. 37.
- kòtl'ą *n.*, kòtl'ąnta *pl.* W, kòtlinka *f.*, kòtlinkàta S 'koteczka'.
- kòtur', kòtur'u, *pl.*: kòtur'ą, kòturètu S, kòtur, kòturi *pl.* W 'kocur'.
- kòwa, kuwèš 'podkuwam' W, kòvam kòn'u 'podkuwam konia' S, *cf.* kuvèm.
- kòza, kuzàta S, W, *pl.*: kòzi, kòzit'ą S, kòz'ët'ą W 'koza'.
- kòzina, kòzinàta, kòzini *pl.* 'siersć kozia' S, W.
- kòža, kužàta S, W, *pl.*: kužàt'ą S 'skóra'.
- k'ëckam, k'ëckaš 'gryzę, kąszę' S: k'ëckat bl'ëxi 'pehły gryzą'.
- k'ëln'a *cf.* káln'ëm.
- k'ënd'ą 'ku, w stronę' W: k. pazàr'ut 'w stronę rynku', ut k. kògu si ti? 'z jakiej jesteś partji?', k. tük, k. tàm 'w tę i w tamtą stronę', *cf.* kùmu S.
- k'ënkul', k'ënkul'u, k'ënkul'ą *pl.* 'kąkol' S, W.
- k'ënt, k'ëntu(t), k'ëntuvi *pl.* 'cała podstawa ogniska domowego'; s'édna na k'ëntu 'siadł przy ognisku' S.
- k'ërmà, k'ërmàta, k'ërmì *pl.* = kòn' štu jid'é 'karma dla dobytku' S, W.
- k'ësal *cf.* kisał.
- k'ëšta, k'ëštata S, W, k'ëšti *pl.* S 1) 'dom', 2) 'izba, w której jest urządzone ognisko'; *dem.*: k'ëštička S, W || kaštúrka S.
- kràda *cf.* kràm.
- kràdba, kràdbata 'kradzież' S, W.
- kràj, krajò(t), kràjišta *pl.* 'kraj, początek, koniec' S, W; ut krajò 'od początku' S, na kràjčatu *dem.* S 37.

- krak'él, krak'èlu(t) 'haczyk przy oknie' S, W, *cf.* éing'él.
 kràli màrkuva ràbuta = stàra ràbuta 'robota staroświecka' S, W.
 kràm S, kràda W, krad'èš S, W 'kradnę'.
 kr'ápka *f.* 'część warsztatu tkackiego: żerdka przytrzymująca krosno' S, W.
 kràsta, kràstata, kràsti *pl.* 'krosta' S, W.
 kràstaf, kràstava, kràstavu 'pokryty, -a, -e krostami' S, W.
 krastavica, -ìcata, -ìci *pl.* 'ogórek' S, W.
 krastòsk'u 'wrzesień' S, W.
 *krastòsuvam 'krzyżuję': krastòsajti gu!, gu kràstòsaxa S 45, *cf.* *stavròsuvam.
 kràšnik || kràšnik, kràšniku, *pl.*: kràšnici, kràšnicètu 1) 'piętka chleba', 2) 'placek z mąki pszennej' W, *cf.* plak'ènda S.
 kràštàvam 'chrzczę' S, W, *cf.* k'št'a(m).
 kràštilnik S, kràšt'anlik, -ìci *pl.* W 'chrześniak'.
 kràtitira, -irata, -iri *pl.* 'kret' S, *cf.* χ'čica W.
 kratùna, -ùnata, -ùni *pl.*, kratùnka *dem.* 'naczynie na wodę zrobione z tykwy', *cf.* Marinovъ str. 33, rys. 31.
 kràtus, kràtusut 'państwo, kraj' W 87.
 kràva, kràvata, kràvi *pl.* 'krowa' S, W; kràfsku màslu 'masło krowie' S.
 krif, -iva, -ivu || -i'u 1) 'krzywy', 2) 'zły, niesprawiedliwy' S, W.
 krija W, krim S, kriš S, W 'kryję'.
 krilu, krilòtu, krilà *pl.* 'skrzydło' S, W.
 krimastàr' *cf.* klimastàr'.
 krivàt, krivàt'u, krivàt'a *pl.* 'łóżko' S, W.
 krivina, krivinàta 'nieuczciwość' S, W.
 krivulica: tòs p'ènt' krivulica utiva 'droga wije się, ma zakręty' S.
 kròja W, krujim S, krujiš S, W 'kroję'.
 krokòdilus *cf.* korkòdilus.
 kròsnu, krusnòtu, krusnà *pl.* 'krosno', pr'adnu kr. 'przednie kr.', zàdnu kr. 'tylne kr.' S, W.
 (kròtka *m., f.*, kròtku *n.*) 'spokojny, -a, -e', częściej *už.* m'èndra S, W.
 k'šcam z'èmba 'zacinam zęby, zgrzytam zębami z bólu' W, *cf.* grizèm S; k'šca arabà 'wóz skrzypi' S, W.
 k'šcku m'ástu = visòku m'ástu S, W.
 k'šéma *f.* 'przyjęcie, uczta' S.
 k'šf, kràftà 'krew' S, W.

- kr̥χća, kr̥χćanta *pl.* 'krzyżyk, znaczek, który się robi na roli przy sianiu' S.
- kr̥bk, kr̥ngu, kr̥nguvi *pl.*, kr̥nkća *dem.*, kr̥nkćanta *pl.* 'stolnica na ciasto (okrągława)' S, W.
- k̥pa, k̥pata, k̥pi *pl.* 'ścierka' S, W.
- k̥p'a, k̥piś 'ceruję' S, W.
- k̥s, k̥stu, k̥stuvi *pl.* 1) 'krzyż', 2) 'krzyże (u człowieka)' S, W
- k̥st'a(m), k̥stiś 'chrzczę, daję imię na chrzcie' S, W, *cf.* kr̥štávam.
- k̥stuma = čaldisani nòz'a (sc. nogi założone) na krzyż' S.
- krumit', krumid'u, krumid'a *pl.* 'cebula' S, W.
- krúša, krúšata, krúša *pl.* 1) 'grusza', 2) 'gruszka' S, W.
- ksuděpsuvam 'pokrywam koszta pogrzebu' S, *cf.* χaržitisuwam W.
- kšenuđòχiju *n.* 'hotel, dom zajezdny' S, W; kšenuđòχin(u) 'właściciel hotelu' S, W.
- să kšimulugisuvam 'spowiadam się' S.
- kšinitjâ *f.* 'zagranica' S: čúzda čuv'ák dõjdi u nám ut kšinitjâ ('obcy człowiek) cudzoziemiec przybył do nas z zagranicy' S, W.
- kubák *m.* W, kubalácska, -ácskata, -ácski *pl.* S 'kaczan kukurydzy', *cf.* kabák, kukumára.
- kubila, -ilata, -ili *pl.* 'kobyła' S, W.
- kúca, kuciś W, kúcam, kúcaś S 'kuleję', kúcani *n.* 'kulanie' S, *cf.* kòc'a.
- kúcur, kúcuru, *pl.*: kúcur'a, kúcurètu 1) 'kawał drzewa', 2) 'pień' S, *cf.* čankùr W.
- kúčâ *n.*, *pl.*: kúčanta, kúčantata 'pies'; kúčka, kúčkata 'suka' S, W.
- kučân' *m.*, kučân'a *pl.* 'głęb kapusty' S, W.
- kužâ *indecl.* 'wielki, pierwszorzędny' S: k. junák 'wielki bohater'.
- kužák *m.*, -áci *pl.* 'objęcie rękoma, naręcz' S; u kužák(u) 'na łonie' S, *cf.* narānč W.
- să kužákladisam 'obejmuję, ściskam się z kimś' S 54.
- k'uft'è *n.*, k'uftánta *pl.* 'rodzaj malutkich sznycelków z mięsa' S, *cf.* kukòl'ka W.
- kugà 'kiedy, gdy' S, kugà tugàs 'dopiero wtedy' S 27.
- kujimžija = χrisòχòs 'złotnik, jubiler' S 19.
- kujnàrin, -àri *pl.* 'Turek okolic Solunia' S, 'šu să dõšli ut Kòjna' W.
- kujrùk, -ùku, -ùci *pl.* 'ogon' S, *cf.* pászka W.
- kùk, kùku S, W, *pl.*: kùkufci S, kùkuwi W 'jaskółka', *cf.* listavica.
- kùka, kùkata, kùki *pl.* 'hak drewniany, »kulka« do studni' S.

- kùkla, kùklata, kùkli *pl.* 1) 'zwój wyczesanej wełny' (*cf.* Marinovъ str. 96 »guška«) S, 2) 'lalka' S, W; *dem.*: kùklička.
- kukól'ka *f.* 'sznycelek okrągły' W; *cf.* k'uft'è S.
- kukum'áfka 'sowa' S, W.
- kukumàra *f.* 'kaczan kukurydzy' W, *cf.* kabàk.
- kukuràda *f.* 'odchody'; čuv'ážka *k.* 'odchody ludzkie' S, W.
- kukurikna pint'èlitu 'kogut zapał' S 24.
- kukurùška *f.* 'glóg (drzewo)' S, *cf.* kukuždùp.
- kukùška *f.* 'zapinka do włosów' S, W.
- kukuškàrnik, -àrniku 'kojec, zagrodzenie na kury' S.
- kukuždùp *m.*, -ùp'ą *pl.* 'glóg' S, *cf.* kukurùška, šikla W.
- kùl, kùla, kùlu 'kulawy, -a, -e' S, *cf.* sakàt' W.
- kùla, kùlata, kùli *pl.* 'wieża' S, W; w W też *nom. propr.*: na kùlata.
- sàs kulàj 'łatwo, z łatwością' S.
- kulàk *m.*, kulàci *pl.* 1) 'nacięcie na drzewie przy rąbaniu w kształcie litery V', 2) 'ciasto chlebowe': kulàčanta ut l'ap, 3) kulaklija nòš, dràvà... 'zakrzywiony nóż, drzewa' S, W.
- kulandàrin S, kulindàrin W, kulandàri *pl.* S 'kołednik'.
- kul'ànu, -ànutu, kul'ąnà *pl.* 'kolano' S, W.
- kulàr *m.* 1) 'krawatka' S, 2) 'twardy kołnierzyk' W.
- k'ulè *n.* 'niewolnik' S.
- kuliba W, kuliva, kulifka *dem.* S 'szalas pasterski'.
- kulitik'a 'cholera' (?) S 42.
- kultùk, -ùku, -ùci *pl.* 'pacha' S, W; według niektórych 'okieć' W.
- kulùfka, -ùfkata 'łuska z kukurydzy' S, *cf.* lùspa.
- kùm, kumò(t), *pl.*: kùmuvi, kùmuvètu 1) 'pan młody', kumica, -icata 'panna młoda' S, 2) kùm = kalitàta, kumica = kalimàna W.
- kumàčą, kumàčanta *pl.* 'kawałeczek' S, W, *cf.* kumàt'.
- kùmar, kùmaru S, W, *pl.*: kùmar'ą S, kùmari W 'komar'.
- kumàr' *m.* 'gra w karty' S, W; fàtat da igràjat kumàr' 'zaczynają grać w karty' S.
- kumàt', kumàt'u, kumàt'ą *pl.* 'kawałek' S, W; k. l'ap 'kawałek chleba' S, *cf.* parčà.
- kumbàra, -àrata 'kuma', kumbàr(u) 'kum' S.
- kumbjà, kumbjàta S, kumb'à W, *pl.*: kumbjà S, kumb'àt'ą W 'guzik'.

- kumlük, -ùku 'miejsce równe, a piaszczyste, jest tam: p'ásuk ut prujò' S, w W *niezn.*, cf. pisukišti.
- kumšija *m.* 'sąsiad', kumšijka 'sąsiadka' S, W.
- kùmu || kumù 'ku, w stronę, około' S: kùmu pazàr'u 'w stronę rynku', kumù dumà 'ku domowi', kumù kògu si ti? 'za kim jesteś, z kim trzymasz', dur kumù puluvinutu mòri 'mniej więcej do połowy morza'; w W *niezn.*, cf. kãnd'ã, kandi.
- kumutùk 'tu, w tę stronę' S, kumutùk i kumutàm 'w tę i tamtą stronę' S, w W *niezn.*
- kunàjk', -àjk'u 'pałac królewski' S.
- kundilufòru *n.* 'rączka do pisania' W, w S *niezn.*, cf. p'èna.
- kundisuvam = s'èdnuvam 'siadam' S: udgòr'ã br'ástò kundisa sàs kòn'u 'usiadł z koniem na wierzchołku brzostu'.
- kùndur, kùndur(i) *pl.* 'krótki' S: kùndur kòsmi 'krótkie włosy', kùndur éuv'áčanta 'karzelki', kùnduri dr'ãvã 'belki ułożone w poprzek muru', cf. kùsu W.
- kun'èc, kun'ècu(t) S, W, kunc'ã *pl.* S 'nitka' S, 'koniec' W.
- k'ùnguvi S, k'ùnkuvi W 'rury na wodę'.
- kùpa, kùpata, kùpi *pl.* 1) 'stos, kupa', 2) 'cukierniczka' S, W; babàčka *k.* 'wielki stos' S, stòr n'ã inã kùpa 'uloż nas w stos' S.
- kupáč, -àçu, -àčã *pl.* 'rodzaj dzaganu' S, cf. čãpa.
- kupàjam 'kopię' S.
- kupàn'a, -àn'ata 'małe niecki, korytko na pranie' S, cf. Marinovъ str. 30, rys. 28.
- kupan'è *n.* 'kopanie' S, W.
- +kuparàn *m.* 'futro' W, cf. k'ùrk'.
- kupéčka kfàs S, kùpin kfàs W 'drożdże'.
- kup'en', -èn'u, -èn'ã *pl.* 'stóg zboża' S, cf. stàwa W.
- kupilàrka W, kupilùša, -ùšata S 'zawitka, przeskoczka'.
- kupòvam, -òvaš 'kupuje' S, W; za kùp'am 'kupię' S, cf. psuni-suvam S.
- k'uprija, -ijata, -iji *pl.* 'most' S, cf. mòs.
- kuprina, -inata 'jedwab' S, W.
- kupriiva, -ivata, -ivi *pl.* 'pokrzywa' S, W.
- kùr, kùru(t) 'członek męski' S, W; na manžòt mu stàna kùrut (o erekcji członka) W 78, cf. pilka.
- kurd'èla *f.* 'wstażka' S, W.
- kurdisuvam 'układam, ustawiam, urządzam, przygotowuję'; k. su-

- frà 'zastawiam stolik do jedzenia' S, *cf.* klàwam sufrà W,
 kurdisuvam sàt'u 'nakręcam zegarek' S, W, sà kurdisuvam
 'przygotowuję się' S, *cf.* sà fàštam *np.* na ràbuta W.
- kurdòn, -òn'u, -òn'ą *pl.* 1) 'sznur', 2) 'sznurówka do bucików' S,
cf. pisk'ùl W.
- kurèa *m., pl.:* kurèjufci, kurèjufcètu || kurèitu 'fryzjer' S, *cf.* berbè-
 rin W.
- kur'èm, -èmu(t), -èm'ą *pl.* 'brzuch' S, W.
- kur'èmčanta 'flaczki' S, W.
- kuritu, -itutu, kurità *pl.* 1) 'koryto na pranie', 2) 'koryto rzeki'
 S, W.
- k'ùrk', k'ùrkuvi *pl.* 'futro' S, W, *cf.* kuparàn W.
- kurkàk, -àkut 'tehórz'; tòsi najkurkàkut čuw'ák ut s'èlutu 'to
 największy tehórz z (całej) wsi' W 76.
- kuršùm *m.* 'nabój, kulka' S, W.
- sà kurtalisuvam 'ocalam się, przychodzę do zdrowia' S, W; jas
 za t'ą kurtalisam t'èb'ą 'wyswobodzę, uwolnię cię' S.
- kùs = nisuk 'niski' W, *cf.* niska.
- kus'àni *n.* S, kusèni W 'kośba, koszenie'.
- k'usilè *n., k'usil'ànta pl.* 1) 'podeszwa', 2) 'opanki' S, W.
- kusim *cf.* kòs'a.
- k'uskija *f., -iji pl.* 'obuch siekiery' S, *cf.* talè W, tupòr S.
- k'uskùn' 1) 'sznur w uprzęży w tyle konia', 2) 'szelki' S.
- k'usnidisuva kubila = b'ęka çàt 'kobyła się bije (o popędzie
 płciowym)' S.
- k'uspèt', -èt'ut 'skórzane spodnie' W 77.
- kustàn', -àn'ą *pl.* 'kasztan' S, W.
- kustisuva 'kosztuje', kòlku k? 'ile kosztuje?' S, *cf.* koštisuva.
- kùsu kòsmi 'krótkie włosy' W, *cf.* kùndur S.
- kusùr', -ùr'ą *pl.* 'błąd' S, W.
- k'ušè *n., k'ušànta pl.* 'kąt w izbie', na k'ušètu 'w kącie, w rogu
 izby' S, W.
- kušija *f.* 'bieg, zawody' S, W.
- kuštisuwam 'zaprzęgam' W.
- kušùl'a, -ùl'ata, kušùl'ka *dem.* 'koszula' S, W.
- kut'à *f.* S, kutija W 'pudełko'.
- kùt'ál, kùt'álu, kùt'ál'ą *pl.* S, kùtil, kùt(i)li *pl.* W 'stępa'.
- kutàr', -àr'u, -àr'ą *pl.* 'ogrodzenie na owce i kozy' S, W.

- k'ut'èk' *m.* 'uderzenie, bicie' S, W; mu trǎgna idin k'ut'èk' 'zbił go' S, W.
- kutri, -à, -ò, -è *pl.* S, kutrǎj, -èja *pl.* W, 'który, -a, -e'; kutri si ti? 'kto ty jesteś?' S.
- kutù 'jak, jakgdyby' S: k. partǎl 'jak szmata'; kutukàk 'tak, jak' S: pàk utiva kutukàk si utivaši s'è 'i znów idzie tak jak chodził wciąż'.
- kuvèm S, kòwa W, kuvěš S, W 'podkuwam'; vòluvétu sǎ kuvàt 'woły się podkuwa'.
- kuvèt, -èt'u 'siła, moc' S.
- sǎ kuvetlindisuvam 'nabieram sił, wzmacniam się' S: da sǎ kuvetlindisa zimàta 'żeby zima się wzmogła (nabrała siły)'.
- kuzǎl || -ǎl = ut kòzina vǎlna S, W.
- kužuf, -ufu, -uf'ǎ *pl.* 1) 'kozuch' S, W, 2) 'futro wogóle' W.
- kužúrka *f.* 'skórka' S, W.

L

- lǎf *m., pl.:* lǎfuvi, lǎfuvètu 1) 'rodzaj, gatunek', 2) 'słowo, wyraz' S.
- l'ǎxa *f.* 'miara pola' S: ètìr l'ǎxi = idin vr'atin.
- lajkùćica W, lǎjlajkùćica || mòma d'at'ǎ S 'rumianek'.
- lajnò, -òtu, lajnà *pl.* 'lajno' S, W.
- l'ǎk, l'ǎkò(t), l'ǎkuvi *pl.*, l'ǎkçi *dem.* 'lekarstwo' S, W.
- lǎkam, lǎkaš 'chleptać' S: kùčǎtu lǎka 'pies chlepta'; kùčǎntu lòka, èuw'ǎkut pij' W.
- lakardija 'słowo' S: lakardija n'èma za mu udrumòni v'èjki 'i już mu nie powie (marnego) słowa'.
- lǎkàrin 'lekarz' S, *zn.* od wojska bułgarskiego, ale *uż.* tylko ikimžija.
- l'ǎkòvam 'leczyć' S.
- lalàngida S, langida W 'pączek (ciastko)'.
- lám'a, lam'ata, *pl.:* lám'ǎ, lam'at'ǎ 'tygrys' W.
- lamarina *f.* 'blacha' S, W.
- làmba *f.* 'lampa' S, W.
- lǎnžǎ, -àta 'kłamstwo' S, W.
- lanžica *f.* 'łyżeczka' S, W; gul'ama lanžica 'chochelka' W, *cf.* k'èpčǎ S.
- lǎnžif, -iva, -ivu 'kłamliwy' S, *cf.* jalanžija.
- lanžišnik, -išniku, -išnic'ǎ *pl.* S, lanžičàrník W 'łyżnik'.

- lani 'ubiegłego roku, »loni«, pólani 'przed 2. laty', lanišnu *n.*
'zeszloroczne' S, W.
- l'ānif, -iva, -ivu 'leniwy, -a, -e' S, W.
- l'āp, l'ābu, l'ābuvi *pl.*, l'āpči *dem.* 'chleb' S, W.
- l'āska, l'āskata, l'āski *pl.* S, l'āška W 'leszczyna'.
- lāskavica *f.* 'błyskawica' S, w W *nieszn.*, *cf.* str'āla.
- l'āšnik *m.*, l'āšnici *pl.* S, l'āška *f.* W 'orzech laskowy'.
- lāt', lād'u S, lāt' *f.* W, *pl.*: lād'uvi S, lād'ā W 'oliwa'.
- l'āta 3. *p. sg.* 'lata', l'ātaštēm 'lecać' S, W.
- lātka, lātkata, lātki *pl.* 'naczynie gliniane' S, W.
- l'ātu, l'ātutu, l'ātā *pl.* 'lato', na l'ātutu 'w lecie', tuzi l'ātu 'tego roku' S, W.
- l'āva || (l'āva), l'āvu 'lewa, -e' S, W; l. rēnka 'lewa ręka', na l'āvu
'na lewo', l'āvāta strāna 'lewa strona' S.
- l'āz'a W, lāzim S, lāziš S, W 'raczkuję': malēčkutu lāzi.
- lēfteròsuvam 'uwalniam' S.
- l'ēgnuvam 'kładę się' S, W; utidi, si l'ēgna, i l'ēgnala mumāta S,
i si utidi da si l'ēgni W.
- l'ēx-: mi l'ēxa dušāta za plak'ēnda S = mi sā id'ē krāšnik W
'mam ochotę na...?'
- l'ēk, l'ēka, l'ēku 'lekki, -a, -e' S, W.
- lēl'a, lēl'ata, lēli *pl.* 'ciotka' S, W.
- l'ēn, l'ēn'u 'len' S, l'ēnu s'ām'ā 'nasienie lnu' S, w W *zn.* l'ēn
s'ām'ā (zresztą nie uprawia się lnu).
- l'ēn' *cf.* lig'ēn.
- leondār, -ārut 'lew' W 77, *cf.* araslān.
- lēšta, lēštata 'soczewica' S, W.
- l'ēt, lidò(t), l'ēduvi *pl.* 'lód' S, W, *cf.* būs.
- letlemē *indecl.* 'rzeczy nieużyteczne' S.
- l'ēža W, l'ēžam S, ližiš S, W 'leże'; l'ēžišt'ēm 'leżąc' S, *cf.* ližim.
- libad'è, libad'ānta *pl.* 'gorset, obszyty zwykle futrem: libad'è sās
kōža' S, W.
- lib'ānica S, libinica W 'melon czerwony'.
- licì, licitu, licā || (licinta) *pl.* 1) 'lice', 2) 'cera' S, W, *cf.* óbras.
- lifòsanu pāt'ā 'dzbanek pokryty glazurą' S, W.
- ligda, ligdata 'smalec' S, W.
- lig'ēn, lig'ēn'u S, l'ēn', l'ēn'ut, l'ēn'uvi *pl.* W 'duży mosiężny
talerz'.

- liχusa *f.* 'położnica', ližāši liχusa = ima liχūsinsku 'leżała *wzgl.* leży w połogu' S, W.
- likānic, -ānicu, -ānici *pl.* S, imam s'ājnu likānci W 'anyż'.
- lil'ak 'bez lekarski (nie turecki, ogrodowy)' S, *cf.* bēnc, l'ūlak.
- ling'ēr, -ēr'u(t), -ēr'ā *pl.* 'talerz' S, W.
- lipa, lipata, lipi *pl.* 'lipa' S, w W *zn.*
- lipida, -idata, -idi *pl.* 'ostrze noża' S, W.
- lipòn 'więc, a więc' S, W.
- lipsuva, lipsa *aor.* 'brak czegoś' S, W; l'ābu mi lipsa 'zabrakło mi chleba, nie mam chleba' S.
- liputāktin *m.* 'dezterter' S.
- lira, liri *pl.* 'lira turecka (pieniądz)' S.
- listavica, -icata, listavička *dem.* 'jaskółka' S, W, *cf.* kük.
- listu, listutu, listā *pl.* 'liść' S, W.
- liš, lišu(t), *pl.:* lišivi S, lišiji W 'liszaj'.
- lišica, -icata, -ici *pl.* 'lis' S, W.
- liturjā: da wèzmi liturjā ut dispòt'ut W 67.
- livānta *f.* 'woda pachnąca' S, W.
- lizgār, -ār'u, -ār'ā 'rydel' S, W.
- liznuvam 'oblizuję' S: pujnò listu si liznuva.
- liža(m), ližiš 'liże, wylizuję' S, W.
- ližim, -iš 'leże' S, *cf.* l'ēža.
- lòbuda, lòbudāta, *pl.:* lòbudi, lòbud'ētu S, lòbudēt'ā W 'łoboda'.
- lòf, lòfu, lòfuvi *pl.* 'polowanie' S, W.
- lòj, lujò(t), lòjuvi *pl.* 1) 'łój', 2) 'parafina' S, W.
- lòka *cf.* lākam.
- lòkut', lukut'ò, lòkut'ā *pl.* 'łokieć' S, *cf.* lēχt' W.
- lòś, lòša, lòšu 'zły, -a, -e' W, w S *nieuż.*, *cf.* b'èt.
- lòza, luzāta, *pl.:* lòzi, lòzit'ā S, lòzāt'ā W 'winna latorośl', *cf.* luz'è.
- lēχt' || lēft', laft'òt 'łokieć' W, *cf.* lòkut' S.
- lēnžā(m), lēnžiš 'kłamie' S, W.
- lēnk S, W, lāngò S, lānkòt W, *pl.:* lēnguvi S, lēnkuvi W 1) 'krzywe drzewo w kształcie łuku' S, W, 2) 'przyrząd w kształcie łuku służący do obróbki bawełny' S.
- lēpka, lēpkata, lēpki *pl.* 'oset' S, W.
- lēska 'błyszczy się' S, W; lēskaši mlogu 'bardzo się lśnił' S 20.
- lēskaf, lēskava, lēskavu 'byszczy, -a, -e' S, W, *cf.* sf'atlif.
- lēsnuva 'łyska się' S, W.
- lu || l'u 1) 'gdy, skoro': lu trēgna za da pòj na gurbèt 'skoro ru-

- szył, aby udać się na obczyznę' S; 2) 'tylko': n'èma puidin naòkul, l'u l'ètnuvat in'è irimbici 'niema dokoła nikogo, tylko jarzabki leca' S, *cf.* lùštu.
- l'ùb'a W, l'ùbim S, l'ùbiš S, W 'kocham'.
- l'ùbufnik *m.*, l'ùbufnica *f.*, l'ùbufnici *pl.* S, l'ubòfnik || l'ubòwnik *m.*, l'ubòwnica *f.* W 'kochanek *wzgl.* kochanka (bez znaczenia ujemnego)'.
- luxagòs *m.* 'kapitan' W 73.
- luxija 'sierżant' W 73.
- lùk, lùku(t), lùkuvi *pl.* 'czosnek' S, W.
- lukànik *m.* W, lukànka *f.* S, lukànici *pl.* W 1) 'płatki wędzonej niegotowanej szynki przepojone czosnkiem' S, 2) 'kiszka do jedzenia' W.
- lukùm, -ùmu, -ùm'ą *pl.* 1) '»lokum«, rodzaj pomadek', 2) 'jakiś placek: na mąsle gu pićemi' S, W.
- lulà, -àta, -i *pl.* 1) 'fajka', 2) 'rura' S, W.
- lulàjk', -àjk'u 'farbka do wapna, bielizny' S, W.
- l'ùlak, l'ùlakut 'bez ogrodowy (nie lekarski)' W, *cf.* ll'ak S, b'enc.
- l'ùl'ka, l'ùl'kata, l'ùlki *pl.* 'huśtawka' S, W.
- lup-: gu lùp'ax idin ćanàk u glavàta 'uderzyłem go talerzem w głowę' S 30.
- lupàta, -àtata, -àti *pl.* 1) 'łopata', 2) 'szufla', 3) 'wiosło' S, W.
- lùspa, lùspata, lùspit'ą *pl.* S, lùšpa W 1) 'kora', 2) 'łuska, łupa, skorupa': lùspa ut icè, lùspa ut òr'axi 'skorupa jaja, orzecha', lùspi ut žitu 'plewy', lùspit'ą ut jàblākā 'łupy jabłka' S.
- lustražija 'czyszciciel butów' S, W.
- lustr-: da si stòri lùstru papùcit'ą, da mi lustròsa papùcit'ą 'aby mi wyczyścił buty' W 72.
- lušnàk, -àci *pl.* 'orzech włoski bez zielonej łupy' S, W.
- lùštam, lùštiš 'obieram ziemniaki' S, *cf.* b'ál'ą W.
- lùštu 'zaledwie' W: lùštu fàt'axa da idàt, xlopna pòrtata 'zaledwie zaczęli jeść, skrzypnęła brama (zastukano do...)', *cf.* lu.
- +lut ćuv'āk 'zły człowiek' S, lut ćuw'āk, lùdajut, lùda žèna, lùdu *n.* 'oblakany, -a, -e' W.
- lutrò, -òtu = bàn'a 1) 'kapiel', 2) 'kapielisko' W.
- luvàcin 'rybak' W, *cf.* balakšija, ribàrin.
- luz'è, luz'ètu S, W, *pl.*: luz'à S, luz'ánta W 'winnica', *cf.* lòza.
- luznica W, lužnica S 'wysokopienna winna latorośl'.

M

- màcka *f.* 'koteczek, kociątko' S, w W *niezn.*
- màcu *n.*, màca *pl.* 'wybrane liście tytoniu ułożone w równy pakietek' S, W.
- macùka *f.* 'smoczek dla dziecka' S, w W *niezn.*, *cf.* mamànka.
- màckam, màckaś 'mnę, gniotę, ugniatam, miażdżę' S, W.
- màdam 'ponieważ' W 78.
- magàr'ą *n.*, magàr'ąnta *pl.*, magàr'ę *dem.* 'osioł' S, W, magàrka 'oślica' W, *cf.* parlica S.
- magarèsku kajvè 'kawa pomieszana z palonym jęczmieniem, żytem lub pszenicą' (żartobliwie) S, *cf.* karamàrsku kafè W.
- m'ăχ, m'ăχò(t), m'ăχuvi *pl.* 1) 'miech kowalski', 2) 'worek ze skóry' S, W.
- maχalà, -àta || malà 'część miasta lub wsi' S.
- maχmud'è *n.* S, maχmužè || -d'è W, maχmužànta *pl.* W 'pieniądz ozdoby, zawieszany na szyi'.
- să màχnuvam || să mànuvam, màχnuvaś 'uciekam, usuwam się' S, W; màni să! S, màχni să! W 'uciekaj!', da mi să màχniś ut kăštata! 'precz mi z domu!' W, da gu màχnat tûrcinu 'żeby wyrzucić Turków' S.
- maχùna, -ùni *pl.* S, maùna W 'większa łódź (ale bez żagli)'.
- màj, màju 'maj' S, W.
- majà *pl. tant.* 'czary' S, W.
- majà *f.*, majùška *dem.* 'podpuszczka do zakwaszania mleka' S, W.
- m'ăjanc *m.* 'miesiąc' S, *cf.* m'ăsnic S, W.
- majèšnica *f.* 'czarownica' S, W.
- màjka, màjkata, màjki *pl.* 'matka' S, W, *voc.:* màmu S, màli S, W; màjëinti! 'synku!' S 17.
- màk, makòt W, màku, màkutu S, *pl.:* màkuwi W, màkunta S 'mak'.
- màkam, màkaś 'maczam' S, W, *cf.* màknuvam.
- makiduniś, -iśą *pl.* 'pietruszka' S, W.
- màknuvam, màknuvaś 'maczam' S, W; màknuvam p'ènata u mi-làn' 'maczam pióro w atramencie' S, *cf.* màkam.
- màksus 'umyślnie, celowo, specjalnie' S: màksus gu farli vrit'ènutu u bunàr' 'umyślnie rzuciła wrzeczono do studni', imami màksus t'ut'ùn'uvi igli 'mamy specjalne igły do tytoniu'.
- malà *cf.* maχalà.

- màlamu *n.* 'złoto' (»zlato« *niezn.*) S, W; bilžuci, curàjk'ą malamòsani 'złota bransoletka i kolczyki' S 28.
- malèčku *n.* S, màlku, màlkičku *n.* W 'malutkie dziecko'.
- màli *cf.* màjka.
- màlina *sc.* ifàzmata 'wełniane *sc.* materje' S 28.
- màlista! 'tak jest! dobrze!' S, W.
- màlka || màluk *m.* S, màluk *m.* W, màlka *f.*, màlku *n.* S, W 'mały, -a, -e'.
- màlk'ju m'àsnic || m'ājanc S, màlkajut m'àsnic W 'luty'.
- mamànka, -ànki *pl.* 1) 'smoczek dla dziecka', 2) 'brodawka piersiowa u kobiety', 3) 'dojka krowy' S, W, *cf.* macùka.
- man'à *f.* 'babka', stàrata man'à 'prababka' S, w W *niezn.*, *cf.* bàba.
- manàl, -àl'ą *pl.* 'świecznik w cerkwi' S, W.
- m'àn'am, m'àn'is 'zmieniam' S: gi vid'ą i šandànitù m'àn'ènti 'zobaczył i świeczniki zamienione', *cf.* min'òwam W.
- mandelàjk', -àjk'u, -àjk'ą *pl.* S, mandil, -il'ą *pl.* W 'chustka do nosa'.
- màndra, màndrata 'szalas pasterski wraz z kozarem' S, W.
- mànžura S, munžura W 'plama'.
- màn'žà, màn'žata 'jedzenie, potrawa' S, W.
- manžuràna *f.* 'majranek' S, *cf.* sàpšixu W.
- mangàl, -àlu 'mały piecyk z żarem' S, W.
- màngi 'złodzieje' S 55.
- màngurufòrin, -òri *pl.* 'żandarm' S.
- m'ànka *cf.* m'ènka.
- mantulinu 'mandolina' S, W.
- sà mànuvam *cf.* sà màxnuvam.
- m'àram, m'àriš 1) 'odmierzam, wymierzam', 2) 'celuję'; i fàti da m'àri b'ènc'fata 'i zaczął celować w beczkę' W 69.
- màri: dawniej mąż zawsze tylko w ten sposób zwracał się do żony: »màri žènu!«, co obecnie wychodzi z użycia, ale »màri« można powiedzieć do każdej kobiety, a nawet wogóle zastępuje imię, przybierając czasem znaczenie niemal wykrzyknika: màri jàla da jid'èmi 'e! chodźmy jeść!' S, w W *niezn.*, *cf.* pakti.
- màrta *f.* 'marzec' S, W.
- martin', -in'ą *pl.* 'broń' S, W.
- *martirisuvam 'jestem świadkiem, daję świadectwo': vi da martirisati zaràt m'èn'ą, r'èči irimbleit'ą da martirisat za n'ègu S 18.

- mártyr' || mártir', mártir'ǵ *pl.* 'świadek' S, W.
 mártuvèc, -ècu, -èci *pl.* S, mratuwèc W 'niebószczyk'.
 m'ás'a W, m'ásám S, m'ásiš S, W 'mieszę (sc. chleb)'.
 maskarà 'jakaś obelga': ti si... maskarà W 71.
 màslina, màslinàta, *pl.*: màslini, màslin'ètu S, maslin'ǵ W 'oliwka'.
 maslińka S, màslińka W, maslińki *pl.* S 'brodawka'.
 màslu, màslutu, maslǎ *pl.* 'masło' S, W.
 m'ásnic *m.*, *pl.*: m'ásnici S, W || m'áj'n'ci S 'miesiąc', *cf.* m'ájanc.
 m'ásòtuzàpus S, mèsnutu zàpusti W 'mięsopust'.
 mastrǎf prǎja 'robię wydatki, wydaję pieniądze' W.
 m'ástu, m'ástutu, m'ástà *pl.* 'miejsce' S, W.
 màstur, màsturu 'majster' S.
 m'ástuvam, m'ástuvaš 'przesuwam, przekładam na inne miejsce'
 S, m'ástišt'èm 'przesuwając' S 3, *cf.* utm'ástuwam W.
 m'ásu, m'ásòtu, m'ásà *pl.* S, m'èsu, m'isà *pl.* W 'mięso'.
 masùr' *m.*, -ùr'ǵ *pl.* 'rurka trzciniowa do nawijania nici' S, W.
 maštrabà *f.* 'rondelek' S, W.
 m'átam = fǎrl'am 'rzucam' S, W; da m'átam pari na zim'ata
 'abym rzucił (z góry) pieniądze na ziemię', ja m'átat prǎstà
 sàs šimpit'ǵ 'wyrzucają ziemię (czerpiąc) dłońmi', fàt'ǵa to-
 puvì da m'átat baǵ... 'zaczęły armaty strzelać baǵ...'
 matàn = bijanica 'maślanka' S, *cf.* čùkanu ml'ǵku W.
 màtima 'nauka, lekcja' S 31.
 m'aũka kòtka 'kot miauczy' S, W.
 mazilu *n.*, mazilǎ *pl.* 1) 'namazywanie', 2) 'masaż' S, W.
 màzna *m.*, *f.*, màznu *n.* 'tłusty, -a, -e'; màzna prǎs 'lepka ziemia'
 S, W.
 màžam, màžiš 'namazuję': m. sàs vǎr ftisò 'biełą wapnem', m. sàs
 làt' kur'èmu 'namazuję brzuch oliwą' S, W.
 m'èčka, m'èčkata, m'èčki *pl.* 'niedźwiedź' S, W.
 mejvǎ, -àta, mejvì *pl.* 'owoce' S, *cf.* imiš W.
 (za) m'èl'a, m'èliš 'mieleń' W, *cf.* za smèl'a.
 melàn' || milàn' *m.* 'atrament' S, W.
 m'èlnica, m'èlnicàta, *pl.*: m'èlnici, m'èlnicit'ǵ 'żarna' S, *cf.* rǎšnica W.
 m'èńka S, m'ànka W *m.*, *f.*, m'èńku S, m'ànku W *n.* 1) 'miękki,
 -a, -e', 2) 'łagodny, -a, -e'.
 m'ènta || mènta, mèntata, mènti *pl.* 'mięta' S, W, *cf.* katirinna dùša.
 merǎk || mirǎk *m.* 'ochota, zapał', imam *m.* 'mam ochotę' S, W.
 meraklija *cf.* miraklija.

m'èru *m.*, m'èrufci *pl.* 'przebierańcy karnawałowi »säs kalpäci i säs klòput'ą«' S, w W: babujär, -äri *pl.*

m'èsu *cf.* m'äsu.

mëšl'änta, mëšl'äntäta 'niedźwiadki' S 16.

mèt, midò(t), mëduvi *pl.* 'miód' S, W.

m'èt'ą W, m'ètam S, mit'ëš S, W 'zamiatam'.

m'ëtla, mitlätä, *pl.*: m'ëtli, mitlit'ą S, mitlët'ą W 'miotła'.

zä m'ëtänä 'położę, rzucę' W: da gu m'ëtniš u mur'ëtu! 'rzuć go do morza'; m'ëtnuvam 'rzucam' S, W; ja m'ëtnuwa i n'ëja pukräj araslänut 'rzuca i ją obok lwa' W; sä m'ëtnuvam 'rzucać się' S.

mi 'nie! (tylko przy zakazie)' S, W; mi viliš! 'nie mów!', mi slüšäš! 'nie słuchaj!', za tuzi mi birëš gajlè! 'o to się nie trap!' S.

micka magär'ätu 'osioł kopie, wierzga' S, *cf.* rëta.

mičkärin *m.*, -äri *pl.* 'trzymający oswojone niedźwiedzie' S, W.

migdäl || mindäl, migdalut, *pl.*: migdal'ą S, migdali W 'migdał'.

migdän' *m.* 'powierzchnia, przestrzeń' S; kòlku migdän' ima m'ä-stutu 'jaką ma miejsce powierzchnię' S, gi (*sc.* parit'ą) izväd'ąya na migdän' 'wydobyli (*sc.* pieniądze) na powierzchnię, na światło dzienne' S 19.

mixälka, -älkata 'wałek do ciasta' W, *cf.* tuëilu S.

mixür', -ür'u, -ür'ą *pl.* 'pieczęć' S, W.

mika *f.* 'mika' W, *cf.* aräpski pari S.

mil, mila, milu 'drogi, miły, -a, -e' S, W; milčëka sfitä Bugur-dička S 23.

milän' *cf.* melän'.

milòvam, -òvaš 'kocham' S, W.

milus *f.*, milustä 'miłość' W, *cf.* agäpi.

mindäl *cf.* migdal.

minikšë *n.* S, minikšija *f.* W, minikšänta *pl.* S 'fiołek'.

minisuvam, -isuvaš, *aor.*: gu minisax 'skarżę sądownie' S, W.

min'òwam, -òvaš 'zmieniam, wymieniam' W: si minix kàpa 'zamieniłem się z czapką', *cf.* m'än'am S.

miräk *cf.* meräk.

miraklija || meraklija 'zaciekawiony, ciekawy' S; i tatkumu miraklija sä näjdi 'ojciec jego zainteresował się' S 20.

mirisa 'pachnie' S, W; tükana mirisa mlògu xüvav'ą 'tu b. ładnie pachnie', mirisa na m'äsu 'pachnie mięsem' S.

mirizliju mäslu 'masło stare, zgorzkniałe' W, *cf.* parlivu *m.* S.

- mirka *f.* 'kawałek', *np.* m. mèsu 'k. mięsa' W, w S *niezn.*, *cf.* rãška.
- mirtèk, -èci *pl.* 'lata na dach' S, W.
- mirud'à, -àta 'woń' S, W; t'èška *m.* 'smród', χùvava *m.* 'zapach' S.
- misàl', -àl'u, -àl'ą *pl.* 'długi, podłużny obrus na pokrycie »pinakoty« z ciastem chlebowem' S, W.
- misàlka *sg.* i *pl.* 'ozdobny, haftowany fartuszek' W.
- misinčina, -inata 'księżyc', nòva *m.* 'młody księżyc' S, W.
- misir', -ir'u, -ir'ą *pl.* 'kukurydza' S, W.
- misiròk || misur, misuru, -òci *pl.* 'indyk', misirka 'indyczka' W.
- misl'am, misliš 'myślę' S, w W *niezn.*, *cf.* sã ùm'ą(m).
- misur *cf.* misiròk.
- mišimèr 'południe', dur na *m.* 'do południa' S.
- miška, miškata, *pl.:* miški S, mšška W 'mysz', diva miška 'wiewiórka' S.
- mišturiji, -ijitu 'klienci' W 82.
- mitaksutà *sc.* ifazmata 'jedwabne *sc.* materje' S 28.
- miždu 'między', miždu nam 'między nami', *m.* t'ăχ '(oni) między sobą' S, W.
- mjüχlèt || müχlèt 'urlop, termin' S 19, 40.
- ml'ácska *f.* 'mlecz (roślina)' S, W.
- ml'ácsna *cf.* ml'ášna.
- mladinà, -àta S, mládus, mladustà W 'młodość'.
- ml'aku, -àkutu, ml'akà *pl.*, ml'akci *dem.* 'mleko' S, W; blàgu *m.* 'mleko słodkie' S, W, kšsalu *m.* 'mleko kwaśne' W.
- ml'ášna S, ml'ácsna W *sc.* kràva, žèna 'mleczna, mająca mleko (o krowie, kobiecie)'.
- ml'ášnik *m.* 'placek pieczony na święta' S, W.
- mlàt, -àda, -àdu 'młody, -a, -e' S, W.
- mlivu, mlivutu, mlivunta *pl.* S, mliü *sg.* t. W 'zboże przygotowane do zmielenia'.
- mlògu 1) 'wiele', 2) 'bardzo' S: *m.* skšmpu 'b. drogo', *m.* χùbav'ą 'b. dobrze'.
- mlčknuvam 'milknę', tój si mlčkna 'on zamilkł', mlčč! 'mlecz!' S.
- mlük, mlüku, mlüci *pl.* S, nük, nükutmi, nüci || nüčanta *pl.* W 'wnuk', mlüka, mlüki *pl.* 'wnuczka' S.
- mògam 'mogę', za mòga 'będę mógł' S; ni mògam da ja priftàsam jàs 'nie będę mógł do niej na czas zdażyć' S 19, za mòga da ja nájda? 'czy będę mógł ją znaleźć' S 10.

- mòju(t), mòja, mòju, mòjt'ą *pl.* 'mój, -a, -e' S, W.
 mòkra *m., f.*, mòkru *n.* 'mokry, -a, -e' S, W.
 mòkrička *m., f.*, mòkričku *n.* 'zupełnie mokry, -a, -e' S, W.
 să mòl'ą S, W || să mòl'ąm S 'proszę'; ti sa m. 'proszę cię' W,
 vi să m. 'proszę was', fàšta da să mòli 'zaczyna prosić' S.
 mòlca, mòlcata, mòlci *pl.* S, mòlci *pl. t.* W 'mól'.
 mòlis = amèn 'zaledwie, skoro tylko' W 81.
 mòma, mumàta S, W, mòmät'ą *pl.* W, *dem.:* mumùška S, W 1)
 'dziewczyna', 2) 'córka'.
 mòma d'ät'ą 'rumianek' S (gdyż, obrywając płatki, wróży się,
 czy przyjdzie na świat córka, czy też syn), *cf.* lajkùćica.
 mòmica = babàčka mòma 'duża, starsza dziewczyna' S, w W *niezn.*
 mòre *voc.* 'szalony!': šò kàzuwaš, mòre! W 85.
 mòri, murètu, mur'ánta *pl.* 'morze' S, W; čèrnu m. 'morze Czarne' S.
 mòrska *m., f.*, mòrsku *n.* 'morski, -a, -e' S, W.
 † mòs, mustò, *pl.:* mòstuvi, mòstuvètu 'jaz na rzece' S, mòst, mu-
 stòt, mòstuvi *pl.* 'most' W, *cf.* k'uprija.
 mòtika, mòtikàta, *pl.:* mòtiki, mòtikit'ą S, mòtikët'ą W 'motyka'.
 mòzuk, muzukò(t), mòzuci *pl.* 'mózg' S, W.
 mòži da 'może, możliwe' S, W; mòži da prul'ètna g'èskata 'może
 gęś uleciała' S, mòži da dòjda 'może przyjdę' W.
 m'èkn'ą w'èlna = sàs r'ènc'ą zwaždám W = čèpkam S 'oczyszczam
 wełnę'.
 m'èmr'a, m'èmriš W, mùm'r'am, mùmriš S 'mruczę, mówię przez
 zęby'.
 m'ènc', m'ènžò(t) S, W, *pl.:* m'ènž'ą, m'ènž'ètu S, m'ènž'i W 1) 'meż-
 czyzna', 2) 'maż, małżonek'.
 să m'ènc'a, să m'ènc'iš S, W || să m'ènkam S 'trudzę się'.
 m'èndra *m., f.*, m'èndru *n.* 1) 'roztropny', 2) 'grzeczny, spokojny'
 S, W.
 m'èndu, m'èndutu, *pl.:* m'ènd'ą, m'ènd'ät'ą 'jądro u mężczyzny',
 w W *niezn.*, *cf.* tašák.
 m'èngla, m'ènglata 'mgła', m'èngl'ąstu vr'am'ą 'czas mglisty' S, W.
 m'ènka, m'ènkata 'trud', m'ènc'na r'àbuta 'trudna, ciężka praca' S, W.
 să m'ènkam *cf.* să m'ènc'a.
 m'ènta *m., f.*, m'èntu *n.* 'mełny, -a, -e', da t'ą v'èni m'ènta! (*sc.*
 vòda) przekleństwo: 'żeby cię pochłoneła mełna (*sc.* woda)!'
 S, *cf.* m'ètna W.

- m̄bra 'mało', m̄brička 'malutko', s'édni si m̄brička! 'siądź na chwilkę!' W, *cf.* m̄^ova S.
- m̄bs, m̄bstu, m̄bstuvi *pl.* 'młodziutkie wino, zw. też: širà' S, w W: m̄ustu vinu 'ts'.
- m̄bška *cf.* miška.
- m̄bšku 'dziecko płci męskiej' S 16, *cf.* m̄ška.
- m̄bštiḡa *f.* 'macocha' S.
- m̄btk̄a, m̄btk̄ata, m̄btk̄i *pl.* 'maśnica' S, W.
- m̄b̄tna óda 'mełna woda' W, *cf.* m̄b̄nta S.
- m̄r̄as, m̄r̄azò(t), m̄r̄azuvi *pl.* 'mróz' S, W.
- m̄ratuwèc *cf.* m̄ärtuvèc.
- m̄r̄av'a, m̄r̄av'ata 'mrówka' S, W.
- m̄^oćawa W, m̄^oćuva S, m̄r̄b̄ćuvata S 59—60 'zmrok'.
- m̄^ofka *cf.* m̄^ova.
- m̄^os'a W, m̄^osam S, m̄^osiš S, W 'jem mięso w czasie postu'.
- m̄^osna *m., f.*, m̄^osnu *n.* 'niepostne, »trefne«' S, W.
- m̄^oša, m̄^ošata 'ciało' S, W.
- m̄^ova 'trochę, mało', m̄^ofka 'malutko', m̄^ova gudini 'kilka lat', ut m̄^ova vr'ám'ā 'w niedługim czasie', da idiši m̄r̄fka da viš! 'gdybyś na chwilkę poszła zobaczyć!' S; *cf.* m̄bra W.
- m̄^ozn'a W, m̄^oznam S, m̄^ozniš S, W 'marzną, ziębnę'.
- m̄ux̄a, m̄ux̄ata, m̄ux̄i *pl., dem.:* mušička S, m̄ux̄ciŋka W 'mucha' S, W.
- m̄ux̄abèt W, muḡabèt || muabèt S 'rozmowa'.
- muḡarabè *cf.* murabè.
- m̄ux̄la, m̄ux̄lata 'pleśń', l'ābu m̄ux̄l'āsuva 'chleb pleśnieje' S, W.
- m̄ux̄lèt *cf.* m̄j̄ux̄lèt.
- m̄uja, m̄ujiš 'myję' W.
- m̄ul'ā, m̄ul'ātu 'muł' S.
- m̄ul'čā, m̄ul'čanta *pl.* 'żrebie' S, W.
- m̄ulif *m.,* m̄ulif'ā *pl.* S, m̄uliwu || -i^u *n.,* -iwā *pl.* W 'ołówek'.
- m̄ulistò *n.,* m̄ulistā *pl.* 'naszyjnik, zwł. z koralami' S, W.
- m̄ulitfa (*sc.* na liḡusa) 'modlitwa przy porodzie' S, W, zresztą ag'azmò 'modlitwa wogóle'; pòdvikni pòpu da p'āj m̄ulitfa 'zawołaj popa, żeby odprawił modły przy położnicy' S.
- m̄ulòfa W, m̄ulòxa S 'pelargonia (kwiat)'.
- m̄umr'am *cf.* m̄bmr'a.
- m̄unz̄ura *cf.* m̄ānz̄ura.
- m̄urabè || muḡarabè *n.,* m̄urab'ānta *pl.* 'wojna' S, W.
- + musāndra, -āndrata 1) 'rodzaj komory z przegrodami z desek',

- 2) 'b. duża szafa na zboże etc.' S, W.
 mustàjk'ą *pl. t.* 'wasy' S, W.
 mùstu *cf.* m̃s.
 mùška rùba 'męskie ubranie' S 29, *cf.* m̃nċ, m̃šku.
 mušturàk, -àku, -àci *pl.* 'klozet' S, W.
 mutuvilu, -ilutu; mutuvilà *pl.* 'motowidło', *cf.* Marinovъ str. 97,
 rys. 83.

N

- nà 'na! masz!' S 43, nàti pèt' lirà W 82.
 na 1) 'w(e), *lac. in*' S, W; a) *miejsce*: na s'èlutu 'we wsi' S 19,
 na Elàda 'w Grecji', na sulùnskata perifèr'a 'w okręgu so-
 luńskim', b) *czas*: na mòjta gudina 'w mym roku, w roku
 mego urodzenia' S 1, na dèka pènde 'w (19)15 r.', na jùl'us
 'w lipcu', na drùgata gudina 'w drugim roku', na nòs d'èn'
 'w owym dniu', štù ràbuta pràv'at na din'ò '... w ciągu dnia',
 2) 'na' S, W; a) *miejsce*: traçi na aštinumijata 'biegnie na
 posterunek policji', i sl'àzi tòj na zim'ata 'schodzi na zie-
 mię', na pànt'ò 'na drodze', za da pòj na gurbèt 'aby udać
 się na obczyznę', u dulò na p'asukò '... na piasku', na stranàta
 'na boku', b) *czas*: trista draxmi na m'àsnicu '300 drachm
 na miesiąc' S, dva pènt'a na din'ò '2 razy na dzień',
 3) 'do' S, W; utidi na žinàta 'poszedł do kobiety', si utidi
 na kšenuduxijutu 'wrócił do hotelu', utiduxa na s'èlutòmu
 'poszli do jego wsi', utidi na pòrtata 'podszedł do bramy', fl'àzi
 na kuritutu da sã kòmpi 'wszedł do koryta (*sc.* rzeki), aby się
 kąpać', idi na udajàta 'idzie do pokoju', utivam na čurbažijata
 'udaję się do bogacza', m'ą kalèsa na ask'èr'u 'wezwał mię do
 wojska', utidux na Dimir-isàr 'odjechałem do D.', skòkna n'ètr'ą
 na udajàta 'skoczył do pokoju (do środka)', utidi na perivòl'u
 'poszedł do ogrodu', z'è mr̃va kàl na χrabùl'u 'wzięła trochę
 błota do wazonika', za pòš na Evròpa 'udasz się do Europy',
 pušta idin tiligràf na Evròpa 'wysyła depezę do Europy',
 ut s'èlu na s'èlu, ut kasabà na kasabà 'od wsi do wsi, z miasta
 do miasta', dur da tr̃gna na ràbuta 'zanim zabrałem się do
 roboty', kl'ùčuvètu na rankàta da gi paradòsa 'zeby oddał
 klucze do rąk',
 4) *varia*: na idin druk màstur 'u innego majstra', wiknuwa
 na im'antu 'woła po imieniu' W, na str'àšta 'naprzeciw', na

vičerò 'w nocy' lub 'wieczorem', mòma na šisnàjsi gudini 'dziewczyna 16-letnia', na drùgit'ą dv'át'ą gudini 'po dwóch następnych latach', na gudinata 'za rok, po roku', sàt'u na idin 'o godzinie pierwszej', sàt'u na dvà 'o godz. drugiej', na t'ès pari da pòš da nàjdiš idin χùbaf dàskał 'za te pieniądze...'

5) *genetivus possessivus*: màn'žà na ask'er'u 'wikt żołnierski' i t. d.,

6) *dativus*: vèl'a na màjka 'mówię matce', na čurbažijata mu sà rāžda ina mumùška 'bogaczowi urodziła się córeczka', dàj gi na m'en'ą (sc. rùbit'ą) 'daj je (sc. szaty) mnie' S 33.

*nabim: mu sà nabi rānkàta S 35.

nabùn = barabār 'razem'; za pòjmi nabùn 'pójdziemy razem' W, w S *niezn.*, cf. barabār.

nàča, nàčata 'stryjenka' S, w W *niezn.*, cf. činka.

nad'ānuvam, -ānuvaš 'wdziewam' S, W; jas si nad'ānuvam rùbi 'wdziewam ubranie', za nad'ānam papùc'ą 'wdzieję buty', gi nad'ānaxa krilàta 'przypięli skrzydła' S.

nadàs m., nadàz'ą pl. 'pole zorane nie zasiane', prāvimi nadàs za da s'ājmi l'ātna s'ādaba S, w W *niezn.*, cf. ùgar.

nadòl 'nadól' S.

nādufka, nādufkàta, nādufki pl. 'wzdęcie' S, W.

sà nādùp'uvam, sà -ùp'uvaš 'kucam, wystawiając podex' S, W.

*nadùvam: gu nadù m'axòt sàs dēχ 'nadał worek powietrzem' W 74, da sà nadùj (sc. bēnčfata) 'żeby (sc. beczka) napeęzniała, namokła' W 69, na càr'u učit'ą mu sà sà nadùli 'królowi napuchły oczy' S 24.

(za ti) nadvija, ti za mi nadviš 'pokonam cię', mu nadviḡa Gàlitu, G'ermànitu S, jas gu nawix W.

nažàt' 1) 'wtył, wtył', 2) 'spowrotem' S, W; sà ni ubjna nažàt' 'nie oglądnał się poza siebie', da si pòš nažàt'! 'wróc się!' S.

*nažiga(m): fàt'axa da sà nažigat nagòr'ą 'zaczęli podnosić się (dźwigać się) dogóry' W 69.

nàftitu 'majtkowie, żeglarze' W 85.

n'āftu 'ktoś', po przeczeniu 'nikt' S; da gu ni widi n'āftu 'aby go nikt nie widział' W 69.

nàglava: sàs pašàta sà ni sl'áva nàglava S 49.

nagòr'ą 'wysoko', pònagòr'ą 'wyżej' S; ut Sulùn n. 'poza Soluń' S 2.

(za) nagotf'a W, nagutfim S, -iš S, W 'przygotuję'; sã prim'an'ã u n'ejnit'ã rûbi, štu si imãši nagutf'ënu 'ubiera się w swoje szaty, które sobie była przygotowała' S.

nagutf'ovam 'przygotowuję', jas sã n. 'przygotowuję się' S, cf. sã naprãjam W.

sã naçòžda 'jest, znajduje się, il y a' S, cf. ima, sã nãwa.

naçòždam 'znajduje, zastaje' S: naçòžda çãruvãta mõma da spi 'zastaje królownę śpiącą'.

nainoš 'odrazu, natychmiast' W, cf. birden, utinoš S.

n'ãj! 'nie!, nie jest' S, W; wzmocnione: n'ãj takã S, n'ãj tãj W, cf. ni.

najãw'ã W, na najvi S 'na jawie'.

sã najãvam 'objadam się' S, W; za sã najãda W 65, da sã na-id'ëš S 31.

(za) najãda(m), najdiš 'znajdę' S, W; tuk najdux Angli 'zastãłem Anglików', razbud'ën sã najdi S 14, 16.

najdõlna *m., f.*, najdõlnu *n.* 'najgorszy; najlichszy, -a, -e' S, W.

najistina || naistina 'naprawdę' S, W; najistinska *f.* 'prawdziwa' S, W.

(za) nakãram 'nakłonię' S; da t'ã nakãrat da kimanisaš 'aby cię nakłonili do grania na skrzypcach' S 27.

sã nakãštam 'wspinam się' S.

sã nakfãsumam 'przemakam' S; da si gi nakfãš'am ranc'ãt'ã! 'ze-bym sobie ręce pomoczyła!' S 64, cf. sã nakšnuvam W.

sã nakl'ëçuva (sc. rãnkãta) S, mu sã nakl'ëçi (sc. rãnkãta) 'zwich-
nął sobie rękę' S.

n'ãkn'ã 1) 'przedwczoraj', 2) 'przed 2—3 dniami' S, W.

sã nakšnuvam 'przemakam', sã nakšnaç 'przemokłem, zmoczy-
łem się' W, cf. sã nakfãsumam S.

za nakusam, -usiš 'skosztuję' S, W.

nal'ap-: katrãn'u sã nal'ãpi na rãnkãv'u 'smõła przylepiła się do
rękawa' S 22.

nal'avam, -ãvaš (sc. võda) 'nalewam (wodę)' S, W.

nalbãntin, -ãntinu 'kował' S, W.

n'ãm 'niemy' S.

(za) nãm'ãr'ã W, za nam'ãram, -ãriš S, W 'zmierzę, wyceluję'.

namãzuvam, -ãzuvaš 'namazuję, nacieram' S, W; katrãn za gu na-mãžiš 'posmaruj smõłą', gu gl'ëdat paltõtu katrãn namãzanu 'patrzã, a paltot posmarowany smõłą' S 22.

- namìgnuvam, -ìgnuvaš 1) 'daję znak okiem', 2) '»robie oko«' S,
W, *cf.* kl'ëpam.
- namìstu 'zamiast, w miejsce' S: čũka kũcur namìstu Iringjõt 'uder-
rza pniak zamiast Iringiota'.
- naòkul 'dookoła' S.
- naòpaku W, naòpuku || napòpuku S 'odwrotnie, naopak'; gi (*sc.*
papùcit'ą) vržzuva naòpuku 'wdziewa buty naodwrót' S 22.
- (za) naòstr'ą, naòstriš 'naostrzę' W, *cf.* (za) natòćam S.
- naòstrin, -òstrina, -òstrinu 'naostrzony, -a, -e' W, *cf.* natòćin S.
- naòstr'uwani 'ostrzenie' W, *cf.* natòćuvani S.
- să nap'èkuvam 'parzę się', jas să nap'èkux, ti să nap'èći 'sparzy-
łem, -eś się' S, *cf.* să pupar'uwam W.
- să napivam, -ivaš 'piję', da să napiš! 'napij się!' S 31.
- napl'uwam 'napluwám, opluwam' W.
- napòpuku *cf.* naòpaku.
- (za) napòr'ą, -òriš 'zakłuję', da să napòriš 'abyś się uklół' S 31,
cf. pòrnuwam W.
- napòsl'at 'wtyłe', n. m'èn'ą 'za mną' S.
- napëln'uwam 'napełniam' W; gu napëlni tufèjk'ut 'nabił strzelbę'
W 69, *cf.* napüln'uvam.
- (napràjam 'poprawiam'), să napràjam, -àjaš 'przygotowuję się' W,
cf. nagutf'òvam, napràv'am S.
- nàpràstuk, nàpràstòku(t), *pl.*: nàpràstòci, nàpràstòcitu 'naparstek'
S, W.
- napr'at 'przed' S, W, ut dvàjsi gudini napr'at 'przed 20 laty' S.
- napràv'am, -áv'aš 1) 'poprawiam, naprawiam', 2) 'przygotowuję,
robie, dokonuję' S; napràviḡ ftisò 'na-, poprawilem ścianę',
da ti napràvi pânt'ò 'żeby ci przygotowała drogę', gi napràvi
krilàta 'zrobił skrzydła', baḡčàta pàk să napràvi ḡubava 'ogród
znów stał się ładny' S, *cf.* napràjam.
- (za) nàpuja, napuiš W, napuim, napuiš S, 'napoję (*np.* konia)'.
napujòvam, -òvaš S, napùwam, -ùwaš W 'poję (*np.* konia)'.
napüln'uvam, -üln'uvaš 'napełniam' S, W; napüln'uvam pu bñnčfit'ą
'napełniam beczki', sidimt'ax gudini să napüln'axa 'upłynęło
pełnych 7 lat' S, *cf.* napëln'uwam W.
- napùwam *cf.* napujòvam.
- da să naràduvam 'niech się nacieszę' S 17, n'èka da si naràduva
d'at'atòmi! 'niech się nacieszy mój syn!' S 32.

- nārānĉ *m.*, nārānĉa *pl.* 1) 'naręcz (*np.* drzewa)', 2) 'miejsce na łonie, gdzie się trzyma dziecko' W, *cf.* kužāk S.
- narāst'uvam 'wyrastam' S; mājka m'ą narāsti 'matka mię odcho-wała' S 1, *ale* narāsti (*sc.* d'ātincĉtu) 'dziecko podrosło' S 16, dur da narast'ĉ (*sc.* t'ut'un'u) 'aż urośnie' S 4.
- nar'ĉnduvam 'układam (*np.* talerze na półce)' S, W; *aor.*: gi narindix S, narĉndux W, ja nar'ĉndi mumāta flur'ā 'dziewczyna przystroiliła się w kosztowności' S.
- nar'ĉvam 'układam', też o tytoniu: nar'ĉva p'ĉt' dranz'ā 'układa (*sc.* liście tytoniowe) w pięć »dragów«' S.
- nariĉnica || nārĉnica 'czarodziejka, wiła' S.
- n'āsā 'dziś' S 32, 33, *cf.* n'ĉsa.
- nasām 'tu, w tę stronę', *np.* idi nasām sās kōn'u S, nasām natā-tak 'tu i tam' S, W.
- nasāvam, -āvaš 'karmię piersią'; mājka nasāva malĉĉkutu 'matka karmi dziecko' W, *cf.* dujĉm S.
- nas'ĉtnina 'nakoniec' S 10.
- nasĉpuvam, -ĉpuvaš 'nasypuję' S, *cf.* pusĉpuvam W.
- sā nasm'āx *cf.* sā sm'ājam.
- nastil'am, -il'aš (*sc.* snōpi na vrašilu) 'rozścielam (*sc.* snopy na gumnie czyli boisku)' *už.* przeważnie tylko w tem znaczeniu, *ale* S 22: na zim'āta pĉp'āl za nastil'ĉš.
- nāš'ju *m.* S, nāšut *m.* W, nāšta *f.*, nāštu *n.* S, W, nāšt'ā *pl.* S 'nasz, -a, -e'.
- našl'ūmuvam, -ūmuvaš 'naśliniam' S.
- n'āštu 'coś, jakaś rzecz', n'āštāta *pl.* 'rzeczy, przedmioty' S.
- nat'ānxā 'w cztery oczy' S, W.
- natātāk 'dalej, następnie' S, W; ut ūtr'ā natātāk Gōspuť znāj, kak za prumin'ĉmi 'P. Bóg wie, jak będziemy żyli dalej od dnia jutrzejszego' S 3, ut n'ĉsa da natātāk 'począwszy od dziś' S 47.
- natāzjakā 'tutaj' S.
- (za) natōĉam, -ōĉiš 'naostrzę' S, *cf.* (za) nāostr'ā W.
- natōĉin, -ōĉina, -ōĉinu 'naostrzony, -a, -e' S, *cf.* nāostrin W.
- natōĉuvāni *n.* 'ostrzenie' S, *cf.* nāostr'uvāni W.
- sā nauĉōvam, -ōvaš 1) 'uczę się', 2) 'dowiaduję się' S, W; m'ā nauĉi 'nauczyła mię' S 1, pita, d'ĉ ja prav'āt k'uprijata, da sā nauĉi 'pyta się, aby się dowiedzieć, gdzie budują most' S 24.

(za) sã nãum'ã W, sã nãum'am S, sã nãumiš S, W 'przypomnę sobie', i tugàs sã nãumi tój za gudinicata 'i wtedy sobie on przypomniał o narzeczonej' S 19.

nãum'uvam (z *acc.*) 'przypominam sobie, myślę o' W; jas gu n. sku-l'òtu 'myślę o szkole' W.

sã nãwa 'znajduje się, bywa' W, *cf.* sã naχòžda.

navãždam 'podlewam' S.

sã navèdi dalòt 'gałązka ugięła, nachyliła się' W 75.

(za) navija *cf.* nadvija.

navikuvam, -ikuvaš 'nawołuję, wykrzykuję' S, w W *niezn.*, *cf.* wiknuwam.

naznujèn, -èna, -ènu 'spocony, -a, -e' S, W.

nažèguvam || nažèžuvam, -èguvaš || -èžuvaš 'rozżarzam, rozgrzewam coś, trzymając na ogniu', *fut.:* za naž'žèm, naž'žèš S, w W *niezn.*, *cf.* stupl'òwam.

ne *cf.* n'ãj, ni.

n'èguviju *m.* S, n'èguw'bjut *m.* W, n'èguvàta *f.*, n'èguvòtu *n.* S, W, *pl.:* n'èguvit'ã S, n'èguw'bt'ã W 'jego (*posses.*)'.

n'èjnajut *m.* W, n'èjniju *m.* S, n'èjnata *f.*, n'èjnutu *n.*, *pl.:* n'èj-nãt'ã W, n'èjnit'ã S 'jej (*posses.*)'.

n'èka 'niech' S.

n'èma 1) 'niema' S, W; n'èma g'bska n'ètr'ã?... jã prul'ètna, jã n'èma jã! S 56, 2) *futurum zaprzeczone:* n'èma da mòga da dójda S, n'èma da znãj da kimanisa S 27.

n'èmam, n'èmaš 'nie mam' S.

n'èmladisuvam 'moknę' S: isa n'èmladisat krilàta 'zmokną skrzydła'.

n'èsa 'dziś, teraz' S; ut n'èsa da natàtak 'począwszy od dziś' S 47, *cf.* n'ãsã.

n'ètr'ã S, n'ãtr'ã W 1) 'wewnątrz, do środka' S, W: gu klãj n'è-tr'ã u vr'ãtišt'ètu 'kładzie do (środek, do) worka', mu piše n'ètr'ã na knìgata 'pisze mu wewnątrz w liście' S, 2) w połączeniu z *sa:* 'za, w ciągu': za, u inã nid'ãl'a n'ètr'ã 'za 1 tydzień', za inã gudina n'ètr'ã 'w ciągu jednego roku' S.

ni 'nie' S, W; ni imãši 'nie było', ni mužã 'nie mógł'; ni... ni || ni... nitu 'ani... ani' S, W; ni na t'èb'ã ti sã sm'ãja, ni na na mãnžata ti sã sm'ãja 'ani się z ciebie nie śmieję, ani z je-dzenia' S 18, *cf.* nitu.

ni S, n'ãj W 'my'.

nibè, nibètu, nib'ãnta *pl.* 1) 'niebo', 2) 'podniebienie' S, W.

- ničim, -iš 'schylam się' S, *cf.* niknuvam.
- nid'ál'a *f.* 1) 'niedziela', 2) 'tydzień' S, W.
- nif'èlan, -èlana, -èlanu 1) 'zły', 2) 'nieposłuszny' S, *cf.* lòš W.
- nifelang'à *f.* 'złość, gniew' S.
- nikakfòs, nikakfà, nikakfò, nikakfè *pl.* S, nikakuf, nikakfa, nikaku,
nikakfě *pl.* W 'żaden, -a, -e'.
- niknuvam, niknuvaš 'schylam się' S, W, *cf.* ničim.
- nikùlsk'ju *sc.* m'ájane 'grudzień' S, W.
- nimój oznacza zakaz: nimój vr'aviš 'nie mów!'.
- nin'ùka, -ùkata, -ùki *pl.* 1) 'nos' S, 2) 'ryj (u świni)' W, *cf.* nòs.
- niprětkà, -ětkata = šàrina zmija, mlògu farmakàta 'zmija' S,
w W *niezn.*
- nirija, nirijata S, nirùja W 'bródza'.
- niska *m., f.* S, nisuk *m.,* niska *f.* W, nisku *n.* S, W 'niski, -a, -e';
niska čuv'ak 'człowiek niskiego wzrostu' S, *cf.* kùs.
- niši *n.* 'wyspa na morzu' W, *cf.* adà.
- nišiš't'è *n.,* nišiš't'anta *pl.* 'mąka przyrządzona w domu przez ugotowanie ziarna, a następnie po wysuszeniu przez b. staranne przesianie' S, W.
- ništ'èr, ništ'èr'u, ništ'èr'ą *pl.* = nòš mlògu natòcin xùbav'ą štu sičè S, W.
- ništ'èrci *n.* 'scyzoryk' S, W.
- nita, nitata, niti *pl.* 'nić' S, W.
- nitu 'ani' S: nitu kàli mèra i r'èci 'nie powiedziała jej ani dzień-dobry', *cf.* ni.
- niva, nivata S, W, nivi *pl.,* nifka *dem.* S 'rola'.
- niv'asta, niv'astata S, W, niv'asti *pl.* S 1) 'synowa', 2) 'żona', 3) 'panna młoda (przy ślubie)'.
- niv'astùlka, -ùlkata 'myszółów' S, W.
- nižimi t'ut'un' 'układamy tytoń, nawlekając na sznurki' W, *cf.* r'èndam, rindim S.
- nòf, nòva, nòvu 'nowy, -a, -e' S, W; stàna ut nò'u bràkut '... nanowo' W 74.
- nòfra, nòfrata, nòfri *pl.* 'nozdrza' S, w W *niezn.*
- nòft', nuft'ò, *pl.:* nòfti || nòft'ą, nuft'at'ą 1) 'paznokieć', 2) 'racica' S, W.
- nòga, nugàta, *pl.:* nòz'ą, nuž'at'ą 1) 'noga (u człowieka lub zwierzęcia)' S, W, 2) 'noga w warsztacie tkackim, na której opiera się krosno' W; sàs nòz'ą = jajàn 'pieszo' S, W.

- nòjma *f.* 'znak porozumiewawczy, skinięcie' S, W.
 nònički *pl. tant.* S, nòżnička *pl. tant.* W 'nożyczki', *cf.* nòżnica, -i.
 nòs *m.*, nàs *f.* S, W, nuzi *n.* S, nùs *n.* W, n'ès *pl.* S, W 'ów, owa, owo'.
 nòs, nusòt, nòsuwi *pl.* 'nos' W, *cf.* nin'ùka.
 nòs'ą, nòsiš *sc.* rùbi 'noszę (ale tylko o ubraniu)' S, W; 'noszę (w innym znaczeniu)' *cf.* kàram.
 nòš, nòžu, *pl.:* nòžuvi, nòžuvètu 'nóz' S, W.
 nòšća *n.*, nòšćanta *pl.* 'scyzoryk' W, *cf.* čakb, ništ'èrci.
 nòšfa, nušfàta S, W, *pl.:* nušfàt'ą W, nòšfi, nušfit'ą, *dem.:* nušfùrka S 'miecki'.
 nòżnica *pl. tant.* W, nòżnici *pl. tant.* S 'nożyce'.
 nòżnička *cf.* nònički.
 nòj *cf.* ni.
 nòtr'ą *cf.* n'ètr'ą.
 nudùl, -ùlu 'żelazo na końcu biczka, zwanego »kàćina«, które służy do ogarniania ziemi z pługą' S, *cf.* čak'el, èik'el.
 nùk *cf.* mlùk.
 nùmeru 'numer' S 10.
 n'urija, -ijata, -iji *pl.* S, n'urùja W 'rowek zrobiony umyślnie w ziemi'.
 nuštòvam, -òvaš 'czuwam' (nie: 'nocuję!') S, W.

O

- òblačnu W, òblašnu S 'pochmurnie'.
 òblak, òblaku, *pl.:* òblaci, òblac'ètu 'chmura' S, W.
 òbrànc' *m.*, òbrànc'u, *pl.:* òbrànc'ą, òbrànc'ètu 1) 'obręcz na beczce', 2) 'obręcz na kole' S, W.
 òbras, òbrazu, *pl.:* òbráz'ą, òbráz'ètu 'twarz' S, *cf.* lici.
 òfca, ufcàta, *pl.:* òfc'ą, ufc'at'ą 'owca' S, W; òfèku màsłu 'masło z mleka owczego' S, W.
 òxi 'nie!' S, W; ni mòži da sã stupli bilè, òxi da sã sfàri S 55, òxi! za pòda W 85.
 òk, ukò S, òkut W, *pl.:* òkuvi, òkuvètu 'grządział pługą' S, W.
 òktakòša '800' S 1.
 òku, ukòtu, *pl.:* òc'ą, uc'it'ą 'oko' S, W.
 òkul 'dookoła' S, W.
 òl, òluwi *pl.* 'wół' W, *cf.* vòl S.
 (za) sã òmuja 'umyję się' W.

- òmus 'ale, jednak' S, *cf.* amà.
 ònd'èn' || òndin' 1) 'pojutrze', 2) 'za kilka dni' S, W.
 òra kalìsu 'szczęść Boże!' S, W.
 òr'ax, òr'axu, *pl.*: òr'ax'a, òr'ax'ètu 'orzech' S, W.
 òram 'orzę' S.
 òsnuva, òsnuvata S, W, *pl.*: òsnuvi, òsnuvit'a S 'osnowa tkacka'.
 òstavi m'a mènzi! 'zostaw mię mężu (*sc.* w spokoju)' S 13.
 òstra *m., f.*, òstru *n.* 'ostry, -a, -e' W.
 òšti S, òšći W 79 'jeszcze', *cf.* èšti W.
 òtbratki *pl. tant.* 'uroczystość rodzinna przedślubna' (ojciec panny młodej zaprasza przyszłego zięcia i jego rodzinę na przyjęcie, po którym już tam wszyscy nocują); gi kalèsa tatkui na òtbratki 'ojciec jej (*sc.* panny młodej) zaprosił ich na »òtbratki«' S.
 òti 'że' S, W; si klàj sàs umò, òti Gòsput' sã ni naχòžda 'myślał, że P. Boga niema', kàzuvãši na iusànu, òti pisanòtu sã ni raspìsuva 'mówił ludziom, że postanowień (*sc.* Bożych) nie można zmienić' S, *cf.* čã.

P

- pačavùra, -ùrata 'ścierka' S, W.
 pàdam, pàdaš 'oskarżam' S.
 pàdna *cf.* pànam.
 paχida, -idata 'paść na myszy, ptaki' S, za pilc'ã paχida, za m'šška kapàn W, *cf.* kapàn.
 p'ajam S, W || p'ãm S, p'ãš S, W 1) 'czytam', 2) 'uczę się'.
 pàjanžina, pàjanžinata S, pajinžina W 'pajęczyna'.
 pàjanek, pàjangu, *pl.*: pàjanzi, pàjanž'ètu S, pàjanek || pàjinek, pàjan-gut, *pl.*: pàjangi || -zi || pàjing'a W 'pajak'.
 pàk 'znów, spowrotem' S, W; fàtiχa da igràjat pàk 'zaczęli spowrotem grać (*sc.* w karty)' S.
 +pakti: dawniej tak żona mówiła, zwracając się do męża, *cf.* màri.
 pàla, pàlata 'derka na konia' S, W.
 pàlaf 'szalony, warjat' S.
 palamàrka, -àrkata 'rodzaj rękawiczki z drzewa na trzy palce dla chwywania kłosów przy żęciu sierpem zboża' S, W.
 palànza *f.* 'waga ręczna z talerzem u dołu' S, W.
 palàt' *m.* 'pałac' S, W.
 palav'ata = dililik 'bujny, burzliwy okres młodości' S 18.

- pàlčanik, pàlčaniku(t), pàlčanici *pl.* 'nóz (trzosło) pługa' S, W.
 paltò, -òtu 'płaszcz' S.
 p'âm *cf.* p'âjam.
 pampòr S, pampòr' W, -òru, -òr'ą *pl.* S 'okręt'.
 pamprica, -icata 'paprzyca w młynie' S 43.
 p'âna, p'ânata 'piana' S, W.
 panàda, -àdata, -àdi *pl.* 'piega' S, W, *cf.* dāmga.
 panadlivu lici 'twarz pokryta piegami' S, W.
 panagir *m.* 'święto uroczyste (większe niż: pràznik)' S, W.
 (za) pànam, pàniš S, pàdna W 'upadnę'.
 pandòfla *f.* 'pantofel skórzany' W.
 pan'žár, -àru, -àr'ą *pl.* 'marchew' S, W.
 panica, -icata 'talerz z drzewa' S, W.
 pantalòn || -òn' S, W || pantanòl || pantòl S, *pl.*: pantalòn'ą S, W,
 pantanòl'ą || pantòl'ą S 'spodnie'.
 pantička, -ičkata S, p'ntička W 'ścieżka'.
 panùkla *f.* 'jakaś zaraza' S, W.
 papadjà, -àta S, W, *pl.*: papadjànta S, papadjà W 'żona popa'.
 papagàlu S, W, *pl.*: papagàlunta S, papagàlufci W 'papuga'.
 pàpluma *f.*, pàplum'čt'ą *pl.* 'kołdra' W.
 pàpr'ak *m.*, pàpr'aci *pl.* W, pàprit' *f.* || pàpr'čt' *f.*, papratà, *pl.*:
 pàprit'ą, pàprät'ètu S 'paproć'.
 pàpsuva 'ustaje, przestaje', ni pàpsuva 'bez przerwy' S, W; tòj χιέ
 ni pàpsuva pláčín'ètu 'nie przestaje płakać' S 25.
 papùc, -ùcu, *pl.*: -ùc'ą, -ùcit'ą 'bucik' S, W.
 papućija *m.* 'szewc' S, W.
 papùda, -ùdata = dr'èbna fàsul 'fasolka' S, W.
 parà 'niż, aniżeli' S, W; n'èka si biχ u λapsanàta, parà sã tük
 'żebym był raczej w więzieniu, aniżeli tutaj', na t'èb'ą drùga
 žizà n'èma za ti dàm parà za ti gu v'èna šičkutu imàni 'to-
 bie nie mogę wymierzyć innej kary, jak tę, że ci zabiorę
 cały majątek' S.
 paràdis, -àdisu 'raj' S.
 paradòsuvam 'oddaje, przekazuje' S: kl'ùčuvètu na rankàta da gi
 paradòsa 'żeby oddał klucze do ręki'.
 parafir, -iru || ir'u, *pl.*: -iri, -iritu S, parafir', -ir'ą *pl.* W 'okno'.
 paraklis, -isu(t) S, W || parakliš S 'kapliczka'.
 paràksinu *n.* 'dziwne, nie do wiary', n'áj p. 'nic w tem dziwnego' S.
 paramàna *f.* 1) 'agrafka', 2) 'mamka' S, W.

- parapunisanu d'ăt'ą 'rozżalony młodzieniec' S 54.
 parāpunu *n.* 'skarga, zażalenie' S.
 parasōl *m.*, -ōl'ą *pl.* 'parasol' W, *cf.* s'ānka.
 parčā *f.* 'kawalek' W, *cf.* kumāt' S.
 parēa 1) 'towarzystwo, znajomi' S, W; sid'āxa as. parēata W 71,
 2) 'gromada': inā parēa l'ūdi S, *cf.* čēta.
 pari S, parḅ W *pl. tant.* 'pieniądze'.
 parlica, -icata, *pl.*: -ici, -icit'ą 'oślica' S, *cf.* magār'ą W.
 pärlivu māsłu 'masło stare, zgorzkniałe' S, *cf.* mirizliju W.
 parmāk, -āku, -āci *pl.* 'poręcz' S: i na skālata parmāku katrān za
 gu namāžiš 'a poręcz na schodach namaż smołą', *cf.* tra-
 puzān' W.
 parmaklḅk, -ḅku, -ḅci *pl.* 'parkan' S, *cf.* trapuzān' W.
 parnār', -ār'ą 'jakieś drzewo liściaste o owocach jak żołądzie' S, W.
 parnaūm *m.* 'przezwisko': štu mu imāxa kḅstinu idin parnaūm
 K'el'ēs S 33.
 partāl, -ālu, *pl.*: -āl'ą, -ālitu 1) 'ubranie, szaty', 2) 'płachta' S, W.
 partimēt, -ēnti *pl.* 'piętro' S, *cf.* kāt, pātuma.
 parušijāsuvam || sā parušijāsuvam 'ukazuję się, zgłaszam się' S:
 kugā dōjdi din'ō da sā parušijāsa na cār'u 'kiedy nadszedł
 dzień, w którym miał się zgłosić u króla'.
 pāsa, pasāta, *pl.*: pāsi, pasit'ą S, pāska, paskḅt'ą *pl.* W 'zanadrze'.
 pās'a, pas'ēs 'pasę' S, W; kōn'u pasē 'koń pasie się' S, W, isl'āzi
 mēčkata da pasē 'niedźwiedzica wyszła na żer' S.
 pāska *cf.* pāsa.
 pāsmu, pāsmutu, *pl.*: pasmā, pasmāta 'pasma przędzy zdjęte z mo-
 towidla, tak zw. »polovinki«, *cf.* Marinovъ str. 97 *sub* ПОЛО-
 ВИНКИ.
 p'āsna, p'āsnāta, *pl.*: p'āsni, p'āsnit'ą S, p'āsn'a W 'pieśń'.
 paspatēpsuvam 'przeszukuję, przewracam (szukając)' S 9.
 pastāl *m.*, -āl'ą *pl.* 'liście tytoniu ułożone równiutko' S, W.
 pastalāsuvam *sc.* t'ut'un' 'układam liście tytoniowe równo jeden
 na drugim' S, W.
 pāstr'ą, pāstriš 'czyszcze, plewie' S, W.
 pāsu *n.*, pāsuntāta *pl.* 'paszport' S.
 p'āsuk, p'āsukò(t), *pl.*: p'āsuci, p'āsucētu 'piasek' S, W.
 pašā *m.*, paši *pl.* 'pasza turecki' S, W.
 pāska *f.* 'ogon' W: sās pāska šika mūxat'ą 'ogonem odpędza mu-
 chy', *cf.* kujrūk S.

- pàštam, pàštaś, pàt'ax *aor.* = t'ą naχoźda dištixima 'przytrafia mi się (coś złego)' S, W.
- patirica 'socha' S, W.
- patitra, -itri *pl.* 'pedał w warsztacie tkackim' S, W.
- pàtka, pàtkata, pàtkit'ą *pl.* 1) 'nieszczęście, wypadek, zgryzota', 2) 'kaczka' S, W.
- patlažan *m.*, -an'ą *pl.* W, patližan *m.*, -ani *pl.* S: čarna patlažan'ą W, čèrni patližani S 'bakłażany', čarv'èni patližani 'pomidory' S, *cf.* dumàta.
- patòsuvam, -òsuvaś 'wylepiał glinę (na przyzbie, podłogę etc.)' S, W.
- patrida *f.* 'ojczyzna' S, W.
- pàtuma 1) 'podłoga na parterze', 2) 'piętro' W, *cf.* djušamè, par-timènt.
- patùna *f.* 'spód stopy' S, W.
- pàtus *f.* 'całe urządzenie do wyciskania winogron' S.
- pazar, -ar'u, *pl.*: -ar'ą, -aritu 1) 'targ', 2) 'rynek' S, W.
- pazarl'bk, -l'ku 'targowanie się' S: prav'at pazarl'ku, storiya pa-zarl'k.
- pazar'ovam, -ovaś 'targuję, godzę się' S, W; i tam pazari da mu stori na car'u idin kunajk' 'i tam się ułożył, że wybuduje królowi pałac', sa pazar'at da gu nauči da p'aj 'umawiają się, że go nauczy czytać' S.
- pàždam, pàždaś, pàdnaχ *aor.* 'upadam' S, W; pàdna umr'ā 'umarł' S 1.
- p'èčam || p'èkam S, p'èka W, pičèś S, W 'piekę'.
- p'èfira, p'èfiri *pl.* S, pèfir *m.*, pèfira *f.* W 'teśé, teściowa'.
- pelatija, -ijata *collect.* 'klienci' W 81.
- pelt'èk, -èku, -èci *pl.* 'jakała' S, W.
- p'èna, p'ènata 1) 'rączka do pisania', 2) 'pióro do pisania' S, W, *cf.* kundilufòru.
- p'ènt' *f.*, *pl.*: p'èndi || p'ènd'ą S, pènt'ut, pènd'ą *pl.* W 'piędź = odległość między rozstawionym kciukiem, a małym palcem'.
- p'ènt' *f.*, pintà, *pl.*: pintit'ą || (pènd'ą) S, pènta, pintàta, pint'bt'ą *pl.* W 'pięta'.
- p'èntuk, p'èntuku, *pl.*: p'èntuci, p'èntucètu 'piątek' S, W.
- pèp'āl, pip'ālò, *pl.*: pèp'āl'ą, pèpilètu S, pèpil, pipilòt W 'popiół'.
- pèpil'ānu *n.* S, pipili²u *n.* W 'szare'.
- p'èra W, p'èram S, pir'èś S, W 'piorę', *cf.* pir'èm.
- perd'è *cf.* pird'è.

- perifèr'a 'okręg, okolica' S: na sulùnskata p. 'w okręgu soluńskim' S 2.
- p'èru, piròtu, *pl.*: pirà, piràta 'pióro' S, W; pirà 'pierz, puch' W, *cf.* pirùška, pùpula.
- pèš *f.*, pištà, *pl.*: pèšt'a, pištít'ǵ 'piec do pieczenia chleba' S, w W *niezn.*, *cf.* χùrna.
- pèškam, pèškaš 'jęcze' S, W.
- p'èt' '5', pidis'èt '50' S, W, p'atnàjsi S, -àjsti W '15'.
- p'èta 'fałd (*zwł.* sukni)' W, *cf.* sùfra S.
- pètala *f.*, pètalàta, pètali *pl.* 'podkowa' S, W.
- pèz'a: jas t'ǵ pèz'a, ti m'ǵ pèziš 'szydę z ciebie, szydzisz ze mnie' S, W.
- pičeta 'podbródek dziecięcy' W, *cf.* g'uslùk S.
- pička *f.* 'narząd płciowy u kobiety młodej' S, W, *cf.* pùtka.
- pìdàχ *cf.* pijdàχ.
- pija, pijèš W, pijam, piš S 'piję', *np.* p. bira 'piję piwo' *ale też*: pijam t'ut'un' 'palę tytoń' S, W.
- pijàčka, -àčkata 'pijatyka' S, w W *niezn.*
- pijàn, -àna, -ànu 'pijany, -a, -e' S, W.
- pijàvica || p'jàvica, pijàvicàta, pijàvicètu *pl.* S, pl'àwica W 'pijawka'.
- pijdàχ || pìdàχ stànuvam 'ukazuję się' S: stàna pìdàχ idin klàjanc n'ètr'ǵ S 52, isl'àzi pijdàχ idin aràpin S 51.
- pika, pikàš W, pikàjam || pikàm, pikàiš || pikàš S 'oddaję mocz', sà pikàm 'oddaję mocz pod siebie' S, *cf.* sà pupikàvam.
- piklu, piklutu 'dziecko moczące pod siebie' S, W.
- pikmès, pikmèzu(t) 'rodzaj powidła z winogron i śliw' S, W.
- pikòč, -òču 'mocz' S.
- pil'ǵ, pil'ǵatu S, W, *pl.*: pilc'ǵ W, pilanta || pilc'ǵ, pilc'at'ǵ S 1) 'ptak', 2) 'kurczatko'.
- pil'ǵf *m.* 'potrawa z ryżu' S, W.
- pil'čurčǵ *n.*, pil'čurčanta *pl.* S, pil'čunka *f.* W 'piskle, kurczatko'.
- pilinu, -inutu, *pl.*: pilinunta, pilinuntàta S, pilin, -in'ǵ *pl.* W 'piołun'.
- pilka, pilkata, pilki *pl.* 'członek męski (przedewszystkiem u młodego osobnika)' S, W, *cf.* kùr.
- pilt'è, pilt'anta *pl.* 'powidło (*zwł.* ze śliw, z pomidorów)' S, W.
- pinàkuta, pinàkutàta S, W, *pl.*: pinàkutit'ǵ S, pinàkutit'ǵ W 'niecki z przegrodami, w których rośnie ciasto na chleb'.

pinavrèjk' *m.*, pinavrèjk'ą *pl.* S, bin'uwrek, -èci *pl.* W 'spodnie o bardzo szerokich nogawkach i siedzeniu, noszone przez starszych'.

pinčà *f.* 'obcas' W, *cf.* takùn' S.

pinčica, -icata 'strzała pługa' S, *cf.* bašlčk W.

pindòlaru, -òlari *pl.* 'pieniądz turecki = 5 lir' S.

pinžè, pinžànta *pl.* 'podeszwa' S.

pint'èl, pint'èlu(t) S, W, *pl.*: pint'èl'ą, pint'èlitu S, pintli W 'kogut'.

pint'èlčà, -èlčanta 'kogucik' S, W.

pintürka *f.* 'mała pięta' S, W.

pipèr', -èr'u: čarvèn p. 'papryka' S, W, čèrna p. S, čàrna p. W 'pieprz'.

pipèrka, pipèrki *pl.* 'rodzaj słodkiej papryki' S, W.

pipòn', -òn'u, -òn'ą *pl.* 'melon żółty' S, W.

pira, pirata 'para' S, W.

piràksuvam, -àksuvaš = t'ą gibam, t'ą zakàštam 'prześladuję' S, W; da znàjajχ gu ni piràksuvajχ 'gdybym był wiedział, byłbym go nie prześladował' S.

piran'è, -ètu, piran'ànta *pl.* 'pranie' S, W.

pird'è || perd'è *n.*, pird'ànta *pl.* 'firanka' S, W.

pir'èm || p'èram S, p'èra W, pir'èš S, W 'pioreę'; sà ni pir'èš ti? 'czy nie masz perjodu?' S.

pirjunisam *cf.* prijunisam.

pirkija, -ijata 'wyprawa ślubna' S, *cf.* prika, prik'è.

pirl'àga 'przystoi' S 37.

piròn' *m.*, -òn'ą *pl.* 'duży gwóźdź' W.

pirust'à, -àta 'żelazny trójnożek służący do gotowania na ognisku' S, W.

pirùška *pl. tant.* 'pierzę, puch' W, *cf.* p'èru, pùpula.

pisanòtu 'przeznaczenie' S: pisanòtu sà raspisuva i sà ni raspisuva 'czy przeznaczenie można zmienić, czy nie', *cf.* piša.

pisk'ùl, -ùl'u, -ùl'ą *pl.* 1) 'kwiat kukurydzy' S, 2) 'chwost u fezu' W, *cf.* fùnda S, 3) 'sznurówka do bucików' W, *cf.* kurdòn S

pismò, -òtu S, W, *pl.*: pismònta S, pismà W 'pismo'.

pist'a W, pistim S, pistiš S, W 'oszczędzam'; p. mánžata = pòmàlku sà jàdi 'oszczędzam na jedzeniu' S, W.

pisukišti *n.* 'miejsce piaszczyste' W, *cf.* kumlük S.

piša W, pišam S, pišiš W, S 'piszę', pišam sàs melàn', sàs mòlif 'piszę atramentem, ołówkiem' S, n'ā pisajχ pàk ašk'èr'ą 'znów nas wcielono do wojska' S 2.

- pišák 'pieszy, pieszo' W, *cf.* jaján, χód'a.
- pišin = napr'át' = p'ǫvu 'wpierw, naprzód' S, W, *cf.* prin.
- piškùn' *m.* 1) 'część wystająca przed piecem chlebnym' S, W, 2) 'rodzaj szerokiej ławy przed sklepem' W.
- pišmàn sã stànali S 60.
- pišnik, -iku, -ici *pl.* S, pištinik W 1) 'bochenek chleba' S, W, *cf.* sumùn', 2) 'placek z mąki kukurydzianej' W, *cf.* plastò.
- pištòut 'pistolet' W, przenośnie o członku męskim: stàna pištòut = stàna pilkata W 79.
- pita, pitata, *pl.*: piti, pitit'ǫ 1) 'forma wypełniona ciastem na placek' S, W, 2) 'placek kukurydziany' S, W, 3) 'chleb w formie', *np.* misirna pita 'chleb kukurydziany' W, 4) mèt na pita 'plaster miodu' W, *cf.* g'umèć S.
- pitam, pitaš S, p'ǫtam, p'ǫtaš W 'pytam'; sã pita na ikimžijata 'pyta się lekarza' *ale* gu pita 'pyta się go', d'át'ǫtu gu pita kòn'čǫtu 'chłopczyk pyta się konika' S 31.
- pitrici *pl. tant.* 'zabawa w piłkę, którą się podrzuca, podejmując równocześnie z ziemi 4 orzechy' S, w W *niezn.*
- Pitròfd'en' 'święto Piotra i Pawła' S, W.
- plàča W, plàčam S, plàčiš S, W 'placzę'; kàk da ni plàča 'jak nie mam płakać?' S.
- plàčini, plàčín'ètu, plàčín'anta *pl.* 'płacz' S, W, *cf.* plàkani.
- pl'àčka, pl'àčkata 'rabunek' S, W.
- pl'àčkam, pl'àčkaš 'rabuję' S, W.
- pl'àčkawu W, plàčlivu S *sc.* málku 'płaczliwe dziecko'.
- plàdnina S, W || plàjna S 1) 'południe', 2) 'obiad'; puplàdnina 'po-południe' S.
- pladnòvam, -òvaš 'jem obiad' S, W.
- pl'àjam, pl'àš 'plewie' S.
- plàjna *cf.* plàdnina.
- plàka, plàkata 1) 'odwalnica pługa' S, W, 2) 'tabliczka szkolna' W.
- plàkani *n.* 'płacz' S, W, *cf.* plàčini.
- plak'ènda *f.* 'placek z mąki pszenicznej' S, *cf.* kràšnik, tòćinu.
- plàmin, plàmin'ò, *pl.*: plàmin'ǫ, plàmin'ètu 'płomień' S, W.
- pl'àna, pl'ànàta, *pl.*: pl'àni, pl'ànit'ǫ 'pieluszka' S, W.
- plànička, plànink'ǫt'ǫ *pl.* 'poziomka' W, w S *niezn.*
- plastò *n.*, plastà *pl.* S 'placek z mąki kukurydzianej', *cf.* pišnik.
- sã plàša W, sã plàšam S, sã plàšiš S, W 'przestraszam się'; kòn'u sã plàšiši S.

- pláštam, pláštaš S, W 'placę', da ti plát'a S 26, ti sã plat'eni gr'axuvetu S 43.
- plášteni *n.* 'zapłata' S, W.
- pláštinga *f.*, *pl.*: pláštingi, plášting'etu S, plášting'et'ą W 'waga pomostowa'.
- plát'a *cf.* pláštam.
- plátnu, plátnutu, *pl.*: plát'nà, plát'nàta 1) 'plótno', 2) 'zagiel' S, W.
- pl'áva, pl'ávata S, W, (*pl.*: pl'ávi, pl'ávit'ą S) 'plewy': pl'ávataj ut žítutu, ut slamàta S.
- pláv'a W, plavèm S, plavěš S, W 'pływam'.
- pl'ávica *cf.* pijávica.
- plavn'a 'stodoła' S.
- (si) pl'ésnuvam ránc'át'ą 'klaszcę w ręce' S.
- pl'éška, pl'éškata S, W, *pl.*: pl'éški, pl'éškit'ą S 'pleco, plecy'.
- pl'èt, plitò(t) S, W, *pl.*: pl'ètišta, pl'ètištàta S 'plot'.
- pl'èta W, pl'ètam S, plit'ěš S, W 'plotę (z wełny)'; utivam pl'ètišt'ém 'idę i plotę' S.
- plix *m.*, plixuvi *pl.* 'cegła niewypalana, robiona z gliny zmieszanej z plewami' S, W.
- plimatik *m.*, plimatíci *pl.* 'ksiądz-spowiednik' S, W.
- pliskanica, -icata, -ici *pl.* 'uderzenie w twarz' S, W, *cf.* pl'uskani, šamàr.
- plítka *m.*, *f.*, plítku *n.* S, plětkà *m.*, *f.*, plětku *n.* W 'płytki, -a, -e'; *pl.* ling'ér, *pl.* bl'udu 'płytki talerz', *pl.* vòda 'płytkà woda'.
- plòčà *f.* 'płaski kamień, płyta' S, W.
- plòska *m.*, *f.*, plòsku *n.* S, plòsuk, plòska, plòsku W 'płaski, -a, -e'. sã pl'ěz'am, sã pl'ěziš 'pełzam' S, W.
- pl'úja, pl'úiš W, pl'újam, pl'úš S 'pluję'; pl'úišt'ém 'plując', gu pl'úna 'napluł na niego' W 71.
- plúk, plúkuvi *pl.* 'pług fabryczny' W, *cf.* uràlu.
- pl'únka *f.* 'ślina' W, *cf.* šlúnka S.
- plusk'à *f.* 'pas natkanej tkaniny na warsztacie tkackim' S: natkávam inà plusk'à.
- pl'uskam, pl'uskaš 1) 'strzelam', 2) 'uderzam' W; tòpುವೆtu pl'úskat 'strzelają armaty' S 13, *cf.* púkam; pl'úsna S, pl'úsnuwa W *sc.* vudàta 'woda trysnęła, tryska'.
- pl'uskani, pl'uskan'etu 1) 'strzelanina' S, 2) 'bicie *zwł.* w twarz' W, *cf.* pliskanica, šamàr.

plušt'è, plušt'ètu, plušt'ánta *pl.* 'szeroka część ostrza motyki' S, w W *niezn.*

pò 1) służy do tworzenia stopnia wyższego (comparativus) przy-
miotników i przysłówków S, W, a nadto 2) używa się w po-
dobnym znaczeniu przy innych częściach mowy, *np.* pò mi
sã utfòri dušata 'poweselałem' S 3, pò na k'ušetu 'bardziej
na rogu (ulicy)' S 27.

pòda *cf.* pòja || pòjda.

pòd vik *m.* 'przez wisko' S.

pòftúr 'drugi raz' S, W.

pòglinduk, pòglindòku, *pl.:* pòglindòci, pòglindòcitu 'wejrzenie,
spoglądanie' S, W, *cf.* pugl'ènduvàni.

pòxa, pòxata, pòxi *pl.* = kanàp'u pl'ètin 'sznur pleciony' S, w W
niezn.

(za) pòja || pòjda || pòda 'pójde' S.

pòjas, pòjasu, *pl.:* pòjasi, pòjasètu 1) 'pas' S, W, 2) 'tęcza', 3) 'po-
kolenie', 4) 'długie belki wzdłuż ściany domu' S.

pòli, pul'ètu, *pl.:* pul'ánta, pul'ántata 'równina' S, W.

pòlimu, pòlimòtu, pòlimònta *pl.* 'wojna' S, W, *cf.* murabè.

pòluk, pulugò, *pl.:* pòluci, pòlucètu = rasipanu icè '(zepsute) jaje,
leżące w gnieździe kury' S, W.

pòmamica, pòmamicata 'podstęp' S, W.

pòmit, pumitò, *pl.:* pòmit'ą, pòmit'ètu 'ścierka w kształcie mio-
telki do zamiatania pieca chlebnego' S, *cf.* pàna W, Mari-
novъ str. 47.

pòm'n'a W, pòm'n'am S, pòmniš S, W 'pamiętam'.

pòmuš, pòmušu, pòmušą *pl.* || pòmušnik, pòmušniku, pòmušnici *pl.*
'pomocnik' S, W, *cf.* pumagaćin.

pònasam 'bliżej' S, W.

pòp, pòpu, *pl.:* pòpi, pòpitu S, W || pòpuvi S 'pop, ksiądz'.

pòpara, pòparàta 'zupa, którą się przyrządza z wody, octu, oliwy,
pieprzu, papryki i soli' S, W.

pòrnuwam, pòrnuwaš W, pòrkam, pòrkaš, ispòrkuvam S 'morduję';
za t'ą pòrna 'zamorduję cię'.

poròj *cf.* pròj.

pòrta, pòrtata, pòrti *pl.* 'brama' S, W.

portàrin || purtàrin 'odźwierny' S.

pòs *m.*, pustò S, pòst, pustòt W, *pl.:* pòstuvi, pòstuvètu S, W
'post'.

- pòsl'at || napòsl'at 'wtyle' S, W.
 pòstażija *m.* 'listonosz' S, W, *cf.* ταχιδρόμος.
 pòstil'a, pòstil'àta, *pl.*: pòstil'a, pòstil'ètu, *dem.*: pòstilka 'zaściółka,
np. dywanik, kilim i t. d.' S, W.
 pòt'a, pòt'atu, pòt'anta *pl.* 'gliniany dzbanek z rączką, w którym
 się nosi jedzenie do pola' S, W, *cf.* Marinovъ str. 64, rys. 74.
 pòtkfas, pòtkfasu, pòtkfas'a *pl.* 'ciasto pozostawione do zakwa-
 szania chleba' S, W, *cf.* kfàs.
 pòudnik, pòudnici *pl.* 'postronek' W, *cf.* vudilu.
 pòutatak 'dalej, następnie' S.
 pòutr'a 'pojutrze' S, W.
 pòviki 'więcej' S.
 *p'ëxkam: ti s'ètn'a kòlku da p'ëxkaš, ni mòš da ja tùrniš S 24.
 p'ëxnuvam, p'ëxnuvaš 'popycham, szturkam' S, W.
 p'ëk 'zaś, jednak' S, W.
 p'ëlin, p'ëlna, p'ëlnu 'pełny, -a, -e', p'ëlna misinčina 'pełnia księ-
 zyca' W, *cf.* p'ëlniš S.
 p'ëlniš, p'ëlnišu, p'ëlniš'a *pl.* 'pełnia (księżycy)' S, *cf.* p'ëlin.
 p'ëmka, p'ëmki *pl.* 'pączek (kwiatu, liścia)' S, W, *cf.* pùmka.
 p'ëmp, p'ëmpu 'pepek' S, W, *cf.* pùmmp.
 p'ënt' S, W, pant'ò S, p'ënt'ut W, *pl.*: p'ëntišta, p'ëntištata S 1)
 'droga', 2) 'raz', *np.* trì p'ënt'a 'trzy razy' S, W.
 p'ër- *cf.* p'ë'-.
 p'ëtam *cf.* pítam.
 p'ëdim S, p'ë'd'a W, p'ëdiš S, W 'pierdzieć'.
 p'ë'dna *m., f.*, p'ë'dnu *n.* 'przedni, -a, -e' S, W.
 p'ëf, p'ëva, p'ëvu 1) 'prawy', 2) 'prosty' S, W; na p'ëvu 'na
 prawo', stàna p'ëf 'wstaje (sc. z pozycji siedzącej)' S, *cf.*
 p'ëv'a.
 p'ëf'ùlč'a *n.*, p'ëf'ùlč'anta *pl.* 'prosiątko' S, W.
 p'ëxin *m.*, p'ëxin'a *pl.* W, p'ëxina, p'ëxinàta, *pl.*: p'ëxini, p'ë-
 xin'ètu S 'huba drzewna'.
 p'ëja *cf.* p'ëv'a.
 p'ëk, p'ëgò(t), *pl.*: p'ëguvi, p'ëguvètu 'próg' S, W.
 p'ëmatàrin, -àrinu, p'ëmatàri *pl.* 'kupiec towarów bławatnych' S, W.
 p'ëmatarišk || -šk 'sklep towarów bławatnych' S, W.
 p'ëràs, p'ëràzò(t), *pl.*: p'ëràzuvì, p'ëràzuvètu 'roślina podobna do cebuli'
 S, W.

pràs'a, pràs'atu, *pl.*: prafc'ã, prafc'ät'ã 'świnia' S, W; divi S, diwa
W prafc'ã 'dzikie świnie', tòpiku pràs'a, tòpiki prafc'ã *pl.*
'świnia domowa' S, W.

pr'àsina *m.* W || pr'àsna *m., f.*, pr'àsnu *n.* S, W 'świeży, surowy'.
pràša, prašiš' W, prašam, prašiš' S 'proszę, wzniecam pył'.
prašlák = m'èuka kàmin' S, m'auka kàmin' W.

pràv'a 'prosto' S, W; pràv'a gòr'a traçi 'biegnie prosto na górę' S.
pràv'a || pràv'am, pràviš' S, pràja, pràiš' W 1) 'robię, czynię, urzą-
dzam': pràv'at idin brák 'sprawiają wesele', càr'u mu pràvi inà
krěma '... sprawia ucztę' 66 S, 2) 'mówię, myślę': d'ät'atu
i pràvi '... powiada jej', si pràvi sàs umò 'myśli sobie', 3)
pràvi 'wynosi, kosztuje': kòlku pràvi imàntu S 28, ni prài
tòlku kafètu W 83, 4) na m'èn'a mi sã pràvi 'wydaje mi
się', na tàtkumu sã pràviši 'jego ojcu wydawało się' S.

pràvina, pràvinata 'prawda' S, W.

pràzin, pràzna, pràznu 1) 'próżny, -a, -e', pràzna glàva 'głupia
głowa', pràzna kłšta 'pusta (ale nie: opustoszała) chałupa,
bez domowników' S, W, *cf.* pùsta, 2) 'bez pieniędzy i ma-
jątku' S, W.

praznòvam, -òvaš 'świętuję' S, W.

pr'èlu, pr'èlutu, *pl.*: prilà, -àta 'przedza, pasmo nici wełnianych'
S, W.

pr'ènda || prind'em S || pr'ènd'a, prind'ès S, W 'przędę'.

prèpna *f.* 'piękna' W 67.

pr'èsnil *m.*, prisnilò S, W, *pl.*: pr'èsnilà, pr'èsnilètu S, pr'èsnil-
čanta W 1) 'krężel': na vrit'ènutu na fùrkata S, W, 2) 'szpula
w warsztacie tkackim' W.

pri 'przy, obok, do' W: l'ègni pri m'èn'a, utidi pri n'èja, gu klàdi
pri drùzitu.

*približam: da gu približi 'żeby zbliżyć się do niego' S, pribli-
žaxa nabùn 'wzajemnie się zbliżyły' W 86.

sã prièu 'rozeszła się wiadomość' S 46.

(za) priftàsam, -àsàš 'przybywam, zdrażam na czas'; jas priftàsax
'przybyłem' S 2, ni mògam da ja priftàsam jàs 'nie mogę
przybyć do niej na czas' S 19, priftàsa čufèjata 'nadbiegł
rolnik' W 77.

prigrnuvam, -grnuvaš 'obejmuję, ściskam' S.

prijunisam, -isaš S, pirjunisam W 'rzną drzewo piłą'.

prika 'wyprawa ślubna' W, *cf.* pirkija, prik'è.

prikas *f.*, prikastà, *pl.*: prikazi, prikaz'etu 'bajka, opowiadanie' S, *cf.* gáčica.

prikázuvam, -ázuváš 'opowiadam, rozmawiam' S: vází d'én' prikázuvàxa S 11; si prikázuváš 'spowiadasz się' W.

prikažàlin *m.*, -àli *pl.* 'gadula' S, w W *niezn.*

prik'è *n.*, prik'ánta *pl.* 'wyprawa ślubna' S, *cf.* pirkija, prika.

prim'án'am 'ubieram kogoś' W, *cf.* ubl'ákuvam S, sà prim'án'am S, W || sà prim'ánim S, sà -ániš S, W 'ubieram się'; prim'án'ènta sàs tólkus xúvava rùba S 23.

primka, primkata, primki *pl.* 1) 'oczko (przy robocie szydełkowej)', 2) 'sieć na ptaki zrobiona z nici wełnianych': ptaki łowi się »sàs primki ut pr'èlu« S, W, 3) przenośnie: vi žènit'ą sàs vas u primka n'àsà fl'àvalu! S 38.

*(za) sà primòl'a 'poproszę': sà primòli na nàs žèna W 71, da sà primòliš na afindikòtu W 83.

prin 'przed, zanim' S: prin da stàni murabètu = prin pòlimu S = pišin ut murabètu W 'przed wojną', prin da pòj 'zanim poszedł' S 9.

prind'èm *cf.* pr'ènda.

sà pripiram, -iraš 'sprzeczam się' S, W; sà sprip'axmi 'posprzeczyliśmy się' S.

*pripitam: fàti da ja pripita 'zaczął ją wypytywać' S 47.

sà pripùštam, -ùštaš 'biegam na wyścigi' S, W.

pripùštani *n.* 'bieg, wyścigi' S, W.

pris 'przez' S, W; za prumin'èš pris b'àla vòda 'przejdiesz przez białą wodę', pruminàx pris Sulùn 'przechodziłem przez Soluń' S, pris s'èlutu 'przez wieś', pris tàm 'tamtędy' S, W, stàna pris wičaròt 'wstał w nocy' W 74.

*za prisl'àda 'wysledzę': ja prisl'adi 'wysledził ją' S.

*za prispim 'prześpię': àku mòžiš idin v'èčer da prispiš 'jeżeli możesz przespać' S 54.

priška, priškata, priškit'ą *pl.* 'nadgniotek' S, W.

pròcip' *m.* prucip'ò, *pl.*: pròcip'ą, pròcip'at'ą 'szpara (*np.* w podłodze, ścianie, powale)' S.

pròedrus *m.* 'prezydent', pr. na krátusut 'prezydent państwa' W 87.

pròj *m.*, prujò, pròjišta *pl.* S, poròj, poròjut, poròjå *pl.* W 'potok, rzeczka powstająca z opadów, zbiera się w niej: vòda ut sn'agò, ut dáždò...?'

pròjma, pròjmata, pròjmi *pl.* 1) 'śniadanie' S, 2) 'południe' W.

pròmina, *cf.* pruminam.

pròs'ak || pròsjak S, W, pròs'aku S 'żebrak'; pròs'ackit'ą rùbi
'szaty żebracze' S 23.

pròs'am 'staram się o rękę' S 28, 54.

pròsin'ka *f.* W, pròšin'ka *f.* S 'żebraczka'.

prosk'éfal *cf.* prusk'éfal.

pròsu, prusòtu, prusà *pl.* 'proso' S, W.

pròšfinga, pròšfingàta, pròšfing'ètu *pl.* 'uciekiniar, emigrant (o grec-
kich uciekiniarach z Azji Mniejszej)' S, W.

pròtipurgò, pròtipurgitu *pl.* 'prezes rady ministrów' S.

pròtumàstur *m.* 'majster, mistrz' S 18.

(za) pròwal'a *cf.* pruvàl'am.

p'ǰ'd'a *cf.* prǰdim.

p'ǰlic'ą *n.*, p'ǰlic'anta *pl.* 'osiołek' S, W, *cf.* parlica.

prǰn'čka, prǰn'čkata 1) 'preł do nawijania tkackiej osnowy na
krosna': àku n'ama prǰn'čkata sǎ ni vij S, *cf.* c'ǎp W, 2)
'preł, kij wogóle' S, W.

prǰnt, prǰntu, *pl.*: prǰntuvi, prǰntuvètu 'preł' S, w W *niezn.*

p'ǰ'mna *cf.* p'ǰ'vna.

p'ǰ's, p'ǰ'stu, *pl.*: p'ǰ'sti, p'ǰ'stitu S, p'ǰ'st W 'palec'; gul'am p'ǰ's
'kciuk', ut dól gul'am p'ǰ's: str'adna p., pòudól ut str'adna
p.: málka p. S.

p'ǰ's *f.*, prastà S, W, *pl.*: p'ǰ'z'ą, praz'at'ą S 'ziemia'; čèrna p.
'czarnoziem' S, čarv'èna p. 'gлина' S, W.

prǰskam, prǰskaš *sc.* sǎs var 'biełę wapnem' S, *cf.* l'ǎp'a W.

prǰsnuwa || sprǰsnuwa kòn'ut 'koń ucieka, wybiega' W, *cf.* isprǰ-
snuva.

p'ǰ'stin, p'ǰ'stin'u, *pl.*: p'ǰ'stin'ą S, W, p'ǰ'stin'ètu S, p'ǰ'stin'at'ą
W 'pierścien'.

p'ǰ'vna *m., f.*, p'ǰ'vnu *n.* S, p'ǰ'mna *m., f.* W 'pierwszy, -a, -e';
p'ǰ'vni bratučèndi S, p'ǰ'mna bratučèndi W 'kuzyni 1-go
stopnia', p'ǰ'mna nùk 'prawnuk' W, *cf.* prumlùk S.

p'ǰ'vu 'najpierw', p'ǰ'vu, p'ǰ'vu 'na samym początku' S, *cf.* pišin W.

p'ǰ'ža W, p'ǰ'žam S, p'ǰ'žiš S, W 'opalam sierść zwierzęcia'.

pruàvliu *n.*, pruàvliòtu 'dziedziniar (zwł. zamkowy)' S.

pruč'ujna *m., f.*, pruč'ujnu *n.* 'słynny, -a, -e' S, pruč'ujin, pruč'ujna,
pruč'ujnu 'wiele rodzacy, -a, -e, wiele przynoszący owoców',
np. p: krùša W.

prudàvam, -ávaš 'sprzedaje' S.

- (za) prudòsam, -òsaš 'zdradzę' S, W.
 prufita || prufitis S, prufit || prufitin, prufiti *pl.* W 'prorok'.
 *pruxurèsuwam 'postępuję naprzód': pruxurèsuwat na murabètu,
 pruxurèsaya nêtr'ą pàk u dušmàninut W 73.
 prul'ètnuva 'prze-, ulatuje', prul'ètna 'poleciał' S.
 pruminam, -inaš 'przechodzę' S, W; n'èmam pruminàntu 'nie prze-
 chodziłem', prumina mr'èva vr'am'ą 'upłynęło trochę czasu',
 pruminaxmi idin sirumàška žìvòt 'pędziliśmy biedne życie',
 si pruminam 'spędzam czas, żyję', pruminami na kanàp'u
 listàta 'nawlekamy liście na sznurek' S, za pròmìna: pròmìn'
 i ti pukràj nam 'zostań, przenocuj i ty przy nas' S 15, tòs
 w'èčar u wàm da pròmìna '... żebym u was przenocował' W 80.
 prumlük *m.*, prumlüci *pl.* 'prawnuk' S, *cf.* p'è'vna.
 sà prusf'antì *cf.* sà pusf'antì.
 prusf'ášta *cf.* us'èmnuva.
 da prusf'atì bukò S, bukut W = da pùsti listà.
 prusinàrin, -àrinu, -àri *pl.* 'swat, idący w sprawie zawarcia mał-
 żeństwa' S 28.
 prusk'èfal || prosk'èfal *m.*, -èfali *pl.* 'poduszka' S, W.
 prustiram, -iraš 1) 'rozpościeram', 2) 'wieszam bieliznę' S, W.
 prust'òwani *cf.* pruštin'è.
 pruštàvam, -àvaš 'przebaczam' S, W; da m'ą prustiti! 'przebaczcie
 mi!' S, ti sà prustiya gr'axuvètu S 44.
 pruštin'è *m.*, pruštin'ànta *pl.* S, prust'òwani W 'przebaczenie'.
 pruvàlam, -àl'aš *sc.* sàs sfr'ad'alu 'wiercę świdrem' S, W; (za)
 pròwal'a, za pruwàliš b'ènc'fata 'podziurawię, -isz beczkę' W 69.
 pruv'aruvam, -àruvaš 'daję wiarę czemuś' S, W; t'è gu pruv'à-
 ruvaxa 'zawierzyli mu' S, sigà pruw'aruway, čà žinàtami pu-
 tànaj W 72.
 pruzàr'ani *n.* 'brzask ranny' S.
 sà pruzg'avam S, sà pruzjàvam W, -àvaš S, W 'ziewam'.
 sà pruzòr'uva 'świta' S: l'u fàti da sà pruzòr'uva 'ledwo zaczęło
 świtać', *cf.* uzòr'uwa W.
 sà pruzwàla = sà ustramutì W 79.
 psàlam, -àlaš 'śpiewam w kościele' S, W.
 psàlani *n.*, psàlan'ètu 'śpiew kościelny' S, W.
 psàlt *m.*, psàlti *pl.* 'śpiewacy (djacy) w kościele' S, W.
 psòvani *n.* 'przeklinanie, wielka kłótnia' S, W, *cf.* ruf'ani; sà psò-
 wat 'βρίζονται, kłóca się' W.

- psunisuvam, -isuvaš 'czynię zakupy' S, *cf.* kupòvam.
 psurúčki S, psurúk'ą W *pl. tant.* 'kawalki ciasta, co się przylepiają do ścian niecek'.
- psuvantina *f.* 'przekleństwo' S, W.
 pšèla, pšìlata, pšèlit'ą *pl.* 'pszczoła' S, W.
 *za pšífisam 'wybiore': da gu pšífisat W 87.
 pšinica, -icata 'pszenica' S, W.
 pšitò, -òtu 'pieczeń' W 81.
- pu 'po' S, W: pu dv'ã, pu tri listà 'po 2, 3 liście', fàti pu idin izmik'arin 'najał po jednym służącym', pu s'èlutu 'po wsi', pu dirata 'po śladzie', sã pukàšta pu skàlata 'pnie się po schodach', napùln'uvami pu b'ènfít'ą '... po beczkach', gu puznà pu kiman'ètu 'poznała go po grze na skrzypcach' S.
 pub'agnuvam, -agnuvaš 'uciekam', za pub'agnam 'ucieknę' S, W.
 pub'asn'avam 'dostaje szalę', głównie o psie: pub'asn'à kùcātu 'wściekł się' S, *cf.* ub'asn'à W.
- pućinuвам, -inuvaš W, pućivam, -ivaš S 'spoczywam', za pućin'a 'spocznę' S.
- sã pućùd'uvam, -ùd'uvaš 'namyślam się', da sã pućùd'ą || pućùdim 'niech się namyśle' S, W.
- pudrúkašt'èm 'złorzeczając, lżąc' S 49.
 *sã puftòr'uvam 'żenię się po raz drugi': sã puftòri S.
- pugl'ènduvam, -ènduvaš 'popatruję, doglądam, opiekuję się' S, W;
 pugl'ènduvaj mòjtu màlku dur da dòjda jàs 'zaopiekuj się mem dzieckiem aż do mego powrotu' S.
- pugl'ènduvani *n.* 'wejrzenie, spoglądanie' S, W, *cf.* pòglinduk.
 puçàçan 'zapatrzony' S: šički si ustànaxa puçàçani.
 *za puçàskam 'przyglądnę się': jas si gu puçàskax S 45.
- puidin, pujnà, pujnò 1) '± 1': pu idin m'ájane dvà 'jakies ± 2 miesiące' S, 2) 'jakiś, pewien': kutù pujn'è pilcà 'jak jakies ptaki' S, pujnò vr'am'ą 'dawno, »drzewiej«' S, W, 3) 'żaden, nikt' (z negacją): puidin ni mòžiši 'nikt nie mógł', da gu ni utfòri puidin! 'żeby go nikt nie stworzył!' S.
- pujnòš 'jeden raz': da si prim'an'a pujnòš 'choć z raz' S 32.
 za sã pukacam *cf.* sã pukàštam.
- pukalnànt: tàtku m'ą imàši pukalnànt 'ojciec mię przeklął', da t'ą pukaln'è S 55.
- pükam, pükaš S, püknuvam W 1) 'pękam'; püka uvida 'pęka

- granat', pùkna ut inàt'u 'pękła ze złości' S, pùkna kòn'ut W 81, 2) p. sàs tufèjk' 'strzelam' W, *cf.* pl'uskam S.
- sã pukàštam, -àštaš 'wspinam się', da sã pukàcam gòr'ą 'żebym się wspiał na górę', sã pukàšta na vr̄x̄ žamijata S, *cf.* sã skàštam W.
- pukràj 'obok, przy' S, W: pukràj nam 'przy nas', jas išta da s'ada pukràj t'èb'ą 'chcę się przy tobie'.
- pukrivam, -ivaš 'przykrywam' S, W.
- pul'ana || pul'ana, -ànata, -ànit'ą *pl.* 'ugór (umyślnie zostawiony kawał roli)' S, W.
- pulàta *f.* 'szeroki balkon idący wzdłuż domu' S, w W *zn.* w powiedzeniu: pulàta kšta = wisòka k., *cf.* jaslèk.
- pulèk 'powoli' S, W; pulèk, pulèk mājka m'ą naràsti 'z wielkim trudem (*dost.* b. powoli) matka wychowała mię' S 1.
- pulica, -icata, -ici *pl.* 'półka' S, W.
- pūlin, pūlna, pūlnu 'pełny, -a, -e' S: pèš p. l'abuvi 'piec pełen chlebów'.
- puluurkisuvam 'oblegam' S: tūrčinu ja puluurkisa Atina.
- puluvin *m.* 'pół' S: sàs p. g'bs 'z jednym pośladkiem', dur na puluvin'ju p̄nt 'aż do pół drogi' S 44.
- pumagačín *m.* 'pomocnik' W, *cf.* pòmuš.
- pumagam, -agaš 'pomagam' S, W.
- *puminam 'spędzam czas': kàk puminayti tólku wr'am'ą 'jak spędziliście...', ti kàk puminà 'jak ci się powodziło' W 87, puminà idin d'èn' 'miał jeden dzień' W 85.
- pumiždu 'pomiedzy' S: pumiždu (*bis*) na luz'ètu s'ax̄ misir', pumiždu na misir'u s'ax̄ fasul, *cf.* miždu W.
- pùmka, pùmkata 'pączek' S, *cf.* p̄mka.
- da sã pumòl'a na Gòsput' 'niech się pomodlę do Boga' S 23.
- pùmp, pùmpu, *pl.*: pùmpuvi, pùmpuvètu 'pepek', S *cf.* p̄mp.
- pum̄znant, -r̄znanta, -r̄znantu 'zmarznięty, -a, -e' S, W.
- pum̄znuvam 'marznę' W.
- punà 'przynajmniej' S, W; taps'ata punà tri uki m'asu S, punà dw'ã uk̄ m'èsu W.
- pund'álnik, -álniku, *pl.*: -álnic'ą, -álnic'ètu 'poniedziałek' S, W.
- sã pupar'uwam 'oparzam się (*np.* wrzącą wodą), *aor.*: sã pupar'ax̄, ti sã pupari W, *cf.* sã nap'èkuvam S.
- sã pupikavam 'moczę pod siebie' S 12, *cf.* pika.
- pùpula, pùpulàta 'pierze, puch' S, w W *zn.*, *cf.* p'èru, pirùška.

- pur̃mb'uvam 'obrębiam', pur̃mbinu 'obrębione' S, W.
 pur̃nčuvam, -nčuvaš 'zamawiam' S, W; pur̃nčani rābuti 'robota zamówiona', sã pur̃nčax 'postanowiłem' S.
 pur̃tarin *cf.* portarin.
 pur̃tukal || -al' *m.*, -al'a *pl.* W, pur̃tukala, -alata S 'pomarańcza'.
 pusat *m.* 'broń' S, W.
 sã puf'anti S, sã pruf'anti W 'stał się świętym'.
 pusipuvam 'posypuję' W, *cf.* nasipuvam S.
 sã pusiraxa W 69.
 pusirič *m.*, -iča *pl.* 'zasraniec (*zwł.* o dziecku)' S, W.
 pūsta *m., f.*, pūstu *n.* 'opustoszały, -a, -e' (nie: pusty), *np.* p. kšta 'dom opuszczony, w którym nikt nie mieszka' S, W. *cf.* prazin.
 sã pustagōsuvam 'zdumiewam się' S.
 pustilam, -ilaš 'rozścielam' S, W; p. kilim'u, krivat'u, ja p. trāpizata S.
 pustrid'a wēčar 'o północy' W 72.
 puštam, puštaš 'posyłam, puszczam' S, W; mājka m'a pūsna na skul'otu 'matka posłała mię do szkoły', dōjdi vr'am'a da n'a pūsna 'nadszedł czas naszego zwolnienia (*sc.* z wojska)', pušta lista, ino čatālčā pušta 'puszczać (o paczkach)' S, puštāt klās 'zawijają kłos' S, W, pušta idin tiligrāf 'wysyła depeşe', puštāt xabēr 'dają znać', za pūsnam prusināri 'wysłę swatów', da si pūsna vudata 'aby oddać mocz' S, sã pušta da gu t'era pōput 'rzuca się, aby wygonić popa' W 76.
 putām 'wgorę'; dvājsi S, dvājsti W putām 'około 20'.
 putāna *f.* 'kobieta złego prowadzenia się' W 71, *cf.* ruspija.
 putir, -ir'u, -ir'a *pl.*, putirčā *dem.* 'szklanka' S, W.
 putisuvam 'podlewam' S, *cf.* nap'g'skuwam, wād'a.
 putištira *f.* 'koneweczka blaszana' S, W.
 pūtka *f.* 'narząd płciowy u kobiety' S, W; przekleństwo: pūtka ti mājčina! S.
 sã putkult'awam, sã putkult'ax *aor.* 'klękam' W, *cf.* kl'ėknuvam S.
 putrisija *f.* 'zniszczenie' S, W.
 puturčak *m.*, -aci *pl.* 'poturczenie' S, W.
 puvinžalka, -alkata S, *cf.* Marinovъ str. 96, rys. 81, w W *niezn.*
 puvivam, -ivaš 'związuję, obwiązuję', malkutu p. 'powijam dziecko' S, W.
 puznavam 1) 'poznaję' S: da ja vidim, ja puznavam S 26, 2) 'rozumieć' S: puzna S 12.

jas gu puźal'òvam 'lituję się nad nim' S.
 puźalt'á křštata 'dom nabrał złotej barwy' W 87, puźlat'avat sc.
 listata 'zółkną (liście)' S 5.

R

rabuš 'miara: »puluwin pṛšt«' W 78.
 ràbuta S, W, *pl.*: ràbuti, ràbut'etu S, ràbut'et'ą W 1) 'robota', 2)
 w *pl.* 'zdarzenia, czyny' S, W; za da kàzuvat takfès ràbuti S 12.
 ràbut'a W, ràbut'am S, ràbutiś S, W 'pracuje'; si gi ràbut'axmi
 i nifkit'ą 'uprawialiśmy sobie i niweczki', utivam da ràbut'a
 'idę do pracy' S.
 ràbutna *m., f.*, ràbutnu *n.* 'pracowity, -a, -e' S, W.
 ràdus 'radość': sàs s'è ràdus || sàs gul'am ràdus W 71 || sàs gu-
 l'ama ràdus W 85.
 sà ràduvam, sà ràduvaś 'cieszę się' S, W.
 raguzina, -ini *pl.* 'mata trzciniowa' S, W.
 raχāt *m.* 'spokój' S, W; ni ustàjaś na raχāt 'nie dajesz spokoju'
 W 76.
 raχit', -it'u, -it'ą *pl.* 'garb' S, *cf.* gṛ'ba W.
 ràk, ràku(t), *pl.*: ràkovi, ràkuvetu 'rak' S, W.
 r'aka, r'akata S, W, *pl.*: r'aki, r'akit'ą S 'rzeka (nigdy nie wysy-
 chająca)'.
 rakčèknuvam *cf.* rasčèknuvam.
 rakija, -ijata 'wódka' S, W.
 ràklica *f.* 'schowek w ścianie' W, w S *niezn.*
 ràmin' *m.*, ràmin'ą *pl.* W, ràmu, ràmutu, *pl.*: ràmunta, ràmuntata
 S 'ramię'.
 ràna, ranata S, W, *pl.*: ràni, ranit'ą S, ran'et'ą W 'rana'.
 rāncica, -icata, -icit'ą *pl.* 1) 'rączka pługa', 2) 'rączka innych przy-
 rządów lub narzędzi *np.* »čakrčk-a«' S, W.
 rāncūlka *f.* 'rączka, *np.* korbka w młynku od kawy' S, W.
 rānži *cf.* rāži.
 rānina *f.* 'ranek' S, rānišnata zw'āzda 'jutrzenka' W, *cf.* sabāχ-
 bduzi S.
 rānkaf S, W, -āv'u, *pl.*: -āv'ą, -āvitu S, rānkaut W 'rękaw'.
 rānkāvnica, -āvnicata, -āvnicit'ą *pl.* 'rękawica' S.
 rānu *n.* 'rano (od świtu do 10 rano)' S, W.
 r'āpa, r'āpata, r'āpit'ą *pl.* 'rzepa' S, W.
 rasad'òvam, -òvaś 'rozsadzam (sadzonki)' S, W.

- să rasbŕ^okuva murabè 'zaczyna się wojna' S 1, să rasbŕ^okaya G'ermàni i Bŭlgàri 'zaczęli wojnę Niemcy i Bułgarzy' S 2.
 *rasćèknuvam || rakćèknuvam 'rozdieram': rasćèknanti rŭbi 'szaty podarte' S, gazò da si rasćèkniš S 24.
- rasipan, -ipana, -ipanu 'b. chory, wyniszczony, zepsuty, -a, -e' S, W.
 rasipuvam misir 'zrywam kukurydżę' S, W.
- să rasipuvam, să -ipuvaš 'niszczeję', să rasipuva 'niszczy się' S, W; mi gu rasipa žumbišu 'popsuła mi zabawę' S 30.
- să raskàpuva 'psuje się, niszczy się' S, raskàpana rŭba 'podarta szata' W.
- să rasklat'òvam, -òvaš 'chwieję się' S, W.
- raskrivam, -ivaš 'odkrywam' S.
- raspil'avam vudàta 'rozlewam wodę', r. brášnu 'rozsypuję mąkę' S, W; să raspil'àya šičkiju insànu S 20 'rozeszli się wszyscy ludzie'.
- raspŕnt' *m.* 'rozdroże' S 43.
- să rasprim'ani (ut nàs rŭba) S 32 'rozebrał się (z tej szaty)'.
- ràst'a W, rast'ëm S, rast'èš S, W 'rosnę', jas gu rast'ëm màlkutu, jas gu naràstuy màlkutu 'wychowuję' S.
- *să rastup'òva 'taje': să rastup'òvat sn'äguvètu 'tają śniegi', mu rastupi (sc. sl'ëncitu) krilàta 'roztopiło mu (słońce) skrzydła', să rastupiŭ ut znòj 'obląłem się potem', să rastup'òvat 'rozchodzą się' (sc. ludzie) S, cf. să razd'òlòvat W.
- ràsu *n.* S, W, *pl.*: ràsunta S, rása W 'sutanna'.
- să rašètuvam 'przechadzam się' S, W; da să rašètam pu s'èlutu S 20, gu rašèta s'èlutu S 32.
- r'áška *f.* 'kawalek' *np.* r. m'ásu S, cf. mirka W.
- ratanica 'uderzenie nogą' W: udriwa idnà ratanica na pòput W 70, cf. riskanica S.
- rätka *m., f.* S, r'ätuk *m., f.*, r'ätka *f.*, r'ätku *n.* S, W 'rzadki, -a, -e'.
- rävna *m., f.*, rävnu *n.* S, ràmna *m., f.*, ràmnu W 'równy, -a, -e',
ale: Ravnà *nom. propr.* wsi.
- razalinka *f.* S, lazarinka W 'kołędniczka, chodząca w dzień św. Łazarza'.
- razbijna kòkał S, razbijin kòkał W 'złamana kość'.
- razbiram, -iraš 'rozumiem' S, W.
- razbivam 'rozbijam, rozwalam (plot), łupię (orzechy)' S, W.
- razbòj, -òju, -òjit'ą *pl.* 'warsztat tkacki' S, cf. staròlak W.

- să razbul'avam 'rozchorowuję się' S, W; să razbul'ax idnă bôlka 'zapadłem na chorobę' S 2.
- să razbûždam 'budzę się', să razbudix 'zbudziłem się', razbud'èn 'rozbudzony' S.
- să razd'ăłowat 'rozchodzą, rozstępują się' W: să razdiliya 'rozstali się' W 84, *cf.* să rastup'ova S.
- *razdăwam 'rozdaję': razdădi brašnôtu W 78.
- *razdrivam 'rozrywam, rozkopuję': da razdrijmi zim'ata S 48.
- să razgjăždam S, să razjăždam W 'wpadam w gniew', razgjad'èn S, razid'èn W 'rozgniewany', *cf.* să jid'ëm, să timòsuvam.
- să razgòl'uvam 'obnażam się' S, W.
- razm'ăsuvam 'mieszę ciasto' S, W.
- razmnuvam 'formuję bochenki po wymieszeniu ciasta' S, W.
- răzum *m.*, răzumu, *pl.*: răzum'ă, răzum'etu 'rozsądek, roztropność' S, W; ùm bis răzum pari ni prăvi S, ùm bis răzum parë ni prăj' W 'umysł bez rozsądku nie nie wart'
- să răzum'am, să răzumiș S, să răzum'uвам W 'przypominam sobie'.
- razvarèn, -èna, -ènu 'rozgotowany, -a, -e' S, W.
- *să razvr'ăv'a 'rozgaduję się': să razvr'ăv'axa S 42.
- răžam 'tnę' S.
- răžanina *f.* 'słoma żytnia' W.
- răžba, răžbata, răžbit'ă *pl.* 'poród' S, W.
- răždam 'rodzę' S, W, *cf.* rud'ovam.
- răžd'ăsuwa *sc.* nôș 'rdzewieje' W, *cf.* rëždaf, skur'ăsuva.
- răži: kôn'u răži S, xăt rănži W 'rzy'.
- rëbru *cf.* ribrò.
- za r'eka, ričëș 'powiem' S, W; jas r'ekux da să făt'ă na răbuta 'postanowiłem zabrać się do roboty' S 2, r'ekux da gu făt'a 'chciałem go złapać' S 45, ștò si ričè? 'co znaczy?' S, W.
- r'ema, r'emata, r'emit'ă *pl.* 'katar' S, W.
- r'end'a W, r'endam || rindim S, rindiș S, W 'układam, porządkuję'; r. ling'eri 'układam talerze (na półce)', r. t'ut'un' S, *cf.* niža W.
- rènt, rindò, *pl.*: rènduvi, rènduvetu 'rząd, linja' S, W; da stănuva săs r'ènt '... po kolei', dòjdi rindò i na d'ăt'atu 'przyszła kolej na ...' S.
- rèsa, rèсата, rèsit'ă *pl.* 'pek winogron' (tylko o ładnych i gęstych): luz'etu ima rèsa S, W.

- rèspa, rèspata 'strugacz, rodzaj prymitywnego hebla' S, *cf.* rukàn', strúk.
- riba, ribata, ribit'ą *pl.* 'ryba' S, W.
- ribàrin, -àrinu, *pl.*: ribàri, -àritu 1) 'rybak' S, częściej *uż.* balak-
šija, 2) 'sprzedający ryby' W, *cf.* luwàćin.
- ribrò, ribròtu S, rèbru W, *pl.*: ribrà, -àta S, W 'żebro'.
- ričina *f.* 'gatunek wina z dodatkiem żywicy' S, W.
- rijam, riš S, rěja, rěš W 'ryję'.
- rindim *cf.* r'ènd'a.
- ripàn' *m.*, -àn'ą *pl.* 'marchew' S, W.
- Risànta *nom. propr.* S, *cf.* Xrisanti W.
- riskanica *f.* 'uderzenie (noga, siekiera)' S: riskanici dàvat 'ude-
rzają toporami', *cf.* ratanica W.
- rišètu, -ètutu, *pl.*: rišità, rišitàta 'sito do przesiewania zboża' S, W.
- ritam, ritaš S, rětam W 'wierzgam'; magàr'antu rěta W.
- riwè *cf.* ruvè.
- riz'à, -àta, riz'àt'ą *pl.* 'ręcznik' S, *cf.* misàlèa W.
- rižènu, -ènutu, -ènunta *pl.* S, rěžèn *m.*, -èn'ą *pl.* W 'rozeń'.
- ròk, rugò, *pl.*: ròguvi, ròguvétu S, ròk, rugòt || rògut W 'róg'.
- ròpka, ròpkata, ròpkit'ą *pl.* 1) 'otwór, dziura', 2) 'jama' S; *dem.*:
ròpčinka *f.*, ròpčinki *pl.* S, dùpkička W 'dziureczka', *cf.* dùpka.
- ròsa, rusàta S, W, rusit'ą *pl.* S 'rosa'.
- rěja *cf.* rijam.
- rěmb'a W, rěmb'am S, rěmbiš S, W 'obrubuję'.
- rěmp, rambò(t), *pl.*: rěmbuvi, rěmbuvètu 'obrąbek' S, W.
- rěnka, rěnkàta, *pl.*: rěnc'ą, rěnc'àt'ą 'reka' S, W.
- rěš *f.*, raštà S, W, *pl.*: rěžà, rěžàt'ą S, mlògu rěžà W 'żyto'.
- rěšnica *f.* 'żarna' W, *cf.* m'èlnica S.
- rětam *cf.* ritam.
- rěždaf 'pokryty rdzą' W, *cf.* rěžd'asuwa, skur'asuwa.
- rùba *f.*, rùbi *pl.* 'szata' S; *dem.*: rùbičkit'ą *pl.* S 19.
- za ručasam, -asaš 'zaczaruję, rzucę uroki' S: da ni gu ručasam
'żebym go (*sc.* dziecka) nie urzekła', *cf.* uruča, uručasam.
- rudàn', -àn'u, -àn'ą *pl.* 'przyrząd do nawijania nici' S, W.
- rudnina, -inata 'rodzina' S, W.
- rud'òvam, -òvaš 'rodzę' S, W, *cf.* rěždam.
- ruf'ani *n.* = psòvani 'przekleństwo, przeklinanie' S, W.
- rukàn', -àn'u 'hebel' S, *cf.* strúk, rèspa.
- runim, -iš 'wyłuskuję ziarna z kaczanu kukurydzy' S, w W *niezn.*

rusi 'rosi (o drobnym deszczu)' S, W.
 ruspija, -iji ' prostytutka' S, W, *cf.* putana.
 ruvè S, riwè W *sc.* magàr'atu 'osiół ryczy'.

S

s'ã 'teraz, oto' S.
 saalãm 'pewny czegoś' W 77.
 sabacka *f.* 'całus' S.
 sabax-ãlduzi 'jutrzienka' S, *cf.* ranina.
 sabakarši 'o świcie' S 2.
 sabalin 'rano do godz. 11-ej' S, w W *zn.*
 *sã sabiram 'zbieram się': sã sãbirali djävulètu S 24.
 sãc *m.*, sãžuwi *pl.* 'daszek u czapki' W, *cf.* v'šnik, S.
 s'ãca *cf.* s'ãka.
 s'ãd'a W, s'ãdim S, s'ãdiš || sidiš S, W 'siedzę'; s. na skumin'ò
 'siedzę na stolku', s. na kul'ana 'klęczę', pl'etam s'ãdaškum
 'siedzę i plotę' S.
 s'ãdba, s'ãdbata, s'ãdbit'a *pl.* 'siejba, zasiew' S, W.
 safi zlatũ 'czyste złoto' W 87.
 saxat *cf.* sãt.
 sã'atã 'b. zły, kiepski' S 3.
 sãja W, sãjam S, sãš S, W 'sse'.
 s'ãjam 'sieję' S.
 sãka *f.* 'torba szkolna' S, W, *cf.* tãrba.
 s'ãka || s'ãca W, s'ãkam S, s'ãcëš || siçëš S, W 'rąbie'.
 sakãjk', -ãjk'u, -ãjk'a *pl.* 'bluza' S, W.
 sãkam, sãkaš 'wyglądam, wypatruję, przewiduję' S, W; za ja sã-
 kami mëčkata, kugã za si pøj' S 16.
 s'ãkãnd'a 'wszędzie' S, W.
 sakat' 1) 'kulawy' S, W, 2) 'wogóle ułomny *np.* bez ręki, nogi' W.
 sakãs, -ãzu(t), -ãz'a *pl.* 'żywica' S, W.
 s'ãkuj S, s'ãkutrij W, s'ãkakfa S, s'ãkutra W, s'ãkakfu S, s'ãku-
 tru W 'każdy, -a, -e', w S bywa też s'ãkutri, *cf.* S 12 i 47.
 sakũla, -ũlata 'mieszek na pieniądze(?)' S 40.
 sãł, sãlu, *pl.:* sãluvi, sãluvètu 'prom' S, W.
 salistra *f.* 'podbródek dziecięcy' S, W; visocka salistra 'podbródek
 haftowany z Wysokiej'.
 s'ãm'a, s'ãm'atu, *pl.:* s'ãm'anta, s'ãm'antata 'nasienie' S, W.
 samãr', -ãr'u, -ãr'a *pl.* 'siodło z drzewa na osła lub konia' S, W.

- sambut'arnik, *pl.*: -arnici, -arnicetu 'charakternik: daviši vrakulaci' S, W.
- samòs 'sam' S 13, 33.
- sandakòsax = sã udriχ S.
- sandãl, -ãlu, -ãlã *pl.* '5 do 6 »dragów« tytoniowych' («drębk» na którym suszą się liście tytoniu) S, W.
- s'ãnka, sãnkata, s'ãnkit'ã *pl.* 1) 'cień', 2) 'zmora we śnie' S, W, 3) 'parasol' W, *cf.* parasòl.
- sãnki 'więc, mianowicie' S, W; sãnki za pójmi tam 'a zatem tam pójdziemy', *cf.* ćũki, demèk.
- sãnòvam, -òvaš S, s'ẽn'a, s'ẽniš W 'śnie'.
- sãn'br, -'bru, -'br'ã *pl.* 'granica' S, W.
- sap'ètka *f.* 'koszyk' S, w W *niezn.*
- sãpšixu, sãpšixa *pl.* 'majranek' W, *cf.* manžurãna S.
- sapùn', -ùn'u 1) 'mydło wogóle' W, 2) 'mydło wyrabiane na wsi' S.
- sapunžija *m.* 'mydlarz' S, W.
- S'ar 'miasto Serres, Σέρραι' S, W.
- sarà, -àta 'kolej, linja': s'ãj' sarà 'teraz kolej, teraz do roboty!' W 72, sãs sarà || sã sarà 'pokolei' W 74.
- s'ara, s'arata 'siara, tj. pierwsze mleko po ocieleniu się krowy' S, W.
- saràfin *m.* 'bankier uliczny' S, W.
- saral'bk *m.* 'żółtaczka (choroba)' W, *cf.* žlãt'èc S.
- sarnòk, -òku, -òci *pl.* 'gatunek grzyba o kapeluszu spuszczoneym nadół' S, w W *niezn.*
- sar'buru *n.*, sar'burùnta *pl.* 'narcyz żółty' S, w W *niezn.*
- sar'bk *m.*, sar'ci *pl.* 'liście tytoniowe, wiszące na jednym drągu' W.
- sãrp p'ẽntištã 'drogi b. strome, urwiste, kamieniste' S, W.
- sãs S, W || as W 'z, razem, przy pomocy'; sãs m'èn'ã 'ze mnã', sãs tri mãlki 'z trojgiem dzieci', vulòsuvãmi sãs kapàjk'u przykrywamy pokrywkã', kãra vòda sãs magãr'ãtu 'wozi wodę na osle', rindimi sãs iglãta 'nawlekamy na igłę' (*sc.* liście tytoniowe), sã štò tròpu 'w jaki sposób', pũsni mi idin tutãm kitki sãs K'el'èšu 'pošlij mi bukiet kwiatów przez K.' S.
- sãs, sazò(t), *pl.*: sãzuvi, sãzuvètu 'gatunek trzciny' S, W.
- saštisuwam: lãfuwètu t'ès gu saštisaxa G'òrgi 'τὰ λόγια αὐτὰ ξάφμισαν τὸ Γιώργο' W.
- sãt, sadò, sãduvi *pl.* 'winna latorośl sadzona po raz pierwszy: pr'ẽvnata gudina, štu gu s'ãjmi luz'ètu' S, w W *niezn.*, mówi się tylko: nõwu luz'è.

săt, săt'u, săt'a *pl.* S, saxăt W 1) 'zegarek', 2) 'godzina'; săt'u na dvă 'o drugiej godzinie' S 11.

săžda, săždata S, W, *pl.*: săždi S, săžd'a W 'sadza'.

s'è 1) 'wszystko', 2) 'wciąż' S, W; s'è rävni lòzi 'wszystkie równe winne latorośle', s'è tuk idiš 'ciagle tu chodzisz', kutukàk si utivaši s'è 'tak jak dotychczas wciąż chodził' S, *cf.* s'èjnu.

s'èdim '7' S, W; sid'amnàjsti W, sidimnàjsi S '17'; sidimdis'èt '70' S, W.

s'èdlu W, sidlò, -òtu, sidlă *pl.* S = m'astu na găzò 'miejsce na spodniach na siedzeniu'.

s'èdnuvam 'usiadam, zatrzymuję się' S: s'èdnaχ dva tri m'ăsnici u Sulùn 'zatrzymałem się w Soluniu około 3 miesiące'.

s'èjnu *adv.* 'zawsze, wciąż' S, *cf.* s'è.

s'èl'anin, sil'aninu, *pl.*: sil'ani, sil'anitu S, W || s'èl'ani W 'wieśniak'.

s'èlu, s'èlutu, *pl.*: silă, silăta 1) 'wieś', 2) 'miejscowość' S, W.

s'èr *cf.* siran'ètu.

s'èrt' 'ostry, silny', *np.* s'èrt' rakija 'silna wódka' S.

s'èstra, s'èstrata, *pl.*: s'èstri, s'èstrit'a 'siostra' S, W.

s'ètn'a 'następnie', pòs'ètn'a || pòsit'a 'później' S, W, na s'ètnina 'wreszcie, na koniec' S.

sfăr'ăm *cf.* isfăr'ăm.

sf'ăș *f.*, sf'ăștă, *pl.*: sf'ăști, sf'ăștit'a S, sf'ășta, *f.*, sf'ăștăt'a *pl.* W 'świeca'.

sfăt, sfātu, *pl.*: sfătufci, sfătufcètu 'ojciec zięcia' S, sfătufci 'rodzina zięcia i teściowej wobec siebie' W, sfăt'ata *f.* W 79.

sf'ăt, sf'ătò 1) 'ludzie' S, W, 2) 'świat' S; mlògu sf'ăt imă 'jest wiele ludzi', štu imăši sf'ăt pu răbuta 'ilu było ludzi przy pracy', nòs sf'ăt 'drugi świat' S.

sf'ăti 'świeci' S 21, prastă i sf'ăt'ala v'èčer 'gleba w nocy świeciła' S 59.

sf'ățilu, sf'ățilă *pl.* 'światło' S, W.

sf'ățlif, -iva, -ivu S, sf'ățtna *m., f.*, sf'ățtnu *n.* W 'świecący, -a, -e, błyszczący, -a, -e', *cf.* lăskaf.

sfinsku m'ăsu S, sf. m'ăsu W 'mięso wieprzowe' (wyraz »sfin'a« *niezn., cf.* prăs'a).

sfintèc, -ècu S, W, *pl.*: sfintèc'a S, sfintèci W 'święty'.

sfir'a, sfiriš W, sfiram, sfiraš S 'gwizdam'.

sfirka, sfirkata 'flet' S, W; sfir'a săs sfirkata 'gram na flecie' W.

sfită Bugurdica S 23, sfiti Iftim'us S 43.

sfit'è *n.*, sfit'ánta *pl.* 'kwiat, kwiecie' S.

sfivam, sfivaš 'wyżymam wodę' S, w W: (sfiwam) = zawiwam,
cf. uc'ad'ovam.

sfr'ad'ak, sfr'ad'alu S, W, *pl.*: sfr'ad'ala S, sfr'adila W 'świder'.

*syrakuva *sc.* kučatu 'szarpie, gryzie': gu syrakaya S 2.

*za syrana 'wyżywie': za da gi syrani tajfata S 48.

si 'sobie': fat'axmi da si pruminami 'zaczęliśmy sobie żyć', si dojd-
dux dumà 'wróciłem do domu', si umiram jas S.

sid'a 'tylko, jedynie' S, W.

sidlo *cf.* s'edlu.

sižim, sižim'u, *pl.*: sižim'a, sižimitu 'sznur' S, W.

sif, siva, sivu 'siwy, -a, -e' S, W; sif kón', siva gláva S.

sigā || sigà, sigička *dem.* 'teraz' S, W; dur sigā 'po dziś dzień' S.

sila, silata, silit'a *pl.* 1) 'siła', 2) 'bardzo silna gorączka' S, W.

sin, sinò, *pl.*: sinuvi, sinuvetu S, sēn, sanòtmi, sēnuvi *pl.* W 'syn'.

sin', sin'a, sin'u 'niebieski, -a, -e' S, W.

sin'à, -àta, sin'àt'a *pl.* S, sinija *f.* W 'miedziana »sufrà«'.

sinduk', -ùk'u(t) S, W, *pl.*: sinduci S, sinduk'a || (-uci) W, sinduča
dem., -učanta 1) 'skrzynia (*zwł.* na wyprawę)', 2) 'trumna'.

sip'a W, sip'am S, sipiš S, W 1) 'nalewam', 2) 'sypię', *cf.* sipuvam.

sipka, sipkata 'ospa' S, W.

sipuvam, sipuvaš 1) 'nalewam', 2) 'sypię' S, W, *cf.* sip'a.

sir mu sā gl'ènda S, siir mu sā gl'ènda (*zn.* tylko w tem powie-
dzeniu-przysłowiu).

sirak, -aku, *pl.*: siraci, siracitu 'sierota' S, W; sirak ut zanajat'
'pozbawiony pracy' (po śmierci majstra) S 1.

siran'etu 'wypróżnianie się' S, W, tuka sēr sā W 74.

sirini, sirin'etu, *pl.*: sirin'anta S, W || sirin'a W 'ser'.

sirinskata nid'al'a W, sirnata *n.* S 'pierwszy tydzień postu, w któ-
rym pości się i od nabiału'.

sirtar' *m.*, -ar'a *pl.* S, širtar', -ar'a *pl.* W 'szuflada (w stole, ko-
modzie)'.

sirumax S, W, sirmax S 15 'biedak'.

sirumaška *m., f.*, -ašku *n.* 'biedny, -a, -e' S, W.

sirumaštija *f.* 'nędza, bieda' S, W.

sit, sita, situ S, sēt, sēta, sētu W 'syty, -a, -e'.

situ, situtu, *pl.*: sità, -àta 'sito' S, W; čestu situ 'gęste sito', r'atku s.
'rzadkie s.' S.

sivak = gròzdi, štu ni uzdr'ava, šarinu stànuva S, W.

- să skad'ova udajata 'izba napelnia się dymem' S, W.
 skafun', -un'u, -un'a *pl.* S, W || skaxun' W 'pończocha'.
 skakam, skakaš 'skacze' S, W; skakašt'em 'skacząc, skokiem' S.
 skala, skalata 1) 'drabina', 2) 'schody' S, W.
 skalupat', -at'a *pl.* 'szczebel drabiny, stopień w schodach' S
 w W *niezn.*, *cf.* basamak.
 skamparin, -arinu, -ari *pl.* S, W || skamp'arin W 'skapieć'.
 skampija *f.* W, skamputija *f.* S 'drożyzna'.
 skandalu *n.* 'skandal' S 30.
 să skăštam 'wspinam się' W: să skăc'axa gôr'a u dumà W 68,
cf. să pukăštam S.
 să skăzuvam 'wydaje się, wygaduje się' S.
 sklavu(s) 'niewolnik' S.
 skoknuvam 'skacze', za skokna, skokniš 'skocze' S, W; skoknax
 tam gôr'a, pil'atu skoknuva S.
 skolăsvam *cf.* iskulăsvam.
 skomin, skumin'ò, *pl.* skomin'a, skomin'etu 1) 'stolek wogóle' S,
 2) 'stolek bez oparcia' W, *cf.* karègla.
 skopò *cf.* skupòs.
 *skòpsuvam 'przerywam, ucinam': tój mu'abèt'u xiě gu ni skòpsa
 'on zupełnie nie przerwał rozmowy' S 12.
 skorni, skornit'a 'buty z cholewami' (?) S 41.
 skoru 'prędko' S, W.
 skampa *m., f.* S, W || skamp *m.* W, skampu *n.* S, W 'drogi, -a, -e';
 skampa šik'er 'drogi cukier' S.
 skerna, skernata 'brud' S, W; žlta || žlta skerna S, skerna ut
 uši W 'woskowina w uszach'.
 skernaf, skernava, skernavu 'brudny, -a, -e' S, W; skern'u! 'brud-
 dasie!' S 24.
 skrifòm S, skriχòm W 'ukradkiem, potajemnie'.
 skrip'a, skripsiš 'kraję, strzygę' W, *cf.* str'žam S.
 skripani *n.* W, škripani *n.* S 'strzyżenie włosów'; skripani mi m'bra
 w'ăždit'a 'przytnij mi trochę brwi' W 86.
 skrišna *m., f.*; skrišnu *n.* 'skryty, -a, -e (o człowieku)' S, W.
 skrivam *cf.* iskrivam, să skrivam 'chowam się' S, W.
 skub'a W, skub'am S, skubiš S, W 'skubię', *cf.* skumnuvam S.
 skufajk', -ajk'a *pl.* 'czapeczka dziecięca' W.
 skumnuvam 'urywam, zrywam', *np.* sk. idnà kitka 'zrywam kwiat'
 S, *cf.* skub'a.

skupàvam 'okopuje' S 5.

skupòs *m.*, skupì *pl.* S, skòpò, -òtu W 'strażnik'.

skùr'ǵa = čèrnu: si dójduχ dumà χùbav'ǵa, alá skùr'a gi nàχ
i dumà S 2.

skur'asuva *sc.* nòš 'rdzewieje' S, *cf.* ražd'asuwa W; skurg'ǵa-
sana kalbčeka 'zardzewiała szabla' S 34.

skurci *n.*, -itu, *pl.*: skurcinta, -intata 'szpak' S, w W *niezn.*

sláčawa *f.* W, sláčuva, sláčuvata S 'smak'; bis sláčuva 'bez smaku'.

slàma, slamàta S, W, *pl.*: slàmi, slamit'ǵa S, slàmka *dem.* W 'słoma
równa' (pokruszona, to: pl'ava).

slàna, slanàta S, W, slanit'ǵa *pl.* S 'szron'; slàna pàžda, uslan'entu
gròzdi 'winogrono pokryte szronem' W, *cf.* karalija S.

slanina, -inata 'słonina' S, W.

sl'ǵp, sl'ǵpa, sl'ǵpu 'ślepy, -a, -e' S, W.

sl'ǵs *cf.* šl'ǵs.

slátka *m., f.*, slátku 'smaczny, -a, -e (*nie: słodki!*)', slátka mán'ǵa
'smaczne jedzenie' S, W.

sl'avam *cf.* isl'avam.

slávur, slávuru, *pl.*: slávur'ǵa, slávurètu, *dem.*: slávurčǵa, slávurčǵanta
pl. 'słowik' S, w W *niezn.*

slimuk, slimuku, *pl.*: slimuci, slimucètu 'slimak' S, *cf.* šul'ǵk W.

slinka pùsnaya d'ǵt'ǵntǵt'ǵa 'τὰ παιδιὰ λιγώθηκαν' W.

slipanica igrǵjat 'bawią się w chowanke' W, *cf.* ftiska i. S.

sliva, slivata, *pl.*: slivi, slivit'ǵa 1) 'śliwa (drzewo)', 2) 'śliwka (owoc)'
S, W.

slǵba *cf.* slǵpka.

slǵnci, slǵncitu 'słońce' S, W.

slǵncivu òku || slǵncivòtu òku, *pl.*: slǵncivi òči S, slǵnciwu bǵli *n.*,
slǵnciwa bǵl'anta *pl.* W 'słonecznik'.

*slǵnǵuvam 'okłamuje': išt'aši da ja slǵnǵi 'chciał ją okłamać'
W 71, sǵ ni slǵnǵuvaš? 'nie łudzisz się?' S 38.

slǵpka, slǵpkata S, slǵba W 'łodyga'.

slǵza, slǵzata, slǵzit'ǵa *pl.* 'łza' S, W.

slùšam, -ùšǵš 1) 'jestem posłuszny', 2) 'podsluchuję', 3) 'słucham'
S, W; slùšǵa tòpuvètu kǵk pl'ùskat S 13.

slùšna *m., f.*, slùšnu *n.* 'posłuszny, -a, -e' W.

sǵ sm'ǵjam, sǵ sm'ǵš 'śmieję się' S: zaštò mi sǵ sm'ǵš?! na
mán'ǵata mi sǵ sm'ǵš iksi na m'èn'ǵa mi sǵ sm'ǵš? 'czemu się

- śmiejesz? śmiejesz się z jedzenia, czy ze mnie?', sã nasm'ăx
'uśmiechnąłem się' S 18.
- sã smãm'uvam 'zawodzę się, oszukuję się' S, W; sã smãm'ăx
'oszukałem się' S, išt'aši da ja smãmi = sl'bnži 'chciał ją
oszukać', kãk moga da ja ismam'a W 71.
- za smèl'a, smèliš S, za mèl'a, mèliš W 'zmielę'.
- smòk, smukò, *pl.*: smuc'è, smuc'ètu 'wąż' S, W.
- smòkfa, smòkfata 'figa' S, W.
- smòla, smòlata 'smoła' S, W; i ja smuli udgòr'ă dur dól 'posmo-
liła ją od stóp do głów' S.
- smr'ëknuvam 'pociągam nosem' S, W.
- smùkam S, W || smùćam S, smùćiš S, W 'sse, wysysam'.
- snàga, snàgata 1) 'ciało' S, W, 2) 'piers (cała klatka piersiowa)' S;
b'ăt u snàgata 'biały na ciele' S.
- sn'ăk, sn'ăgò, *pl.*: sn'ăguvi, sn'ăguvètu, *dem.*: sn'ăkčă 'śnieg' S, W.
- sn'évat *sc.* kòkuški 'znoszą *sc.* kury jaja' S, W.
- snòp, snupò(t), *pl.*: snòpuvi || snòpi, snòpitu 'snop' S, W.
- snòšt'ă 'wczoraj wieczór' S, W.
- snòwa *cf.* snuv'ëm.
- sn'ëxa, snax'ata S, W, *pl.*: sn'ëxi, snax'it'ă S, sn'ëxt'ă W 'synowa'
cf. niv'ăsta.
- snuv'alka, -ălkata 'czołno w warsztacie tkackim' S, *cf.* strilica W.
- snuvantina *f.* = kugà sã snuvè S, W.
- snuv'ëm S, snòwa W, snuv'ేశ *sc.* plătnu S, W 'snuję'.
- sòba *f.* 'piec (zwykle żelazny)' S, W.
- sòda *f.* 'soda (do prania)' S, W.
- sòj, sòju(t) 1) 'krewny', 2) 'rodzaj, gatunek'; śičkajut sòj 'wszyscy
krewni' W, druk sòj vr'ëtka 'innego rodzaju »vr'ëtka«' S.
- sòk, sukò(t), *pl.*: sòkivi, sòkuvètu 'sok (*zwł.* z winogron)' S, W.
- sòl', sultà 'sól' S, W.
- sòpul, sòpul'ă *pl.* S, W || (sòmpul) S 'śpiki w nosie'.
- sòsa: kòn'ut sòsa stànuwa 'koń staje dęba' W, *cf.* sùsta.
- *s'ëxnuwam 'suszę': s'ëxnuwat 'suszą' W 65, s'ëxnuwa *cf.* us'ëxnuwa.
- s'ëmbuta, s'ëmbutàta 'sobota' S, W.
- s'ën *cf.* sin.
- s'ën, sanò(t), *pl.*: s'ënuvi, s'ënuvètu 'sen' S, W; na s'ën'ă 'we śnie',
ni gu fãšta s'ën 'nie może spać' S.
- s'ëndini, s'ëndin'ètu 'gderanie, wymawianie' S, w W *niezn.*
- s'ënd'am, s'ëndiś 1) 'sądzę' W, 2) 'gadam, gderam, terkotam' S.

sěnk *m.*, sěnkuvī *pl.* 'sęk' W, w S *zn.*, ale tylko starsi, *cf.* vñnzil.

+sěnt *m., pl.*: sěnduvi, sěnduvětu 'naczynie' S, *cf.* bakarlěk.

sět *cf.* sīt.

za spām 'będę spał': jas m'ěn'ą m'ą i strāx wěnka da spām 'boję

się spać na dworze' W 71.

spanāj' *m.* 'szpinak' S, W.

spand'ówam *cf.* ispanđ'ówam.

spaně *n.*, span'ānta *pl.* 'spanie' S, W.

sp'ěkuvam *cf.* isp'ěkuvam.

spica, spicata 'drzazga' S, W.

sā spiva *cf.* sā ispiva.

splina *f.* 'trzustka' S, W.

*za sprāšam 'sprószę sobie': da si ja sprāšam glavāta! 'żebym so-

bie głowę sprószyła!' S 64.

*za sprāt'a 'odprowadzę': gi sprātiya dur na pampōru 'odprowa-

dzili ich aż do okrętu' S 13, 47.

sā sprip'āxmi *cf.* sā pripīram

sprěsnuwa *cf.* isprěsnuva.

spruti 'stosownie do, zależnie od' S, W; sp. argātitu, štu za ĩmaš

'zależnie od (ilości) robotników, których będziesz miał' S 5.

spūdaksuvam 1) 'kształcę się', 2) 'daję kogoś kształcić' S: za t'ą

spudāksam 'dam cię wykształcić' S 26.

spulāj ti brāti, sěstru 'dzięki ci bracie, siostrze!', spulāj mu na

Gōspūt' 'dzięki Bogu' S, spulājti, spulājwa 'dzięki ci, wam' W.

spūza, spūzata = mālki žārcānta 'popiół z trochę żaru' S, W.

Sr'bi 'Serbowie' S.

s'řna, s'řnata 'sarna' S, W.

ssāj ml'āku 'ssie mleko' W, *cf.* žāskam S.

+stādu ōfci, kōzi S, w W *zn.* ale už.: bil'ūk.

stafida, -idi *pl.* 'rodzynek' S, W.

za stānam 'wstanę' S: stān', mari žěnu 'wstań, żono!' S 13, jas za

ti stāna kalitāta 'będę twoim kumem' S 13, stāna t'ěška 'za-

szła w ciążę' S 3, stāna širvitōrin 'został służącym' S 18,

stāna utidi na gurbět 'wziął' i wyruszył zagranicę' S 18.

stānuva 'wydarza się coś', ni stānuva! 'niemożliwe, tak nie może

być!' S.

stānuvam 'wstaje' S: stānuva tōs umr'ānt'u 'wstaje ten umarły'

S 53, stānuvat ěm kubilata, ěm cāricāta ditini 'i kobyła i kró-

lowa zaszły w ciążę' S 31, kōn'ut sōsa stānuva 'staje dęba' W.

stàr, stàra, stàru 'stary, -a, -e' (tylko o ludziach, o rzeczach *cf.* v'ëtka) S, W.

staròlak, -òlakut 'warsztat tkacki' W, *cf.* razbòj S.

starutija *f.* S, staruštija *f.* W 'starość'.

statmò, -òtu 1) 'stacja kolejowa', 2) 'posterunek, *np.* żandarmerji' S.

stàwa *f.* 'kopa zboża ułożona z 10 snopów' W 66

*stavròsuvam: za da gu stavròsat 'aby go ukrzyżowaé' S 45, *cf.*

*krastòsuvam.

st'ègnant 1) 'chudy', 2) 'skąpy' W, *cf.* ftìsnant S.

st'ègnuвам 'ściskam' W; st'ègna icètu sàs kàminut W 75, ja st'ègna turbàta 'ścisnął torbę' W 77.

stòmna, stòmndata 'wielkie gliniane naczynie na wodę' S, W; +m'arna stòmna »òsim uki vinu z'évaxa« S.

za stòr'a(m), stòriš 'zrobię' S, W; za da ja stòri tàs ràbuta 'żeby to zrobił' S, da mu stòri na càr'u idin kunàjk' 'aby wybudował królowi pałac' S 18/19, stòrixa paràpunu 'zrobili zażalenie' S 28, stòrixa mu'abèt 'pogwarzyli sobie' S 12, stòr'ax šès m'asnici 'spędziłem 6 miesięcy' S 1, stòri mlògu gudina u nùs kafinè 'w tej kawiarni spędził wiele lat' W 82.

stèknuвам vògni 'rozniecam ogień' S, za stèkna ògn'ut W, za stèknam S, za stèkniš S, W 'rozniecę'.

stènglu *n.* 1) 'szkło' W: katù stènglu èistu 'czyste jak szkło' 2) stènglu wr'ám'ą 'czyste powietrze' S (*zn.* tylko w tem powiedzeniu).

stènuвам *cf.* istìnuвам.

stèpnuвам, stèpnuvaš 1) 'wstępuje' S: ni mòžam da stèpnam 'nie mogę stapać', pènt' èuv'ak štu ni stèpna 'niedostępna droga', stèpnuva na izingijata 'kładzie nogę w strzemiona', jas t'ą ni stèpnuвам t'èb'ą 'nie ustąpię ci' S, 2) 'kradnę, rabuję' W: gu stèpnaxa 'okradli go'.

stèpt'a W, stèpt'am || stapt'èm S, stapt'èš S, W 'stąпам'.

strèci, stracètu, *pl.*: strècinta || stracà, stracàta 'serce' S, W.

str'ada, str'adàta S, W, str'adit'ą *pl.* S 'środa'.

str'adà || str'ad'à nòš 'północ' S, W.

str'adna *m., f.*, str'adnu *n.* 'średni, -a, -e' S, W.

stràx, straxò(t), *pl.*: stràxuvi, stràxuvètu 'strach' S, W; stràx gu 'boi się', n'emat stràxa 'nie boją się', mrèva stràxa vid'ax 'trochę się przeląkłem' S, gu stòrix ut stràx 'zrobiłem ze strachu' W.

- str'axa, str'axata S, W, *pl.*: str'axi, str'axit'a S, str'ax't'a W
 'strzecha, tj. dolna wystająca część dachu'.
- str'ala, str'alata, str'al't'a *pl.* W: l'asnua 'łyska się', str'ala p'azda
 'grom pada', *cf.* l'askavica, gr'bmnuva.
- str'alutka: *zn.* tylko w przekleństwie: st. da t'a nastr'ali! S, w W:
 str'ala da t'a nastr'ali.
- stram, stramò(t) 'wstyd' S, W; stram ima 'wstydzi się', ut strama
 S, ut sf'atska strama W 'ze wstydu'.
- stramlif, -iva, -ivu 'wstydlivy, -a, -e' S, W.
- sã stramovam 'wstydzę się' S, W.
- stramutà *f.*, stramuti *pl.* 'organy płciowe' S, w W *zn.*
- strana, stranata 'strona', na stranata 'na boku', u stranata n'èia
 'obok niej' S.
- stran'a W, stranim S, -iš S, W 'dzielę kupę drzewa na dwie
 części i ładuję po obu bokach osła lub konia'.
- strasna *m., f.*, strasnu *n.* 'straszny, -a, -e' S, W.
- str'ashta: na st. 'naprzeciw', ut st. 'z naprzeciwka', str'asn'ju dugan'
 'sklep położony naprzeciw' S, *cf.* karši.
- str'ashtam || str'avam, str'avaš 'spotykam' S, W.
- za str'ata, str'atiš 'spotkam'; gu str'atux 'spotkałem go' S.
- stratigò S, stratigòs W, stratigitu *pl.* S 'general'.
- +str'èbru, str'èbrutu, stribrà *pl.* 'srebro' S, W; str'èbna länžica
 'srebrna łyżka' S.
- striku, strikutu, *pl.*: strikufci, strikufcetu 1) 'brat ojca' S, W,
 2) 'starszy człowiek wogóle' W.
- strilica *f.* 'czołenko w warsztacie tkackim' W, *cf.* snuvalka S.
- stj'kam, stj'kaš 'zajadam' S, W.
- stj'p, strapò(t), *pl.*: stj'povi, stj'puvetu 'sierp' S, W.
- stj'žam, stj'žiš 'kraję'; st. säs nožnicit'a 'kraję nożyczkami' S, *cf.*
 skrip'a W.
- strük, strükuvi *pl.* 'hebel' W, *cf.* rukán', rëspa S.
- stud'èn, -èna, -ènu 'b. zimny, -a, -e' S, W, *cf.* xladna.
- stujalu *n.*, stujalunta *pl.* S, W 1) 'przysiadka w przesiłicy', *cf.* Ma-
 rinovъ str. 96, rys. 80, 2) 'podstawa »vrătki«, *cf.* Marinovъ
 str. 99, rys. 86.
- stumax', -ax'u(t), -ax'a *pl.* 'zoładek' S, W.
- stumbòxartò S, stupòxartò W 'bibuła'.
- stupàn, -ànu S, W, *pl.*: stupàn'a, -ànitu S, -àni W 'gospodarz'.
- stupàn'ska *m., f.*, stupàn'sku *n.* 'gospodarski, -a, -e' S, W.

- să stupl'ova 'ociepla, ogrzewa się' S, W, stupl'owam 'ogrzewam coś, trzymając na ogniu' W, *cf.* nažėgavam S.
- stùt', stutà, stùd'a *pl.* 'zimno' S, W; stùt' imas' 'zimno ci', ut stutà zamrǔznaxa kitkit'a S.
- stutina, -inata 'setka' S, W.
- subèt', subèt'u 'pogwarka, pogawędka' S, w W *niezn.*
- subiram, -iraš' 'zbieram' S, W; subirax t'ut'un'u S 3, utidi na perivól'u da subirè smókfi S 45, să subirax 'ocknąłem się, otrzeźwiałem' S, să subirà šičk'ju ipsik' 'zgromadzili się wszyscy ludzie' S 22.
- subiràn, -àna, -ànu 'wybrany, wyborowy, -a, -e' S, W; t'è să subiràna kustàn'a W.
- za subl'aćem, -eš' 'rozbiore' S.
- sùća W. sùćam S, sùćiš S, W 'kręcę w palcach nie, powróż, papieros, cygaro' S, W, *cf.* sùknuvam.
- sufèrin, -èrinut 'szofer' W.
- sufrà *f.* S, W, *pl.:* sufri S, sufrǔ W 'niziutki stolik (bez nóg)'.
sùfra 'fald' S, *cf.* p'èta W.
- sùx, sùxa, sùxu 'suchy, -a, -e'; na sùxu 'na łądzie' S, W, sùxi parùški '»czyste pieniądze« (kiedy *np.* robotnik prócz pieniędzy dostaje też wikt i nie wydaje nic na jedzenie)' S.
- sukàk *m.* 'uliczka' S.
- sùknuvam, sùknuvaš' 'kręcę w palcach nie, powróż, cygaro' S, W, *cf.* sùća.
- sulàk *m.*, -àci *pl.* 'mańkut' S, *cf.* l'awàk W.
- sulèna mán'ža 'potrawa posolona' S, W; prisulèna 'trochę posolona', mlògu sulèna 'przesolona' S.
- sulfátu *n.* 'chinina' S, W.
- sulina, -inata 'rura' S, W.
- sultár, -àr'u, -àr'a *pl.* 'solniczka' S, W.
- sulùk, -ùci *pl.* 'oddech'; sulùk ni z'èva 'nie oddecha' S, W.
- Sulùn: 'Solun, Saloniki', u S. 'w Soluniu *lub* do Solunia' S, W.
- sumùn', -ùn'u 'bochenek chleba (*zwł.* wojskowego)' S, *cf.* pišnik.
- s'unt'ùk *cf.* s'urt'ùk.
- supláknuvam 'zmywam, splukuję' S: gi suplákna šičku 'wszystko im zabrał'.
- supràzn'uvam, -àzn'uvaš' 'opróżniam' S, W; da si supràzni mušturàku 'żeby się klozet opróżnił' S, za supràzn'at žítutu u am-bàr'ut 'wysypią żyto do sąsiedka' W 67.

- suràt, -àt'ą *pl.* = óbras 'twarz' S, w W *nieuż.*
 surè: àku ištiš surè surè gu s'áš S 6: zasiew ten polega na tem,
 iż najpierw się robi na roli trzy rowki, które po rzuceniu
 nasienia razem się zasypuje, a przy zasiewie zwanym »k'òr-
 ćizi« robi się tylko jeden rowek, który po zasianiu zaraz się
 zasypuje.
 sùrla, sùrlata 'ryj świni' S, *cf.* žùsna W.
 s'urt'ùk S, s'unt'ùk W 'jakieś przekleństwo'.
 sùsta S, W, sùsti *pl.* S 1) 'haftka', 2) 'materac sprężynowy' S, W;
 kòn'u pràvi s. 'staje dębem' S.
 suvarija *m.* 'kawalerzysta, jeździec' S.

Š

- šadravàn *m.* 'ozdobna studnia' S.
 šājka, šājkata 'mały gwóźdź' S, W.
 šal *m.*, šaluvi *pl.* 'narzutka kobieca, zwykle czerwona' S, W.
 šalvār, -ār'u 'szerokie majteczki dziecka' S, W.
 šamār *cf.* pl'uskani.
 šamatà *f.* 'hałas, zamieszanie' S.
 šamijka S, šamika W 'chustka na głowę' S, W.
 šandàn', -àn'u 'świecznik' S, W, *cf.* Marinovъ str. 39, rys. 40.
 šapka 'czapka' S, W, *cf.* kapèla.
 šarin, šarina, šarinu 'pstry, -a, -e' S, W.
 šarka, šarkata, šarki *pl.* 'zmarszczka' S, W.
 šaròk, -òka, -òku 'szeroki, -a, -e' S, W; šaròk čuv'ák 1) 'hojny
 człowiek' S, 2) 'nie martwiący się' W, šaròka duša 'dusza
 otwarta, szczerza' S, W.
 šarv'èta *f.* S, W || šerv'èta S 'kolorowa chusteczka do nosa'.
 šášik 'zezowaty, -a, -e', š. gl'ènda 'patrzy zezem' S, W.
 Šàtista *nom. propr.* 'miasteczko w zachodniej Macedonji' W 79.
 ščignoštir, -ir'u, -ir'ą *pl.* 'drewniane rusztowanie w kształcie klosza
 do suszenia różnych rzeczy' S, w W *niesz.*
 šèdba = šètani 'przechadzka' S, *cf.* vòlta W.
 šèf, šifò(t), *pl.*: šèfuvi, šèfuvètu 'szew' S, W.
 šèmpa, šèmpàta S, W, *pl.*: šèmpit'ą S, šèmpòt'ą W 'dłoń'.
 šèrit' *cf.* širit'.
 šerv'èta *cf.* šarv'èta.
 Šervija 'Serbja' S.

- šès '6' S, W; šasnàjsti W, šasnàjsi S '16'; šijs'èt '60' S, W; šès
stutini S, šès stutina W '600'.
- šétam, šétaš 1) 'przechadzam się', 2) 'błądzą, chodzę tu i tam' S.
šétani *cf.* šédba, vòlta.
- šibòj *cf.* šubòj.
- šički insàn 'wszyscy ludzie' S.
- šidiròsuvam 'prasuję' S, W.
- šidiru *n.* 'żelazko do prasowania' S, w W *zn., ale uż.:* itija *f.*
- šija, šijata S, W, šijit'ą *pl.* 'szyja'.
- šija, šiš 'szyję' S, W.
- šika mùxat'ą 'odpędza muchy' W.
- šik'èr, -èru, *pl.:* -èr'ą, -èritu 'cukier' S, W.
- šik'èrcą *n.*, šik'èrcanta *pl.* 'cukierek' S, W.
- šikla *f.* 'glóg (drzewo)' W, *cf.* kukuždùp S.
- šilu, šilutu, *pl.:* šilà, -àta S, W || (šilunta) S 'szydło'.
- šimaxi *pl.* 'sprzymierzeńcy' S.
- šindagi *f.* 'recepta' S.
- šindagma, šindagmata 'pułk, regiment' S.
- šindagmatàrxin *m.* 'pułkownik' W 73.
- sà šinoisuvam *np.* sàs t'èb'ą 'porozumiewam się *np.* z tobą' S, W.
- širà *cf.* mšs.
- širalija gròzdi 'soczyste winogrono' S, W.
- širit' S, šerit' W, -it'u, -it'ą *pl.* S, W 'sznurówka do bucików', *cf.*
kurdòn, pisk'ùl.
- širtàr' *cf.* sirtàr'.
- širvitòrin *m.* 'służący' S 18.
- šišè, -ètu, šišànta *pl.* 'flaszka', šišúrka 'flaszeczka', šišè na làmba
'szkiełko do lampy' S, W.
- sà šk'èpsax 'pomyślałem sobie' S.
- škripani *cf.* skripani.
- šl'às, šl'azò, *pl.:* šl'azuvi, šl'azuvètu S, sl'às, sl'azòt, sl'azuwi *pl.*
W 'ślaz'.
- šl'ùnka, šl'ùnkata 'ślina' S, *cf.* pl'ùnka W.
- šò? 'co?' W, *cf.* štò S.
- šògud'ą, šògudička 'coś, cokolwiek', z negacją: 'zupełnie nic' W,
cf. štògud'ą S.
- šorbèt' *cf.* šurbèt'.
- špal'èta *f.* 'chustka na głowę' S, w W *niezn.*
- špirtu, špirtutu, špirtà *pl.* 'zapalka' S, W.

štèfan *m.* S, štèfan *m.* W 'wieniec'.

št'èrna *f.* 'zbiornik na wodę' W, *cf.* višt'èrna S

štinaχòr'a *f.* 'troska, zmartwienie', štinaχurèsana 'zmartwiona', sã štanaχur'èsa S 19.

štíp'at bl̥χβt'ã 'pchły kaszą' W, *cf.* k̥ckat S.

štò? 'co?' S; ti štòsi 'ty kim jesteś?' S 19, štòj tòs kòn'? 'co to za koń?' S 20, štò argisa? 'czemu spóźniłeś się?' S 27, *cf.* šò, štu.

štògud'ã, štògudička 'zupełnie nie' S, *cf.* šògud'ã W.

štr'ákam, štr'ákas̥ 1) '»robię oko«' S, W; za štr'ákniš inã mòma S, sã štr'ákat sãs mòmata W, 2) 'zapalam zapalke': št. špirtu W.

štrikul || štr̥kul, štrikulu, štrikul'ã *pl.* 'bak' S, w W *nieszn.*

štu S, šu W 1) 'co, który, -a, -e, jaki, -a, -e' S, W: ...u mòjta bratučènka, štu imãχ... 'do kuzynki, którą miałem...' S 2, da gu fãtiš čuv'aku, štu za pòj S 22, tòj, štu utidi u Ameriki S 29, 2) 'gdzie' S: u nàs udajã, štu biši dulãp'u zakl'učin S 9, 3) 'że, iż' S, W: jas vid'ãχ, štu i pant'ò utfòrin S 2, ut nuzi kajmò, štu ni mužã da ja v'èni mumàta S, i vid'ãχã idin d'èn', štu si utidi mečkata S 16, gu vida càr'u, štu sã nas-sm'ã S 18.

šubè: z'èwam šubè 'spozstrzegam': χã z'èwa šubè i furnažija 'τους παίρνει είδηση και ó φούρναρης' W.

šubijè(tu) 'mniemanie, opinja' S 43.

šubòj S, šibòj W, -òjã *pl.* S, W 'lewkonja'.

šul'ák, -áci *pl.* 'ślimak' W, *cf.* slimuk S.

šuma, šumata S, W, šumit'ã *pl.* 1) 'małe gałazki wraz z liśómi, ale tylko dębu lub buku': d̥mbuwa lub b̥kuwa šuma, ale br'ãs 'brzost' ima dàluvi S, 2) šuma = sid'ã d̥mbuwa w'ãjka sãs listã W.

sã šupnaχã n̥tr'ã u l'ud'ètu 'χώθηκαν ανάμεσα από τους ανθρώπους' W.

šurbèt', -èt'u 'napój chłodzący' S 21.

T

tabak'èra *f.* 'pudełko na tytoń' S, W.

tabakšija, -iji *pl.* 'garbarz' S.

tabakšilùk, -ùku 'pole tytoniowe' S 40.

tabàn', -àn'u, *pl.*: -àn'ã, -ànitu 'podeszwa w bucie lub nodze' S, W.

tàbla, tàblata 'deska do roznoszenia towarów, rodzaj tacy' S.

- tačišitk'ą: w zwrocie: »apò òla tačišitk'ą« 'różnego rodzaju' S 28.
 tàxa 'nibyto, rzekomo' S: da p'áš sás knigata tàxa 'że nibyto
 czytasz książkę' S 31, tàxa utiva óšti na murabètu tój 'że
 nibyto jeszcze wyrusza na wojnę' S 35.
 tàxčą *n.*, tàxčanta *pl.* S, tàšća, tàšćanta *pl.* W 'blaszana miseczka'
 taχidròmus *m.*, *pl.*: taχidròmufci || taχidròmi 'listonosz' S, *cf.* pò-
 stažija.
 t'āxniju, t'āxnata, t'āxnutu, t'āxnit'ą *pl.* S, t'āxnajut, t'āxnata, t'ā-
 xnutu, t'āxnat'ą *pl.* W 'ich (*posses.*)'.
 taχtābit *m.*, -ābit'ą *pl.* W, taχtābita *f.*, *pl.*: -ābiti, -ābit'ètu S
 'pluskwa'.
 taχtažija *m.*, -iji *pl.* S, bučkužija *m.* W 'człowiek rznący drzewo
 piłą' (tartaki nieznane).
 tajčća *n.*, tajčćanta *pl.* 'zrebie' W, *cf.* zdr'āpčća S.
 tajfāta, -mi, -mu 'moja, jego rodzina' S 42.
 takà S, tāj W 'tak, w ten sposób'.
 takfòs S, takòs W, takfàs S, W, takfòs S, takòs W, *pl.*: takfès S,
 takfès W 'taki, -a, -e'.
 takmèn, -èna, -ènu S, gud'èn, -èna, -ènu W 'zaręczony, -a, -e', *cf.*
 gud'anik.
 takmòvani *n.*, takmòvan'ètu S, gud'òwani W 'zareczyny', *cf.* gu-
 d'ān'è.
 takm *m.* 'gromada, stado' S: t. d'āca 'oddział żołnierzy', *cf.*
 bil'ük.
 taksirāt *m.*, -āt'ą 'zmartwienie', taksiratlija 'zmartwiony' S, W.
 tàksuvam 'obiecuję, przyrzekam' S: càr'u fāti da tàksuva pari
 'król zaczął obiecywać pieniądze'.
 tàkš *f.* S, *f.* || *m.* W 'klasa'; pròti t., dèfteri t. 'pierwsza, druga
 klasa' S.
 takšidèpsuvam 'podróżuję' S.
 takùn', -ùn'u 'obcas' S, w W *zn.*, *cf.* pinčća.
 t'ālažija || t'ālalžija || t'el'ažija 'herold, goniec ogłaszający rozkazy
 króla' S.
 talè *n.*, talānta *pl.* 'obuch siekiery' W, *cf.* k'uskija, tupòr S.
 tálva, tálvata 1) 'płachta służąca głównie do pokrywania ciasta,
 chleba' S, 2) 'obrús na stół' W, 3) 'zwykły (nie ozdobny)
 fartuch' W.
 tám || tám'ą || tam'à || támāna || támna S, támu W 'tam'.
 t'ām'ą *n.*, t'ām'anta *pl.* 'skroń' W, w S brak nazwy.

- tāmpañarin, -āri *pl.* 'grający na bębnie' S, W.
 tānžim, -iš S, t'ānga, tānžiš W = t'ēška idam 'jestem ciężki'; tānži
 kutū kursūm 'ciężki jak ołów' S.
 sā tantanisuvam 'męcę się' S.
 tant'ēla *f.* 'koronka' S, W.
 tāpa, tāpata 'korek' S, W.
 taps'ā *f.* 'blaszana forma: »za l'āp, ribi...«' S, W.
 tapt'ē (*sc.* bōdiš) 'pulsuje (*sc.* tętnica)' S.
 taradisuvam 'grabię' S, w W *niezn.*
 tarāk *m.*, -āci *pl.* S, gr'ēbin', gribin'ōt W 'grabię'.
 taratōr' *m.*, -ōr'ā *pl.* 'napój chłodzący sporządzony z wody, octu,
 soli i cebuli »za da ti sā rasχladi dušāta«' S, W.
 t'āsna *m.*, *f.*, t'āsnu *n.* 'ciasny, -a, -e' S, W.
 tašāk, *pl.*: -āci, -ācitu 'jądra u mężczyzny' W, *cf.* m'āndu S.
 taščā *cf.* tāχčā.
 taštisuva vudāta || udāta 'woda przegotowuje się' S, W.
 tātku, tātkumi, *pl.*: tātkufci, tātkufcētū, *voc.*: tāti 'ojciec' S, W.
 tavā *f.* S, W, *pl.*: tavi S, tawb W 'kociol na smażenie powidła'.
 tāvma *n.* 'cud' S.
 teātru, -ātrutu 'teatr' S: jāza pōm za teātrutu S 21.
 t'ēcini, t'ēcini'ētū 'cieczenie, spływanie' S 4.
 teft'er'u 'zeszyt, notes' S 39.
 mi t'ēgla dūša S, mi išti dūšāta W 'mam ochotę'.
 t'ēgl'am S, t'ēgl'a W, t'ēgliš = karam S, W; t'ēgl'aj pānt'ō i jāš
 za t'ā ftāsam 'ruszaj drogą, a ja cię dopędzę' S, t'ēgli si
 p'ānt'ut W, sā t'ēgli idin za druk 'zaraża się jeden od dru-
 giego' S.
 t'ēka, čičēš 'biegnę' W, *cf.* čičē, tičē, tračim.
 tek'ē *n.*, tek'ānta = tūrska kalūjer S, w W *niezn.*
 tek'ē *n.*, tek'ānta *pl.* S, tik'ē || tek'ē *n.*, tik'ānta *pl.* W 'cap (nie-
 trzebiony)'.
 t'ēknuva 'przychodzi na myśl' S: mu t'ēkna, mōš da umr'ā 'przy-
 szło mu na myśl, że może umarła' S 13.
 t'ēl *m.* S, W, tilō S, t'ēlut W, *pl.*: t'ēl'ā || t'ēlišta || t'ēluvi 'drut'.
 t'ēl'ažija *cf.* t'ālažija.
 t'ēlčā *n.* S, W, *pl.*: t'ēlčānta, t'ēlčāntāta S, tilč'ā W 'ciele'.
 telemē *n.*, telem'ānta *pl.* 'mleko zaklagowane' S, W.
 t'ēlusu 'koniec', dur na t'ēlusu 'aż do końca' S 12, t'ēlus utidi
 'wreszcie odszedł' S 48.

- tembelà m'ą fàti 'ogarneło mię lenistwo' W, *cf.* djumbilik S.
 t'em'èl' || tim'èl', -èl'u, -èl'ą *pl.* 'fundament' S, W.
 t'èmnu S, W, *pl.*: t'èmnunta S, t'èmna W 'ikonostas'.
 t'èn'żera *f.* 'rondelek' S, W.
 t'ènka *m., f., S,* t'ènu *m., t'ènka f. W,* t'ètku *n. S, W* 1) 'cienki',
np. t'ènka glàs S, 2) 'chudy', *np.* t'ènka ćuw'ák.
 tepè *cf.* tipè.
 *t'èram 'wypędzam': da gu t'èra pòput W 76.
 terzija *m. S,* tirzija || cirzija *m. W* 'krawiec'.
 termòmetru *n.* 'termometr' W.
 t'èsla, tislàta, *pl.*: t'èslì, tislit'ą 1) 'siekiera ciesielska' S, W, 2) 'ro-
 dzaj motyki' W.
 tfòju, tfòjta, tfòjtu, tfòjt'ą *pl. S,* tójut, tójta, tójtu, tójt'ą *pl. W*
 'twój, -a, -e'.
 tièè vudàta 'płynie woda' S, *cf.* ćièè, t'èka W.
 tigàn', -àn'u, -àn'ą *pl.* 'pustelnia' S, W.
 tiganisuvam 'smażę' S, W.
 tikfa, tikfata 'tykwa' S, W.
 tiligráf *m.* 'depesza' S: pùšta idìn t. 'wysyła depeszę' S 28.
 tiluši tó paramiti 'skończyła się bajka' S 42.
 tim'èl' *cf.* t'em'èl'.
 timn'akò *n., -kà pl. W,* timn'antò *n., -tà pl. S* 'kadzielnica'; livan
 kadì na timn'antòtu, *cf.* Marinovъ str. 24, rys. 23.
 timn'akòsuwam 'kadzę' W 67.
 sà timòsuwam 'gniewam się' S, *cf.* sà razgjàđdam.
 timurija *f.* 'kara' W 79.
 tinikija, *dem.*: tinikijka 1) 'blacha', 2) 'naczynie z blachy' S, W.
 tipè || tepè, tip'ánta *pl.* 1) 'wierzchołek drzewa', 2) 'ciemie' S, W.
cf. v^ot^oχ.
 tiranisuvam 'dreczę', sàs tiranida 'z trudnością' S.
 tirzija *cf.* terzija.
 tirlik, -iku S, W, *pl.*: -ik'ą S, -ici W 1) 'pantofel' S, 2) 'onuca' W.
 tislìm: stànax tislìm 'podałem się' S, W.
 tislúrka, -úrkata 'τὸ μικρὸ τσάπι' W, *cf.* t'èsla.
 tistilik, -ik'u, -ici *pl. S,* tistil'k W 'rodzaj zlewu i umywalni na
 »pulacie«'.
 tkàja, tkàś W, tkàm, tkàś S 'tkam'.
 tò? 'kto?' S.
 tòćinu *n.* 'placek' W, *cf.* plak'ènda, kràśnik.

- tòj, t'à S, W tuzi S, tús W 'on, ona, ono'.
 tòk: sàs tòku 'z zyskiem' W, *cf.* fajdà S.
 tokmàk 'pięść, uderzenie pięścią' S, *cf.* tumbanica W.
 tòlku W, tòlkus S 'tyle, wiele, tak bardzo'; tòlkus l'ùdi 'tylu ludzi', tòlkus skòmpa 'tak bardzo drogi' S.
 tòp *m., pl.*: tòpuvi, tòpuvètu 1) 'armata' S, W, 2) 'zwój': tòp kuprinin 'zwój jedwabiu', 3) na tòpuvi šik'èr 'cukier w głowach' S.
 tòpèǵa *n.*, tòpèanta *pl.* 'kuleczka', ut pr'èlu t. S, W.
 tòpiku pràs'a *cf.* pràs'a.
 tòpka, tòpkata 'piłka do zabawy' S, W.
 tòrba *cf.* turbà, sàka.
 tòs, tàs S, W, tuzi S, tús W, t'ès *pl.* 'ten, ta, to', tàs gudina 'tego roku'.
 tètj *cf.* takà.
 tètka S, tètkuvam S, W 'pcham'; ja tètka wàrkata 'pchnął kódkę' W 72.
 tètman, *pl.*: tètman'a, tètman'ètu 'bęben' S, W.
 tètnga gu prav'am putir'u, čàškata 'wypróżniam szklanke, kielich' S, w W *niezn.*
 tr'èbuva 'trzeba, należy' S: tr. da sà v'ǵniš, tòj tr. da ja v'èni mumàta.
 tračim, -iš 'biegnę', tračàškum 'biegiem' S, *cf.* t'èka W.
 tràxna *f.* 'mànża ut brášnu' W 65.
 trápim S, tráp'a W, trápíš S, W 'wytrzymuję'.
 trápiza *f.* 'stół' S, W.
 trapizarija S, trapezarija W 1) 'jadalnia' S, 2) 'uczta' W 87.
 trapuzàn', -àn'a *pl.* 1) 'poręcz', 2) 'parkan' W, *cf.* parmàk S.
 tr'aska, tr'askata, *dem.*: tr'askička 'trzaska' S, W.
 tr'ava, tr'avàta, tr'avit'a *pl.* 'trawa', sùxa tr'ava 'siano' S, W.
 travmatija pòlimu 'ranny na wojnie' S, *cf.* udrijin W.
 trèja *cf.* trìm.
 tr'ènu, tr'ènutu 'pociąg' S, W.
 tr'èp'am, tr'èpiš 'jem żarłocznie' S: ni mužàx da sà natr'èp'a, w W *niezn.*, mówi się: ni mužàx da sà nàiša || nàida.
 tr'èska, tr'èskata 1) 'dreszcze', 2) 'malarja' S, W.
 tr'èsnuvànì *n.* 1) 'trzepanie', 2) 'wstrząsy ziemne' S, W, *cf.* tris'ani.
 trì 'trzy' S, W; na trit'a p'nt'a 'za trzecim razem' S 12; trijsi S, trijsti W '30', trìsta '300' S, W.

- trici, tricit'ǵa *pl. tant.* 'otręby' S, W.
 trifil *m.* 'koniczyna' S, W.
 *trigisuvam: da trigisuwat = da b'érat *sc.* misir'ut, trigisaxa misir'ut W 80.
 trim, triš S, trèja, trèjš W 'trę'.
 trindàfil *m.* 'róza' S.
 tris'áni *n.* 'trzęsienie ziemi' S, W, *cf.* tr'èsnuvànì.
 tròxa, tròxata, *pl.*: tròxi, tròxit'ǵa 'okruszka' S, W.
 tròk, tròku S, W, *pl.*: tròkufci S, tròkuwi W 'samochód ciężarowy'.
 tròpka *f.* || tròpkan'ètu 'tętent konia' S, W.
 tròpu: sàs štò tròpu? 'w jaki sposób?' S.
 tǵ'gam 'ciągnę' W.
 trègnuvam 'wyruszam, zaczynam iść, bieć' S, W; trègna si dòjdi dumà, dur da trègna na ràbuta, trègnuva da tièè S.
 trèn, trànò(t), *pl.*: trèn'ǵa, tran'ètu 'żądło' S, W.
 trèni, tràn'ètu S, W 'ciernie'.
 trènkà, trènkata, trènki *pl.* 'tarnina' S, W.
 tǵ'p'a *cf.* trǵpim.
 truica = tri dùša S, W.
 si trukàlam glavàta 'spuszczam głowę'.
 trukulòk *m.*, -òci *pl.* 'koło' W, *cf.* tùškal S.
 tućilu, *pl.*: tućilà, -àta 1) 'oselka do ostrzenia kosy' S, *cf.* ustrilu;
 2) 'wałek do ciasta' S, *cf.* miǵàlka.
 tużàrin, tużàri *pl.* 'kupiec, handlarz' S, W.
 tufàn, -ànu 'wicher' S, W.
 tufèjk', -èjk'u, -èjk'ǵa *pl.* 'strzelba, karabin' S, W.
 tugàs 'wtedy' S, W.
 tùk || tuk'à S, tùka S, W 'tutaj'.
 tùkašna *m., f.*, tùkašnu *n.* 'tutejszy, -a, -e' S, W.
 tukmàk, -àku, -àci *pl.* 'tłoczek w kierzni wraz z kółkiem z dziurkami albo tylko samo kółko, a wtedy sam tłoczek nazywa się: čumàk' S, W.
 tulùmbažija *m.* 'strażak (pożarny)' S, W.
 tùlva, tùlvata 1) 'kafla', 2) 'cegła' S, W.
 tùmba, tùmbata 'pagórek, kopiec' S, W; *też.:* *nom. propr.* jednej dzielnicy w Soluniu S 2.
 tumbanica *f.* 'pięść, uderzenie pięścią' W, *cf.* tokmàk S.
 tupàł = krif 'kulawy' S, W, w W o kobiecie tylko: kriwà žèna, ale w S *też.:* tupàł žèna.

tupòla, -òlata 'topola' S, W.

tupòr, -òru, *pl.*: òr'ą, -òritu 'obuch siekiery' S, *cf.* k'uskija S, talè W.

tupurišti *n.*, tupurištà *pl.* 'rękojeść, *np.* motyki, dzaganu' W, *cf.* dražali S.

tupùs, -ùz'ą *pl.* 'kula żelazna do rzucania na wroga' S.

tùr'am S, W, tùr'aš W, tùriš S 'przewracam'.

turbà, turbì *pl.*, turbica *dem.* S, tòrba, turbàta, turbët'ą *pl.* W
1) 'torba' S, W, turbà ut kuzbł 'torba ze skóry koziej' S,
2) 'torba szkolna' W, *cf.* sàka.

Tùrcinu *m.*, Tùrcitu *pl.* 'Turek' S, W, na turkija 'za czasów tureckich' S.

t'urlù 'różny', t'urlù ràbuti 'rózne sprawy' S, W.

tùrnuvam 'wywracam' S, W; gràbnam kupàću gu tùrnuvam ftisò S, gràbnuvam čàpata, tùrnuvam ftisòt W 'chwytam za dzagan i burzę mur', gi (*sc.* cipur'ètu) tùrnuvami u kazàn'u 'wsypujemy do kotła' S 4.

sà tùrnuvam 1) 'odwracam się', 2) 'przewracam się' S: sà tùrnuva magàr'ątu 'odwraca się osioł', sà tùrnuvat t'ènžirit'ą 'wywracają się rondelki', aravònata sà ni tùrna 'nie zerwano zaręczyn' S 44.

túrta *f.* 'tort' S, W.

turturica, -icata 'turkawka' S, W.

tùškal, tùškalu, tùškalą *pl.* 'koło' S, *cf.* trukulòk W.

sà tùškam 'tulam się' S, W; tùškašt'èm na v'ątirò pàdna u mur'ètu S 58.

tutàm *m.* 'bukiet' S: pùsni mi idin t. kitki 'poślij mi bukiet kwiatów' S 33.

t'ut'un', -un'ut 'tytoń' S, W.

tuvàr, -àr'u, *pl.*: -àr'ą, -àritu 1) 'to, co uniesie jeden osioł' *np.* tuvàr drāvà, 2) 'brzemie wogóle' S, W.

tuvàr'am, -àriš 'ładuję na osła, konia' S, W; jàblākà sàs jàblāki tuvàrina 'jabłoń obciążona jabłkami' S.

U

u 1) 'u, w, na (lokatywne)' S, W: u nàm 'u nas', u Sulùn 'w Soluniu', u s'èlutu 'na wsi', u sindük'u 'w skrzyni', u idin čurbažija 'u bogacza', 2) 'do, w, na (kierunkowe)' S, W: m'ą pùsna u Sulùn 'posłała mię do Solunia', utidux u S'ār 'po-

- szedłem do Serres', jała u m'èn'ą 'chodź do mnie', gu lùp'ax idin čanàk u glavàta 'uderzyłem... w głowę', àku m'ą viditi u učit'ą 'jeżeli mię zobaczycie na oczy'.
- ùbaf *cf.* xùbaf.
- ub'asn'à kùčantu 'pies wściekł się' W, *cf.* pub'asn'avam.
- ub'asuvam, ub'asuvaš 'wieszam' S, W; za sà ub'asam 'powieszę się' S.
- ubiždam, -iždaš S, ubiždam W 'przeglądam, śledzę, przepatruję'; pòjmi da ubidimi S, da t'ą obād'a 'aby cię zobaczyć' W.
- sà ublàgnuvam 'najadam się słodkości' S, W.
- ubl'akuvam 'ubieram kogoś', za ublačèm, -eš 'ubiore' S, *cf.* prim'an'am.
- sà ub'ṛnuvam 'odwracam się' S: sà ub'ṛnuva villi 'odwróciwszy się powiada'.
- uc'ad'ovam, -ovaš S, ucid'ovam || uc'az'ovam W 'cedzę, odcedzam' S, W, uc'āždam rùba 'wyżymam wodę' W, *cf.* sfivam S.
- uc'afki, uc'afkit'ą *pl. tant.* S, oc'afka *f.*, oc'afk'it'ą *pl.* W 'resztki zboża zostające po wymłóceniu'.
- ucèt, -ètut, -ètitu *pl.* 'ocet' S, W.
- za sà ucf'astim 'ocknę się', ni mòga da sà ucf'astim ut s'èn, ucf'astèn 'wytrzeźwiony' S; sà sf'ast'ax *aor.* W.
- sà uča W, sà učim S, sà učiš S, W 1) 'uczę się', 2) 'dowiaduję się' S, W.
- učèrn'ant, -èrn'anta, -èrn'antu 'posmolony, poczerniony', da si učèrn'a rānc'āt'ą S.
- uču *m.*, učumi, *pl.*: učufci, učufcètu 'wujek' S, *cf.* ùjku W.
- učùdin 'zamyślony' S 19.
- udajà *f.* 1) 'izba' S, 2) 'izba bez ogniska' W, *cf.* k'šta.
- udàjā, udàjička W, udāv'ą S 'niedawno, przedtem'.
- udàjam W, udāv'am S 'duszę', sà udāv'am 'tonę, duszę się' S, za sà odaja, za sà udàiš, sà udājix 'utonąłem' W.
- udāvnu S, utskòru W 'niedawno'.
- *za udbirām 'wybiore': da si udbirāt S 34, udbirāni S 3, d'āt'antu im'āši udbirānu idin zimbil smòkfa W 86.
- udbivam mālku tu 'odstawiam od piersi' S; sà udbiva mālku tu S, sà udbi mālku tu W 'o poronieniu dziecka', sà udbi žinātami 'żona poroniła' S 3.
- uddòl || udòl S, udòl W 1) 'na dole, pod' S, W, 2) 'strona południowa' S.

udgòr'ą 1) 'na gòrze', S, W; gu ustàvi kòn'u udgòr'ą na br'astò
S 20, udgòr'ą dur dól 'od stóp do głów' S, za idnà nid'ál'a
udgòr'ą 'po upływie tygodnia' W 71, 2) 'strona północna' S.
udiram 'obdzieram' S 40.

udm'ástuvam || udm'ástuvam S, utm'ástuwam W 'przenoszę, prze-
suwam na inne miejsce'; ja udm'ástuvat χòrtumàta inù mètru
pòutàtak 'przesuwają sznur o 1 metr dalej' S 3.

udr'ážuvam 'ucinam, odcinam' W, za gu udr'ážiš S.

udrijin na murabètu 'ranny na wojnie' W, *cf.* travmatija. S.

udrivam 'uderzam' S, W; kugà udriχmi... kupáč na kùštata S 19,
žúwa ja udriwa kužàta 'żywcem zdziera skórę' W 77.

*za udrumòn'a 'odpowiem' S: kutri za udrumòni S 25.

uduzàt' || uzàt' 'wtyle, za' S, W; uduzàt' pòrtata 'za bramą', uzàt'
fòtografijata 'na odwrocie fotografii', uzàt' m'èn'ą 'za mną' W.

udunžija, -iji *pl.* 'drwal' S.

uzàt' *cf.* uduzàt'.

užàk, užàku, *pl.*: -àci, -àcitu 'komin' S, W.

ùgar *f.*, ugartà, ùgar'ą *pl.* 'pole zorane, ale umyślnie niezasiane' W,
w S *niezn.*, *cf.* nadàs.

ugladn'àvam, ugladn'àχ *aor.* 'z głodniałem' S, W.

uglindalà || urgindalà *pl. tant.* 'okulary' S.

uglindàlu *n.*, uglindalà *pl.* W, ugrindàlu *n.* S 'lustro'.

sà ugn'usòvam, -òvaš 'wstręt mię bierze' S, W.

ugr'àva slěnci 'słońce wschodzi' S, W.

ugr'àvani slěnci 'wschód słońca' S, W.

ugripka, ugripkata S, gripka W 'nożyk do zgarnywania ciasta
z niecek': sàs ugripkata ustriguvat nušfàta S, *cf.* Marinovъ
str. 46, rys. 45 b.

uχčàra S, fčàra W 'wczoraj', utfčàra 'przedwczoraj' W.

uχtik'àsan 'zarażony, zakażony' S: u. krivàt S 42.

ùχu, uχòtu S, W, *pl.*: ùšà S, ùši W, ušit'ą S, W 'ucho', ùšà ut
stòmna 'ucha dzbanka' S.

ujdisuvam (*np.* sàs t'èb'ą) 'zgadzam się (z tobą)' S, W; ujdisaχ
sàs t'èb'ą i si právimi dvàta slàtka muχabèt S.

ùjku, ùjkufci *pl.* 'wujek' W, *cf.* ùču S.

uklavàn, -àna, -ànu 'zmęczony, -a, -e' S, W, *cf.* sà klěvam, umurènt.

uklavàvam, -àvaš 'morduje' S, W; za sà uklěvam 'popelnię samo-
bójstwo' S.

- za sã ukẽmp'am, ukẽmpiš S, za sã kẽmp'a W 'wykąpię się',
sã ukẽmpax 'okąpałem się' W.
- ulùm! 'moje dziecko!' S.
- ulùštuvam (*np.* jàblākàta) 'obieram jabłko' S: m'ã ulùšti *przen.:*
'obdarł mię ze skóry' S 42.
- ùm, umò(t) S, W, *pl.:* ùmuvi, ùmuvètu 'pamięć, rozum' S, W; si
rèči || si vili sãs umò 'powiada do siebie' S.
- ùm'ã W, ùm'am S, ùmiš S, W 'myślę, zastanawiam się', *cf.*
misl'am.
- umg'asa 'jest podobny' S: inã niv'asta c'ãla t'èb'ã umg'asa 'panna
młoda zupełnie do ciebie podobna' S 13.
- umiram, -iraš 'umieram' S, W; za ùmr'am 'umrę' S.
- umiràčka *f.*, umiràlu *n.*, umiralà *pl.* 'śmierć' S, W.
- umivam 'myję' S, sã umivam, -ivaš S, sã umùwam, sã mùja, mùš
W 'myję się'.
- ùmna *m., f.*, ùmnu *n.* 'roztropny, -a, -e' S, W.
- umr'ant, -anta, -antu 'zmarły, -a, -e' S, W.
- umr'antitu 'cmentarz', na umr'antit'ã 'na cmentarz' S, utiwami na
gròbitu 'idziemy na cmentarz' W.
- umř'knuva 'zmierzcha się' S, W.
- umrùk || imrùk, -ùku, -ùci *pl.* S, jumrùk, -ùci W 'pięść'; m'ã udri
idìn jumrùk W.
- um^rrènt, -a, -u 'zmęczony, -a, -e' S, W; sã umuri 'zmęczył się'
S 9, *cf.* uklavàn, sã klẽvam.
- umùt imam 'spodziewam się' S, W.
- *unumàsuvam 'nazywam': ja unumàsaxa S 58.
- upàduvam 'zaskarżam' S.
- upalav'avam 'warjuje, szaleje' S: da ni upalav'ã ti 'czyś ty nie
zwarjował?' S 11.
- sã upivam 'upijam się' S, W; sã upivat ut màku 'upijają się wy-
warem maku' S.
- uplāknuvam, -āknuvaš 'płuczę', u. ustàta 'płuczę usta' S, W, za
uplāknam S, za òplakna W, uplākniš S, W 'popłuczę'; da
òplakna bl'udt'ã W.
- uplășuvam 'przestraszam', sã u. 'przestraszam się' S, W; uplăši
mèšl'antàta S 16, sã uplăši W 70.
- upl'avam 'plewie' S: za gu upl'ăș S 4.
- upr'ègnuvam 'zaprzęgam' S, W; upr'èгнаx vòluvètu S, u. òlu-
vètu W.

upùlin: sàs ucít'ą upùlina 'μὲ τὰ μάτια ζῶντ' W.

uraxn'ant *cf.* vraxna.

urálu *n.*, uralà *pl.* 1) 'pług', 2) 'konstelacja gwiazd W. Niedźwie-
dzicy' S, W; frèncu urálu S = plúk W 'pług fabryczny'.

uranè *n.*, uran'anta *pl.* 'orka' S, W.

úrda, úrdatà 'to, co zostaje po przetopieniu masła lub przewarze-
niu maślanki' (zrazu na wierzchu, a potem opada na dno na-
czynia) S, W.

sà urignuvam 'odbija mi się' S, W.

uris, urizu(t) 'ryż' S, W.

urlida, -idi *pl.* 'warkocz' S, W.

za úruća, za uručèš W, za uručàsam 'zaczaruję, rzucę uroki', *cf.*
rućàsam.

sà urviva 'urywa się' S, W; àku sà urvè nòs jàr S, kuskùn'u mi
sà urvà S 43, urwàwa idin tǵ'n W 77.

usab'èn, -èna, -ènu S, uskab'èn, -èna, -ènu W 'tępy, -a, -e'; si
uskabi *sc.* nòžu 'stepił się nóż' W 79.

za us'aknam S, za òsikna W, us'èkniš S, W 'wysiąkam (nos ko-
muś)', sà us'aknuvam 'siąkam sobie nos' S, W; sà us'aknaχ
aor., imam nin'úkata us'aknunta S.

us'aknuvam 'ucinam' S, W; us'áčini nuz'at'ą 'podcięte nogi (ze
zmęczenia)', mi sà us'akuχa nuz'at'ą S 2.

usamnàjsi || usimnàjsi S, òs'amnàjsti W '18', usimdis'èt || òsimdi-
s'èt '80' S, W.

sà usan'òva 'przyśniwa się' S: mu sà usaniχa pari S 46—8.

us'áštam 'rozumiem' S, W; us'at'ąχ = razbiràχ S.

uskab'èn *cf.* usab'èn.

usl'èknuva 'zdycha' S, W; usl'èkna m'èčkata S 51, usl'èkna ma-
gàr'antu W.

usnòšt'ą || usnòšnu vr'am'ą 'wczoraj wieczór' S, W.

us'χnuva S, s'χnuva W 'wysycha'.

us'əmnuva = prusf'ášta = d'èn' stànuva 'świta' S, W.

+us'əmnuvànì: dawniej zamiast: kàli niχta 'dobranoc', życzone: du-
brò us'əmnuvànì S, W.

sta, ustàta, *pl.*: ùsti, ustit'ą S, ustèt'ą W 1) 'usta', 2) 'otwór
w dzbanku'.

ustàjam W, ustàv'am, -àv'aš S 1) 'pozostawiam', 2) 'pozwalam'
S, W; purtàrinu gu ni ustàv'a; tój pita: »zaštò m'ą ni ustà-
viš?» 'odźwierny mu nie pozwala; on się pyta: »czemu mi

- nie pozwolisz?» S 45, àku m'ą ustài, mòga da dòjda 'jeżeli mi pozwoli, będę mógł przyjść' W 83.
- ustànuvam 'zostaję' S: cipurètu štu ustànuvat u pàtusu S 4, ustà-nax ivduvèc S 3.
- ustar'ávam 'starzeję się' S, W.
- ustàv'am *cf.* ustàjam.
- *sǎ ustramut'óvam 'zawstydzam się': sǎ ustràmutiya S 55, niv'ǎ-stata sǎ ustramuti W 68.
- ustrilu *n.*, ustrilǎ *pl.* 'kamień do ostrzenia' W, w S *niezn.*, *cf.* tućilu.
- ustrǎguvam 'zeskrobuję' (o cieście, które przylepia się do niecek) S, W.
- usuš'óvam 'suszę' S.
- ut 1) 'od' S, W: léfteròsaxa ut túrcínu 'uwolnili od Turków' S 1, ut dòdeka 'od (19)12 r.' S 1, ut s'èlu na s'èlu, ut kasabà na kasabà 'od wsi do wsi, z miasta do miasta' S, ut kugà imati? 'od jakiego czasu macie?' S 19,
- 2) 'z, ex' S, W: isl'azi ut kuritutu 'wyszedł z koryta (*sc.* rzeki) S, l'udètu ut dòlu 'ludzie z ziemi' S 20, gi izvǎžda papùcit'ǎ ut nugàta 'zdejmuje buciki z nogi' S 22, ut str'ǎ-šta 'z naprzeciówka' S 16, si pub'ǎgna ut s'èlutu 'uciekł ze wsi' S 29, si idi d'ǎt'ǎtu ut skul'òtu 'wraca chłopiec ze szkoły' S 32,
- 3) 'spowodu, przez' S, W; ut nuzi kajmò 'spowodu tego strapienia' S, kùpini ut d'ǎt'ǎtu 'przekupiony przez młodzińca' S 13,
- 4) 'za' S, W; ut mrǎva d'èn'uvi s'ètn'ǎ 'za kilka dni' S 25, gu fàta ut rǎnkàta 'bierze go za rękę' W 83, ut vǎnk pòr-tata 'za bramą', ut n'ètr'ǎ vratàta 'za drzwiami' S 31, rǎbu-t'at ut din'ò 'pracują za dnia' S 24.
- sǎ utajòva *sc.* pikmès 'ustaje się', da sǎ utaji 'żeby się ustał' S. utàm, 'stamtąd', utàm s'ètn'ǎ 'następnie' S.
- ut'ègnuvam 'rozpinam, rozciągam' S 3.
- utfàram || -ǎr'am 'otwieram' S; utfàrami kapǎjk'u 'zdejmujemy pokrywkę' S 4, si utfàra idin dugàn' 'zakłada sklep' S; za utf'òr'ǎ 'otworzę' S; sǎ utfòri inò murabè 'wybuchła wojna' S 34, utfòrin migdał 'dojrzały migdał' S.
- utfèàra *cf.* uxčàra
- ùti, ùti 'ani, ani' S, *cf.* ni, nitu.

- utidnoš *cf.* utinoš.
 utinžava glasò(t) = t'ěšku mi stānuva gl. 'głos staje się ciężki, zachrypnięty' S, W, za ti utinžajat (*sc.* krilāta) S 58.
 utinoš || utidnoš 'odrazu, naraz' S, *cf.* nainoš, zainoš W.
 utivam, -ivaš 'idę' S, *cf.* χòždam W; kāk utivaš 'jak się masz?', mōju kasmēt' χić mi ni utivaši 'nie szczęściło mi się', ni utiva 'nie można, nie wolno, nie przystoi', utiva ti χūbav'ā 'bardzo ci do twarzy' S.
 utm'āstuvam *cf.* udm'āstuvam.
 utpišin *cf.* utpr̥bvu.
 utpr'āt 'przed' S, W: u. pòrtata 'przed bramą'.
 utpr̥bvu S, utpišin W 'przedtem'.
 ùtr'ā 'jutro' S, W; na ùtrināta S, utrint'ā W 'jutro rano'.
 utr'èsin, -èsina, -èsinu S, ftr'èsin W 'chory na malarję', *cf.* tr'èska. mi utr̥pnuva, *aor.*: mi utr̥pna *sc.* nugāta 'ścierpła mi noga' S, W. sã utrūvam 'truję się' W, *cf.* sã zaχrān'uvam S.
 utskòru *cf.* udāvnu.
 utùk 'stąd', b'āgaj u! 'wynoś się stąd!' S, W.
 uv'ānuva 'więdnie' S, W.
 uvèn' S, uwèn, -ènut W 'cap wytrzebiony'.
 uvès, -èzu(t) S, W, *pl.*: uvèz'ā, uvèzitu S 'owies'.
 uvida *f.* 'pocisk armatni' S, W.
 uvrèjin, -èji *pl.* 'zyd' S, W, *cf.* éifùt.
 ùzda, ùzdata, ùzdi *pl.* 'uzda' S, *cf.* g'ém W.
 uzdr'āva 'dojrzewa' S: banžò i gròzditu uzdr'āva, fidāni ftāsuvat, w W: ftāsuva.
 uzòr'uva 'świta' W, *cf.* sã pruzòr'uva S.
 uzùnička *f.* 'tęcza' W.
 sã užèn'uvam 1) 'żenię się', 2) 'wychodzę zamaż' S, W.
 užidn'āχ 'mam pragnienie' S.

V, W

- vād'a W, vād'am S, vādiš S, W 'podlewam'.
 vaglārin S, v̥nglinārin W, -āri *pl.* S, W 'węglarz, t. j. trudniący się wypalaniem węgla drzewnego'.
 vāja 'laur', *cf.* dāfna.
 w'āja, w'āš W, v'ām, v'āš S 'więcej zboże'.
 vajāχnam kòn'u 'siadam na konia' S, *cf.* jāχnuvam.
 v'ājka *f.*, v'ājki *pl.* = t'ènki, dlęgi i sùxi dāluvi i tep'ānta S, W.

- w'äk *cf.* vèk.
- vakuf *m.*, -uf'ą *pl.* 'majątek należący do kościoła' S, W.
- vàlam, vâl'aś 'przewracam', sã v. magàr'atu 'osioł przewraca się, tarzając się po ziemi' S, W.
- sã vâlkam 'przewracam się, tulając się' S, W.
- vâlta, vâltata 'moczar' S, W.
- vanzilif òr'ax, kustàn' 'orzech, kasztan z »węzłami«' («węzeł» 'miejsce, w którym z pnia wyrasta gałąź') S, wanzili'u wbnzi 'sznur z guzami' W.
- vapòr 'okręt' S, *cf.* pampòr.
- vâpsuvam 'farbuję' S, W; vâpsana icà 'pisanki' S, W.
- vâr, varò(t), *pl.*: vâruvi, vâruvètu 'wapno' S, W.
- v'âra, v'ârata 'wiara' S, W; ut šò v'âra 'jakiej wiary lub narodo-wości?' S, W.
- vâr'ă W, varim S, variš S, W 'gotuję', vari vudâta S, vari čâj W 'wre woda, herbata', *cf.* isfâr'am.
- var'âni, -ânitu 'gotowanie' S 4.
- varžinica *f.* W, vârnica *f.* 'piec do wypalania wapna' S, W.
- varèla *f.* 'mała beczka' S.
- var'èšta *cf.* vr'èšta.
- vârka, vârkata 'barka' S, W.
- v'ârna *m., f.*, v'ârnu *n.* 'wierny, -a, -e' S, W.
- v'âr^uvam 'wierzę' S, W.
- vâsa nôš 'całą noc' S, W, *cf.* vâzi d'èn'.
- vasa'èt 'testament' S.
- wasanica *cf.* vus'ânica.
- vâsanu = gajlè 'strapienie, zgryzota' S.
- Vasilivdin' 'Nowy Rok' S, W.
- sã vâskâštam 'wspinam się' S.
- vastâ'k' *m.* -â'k'ą *pl.* 'pasek przy fartuszk' W.
- vâšiju S, vâšut *m.* W, vâšta *f.*, vâštu *n.* S, W 'wasz, -a, -e'.
- v'âtir *m.* S, w'ât'ar *m.* W, v'âtirò(t) S, W, *pl.*: v'ât'ar'ą, v'âtirètu, *dem.*: v'âtirča S 'wiatr'.
- vazdŭxam, -ŭxâš 'wzdycham' S, *cf.* izdŭxam.
- v'âžda, v'âždâta S, W || zv'âžda S, *pl.*: v'âždi, v'âžditi'ą S, w'âždŭt'ą W 'brew'.
- vazg'èč 'nie wolno, nie można!' S.
- vâzi d'èn' 'cały dzień' S, W, *cf.* vâsa nôš.
- v'èčer *m.*, vičerò, v'èčeròvi *pl.* 1) 'wieczór', 2) 'noc' S, W; sička v'èčer S,

- c'āl w'èčer W 'całą noc', pris wičaròt 'w nocy' W 65, do v'èčera 'wieczorem' S, W.
- v'èčera, v'èčiràta S, W, *pl.*: v'èčeri, v'èčirit'ą S 'kolacja'.
- w'èčèrnu pil'ą 'nietoperz' W, *cf.* g'ežèkušu.
- vèdru, vèdrutu S, W, *pl.*: vèdrunta S, wedrà W 'skopiec do do-
jenia mleka'.
- vèjki 'już, już więcej' S: ni mòžax da χòd'ą vèjki 'już nie mo-
głem więcej iść' S 2.
- vèk, vèkuvi *pl.* S, w'āk, w'ākòt, w'ākuvi *pl.* W 'wiek, stulecie'.
- wèl'a S, W || vilim S, viliš S, W 'mówię, powiadam'; si vili sās
umò 'mówi do siebie', štò vili? 'co znaczy?', ja vilim 'nazy-
wam ja' S, vili pāk da gu fāti 'chce go znowu złapać' S 45,
vili da fl'āj n'ètr'ą ut pòrtata 'chce wejść przez bramę' S 45.
- veligdin, -igdinu, -igdin'ą *pl.* 'Wielkanoc' S, W; veligdinska ni-
d'āl'a 'Wielki tydzień' S, W.
- vèlu, vèlunta *pl.* 'welon' S, *cf.* čatkija.
- za v'ènam, v'èniš S, wèzma, wèzmis W 'wezmę': ištimi da ja v'è-
nimi žèna 'chcemy się z nią ożenić' S 19, *cf.* z'èvam.
- v'ètka *m.* S, W || wètuk *m.* W, v'ètka *f.*, v'ètku *n.* S, W 'stary,
-a, -e (tylko o rzeczach)'.
- wèzma *cf.* v'ènam, z'èvam.
- vi S, w'ěj W 'wy'.
- vida *f.* 1) 'śruba', 2) 'korkociąg' S, W.
- *vidam *cf.* viždam.
- vidrina, vidrinàta 'śrezoga, rodzaj mgły w czasie pięknej pogody:
»gòri sǎ gl'èndat m'ènti«' S, W.
- vičirica *f.* S, vitrica W 'powicher, wiatr kręcący się w kółko' S, W.
- vija S, W, viš S, wiš W 'skręcam, zwijam'; sǎ vija 'zwijam się
z bolu': sǎ vij kutù kùčǎ S 31.
- vikam, vikaš 1) 'wołam, krzyczę', 2) 'wołam po imieniu, nazywam'
S, W; gu vikaxa d'āt'ātu Katinču S 38.
- viknuvam, viknuvaš 1) 'wołam, wzywam', 2) 'zapraszam' S, W;
vikni gu punà dvà vèčèròvi S 57.
- vila, vilata, vili *pl.* 'widły' S, W.
- wilènica || vilèn'ca *f.* 'kilim' W, *cf.* kilim S.
- vilim *cf.* wèl'a.
- vinčalò S, winčilò W, -òtu, winčalà S *pl.* 'ślub'.
- vinčavam 'daję ślub', sǎ v. 'biorę ślub' S, W.
- vinu, vinutu, vinà *pl.* 'wino' S, W.

visi 'wisi', drǎngò sǎ visi 'waży się na obie strony: »kumutúk visi i kumutám visi«' S, W.

visòk, -òka, -òku 'wysoki, -a, -e' S, W.

višina, višinàta W, višna, višnata, *pl.*: višni, višnit'ǎ S 'wiśnia'.
višt'èrna *f.* 'zbiornik na wodę' S, *cf.* št'èrna W.

witrica *cf.* viḡirica.

vivirùkaka, -ùkakàta, vivirùkiki *pl.* S, firikùka *f.* W 1) 'drzewo morelowe', 2) 'morela (owoc)'.
vivliju, -ijunta *pl.* 'książka' S, w W: kniga.

vižda || vižita 'wizyta' S, w W: na gòsti.

viždam, viždaš 1) 'widzę' S, W, viš, višati S, wiš, wižati W 'patrz!,
patrzcie!', 2) 'wydaje mi się': za puluvin sàt' mu sǎ vid'ǎxa'
S 46.

wlǎca W, vlǎcam S, vlǎciš S, W *sc.* sǎs daràcit'ǎ 'czeszę wełnę',
cf. daràk.

vlàga, vlàgata 'wilgoć' S, W.

Vlǎχ, Vlǎχu, Vlasi *pl.* 'Rumun' S, W, Vlǎχinka *f.* S, Vlǎχka W
'Rumunka'.

wlastàr' *m.*, vlastàr'ǎ *pl.* W, vlastinka, -inkata S 'gałąź'.

vlǎžna *m., f.*, vlǎžnu *n.* 'wilgotny, -a, -e' S, w W *niezn.*, mówi się:
dražì vlàga.

vlǎk, vlakò(t), *pl.*: vlacè, -ètu 'wilk' S, W.

vòda, vudàta S, òda, udàta W, *pl.*: vòdi, vudit'ǎ S 'woda'.

vòd'am, vòdiš S, òd'a, òdiš W 'prowadzę' (*np.* konia za uzdę).

vògni, vògn'u, *pl.*: vògn'uvi, vògn'uvètu S, ògni, na ògn'ut W
'ogień'.

voititikòs 'pomocniczy': m'ǎ izvadi epitrupitu v. 'komisja uznała mię
(za zdolnego) do broni pomocniczej' S 1.

vòl, *pl.*: vòlivi, vòluvètu 'wół', vòlska glàva 'głowa wola' S, *cf.*
òl W.

v'oli *n.* 'skrzypce' W, *cf.* kiman'è.

vòlta 'przechadzka' S, W, *cf.* šédba, šètani.

vòn'a, vòn'ata S, òn'a W 'smród', vun'áj S, un'áj W 'śmierdzi'.

vòn'ak S, òn'ak W, vòn'aci *pl.* 'smrodliwy człowiek'.

vòsa, vòsata S, òsa W, vòsi *pl.* 'osa'.

vòsuk, vusukò, *pl.*: vòsucètu S, òsuk, usukòt, *pl.*: òsuci, òsucetu
W 'wosk'.

wǎj *cf.* vi.

wę̄ngil *m.* wę̄ngili *pl.* W, vę̄glin, vę̄glinu, *pl.*: vę̄gli, vę̄glin'etu
S 'węgiel'.

vę̄lna, vę̄lnata 'wełna' S, W.

wę̄ln'an, wę̄ln'ana, wę̄ln'anu W, vę̄lnin, vę̄lnina, vę̄lninu S 'weł-
niany, -a, -e'.

wę̄m'ą *n.*, wę̄m'anta *pl.* 'wymię' W, *cf.* ilin.

vę̄ndūza *f.* 'bańka do stawiania na chorym' S, W.

vę̄nzil, vę̄nzilu, *pl.*: vę̄nzil'ą, vę̄nzil'etu 1) 'węzeł', 2) 'miejsce,
w którym gałąź wyrasta z pnia' S, W, *cf.* sę̄nk.

vę̄nzī, vę̄nzītu S, W, *pl.*: vę̄nzīnta || vę̄nzāta S, vę̄nzā W 'sznur'.

vę̄nk S, wę̄nka W 'nazewnątrz', ut vę̄nk 'napamięć' S, vę̄nkašnju
'zewnęirzny' S 5.

+vę̄ntur *m.*, vę̄nturi *pl.* 'wątor' S, w W *niezn.*

vę̄ška, vę̄škata, vę̄ški *pl.* 'wesz' S, W.

vę̄zdāxa, vę̄zdāxata S, izdāxa W 'westchnienie, wzdychanie'; przy-
słowie: mājćinata vę̄zdāxa na zim'ata ni pāzda.

wr'adin, wr'adna, wr'adnu 'pracowity, -a, -e' W, w S *zn.* tylko:
vr'adna žēna 'żona, która dużo kosztuje'.

vraχna *m., f.*, vraχnu *n.* S, rāχna *m., f.*, rāχnu *n.* || uraχn'ant, -anta,
-antu W 'jąkający, -a, -e się'.

vraikulak, -aci *pl.* 'wilkodłak' S, W; učern'anta alis vr. S 64.

vr'am S, vr'aw'a W, vr'aviš S, W || vr'āš S 'mówię': ni t'eb'ą t'e
vr'avixmi 'mówiliśmy o tobie' S.

vr'am'ą *n.* 'czas', na vr'am'ą 'wcześnie', ut mlōgu vr'am'ą 'b. dawno
S, W.

vrašnāk *m.*, -aci *pl.* 'rówieśnik' S, w W *niezn.*

vrašilār'ju 'lipiec' S, w W *niezn.*

vrašilu *n.*, vrašilā *pl.* 'gumno' S, W.

vrašēm S, w'ę̄ša W, vrašēs S, W 'młóce'.

vratā *f.*, vratāta, *pl.*: vrāti, vratit'ą S, wratit'ą W 'drzwi', *dem.*:
wratīca *f.* 'drzwiczki' W.

sā vrātim S, sā w'ę̄t'a W, vrātiš S, W 'kręcę się'.

vr'atin *m.*, vr'atin'u, *pl.*: vr'atin'ą, vr'atin'etu '± 1 morga ziemi' S, W.

vr'ātišti, vr'ātišt'etu, *pl.*: vr'ātišta, vr'ātištāta 'worek' S, W.

vr'āva, vr'āvāta, *pl.* vr'āvi, vr'āvit'ą 'mowa, język' S, W.

vrašānica (*sc.* ut lūk) S, vrāzanica (*sc.* ut krumit') W 'plecionka
ze słomy, w którą się wplata cebule'.

vražācin, -ācinut 'robotnik wiążący snopy' W 66.

vražānica *cf.* vrāvanica.

vrážalka, -alkata, -alki *pl.* 1) 'wróżka' S, 2) 'gadatliwa kobieta' W.
vrážam, vrážiš 'wróżę' S, w W *niezn.*

vr'ěšta *m., f.*, vr'ěštu *n.* S, war'ěšta *m., f.*, war'ěštu *n.* 'gorący,
wrący, -a, -e'.

vrèt 1) 'zupełnie', 2) 'jedno po drugim, po kolei' S, w W *niezn.*

vrìs, *pl.*: vrìzuvì, vrìzuvètu 'źródło' S, w W: kajnàk, -àci *pl.*

vrì (v)udàta 'woda bije, wytryska' S, W.

vrìt'ènu, *pl.*: vrìtinà, vrìtinàta 'wrzeczono' S, W.

vrìtinàrin, -àri *pl.*, vrìtinàrka, -àrki *pl.* 'zajmujący, -a się wyrobem
wrzeczion' S, W.

vr'ěbba, vr'ěbata 'wierzba' S, W.

vr'ěft' *f.*, vr'ěftà S, W, *pl.*: vr'ěft'ǎ || vr'ěfti, vr'ěftit'ǎ S, vr'ěft'ǎ W
'sznurek'.

v'ě'χ, v'ě'χuvi *pl.* 'wierzchołek topoli': na vr'ěχò na tupòla S ale w W:

na tip'ètu na tupòla; na v'ě'χ 'na': na v'ě'χ trápiza 'na stole' S.

sǎ v'ěrkam, v'ěrkaš 'wracam się' S, *cf.* v'ě'nuvam.

v'ěrkulàčka tr'ěn 'rodzaj jałowca' S, w W *niezn.*

v'ě'nuvam 'wracam coś', za v'ě'nam 'zwróćę', sǎ v'ě'nuvam 'wra-
cam' S, W, *cf.* v'ěrkam.

vr'ěsta: vr'ěsta plàdnina 'dokładnie w południe' S.

vr'ěšn'ak *m.*, vr'ěšn'aci *pl.* 'klosz piekarski' S, *cf.* Marinovъ str. 48,
w W: sǎč.

vr'ětkka, vr'ětkata, vr'ětki *pl.* 'przyrząd do sukania przędzy' S, W,
cf. Marinovъ str. 99, rys. 86.

vr'ětnuvam 'obracam, zwracam' S: gu vr'ětnuva (*sc.* kòn'u) kumù
sl'ěncitu S 59, vr'ětna kl'ùču 'przekreślił klucz' S 20.

vr'ěv'a, vr'ěviš 'idę, pospieszam' S, W.

vr'ězuvam 'wiążę'; žìtu vr'ězuvà zarnà S, W.

vudìlu *n.*, vudìlà *pl.* 'postronek lub łańcuch, na którym prowadzi
się konia; krowę...' S, *cf.* pòudnik.

vudinčàrin *m.*, -àri *pl.* 'młynarz' S, *cf.* dirminžija W.

vudinica, -icata, vudinicitu *pl.* S, udinica W 'młyn'; vudinička S,
ud'anička ut kafè W 'młynek do kawy'.

vulòsuvam 'nakrywam' S 4.

vun'ěšna *m., f.*, -ěšnu *n.* S, un'ěšt, -ěšta, -ěštu W 'śmierdzący, -a, -e',

vun'ěšnica 'śmierdząca kobieta' S, w W *niezn.*

vus'ànica, -icata, -ici *pl.* S, wasanica W 'gąsienica'.

vuština *f.* S, uština *f.* W 'to, co zostanie z plastra miodu po wy-
dobyciu miodu i wosku'.

Z

za 1) 'za, o, do, po' S, W: za usimnàjsi fràngi 'za 18 fr.' S 2, ni-
štàm t'èb'ą za izmik'arin 'nie chcę cię za służącego' S 26,
mi t'èkna za inò drùgu 'przypomniałem sobie o czemś in-
nem' S 18, jàza pòm za teàtrutu 'pójdę do teatru' S 21, si
utiya za drāvà 'poszli po drzewo' S 23.

2) Wzmocnienie drugiego przyimka zwł. na oznaczenie kie-
runku: n'ą dignaya za u Kavàla 'przeniesiono nas do K.', si
idi za u s'èlutu '...do wsi', trègna za u Ameriki 'wyruszył
do Ameryki', za u inà nid'ál'a n'ètr'ą 'w ciągu tygodnia' S.

3) Wzmocnienie zwł. celowego *da*: utidi za da gu utfòri,
za da pòš u Sulùn 'aby się dostać do S.', r'èci za da ja v'èni,
ni muža za da ja v'èni S.

4) Służy do tworzenia *futurum*: za stòr'ą 'zrobię' etc.
zabàjam W || zabàv'am S, W, zabàjíš W 'ociągam się, robię po-
woli'; zabàja mlògu 'wiele (sc. czasu) zabiera', zabàvna ràbuta
'praca powolna' W, cf. bàvna S.

zàbitin, zàbitinut 'oficer' W 82.

zabràjam, -àjaš W, zabràv'am S 'zapominam'.

*zabul'áva: s'èrcitu m'ą zabul'à S 38.

zàduš 'chleb za umarłych' S, W.

zagàr' W, zaçàr, -àr'u, -àri *pl.* S 'pies łowczy'.

sà zàgàst'òva, sà zàgàsti 'gęstnieje' S 4.

zagràždam 'grodzę' S, W.

zagub'èn, -èna, -ènu 1) 'głupi, do niczego' S, W, 2) 'zgubiony'
S, W.

zagub'òvam, -òvaš 'gubię' S, W; sà zagubi ut šièki utpr'àt' ut
uèit'ą 'zniknął z przed oczu' S 59.

zaçòždam 'popadam w ciężę' S: žinàta zaçòžda, w W *niezn.*

zàçrana, zàçranàta, zàçranit'ą *pl.* 'trucizna' S, w W: ótruwa.

sà zaçràn'uvam 'truję się' S, cf. sà utrùwam W.

zainòš *adv.* 'naraz, raptem' W, cf. nainòš, utidnòš.

z'àja, z'àiš || z'áš W, zg'àjam, zg'áš S 'przyglądam się, wpatruję się'.
zàjanc, zàjancu, *pl.*: zàjanci, zàjanc'ètu S, zàinc, zàinci *pl.* W
'zając'.

zàjdiva sl'ènci 'słońce zachodzi'; zàjdivàni sl'ènci 'zachód słońca'
S, W.

zajif *indecl.* 'słaby, nikły' S, W; nàšta nivi sà zajif 'nasze pola
są marne' S.

- za zakàram 'zaniosę' S, W; gi zakàraya n'ąštàta na càrsk'iju dvòr S 20, n'ą zakàraya 'przenieśli, odtransportowali nas' S 2.
- zakàštam, -ąštaš 'zaczepiam, wiem' S, W; gu zakàc'ax (sc. t'u-t'un'u) u binàta 'zawiesilem...' S, kalbčka, štu ima na ftisò zakàcina 'szabla, co wisi na ścianie' S 34, zakàštam kumb'ata 'zapinam na guziki', m'ą zakàci kùčatu 'zaczepił mię pies' S.
- zakòl'uvam, -òl'uvaš 'morduję, zabijam nożem (przecinając gardło)'; sà zakòl'uvam 'popelniam samobójstwo' S, W.
- zal'ap'am 'zalepiał' S, W, sà zal'ap'am 'ukrywam się': sà zal'ap'ix za daskit'ą S, pampòr'ut sà zal'ap'i na krajòt na nišitu '...zarzucił kotwicę' W 85.
- zal'ubin, -ùbina, -ùbinu 'zakochany, -a, -e', z. za inà mòma 'zakochany w jednej dziewczynie' S, W, ja i zal'ub'aj S 54.
- zaluxaf, -uxava, -uxavu 'głupi, nic nie wart' S, w W: xajlàs žèna.
- za zaminam: za t'ą zaminam šička kalbčkata 'wbiję ci całą szablę' S, i gu zaminà šička kalbčkata S 39, pruminat, zaminat junàci S 34.
- zamračà 'ściemniło się' S: i ja zamračà 'zaskoczył ją zmrok' S 23.
- zàmraznik *m., pl.*: zàmraznici, zàmraznicitu 'przymrozek' S, W.
- *zamr̀znuvam: zamr̀znaxa na pànt'ò 'zmarzli w drodze' S 23.
- zanajačija 'rzemieślnik, mistrz' S 20.
- zanajàt' *m.* 'rzemiosło' S.
- zan'èvam, -èvaš 'zanoszę, przewożę' S, W; do szofera: kòlku za ištiš da na zanis'èš dur na palàt'ut '...żeby nas odwieźć' W 83.
- za sà zaòkulam 'obejdę dookoła' S: sà zaòkùli pu šičkutu s'èlu 'obleciał dookoła całą wieś' S 20.
- zapàl'uvam 'zapalam, rozniecam ogień' S, da zapala ògni = da stb-kna ògni W.
- zapiram 'zatrzymuję' S, W, sà z. 'z. się' S, W, jas isà zapr'ą, ti isà zapr'èš S, da sà zapra, da sà zapr'èš W 'zatrzymam się', zapri sà! 'stój!', zapr'āti sà! 'stójcie!', sà zapr'ā žinàtami 'żona zaszła w ciążę' S 3; utidi na dwòrut (sc. aftokinitòtu) i zapr'ā '...i zatrzymało się' W 83, i t'è zapr'āxa da sà ni kàrat 'καὶ αὐτοὶ παύουν νὰ μαλώνουν' W.
- gu zapòm'n'ax 'zapamiętałem to' S, W.
- zapr'ānta 'zapłodniona' S, W.
- zàpus, zàpusu, *pl.*: zàpus'ą, zàpus'ètu S, zàpust, zàpustut W 'czas wielkiego postu przed Wielkanocą'.

- zaràt S, zardi W 'spowodu, dla', zaràt tuji || tuzi 'dlatego, wskutek tego' S.
- zarivam 'zakopuje, grzebie' S: gu zari tà'm 'tam go pogrzebał'.
- +zarzawàt'ą *pl. tant. 'λαχανικά'* 'jarzyny' W.
- zaspànt, -ànta, -àntu 'zaspany, -a, -e' S, W; si zaspàχ jàs S 33.
- zaštò S, zašo W 1) 'dlaczego?' S, W, 2) 'dlatego, ponieważ' S:
dad'āti gu na m'èn'ą, zaštò jas ič n'èmam màlki 'dajcie je
mnie, ponieważ nie mam wcale dzieci' S 16, *cf.* dašo W.
- zatfàram S, zatàram W 'zamykam'.
- zatèknuvam, -èknuvaš 'zatykam' S, W.
- zavira (v)udàta 'woda przegotowuje się' S, W.
- zàvit, zàvitu || zàvituk, zàvitòci *pl.* 'miejsce osłonięte od wiatru'
S, W.
- zavivam, -ivaš 'zawijam' S, W.
- zav'ęzuvam 'związuję (*zwl.* snopy)' S.
- sà zbàckuvam 'całuję się' S.
- za zb'ękam 'pomieszam' S, W, *cf.* izb'ękuvam.
- za zdèr'a 'podrę' S: da si gi zdèr'a ranc'at'ą S 64.
- zdèχam *cf.* izdèχam.
- zdr'āl, -āla, -ālu 'dojrzały' S, w W *niezn.*, *cf.* ftàsan.
- zdr'āpča *n.*, zdr'āpčanta *pl.* 'żrebie' S, *cf.* tājča W.
- zdràvi, -àvitu 'zdrowie' *np.* w życzeniu: mlògu zdràvi na niv'āstata! 'życzenia zdrowia dla żony!' S, W.
- zdrub'òvam 'tratuję, rozbijam na kawałki' S: tój b'āši. baxčata
štu ja zdrub'òvaši S 37, gi (*sc.* kòkalètu) zdrub'òvam S 40.
- z'èli, z'èlitu *collect.* 'ziola' S, W, *cf.* bili, b'li.
- z'èlka, z'èlkata, z'èlki *pl.* 'kapusta' S, W.
- z'èmja, zim'ata 1) 'ziemia', 2) 'podłoga z gliny' S, W.
- z'ènt', z'ènt'u, *pl.:* z'èntufci, z'èntufcètu 1) 'zięć', 2) 'szwagier'
S, W.
- z'èvam 1) 'biore', 2) 'czerpię (wodę)'; z. (v)òda ut klājancu || ut čišmàta S, W; z'èxa mlògu pènt' 'ujechali wiele drogi' S 23,
Mak'edunija t'ą ni z'èwa t'èb'ą! 'M. za mała dla ciebie' S 59,
si z'èxa rēnka 'podali sobie ręce' W 84.
- zèwla, zèwlata 'klin łączący kajis z grzędzielem pługa' W, *cf.*
edikšè S.
- zg'ājam *cf.* z'āja.
- zg'ājka S, pròz'afka W 'ziewanie'.
- zgor- *cf.* izgur-.

- zgrǔćin, zgrǔćina S, zgùgrin, zgùgrina W 'zmarszczony, -a'.
 să zgud'òvam S, să gud'òvam W 'zareczam się'.
 zixir', -ir'u 'trucizna' S, W, cf. zàxrana.
 zil'á f. 'zazdrośé' S.
 zil'én, -èna, -ènu 'zielony, -a, -e' S, W; zilin'áj śičku 'wszystko się zieleni' S 32.
 zima, zimàta, pl.: zimi, zimit'ą 1) 'zima' trwa: ut oktòmври dur na april, 2) 'zimno, zawierucha' S, W; zima gu fàti gul'ama na pànt'ò S 13.
 zimbil || zumbil, zimbil'ut 'torba' W: z. smòkfa 'torba fig' W 86, w S *niezn.*
 zinginin, -ini pl. 'bogacz', zinginka 'bogaczka' S, W, cf. ćurbaźija.
 zirim 'ponieważ, albowiem' W 80.
 zirkam, zirkaś 'spozieram, przeglądam na oczy (po oślepieniu)' S. (zlātu n. 'złoto' W), w S *niezn.*, cf. málamu.
 zl'avam cf. izl'avam.
 zlò: *zn.* tylko w zwrocie: u zlò să kuvěś = fl'avaś u nifèl'anu 'zajmujesz się złemi rzeczami' S, w W *niezn.*
 zlǔška cf. źlǔška.
 zľvva, zľvvata, pl.: zľvvi, zľvit'ą S, zľłwa W 'siostra męża'.
 za zmaćkam 'zdeptam' S: ja zmaćka śičkata baχćà S 33.
 zmija, zmijàta, zmijit'ą pl. 'każdy jadowity wąż wogóle' S, W.
 să zmòl'uvam 'proszę' S: mu să zmòl'uva 'prosi go' S 20.
 zmǔnt'uvam S, zmǔntnuvam W 'maćę', să zmǔnt'uva vudàta S, să zmǔntnuwa udàta W 'woda robi się mętna'.
 znàm, znàś 'wiem, umiem' S, W.
 znój, znujò(t), znòjuvi pl. 'pot' S, W.
 zòr 'trudno, ciężko' S, W; jas mlògu zòr imam 'b. mi ciężko, wiele mam zmartwienia', kugà n'èma ràbuta zòr za prumin'èmi 'gdy niema pracy, z trudnością wytrzymamy', ut grǔcki pò-zòr gràmata n'èma 'niema cięższego języka (*dosł.* pisma) od greczyzny' S, kinòttàta pari z'èva săs zòr ut sirumàsi '...z krzywdą biednych' S 40.
 zòra, zòrata (*ale* u zurtà 'o świcie'), zòri pl. S, zòr'a W 'zorza'; inà zòra pùknuva S, pùkna zòr'a W 'robi się brzask'.
 zǔmp, zambò(t), S, W; pl.: zǔmbi || zǔmbè || zǔmb'ą, zǔmbit'ą S, zǔmba, zǔmbǔt'ą W 'zab', zambürki pl. 'zabeczki' S.
 zǔrnu, zǔrnutu, zǔrnà pl. 'ziarno' S, W.
 zugrafàrin, -àri pl. 'malarz' S, W.

- zugrafisam 'maluję' S, W.
 zugràna, -ànata, -àni *pl.* S, zùgràna W 'grzebień (rzadki)'.
 zukùm *m.* 'oleander' S, W.
 zulà, -àta, zuli *pl.* 'ług (z popiołu)' S, w W: prut'ò.
 zumbil *cf.* zimbil.
 zurnà, -àta, *pl.*: zurni S, zurnb W 'flet'.
 zvarna, zvarnata 'brona', jest ona *zn.* ale *nieuż.* S, W.
 zv'azda, zv'azdata, *pl.*: zv'azdit'ą S, zw'azdht'ą W 'gwiazda'.
 zvaždam *cf.* izvaždam.
 zvràštam *cf.* izvràštam.

Ž

- žàba S || žàba S, W, žàbata S 'zaba'.
 žàl *m.* 'żał' S, W; žàl mi dójdi, štu umr'ã 'żał mi było, że umarł',
 ut žàlu 'z żalu' S.
 žàl'a W, žalim S, žališ S, W 'lituję się'; jas gu pužaliž 'zlitowa-
 łem się nad nim' S.
 žàr, žarò(t), žàruvi *pl.* 'żar' S, W.
 žèdna *m., f.* S, žèdin *m., žèdna f.* W, žèdnu S, W 'spragniony,
 -a, -e'.
 žègla, žèglata S, žèwla W 'snoza w jarzmie (tak zewnątrz jak
 i wewnątrz dýszlá)'.
 žèlank *m., žèlangi pl.* 'żołądź' W, *cf.* žir S.
 žèl'azu *n., žil'azã pl.* 1) 'żelazo', 2) 'żelazne kraty' S, W.
 žèlva, žèlvata 'żółw' S, W.
 žèna, žinàta, *pl.*: žèni, žènit'ą 1) 'żona', 2) 'kobieta' S, W.
 žèn'a, žèniš 'żnę' W, *cf.* žnàm S.
 žèntfa, žèntfata 'żniwo' S, W.
 žèwla *cf.* žègla.
 žif, živa, živu S, žuf, žuwa, žužu W 'żywy, -a, -e'; živu màslu
 'surowe masło' S.
 žila *f.* 1) 'żyła', 2) 'korzeń' S, W.
 žintfàrin *m., -àri pl.* 1) 'czerwiec' S, 2) 'żniwiarz' S, W, žintfàrka
 'żniwiarka' S, W; žintfàrska p'àsna S, ž. p'àsna W 'pieśń
 żniwiarska'.
 žir, žirò, *pl.*: žiruvi, žiruvètu 1) 'żołądź', 2) 'bukwica' S, *cf.* žè-
 lank W.
 žitu *n., žitã pl.* 'zboże', l'atnu i zimnu ž. 'zboże jare i ozime'
 S, W.

žitu! 'vivat!' S 59.

živina, živinàta, živini *pl.* 'dobytek (krowa, koń, osioł)' S, *cf.* dubituk W.

živòt, živòtu S, žuyòt W 'życie'; bis kràj živòt 'życie wieczne' S. živòvam, -òvaš S, žuvòvam, -òvaš W 'żyję'.

žlät'èc, -ècu 'zóltaczka' S, w W saralèk albo mówi się: pužalt'ax. žlěška, žlěškata 1) 'zólc', 2) 'zótko jaja' S, *cf.* žłtišti W.

žlèt, žlèta, žlètu S, žłt, žłta, žłtu W 'zółty, -a, -e'.

žlatnikaf, -ikava, -ikavu S, žaltnikaf *etc.* W 'zóltawy, -a, -e'.

žnàm || žn'èm, žn'èš 'żnę' S, *cf.* žèn'a W.

žòwa W, žuvèm S, žuvěš S, W 'zuję'; kràva žuvè.

žłt *cf.* žlèt.

žłtišti, žłtišta *pl.* 'zótko jaja' W, *cf.* žlěška S.

žuf *cf.* žif.

žuyòt *cf.* živòt.

žuvèm *cf.* žòwa.

БИБЛИОТЕКА
на
акад. Б. ВИДОВСКИ

